https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

INTERZIS XEROX

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

ION MARIN · MARIAN MARIN · NICOLAE MOCANU

STATELE UNITE ALE AMERICII

Geografie fizică, umană şi economică

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

ION MARIN
MARIAN MARIN
NICOLAE MOCANU

STATELE UNITE ALE AMERICII

Geografie fizică, umană şi economică

Editura Universităţii din Bucureşti
1999

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
BUCUREŞTI
NOTA II 203046

© Editura Universităţii din Bucureşti
Şos. Panduri, 90–92, Bucureşti - 76235; Telefon/Fax: 410.23.84

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale
MARIN, ION
S.U.A.: Geografie fizică, umană şi economică /
Marin Ion, Marin Marian, Mocanu Nicolae. - Bucureşti;
Editura Universităţii din Bucureşti, 1999
256 p.; 21 cm
Bibliogr.
ISBN: 973-575-400-2
1. Statele Unite ale Americii

I. Marin, Marian
II. Mocanu Nicolae

911.2(73)+911.3(73):338(73)

B.C.U. Bucureşti
C20000679

Tehnoredactare computerizată: Constanţa TITU

Tiparul s-a executat sub cda 553/1999 la
Tipografia Editurii Universităţii din Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

CUPRINS

Introducere 7
CAPITOLUL I
1.1. Poziţia geografică şi ţărmurile 11
1.2. Structura geologică şi evoluţia paleogeografică 14
1.3. Caractere generale ale reliefului 18

CAPITOLUL II
Condiţii climatice 23

CAPITOLUL III
Reţeaua hidrografică 33

CAPITOLUL IV
Vegetaţia, solurile şi fauna 39

CAPITOLUL V
Regiunile fizico-geografice 47
A. Estul Extracordilier 47
5.1. Regiunea Marilor Lacuri - Sf. Laurenţiu 47
5.2. Câmpiile şi Podişurile Centrale (Central Plains) 52
5.2.1. Podişul Wisconsin - Minnesota 56
5.2.2. Podişul Missouri - Ohio 56
5.2.3. Podişul Preeriilor 58
5.2.4. Masivele (Podişurile) Hercinice 60
5.3. Câmpia din cursul mijlociu al fluviului Mississippi 62
5.4. Munţii Appalachi 62
5.5. Câmpia litorală atlantică şi de la Golful Mexic 70
5.5.1. Câmpia litorală atlantică 70
5.5.2. Peninsula Florida 74
5.5.3. Câmpia Perimexicană 76
B. Vestul Cordilier 80

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

5.6. Munţii Alaskăi şi Insulele Aleutine 81
5.6.1. Munţii Alaskăi 81
5.6.2. Insulele Aleutiene 87
5.7. Munţii Stâncoşi 90
5.8. Podişurile Interioare Înalte 92
5.8.1. Podişul Columbiei 93
5.8.2. Podişul Marelui Bazin (Great Basin) 94
5.8.3. Podişul Colorado (Colorado Plateau) 97
5.9. Sistemul Munţilor din Regiunea Pacifică (Coast Range) 99
5.9.1. Munţii Coastelor 99
5.9.2. Depresiunile longitudinale 100
5.9.3. Munţii Cascadelor 102

CAPITOLUL VI
Populaţia S.U.A. 105
6.1. Consideraţii istorice 105
6.2. Dinamica, repartiţia şi structura populaţiei 117
6.3. Populaţia urbană şi unele caracteristici ale reţelei de oraşe . 121

CAPITOLUL VII
Economia 128
7.1. Industria 134
7.1.1. Producţia de energie 136
7.1.2. Metalurgia feroasă 142
7.1.3. Metalurgia neferoasă 144
7.1.4. Industria construcţiilor de maşini 146
7.1.5. Industria chimică 150
7.1.6. Industria materialelor de construcţii 152
7.1.7. Industria de exploatare şi prelucrare a lemnului 152
7.1.8. Industria textilă 153
7.1.9. Industria pielăriei şi încălţămintei 154
7.1.10. Industria alimentară 154
7.1.11. Industria poligrafică 154
7.2. Agricultura 157
7.2.1. Caractere specifice agriculturii americane 162
7.3. Căile de comunicaţie şi transporturile 168

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

7.4. Comerțul exterior 181
7.5. Turismul 182

CAPITOLUL VIII
Dinamica și diferențieri în economia S.U.A.
(Geodinamica S.U.A.) 185
8.1. Regiunile New England și Middle Atlantic (împreună cu Regiune Marilor Lacuri alcătuiesc Nord-Estul American) .. 186
8.1.1. New England 192
8.1.2. Middle Atlantic 193
8.2. Regiunea Centrală 197
8.2.1. Subregiunea Marilor Lacuri 197
8.2.2. Subregiunea Bazinului Central 199
8.3. Regiunea Sudului American (Vechiul și Noul Sud) 209
8.3.1. Noul Sud 211
8.3.2. Vechiul Sud 215
8.4. Regiunea Vestului American 218
8.4.1. Subregiunea Munților Stâncoși și a Podișurilor Interioare Înalte 218
8.4.2. Subregiunea Pacifică 211
Bibliografie 254

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

INTRODUCERE

Volumul de faţă îşi propune să prezinte câteva aspecte importante ale geografiei uneia dintre cele mai dezvoltate ţări ale Terrei, S.U.A.

Întrucât structurile social-economice sunt într-o permanentă schimbare, prefacere şi reînnoire, surprinderea lor la un anumit moment este foarte necesară. Prezentările într-o formă analitică sau sintetică a datelor ce privesc pe de-o parte structurile fizico-geografice, iar pe de alta cele socio-economice, au un singur scop, acela de a surprinde realitatea americană, percepută la modul universitar de cunoaştere şi înţelegere, sperând totodată, ca această încercare să fie pozitiv apreciată.

Volumul se adresează studenţilor geografi, dar şi profesorilor care îşi desfăşoară activitatea în domeniu. Îşi propune în acelaşi timp să ofere cunoştinţe, abordări, interpretări etc. şi altora, dornici în identificarea fenomenului geografic, în această foarte dinamică parte a lumii.

Mulţumim celor care cu bună ştiinţă, fac recomandări spre îmbogăţirea conţinutului.

Autorii

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Capitolul I

1.1 POZIŢIA GEOGRAFICĂ ŞI ŢĂRMURILE

Ocupând partea centrală a continentului nord-american, SUA se întinde de la est către vest pe 4270 km, între 69° şi 127° longitudine vestică, adică între Pacific şi Atlantic în longitudine şi între 25° şi 49° latitudine nordică (circa 4550 km), adică între arhipelagul coraligen Keys din sudul Floridei şi oraşul Seatle.

În partea septentrională se învecinează cu Canada iar la sud cu Mexicul. În nord graniţa se desfăşoară de-a lungul paralelei de 49°, de la Pacific până aproape de Lacul Superior pe care-l ocoleşte. De aici trece prin celelalte patru lacuri şi ajunge la golful Fundy.

În sud graniţa cu Mexicul trece prin nordul insulei şi golfului California şi se continuă pe valea lui Rio Grande până la golful Mexic. Suprafaţa SUA este de 9.396.123kmp împreună cu Alaska, Aleutine şi Hawai. După mărimea suprafeţei SUA ocupă locul al patrulea pe glob după Rusia, Canada şi China (fig.1).

Ţărmurile reprezintă formele de relief care înregistrează cea mai activă dinamică. În limitele SUA ele apar diferenţiate de la un loc la celălalt datorită acţiunii specifice a factorilor creatori şi modelatori endogeni şi exogeni. Astfel, ţărmul estic cunoaşte cea mai mare complexitate genetico-morfologică, pe care se suprapune o accentuată intervenţie antropică. Începând de la Sf. Laurenţiu şi nordul insulei Terra Nova până în peninsula Florida, pe o distanţă de aproximativ 4000-5000 km, se întâlnesc: ţărm cu riass, cu golfuri, cu estuare, cu cordoane şi perisipuri, cu plaje şi dune, cu delte. Sectorul

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

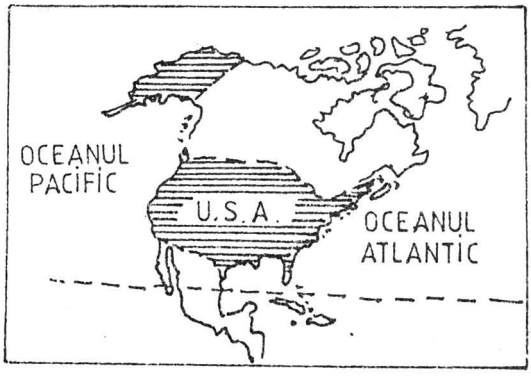

Fig. 1

nordic, până la Capul Hatteras se remarcă prin prezenţa estuarelor (Haven, Delaware, Chesapeake ş.a.) a golfurilor (Fundy, Cape Cod, Bazzards), a numeroaselor insule (Prince Eduard, Cape Brenton, Nantucket, Aquiddick, Long Hog). Multe dintre acestea au faleze mici şi plăji cu nisip roşu. Ţărmul cu riass apare în Golful Maine unde structurile muntoase paleozoice se îndreaptă perpendicular pe linia ţărmului. La sud de Capul Hatteras, ţărmul este coborât, pe alocuri mlăştinos, cu plăji, lagune, cordoane şi perisipuri. Multitudinea modificărilor pe care le-a cunoscut ţărmul implicit litoralul de pe această latură, a făcut ca imaginea iniţială să se păstreze doar în puţine locuri, unele din acestea intrând în sfera unor areale protejate.

În lungul Golfului Mexic, din Florida până la istmul Tehuantepec, ţărmul este jos, acumulativ (cordoane, perisipuri), cu lagune, cu mangrove şi insule. Numai delta fluviului Mississippi introduce o notă aparte prin suprafaţa ocupată şi prin caracterul său de adevărat promontoriu, ca de altfel şi Florida. S-ar putea spune că peisajul ţărmului situat la est de deltă reprezintă o repetare a celui din vest. De la Cape Sable spre nord, pe latura vestică a Floridei se succed: ţărmul cu golfuri (Golful Tampa), din regiunea oraşului St. Petersburg, cu insule ca cel din dreptul localităţii Everglades City şi cel mlăstinos aşa cum se prezintă sectorul situat la nord de Cristal River. Golfurile se repetă pe aliniamentul St. Marks, New Orleans (golful Appallachee, St. Joseph, Pensacola, Mobile ş.a.) aparând în număr ceva mai mare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

În sectorul apusean al Golfului Mexic caracteristice sunt limanele şi lagunele. Acest ultim sector se desfăşoară aproximativ, de la meridianul localităţii Beaumont până la istmul Tehuantepec, încadrând cea mai reprezentativă lagună din regiune, laguna Madre. Acesteia i se alătură şi o serie de limane fluvio-maritime, dintre care unele separate recent de mare. Tipice sunt cele cuprinse între delta fluviului Mississippi şi localitatea Galveston. Toate elementele de ţărm întâlnite pe această latură au ca suport o întinsă platformă continentală, pe care pot fi urmărite şi direcţii ale unor paleovăi.

Ţărmul vestic înregistrează în caracterele sale specificul unităţilor structural-tectonice dar şi morfologice care vin în contact cu apa în primul rând al Cordilierilor. Este vorba de sistemele montane tinere sau reîntinerite, care nu lasă între ele şi mare decât o îngustă câmpie litorală sau iau contact direct cu apa oceanului. În extremitatea sudică până la San Francisco, ţărmul prezintă un abrupt (faleză) foarte puţin festonat de golfuri, cu câmpii litorale doar pe latura vestică a peninsulei California. Caractere aparte în peisajul ţărmului sunt introduse de fluviul Colorado, care se termină printr-o deltă. La nord de San Francisco ţărmul este înalt, iar de la 48° latitudine nordică, în continuare spre nord este puternic fragmentat. Între San Francisco şi strâmtoarea San Juan de Fuca elementele care se remarcă în morfologie sunt capurile (Mendocino, Sebastian, Lookout ş.a.). De aici spre nord ţărmul se menţine înalt, dar şi sinuos cu peninsule şi capuri. Destul de numeroase sunt golfurile, iar în partea de nord fiordurile. Acest din urmă tip de ţărm se întâlneşte în Alaska spre strâmtoarea Bering, ca şi într-o serie de insule situate ceva mai la sud. Însoţind groapa Aleutinelor, din vestul peninsulei Alaska, se desfăşoară arhipelagul vulcanic al Aleutinelor ce desparte America de Nord de Asia, cu ţărmuri înalte, prăpăstioase, deseori neprimitoare. Nordul Mării Bering care în trecutul geologic constituia un uscat prin care cele două continente erau unite este dominat de câteva golfuri, larg deschise către strâmtoare, precum şi de numeroase capuri şi insule.

Foarte prielnice pentru activităţi portuare sunt ţărmurile situate între 45° şi 55°, mai ales cele cu estuare şi golfuri de la Atlantic (Hudson, Delaware, Chesapeake), în care au apărut unele dintre cele mai mari oraşe ale SUA, impresionante regiuni de mare presiune umană şi economică (industrie, comerţ), însoţite de modificări de fond ale cadrului natural.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

1.2 STRUCTURA GEOLOGICĂ ŞI EVOLUŢIA PALEOGEOGRAFICĂ

Aspectul actual al continentului nord-american constituie un stadiu din evoluţia naturii acestuia. Reprezintă rezultatul acţiunii combinate şi îndelungate a factorilor endogeni şi exogeni, care au conturat două importante unităţi structurale şi anume: unitatea scutului canadian (platformă) şi unitatea de geosinclinal, atât pe partea atlantică, cât şi pe cea pacifică (orogenul). Unitatea structurală centrală a Americii de Nord (Emilia Saulea, 1967) o reprezintă vechea platformă nord americană. Pe marginea estică o însoţesc cutările paleozoice, iar pe cea vestică cele mezozice şi neozoice care prind şi nuclee mai vechi. Sutura între aceste trei mari unităţi s-a realizat spre mijlocul terţiarului.

Platforma nord americană ocupă o bună parte a Americii de Nord. În timpurile geologice cele mai vechi, împreună cu Europa şi alte platforme situate în emisfera nordică au alcătuit un singur bloc continental numit continentul nord-atlantic, al cărui soclu a fost consolidat la sfârşitul precambrianului. Platforma nord americană apare în perimetrul delimitat de fluviul Mackenzie în nord, Marile Lacuri inclusiv Peninsula Labrador, şi Groenlanda. Platforma canadiană, Laurentia, este formată din roci metamorfice, granite şi lave bazice, tufuri vulcanice, toate deţinătoare ale unor importante zăcăminte de subsol. Fundamentul este alcătuit deci, din serii metamorfice cutate în două mari cicluri orogenice, care de altfel le-au şi denumit: cutarea laurentiană, cea care a dat naştere catenei laurenţiene, aflată în extremitatea estică a scutului şi cutarea huroniană, situată în centru şi vest. Soclul platformei se prelungeşte spre sud fiind acoperit de cuvertura sedimentară.

Grosimea acesteia este din ce în ce mai mare spre depresiunea Mississippi. Un fragment al cuverturii se întâlneşte în sudul golfului Hudson, ceea ce înseamnă că, insular, acolo unde scuturile apar la zi, cuvertura a fost parţial înlăturată , iar fundamentul se află la o mică adâncime. Depozite aparţinând paleozoicului care acoperă mai mult sau mai puţin continuu scutul, cum sunt: calcarele, gresiile, conglomeratele chiar şi rocile eruptive dovedesc existenţa unor

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

importante mişcări de ridicare şi coborâre, eroziune şi acumulare, transgresiuni şi regresiuni vulcanice. Mişcările suportate de cuvertura soclului, asociate probabil şi unor inflexiuni ale acestuia, au generat sineclize largi (Hudson, Mississippi) separate prin arii de ridicare bombări-anteclize deseori exprimate în relief prin prezenţa unor forme pozitive*.

Scutul canadian în general platforma canadiană apare la zi, graţie unor deschideri, şi mai spre sud în Texasul Central (reg. Llano) până spre platoul Colorado. În timp ce în unele regiuni ale scutului, cuvertura infracambriană şi cambro-ordoviciană nu au suferit decât largi ondulări, precum şi mişcări tangentiale, pe latura atlantică a Groenlandei între 70° şi 75° latitudine nordică, ca şi în nordul regiunii appalachiene, aceasta a fost antrenată într-o serie de cutări ceva mai strânse. Ele au avut loc în mai multe faze dintre care principalele sunt taconică şi acadiană, aceasta din urmă însoţită de puternice intruziuni granitice. Sunt deci prezente mişcările orogenice siluriene (caledonice) care au conturat şi nordul sistemului appalachian, precum şi avanfosa de molasă pennsylvaniană şi permiană (Emilia Saulea, 1967). Se individualizează astfel un uscat format din scutul canadian, în care erau cuprinse şi Insulele arhipelagului nord-american, Groenlanda şi Appallachii nordici.

Spre sfârşitul paleozoicului (carbonifer-permian) au loc mişcările hercinice (perioada appalachiană), prezente în sud-estul scutului canadian, adică în Appalachii Sudici şi continuate în depresiunea Mexic. Marginea acestei unităţi se afundă sub sedimentar care se îngroaşă treptat spre sud-est.

În mezozoic, uscatul nord-american împreună cu alte unităţi au format, fie, un singur continent Laurasia (Nordatlantic), pentru ca tot de atâtea ori să se fragmenteze şi să se îndepărteze unele de altele. Cutările mezozice sunt proprii regiunii pacifice, evoluţia morfotectonică începe aici însă din infracambrian mergând până în pleistocen, iar prin diferite fenomene tectonice şi astăzi. După caracterul sedimentării, modul de desfăşurare al orogenezei şi vulcanism în acest compartiment: se disting *Segmentul Culmilor Pacifice* şi celui al *Munţilor Stâncoşi.*

* Studiile alătură scutului candian propriu-zis şi blocul Colorado (masivul Colorado).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

În sistemul montan pacific, cu desfăşurare din Alaska până la istmul Tehuantepec, se întâlnesc serii detritice cu intercalaţii de material vulcanic aparţinând intervalului paleozoic inferior – cretacic inferior. De fapt această unitate s-a consolidat în timpul cutărilor nevadiene din jurasic superior cretacic-inferior însoţite şi de puternice intruziuni granitice. Mai târziu o parte a acestui sistem montan s-a prăbuşit. A doua fază principală de cutare a avut loc în intervalul cretacic superior-paleogen, adică orogeneza laramică (laramide), însotită de un puternic şariaj.

Sistemul cutărilor laramice se continuă prin America Centrală în cea de Sud. Acum, şi mai departe în terţiar, continentul nord-american îşi modifică permanent conturul, evenimentul principal constituindu-l alipirea scutului canadian Sistemului Cordilier. Chiar şi insulele din nord se ataşează uscatului. În neogen are loc unirea Americii de Nord cu America de Sud prin sistemul muntos central-american.

Spre Vorland, între sistemul ridicat şi platforma canadiană, adică în avanfosă, are loc un intens proces de sedimentare cu depuneri mai ales paleogene şi neogene, de facies continental.

După definitivarea Cordilierilor, prin fracturi, se conturează depresiunea Marelui Bazin iar vulcanismul de pe aliniamentul Vancouver-Mexic-America Centrală, cu moment de paroxism în miocen şi pliocen, dă naştere unor platouri vulcanice întinse.

Cele două compartimente ale sistemului Cordilier sunt părţi ale aceluiaşi geosinclinal, dar cu caractere proprii: ***unitatea nevadiană (eugeosinclinală sau eugeoclinală)*** caracterizată prin vulcanism şi întinse arii cu depozite metamorfozate şi ***unitatea laramică (miogeosinclinală sau miogeoclinală)*** fără vulcanism.

Un mare rol în definirea configuraţiei actuale a unei mari părţi a continentului l-a avut glaciaţia pleistocenă. Calota glaciară în extindere maximă, a ajuns la paralela oraşului New York. S-a dezvoltat în faze (Nebraskiană, Kansasiană, Illinoisiană-Iowiană, Wisconsiană) şi interfaze. Glaciatia pleistocenă se mai remarcă prin: marea răspîndire a morenelor aparţinând glaciaţiei Kansas, morene alcătuite din argile şi blocuri rulate; extinderea interglaciarului Kansas-Illinois (pleistocen mediu) până la sudul lacului Michigan, cu o alcătuire argiloasă, de el fiind legată formarea loessurilor cu participarea proceselor eoliene şi

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

fluviatile din apropierea calotei. În sfârşit interglaciarul Illinois-Wisconsin exprimat prin soluri îngropate, în timp ce glaciarul Wisconsin este marcat, mai ales, de pietrişuri puternic rulate. În perioada Wisconsin şi lacul Boneville din podişul Marelui Bazin ajunge la dimensiunile maxime.

În afara calotei glaciare, care acoperea podişurile şi câmpiile din jurul marilor Lacuri a putut fi identificată şi o glaciaţie montană. întâlnită la partea superioară a sistemului Cordilier.

Continentul nord-american se află situat în aria macroplăcii America de Nord sau Vest Atlantică la contactul cu macroplaca Pacifică şi Garda, Cocos, Caraibe, plăci intermediare ca mărime, situate între plăcile majore amintite (fig.2). Între plăcile pacifică şi vest atlantică (America de Nord), deci în aria lor de contact, se individualizează un important sistem de falii numit San Andreas. Aici placa pacifică se deplasează spre nord, nord-est cu circa 5mm/an în raport cu placa americană. Cu alte cuvinte, poziţia asimetrică a dorsalei pacifice a făcut ca aceasta să se apropie şi să intre parţial sub placa sialică a Americii de Nord. Fenomenul a generat falia San Andreas care începe din golful Californiei având o lungime de circa 600km. Procesul de alunecare a fost însoţit în terţiar de o intensă activitate magmatică generând

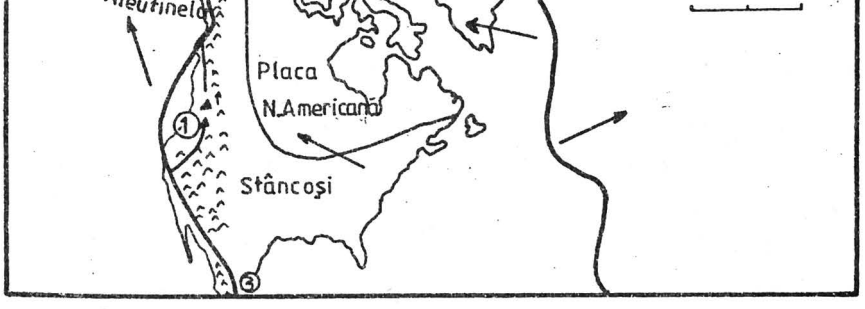

1 Placa Juan de Fuca
3 Placa Cocos
Limită de plăci tectonice

Fig. 2

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ BUCUREŞTI

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

stratovulcani şi caldere. Vulcanismul actual este puţin extins şi activ. Astăzi subducţia continuă numai la nord de San Francisco, unde resturi ale riftului est-pacific creează în continare crustă. Vulcanismul este cantonat în Munţii Cascadelor unde se află 7 centre eruptive active şi 15 vulcani cu activitate recentă. Subducţia a generat vulcanismul şi în aria Alaska-Aleutine şi Mexic. De altfel, regiunea este încadrată în "Cercul de foc al Pacificului".

Resursele de subsol ale continentului sunt strâns dependente de regiunile structural-tectonice astfel: de cele precambriene sunt legate minereurile de fier, cupru, aur, nichel, cobalt, platină, litiu, uraniu, argint iar de bazinele de sedimentare zăcămintele de cărbune, petrol şi gaze, nisipuri bituminoase, sare ş.a. Structurile paleozoice adăpostesc bogăţii metalifere şi nemetalifere dintre care azbest, sare, plumb, zinc, fier, iar cele neozoice, zăcăminte complexe mai ales polimetalice, din care nu lipsesc uraniul şi aurul.

În funcţie de condiţiile de formare , unele zăcăminte se găsesc la suprafaţă sau aproape de suprafaţă, altele la adâncimi mai mari, ca de exemplu filoanele aurifere (la 1500m) fiind necesare pentru identificare investigaţii de tipul ridicărilor magnetice. Multe resurse se întâlnesc în domeniul intruziunilor, cum sunt cele de aur nativ, sau de uraniu şi cobalt. De regulă ele apar în serii de filoane asociate cu formaţiuni neproductive.

1.3 CARACTERE GENERALE ALE RELIEFULUI

Trăsăturile generale ale reliefului Americii de Nord sunt în strânsă dependenţă cu tectonica, structura şi roca, elemente generatoare şi, intensitatea acţiunii factorilor modelatori exogeni care au definitivat aspectele şi caracterele actuale. Câteva particularităţi se impun a fi menţionate şi anume:

- unităţile majore ale reliefului au direcţia generală de desfăşurare nord-sud
- contactul dintre regiunile muntoase şi câmpii se realizează în multe cazuri prin treapta piemonturilor, actuale podişuri sau coline a căror altitudine depăşeşte 1000-1500m (fig.3)

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

AMERICA DE NORD

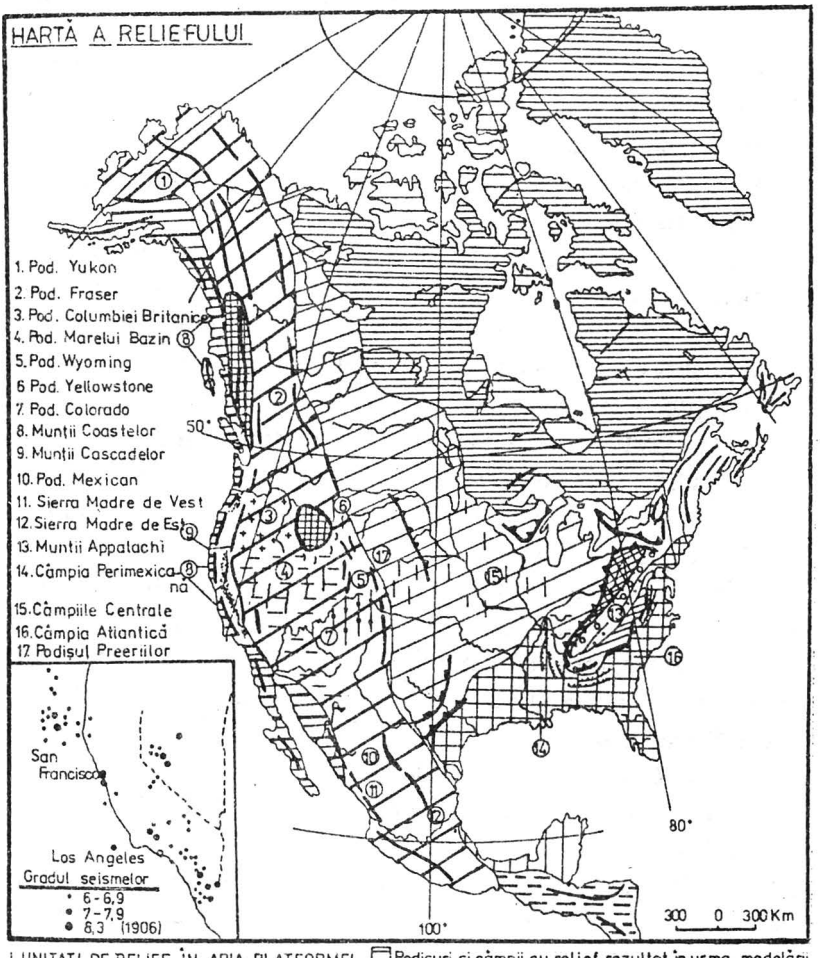

I. UNITATI DE RELIEF ÎN ARIA PLATFORMEI Podișuri și câmpii cu relief rezultat în urma modelări glaciare, periglaciare și fluviatile Podișuri și câmpii cu relief rezultat în urma modelării glaciare și fluviatile Podișuri rezultate în urma modelării fluviatile și fluvio-lacustre

II. UNITATI DE RELIEF ÎN ARIA CUTARILOR HERCINICE Câmpii fluvio-marine pe cuvertura sedimentară a soclului hercinic Munții Appalachi intens peneplenizați (a); Piemontul Appalachian (Appalașian) (b); a b c d e Podișul Appalașian (c); Depresiunea Appalașiană (d); Principalele linii structurale în nordul munților Appalachi (e).

III. UNITATI DE RELIEF ÎN ARIA CUTARILOR MEZOZOICE ȘI NEOZOICE Munti cu înălțimi ce trec de 4000 m în aria cutărilor mezozoice Munții Coastelor inclusiv Sierrele Mexicane cu înălțimi ce trec de 6000 m Munți și podișuri dezvoltate pe structură vulcanică (batolite) Podișuri dezvoltate pe roci vulcanice Depresiuni tectono-erozive în regiunea cutărilor neozoice (depres. Californiei, depres. Willamete) Relief de tip Ranges (culmi și depresiuni) în Pod. Marelui Bazin, Mexic. Relief structural în Pod. Colorado Cueste Abrupturi structurale Abrupt de falie Relief carstic Relief pe depozite loessoide Dune

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

- prezenţa unor importante simetrii: mai întâi a unităţilor morfologice centrale, de la latitudinea Marilor Lacuri spre nord şi sud astfel: prezenţa câmpiilor şi platformelor continentale în jurul fiecăruia din golfurile Hudson şi Mexic; poziţia principalelor peninsule de-o parte şi de alta a meridianului de 90° (peninsulele Alaska şi Labrador în nord, Florida, Yucatan şi California în sud).
- ambele sisteme montane se desfăşoară sub forma unor culmi paralele nord-sud. Culmile închid bazine interioare cu relief de podişuri înalte ca în vestul Cordilier sau însoţesc, în apropiere, podişuri cu care sunt legate genetic şi morfologic ca în vestul munţilor Appalachi.
- atât în Vestul Cordilier cât şi în Estul Extracordilier se întâlneşte cel puţin o depresiune cu caracter longitudinal (tectono-erozivă) ca depresiunea Californiei sau, numai erozivă cum este depresiunea Grand Valley.

Din aceste particularităţi rezultă că, în aria continentală nord-americană se conturează două mari regiuni şi anume: ***Vestul Cordilier***, un sistem muntos, format în timpurile mezo-neozoice, de culmi paralele şi podişuri înalte intracordiliere, aride precum şi o câmpie pacifică îngustă şi ***Estul Extracordilier***.

Vestul Cordilier se întinde de la graniţa cu Canada până la graniţa cu Mexicul, trecând evident şi pe teritoriul celor două tări. Predomină sistemele de culmi longitudinale care adăpostesc între ele podişuri vulcanice şi sedimentare (Podişul Columbiei Britanice, Podişul Marelui Bazin, Podişul Colorado). Regiunea înregistrează o seismicitate activă şi importante manifestări vulcanice. Cuprinde Lanţul Pacific alcătuit din Munţii Coastelor şi Cascadelor, care au şi cele mai mari înălţimi, unitate consolidată în orogeneza laramică şi faza pasadena, aşa cum s-a mai arătat şi Munţii Stâncoşi cu înălţimi sub 5000m. Pentru cei din urmă datele asupra tectonicii şi neotectonicii, consideraţiile litofaciale şi stratigrafice, au pus în evidenţă câteva etape principale în evoluţia lor şi anume: etapa jurasic superior-cretacic superior caracterizată prin ridicarea unor segmente muntoase, procese de

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

sedimentare în bazine marine de mică adâncime, apariţia şariajului până către eocen, definitivarea cadrului morfostructural, modelarea peneplenei Stâncoşilor. La sfârşitul eocenului a avut loc ultima fază de cutare în Stâncoşi. În etapa oligocen-pliocen caracterizată de ridicări în boltă şi blocuri însoţite de deformări ale peneplenei a existat un activ vulcanism, generatorul platourilor bazaltice. În sfârşit, pleistocen, când predomină procesele legate de instalarea glaciaţiei cuaternare odată cu ridicarea lanţului Cordilier la altitudini mari. Gheţarii de vale se uneau la poalele culmilor modelând intens relieful (tabel 1).

În ansamblu, se consideră că partea nordică a Stâncoşilor s-a format la periferia vestică a platformei nord-americane, iar şariajul a impus o configuraţie lineară a culmilor şi depresiunilor. Partea centrală a apărut pe seama structurilor vechi de platformă antrenate în zona mobilă orogenă. Morfostructura este deci mai ales de tip bloc sau cutată bloc.

Estul Extracordilier se întinde între Vestul Cordilier şi Oceanul Atlantic, inclusiv Golful Mexic. Are în componenţă Munţii Appalachi, Câmpia litorală Atlantică, Câmpiile şi Podişurile Centrale.

Munţii Appalachi, importantă regiune de cutări paleozoice, sunt alcătuiţi din culmi paralele cu direcţie meridiană, deci longitudinală. . Sunt puternic tociţi, cu puţine vârfuri situate deasupra nivelului montan general (1500-2000m).

De aceşti munţi sunt legate structural şi morfologic Marea Vale şi Podişul Appalachian (Cumberland).

Mai spre vest, între Podişul Appalachian şi Vestul Cordilier se află Podişurile şi Câmpiile Centrale. Ele au apărut în urma modelării unei cuverturi cvasi-orizontale, paleozoico-mezozoice, de către calota glaciară, în jurul Marilor Lacuri, dovada constituind-o acumulările morenaice, iar post cuaternar mai ales, de o reţea hidrografică aparţinând bazinului Mississippi. Reprezentative în această parte sunt Podişul Preeriilor, Podişul Missouri, Podişul Ohio şi Câmpia Mississippi.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Tabelul 1

TIPURI DE CLIMAT	TEMPERATURI MEDII (în °C) / PRECIPITAŢII MEDII (în mm)					
	Ianuarie	Iulie	Anuale	Minime	Maxime	Anuale
Climat continental temperat						
New York (coasta Atlanticului)	0.7	24.9	12.5	72 (feb.)	113(aug.)	107 6
Pittsburg (Pennsylvania)	–0.7	23.7	11.5	64 (feb.)	102(iul.)	930
Climat continental de iarnă spre rece						
Chicago (Il linois)	– 4,6	22,4	9,2	53(ian.)	94(iun)	864
Des Moines (Iowa)	–5,9	25	10,1	28(feb)	120(iun)	771
Marquette (Michigan)	–9	18,3	5,0	56(ian.)	79(iul.)	828
Saint Louis (Missouri)	–0,1	26,4	13,3	50(ian.)	109(iun.)	897
Climat continental semi arid						
Denver (1600 m Colorado)	–1,6	22,1	9,9	12(feb)	69(mai	363
Williston (Dakota Nord)	–14,4	20,6	4,0	13(ian)	43(iul)	345
Climat continental RECE						
Fairbanks (Alaska)	–23,9	15,6	–3,3	7,6(aug)	53,3(aug)	279,2
Climat deşertic de adăpost						
Las Vegas (670 m Nevada)	6,4	32,3	18,9	1(iun)	13(iun-iul)	99
Phoenix (Arizona)	10,4	32,9	21,4	2(iun)	28(aug)	184
Climat continental oceanic						
Seattle (Washington)	4,4	17,8	10,6	15(iul)	124(ian)	848
Climat de tranziţie medit.-oceanic						
San Francisco (California)	9,2	17,1	13,8	0(iul)	104(dec)	475
Climat subtropical mediteranean						
Los Angeles (California)	13,2	22,8	18,8	0(iul)	85(feb)	373
Climat subtropical umed						
Atlanta (Georgia)	7,1	26,0	16,4	62(oct)	136(mar)	1197
New Orleans (Louisiana)						
Climat tropical	12,3	27,3	20,0	72(oct)	136(mar-ag)	1371
Miami (Florida)						
Climat tropical de alizee	19,4	27,5	24,0	52(ian)	-209(oct)	1518
Honolulu (Hawai)						
	22,0	25,5	23,0	28(iun)	108(feb)	802

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Capitolul II

CONDIŢII CLIMATICE

Printre condiţiile care determină clima acestui continent, inclusiv a S.U.A. se remarcă:

- întinderea mare în latitudine (circa 65°), care a permis existenţa zonelor climatice, de la cea polară, până la cea tropicală

- desfăşurarea şi dispunerea marilor linii orografice, care permit o circulaţie lejeră a maselor de aer cu caractere total deosebite dinspre nord spre sud şi invers. În acest sens, Cordiliera din Vestul Pacific, paralelă cu ţărmul constituie un important obstacol, o barieră orografică (frontieră climatică de prim ordin) în calea maselor de aer oceanic ce se deplasează dinspre vest spre continent. De aceea, influenţa sa se manifestă sub două aspecte şi anume: unul pozitiv întâlnit numai pe versanţii vestici şi câmpia litorală unde cad importante cantităţi de ploaie (ploile orografice) cu mare influenţă în dezvoltarea vegetaţiei arborescente şi, unul negativ, pentru regiunile situate dincolo de barieră care vor fi dominate de o accentuată uscăciune impunând peisajele de semideşert şi deşert. Cât priveşte Appalachii, nici prin orientare, nici prin înălţime nu au un rol analog Cordilierei, ci determină diferenţieri în repartiţia regională a precipitaţiilor.

- influenţa maselor de aer cu origini şi caractere diferite: arctice, temperate, tropicale maritime şi continentale ca şi a vânturilor de vest, nord şi nord-vest, a ciclonilor, a taifunurilor şi huricanelor (uragane tropicale a căror viteză depăşeşte 180km/h).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

- prezenţa icebergurilor, care aduc de la latitudinile mari apă cu temperatură scăzută, influenţând regimul temperaturilor în regiunile traversate.

- curenţii calzi şi reci, care prin origine şi direcţia de înaintare imprimă mai ales climei ţărmurilor, caracterul lor termic şi de umiditate. Este vorba de curenţii calzi ai Golfului, Alaskăi, Groenlandei de Vest şi curenţi reci, al Californiei, al Labradorului.

- masele de apă înconjurătoare (Oc. Pacific, Oc. Atlantic, apele Golfului Mexic şi Oc. Arctic), mai ales prin masa de vapori de apă pe care o furnizează şi care este transportată spre continent.

- unităţile acvatice interioare – Marile Lacuri, apele fluviului Mississippi, lacurile de acumulare. Toate acestea, prin dimensiunile lor, au o influenţă sensibilă atât asupra regimului termic, dar mai ales al umidităţii.

- ariile de maximă şi minimă presiune, care generează deplasarea de la un loc la altul a maselor de aer. ***Anticiclonul Groenlandez, Nord-American, Nord-Canadian, Nord-Pacific*** (format în sudul Aleutinelor) şi ***Ciclonul Islandez*** care actionează iarna şi ***Anticiclonul Groenlandez, Nord-Atlantic, Nord-Pacific, ciclonii Nord-American*** şi ***Islandez*** care acţionează vara. Pe structura barică amintită există o stare de interferenţă în circulaţie atmosferică mai ales între ***Anticiclonul Azorelor*** şi cel ***Californian***.

În funcţie de mişcările aparente anuale ale Soarelui, ariile anticiclonale avansează vara spre nord şi se retrag iarna spre sud. Deplasarea anuală în latitudine poate atinge o distanţă de 20°. Anticiclonul care exercită cea mai mare influenţă asupra climei S.U.A este cel Pacific. Invadarea zonei litorale în timpul verii, cu mase de aer generate de acesta este însoţită de instalarea unui timp frumos şi uscat, mai ales la sud de paralela de 40°, iar iarna, din contră, un timp cu precipitaţii abundente în nord şi moderate în sud.

Un element de mare importanţă pentru clima SUA îl constituie repartiţia şi dinamica temperaturii (vezi tabel 1). Aceasta înregistrează pronunţate variaţii de la un loc la altul ca şi de la un sezon la celălalt.

Izoterma anuală de 0° poate fi urmărită în lungul paralelei de 50° latitudine nordică pe direcţia Terra Nova, lacul Winnipeg, podişul

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Mackenzie, urcând în vest de-a lungul paralelei de 60°, în timp ce izoterma de 10° trece pe la nord de New York, sudul Marilor Lacuri traversând podişul Missouri până la oraşul Vancouver. În sfârşit izoterma de 20° ocoleşte prin nord Golful Mexic, trece prin sudul podişului Colorado şi ajunge în dreptul oraşului Los Angeles (fig.4).

Şi în evoluţia precipitaţiilor se cunosc mari variaţii cantitative, dinspre interior spre exteriorul ţării. Cele mai mari cantităţi, 2500mm şi peste 3000 mm cad pe litoralul Oc. Pacific, la nord de paralela de 50°. Cantitatea scade spre interior ajungând la 300-500mm. Spre nord, ca şi în unele din podişurile intracordiliere, valorile sunt mai reduse (sub 200mm şi chiar sub 100mm) (fig.5). Este important să se sublinieze specificul climatic din cele patru anotimpuri şi anume:

- **Iarna** datorită ariilor de maximă şi minimă presiune ca şi altor factori de influenţă, se declanseză mişcări ale aerului sub forma vânturilor dinspre SV (vânturi relativ calde), SE (vânturi calde şi umede, ploioase), NE (vânturi reci şi violente) şi NV (vânturi umede şi foarte reci). Anotimpul se caracterizează deci, prin: schimbări radicale de vreme într-un timp relativ scurt, (de circa 4 zile); temperaturi care oscilează între 15° în SE şi –10° în NV; căderea unor precipitaţii sub forma acelor de gheaţă, mai ales în regiunea golfului Hudson, ace de gheaţă rezultate din trecerea în stare solidă a vaporilor degajaţi de pe suprafaţa apei. Apariţia acestora provoacă pagube grădinilor, arborilor şi liniilor electrice.

Alte caracteristici ale iernii constau în scăderea bruscă a temperaturii în 24 ore, cu peste 20°, precum şi deplasarea vânturilor reci (norther) dinspre Câmpia Canadiană până în regiunea Texasului. Această înaintare până la coasta golfului Mexic reprezintă un fenomen normal, uneori cu urmări nedorite pentru culturile subtropicale. Din punct de vedere al precipitaţiilor iarna se caracterizează prin ploi bogate. În acelaşi timp în regiunile de la poalele estice ale Munţilor Stâncoşi bate vântul de vest cu numele Chinook sau foehnul american, umed, încărcat cu zăpadă, escaladând pantele vestice ale Munţilor Stâncoşi, dar care se reîncălzeste şi devine uscat pe cele estice, inclusiv în Podişul Preeriilor şi Câmpiile Centrale. El acţionează pe o distanţă cuprinsă între statul Colorado în sud şi valea râului Peace în nord.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

AMERICA DE NORD
IZOTERMELE LUNII IANUARIE

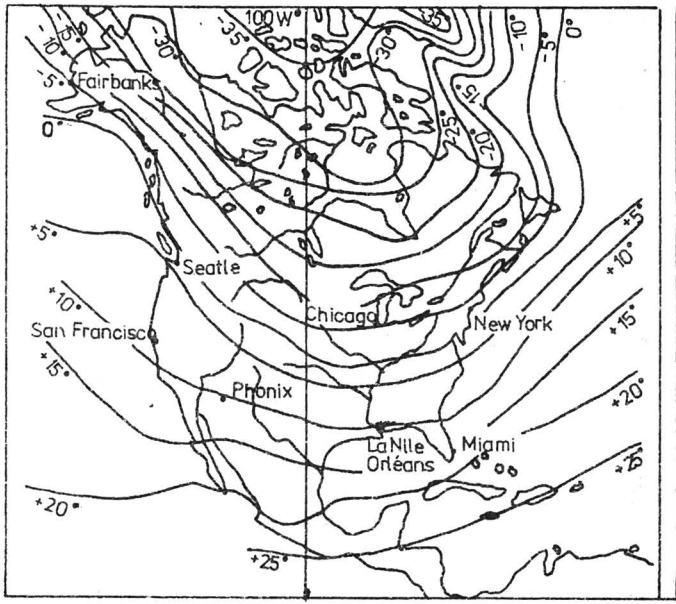

AMERICA DE NORD
IZOTERMELE LUNII IULIE

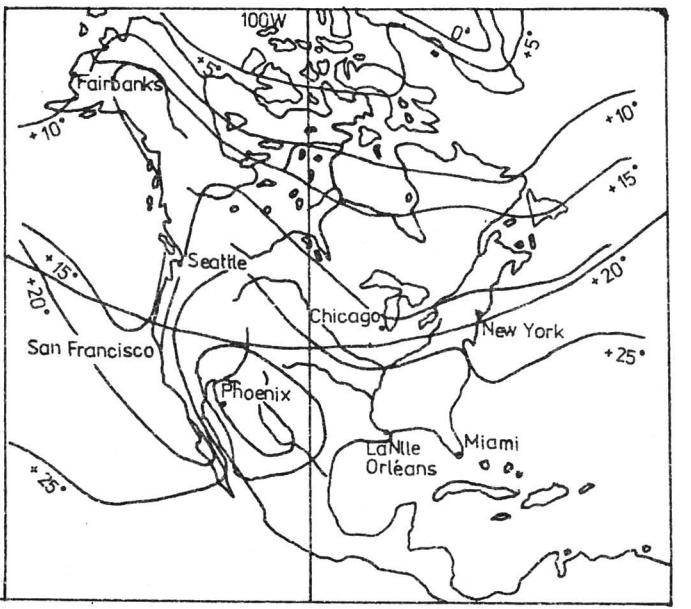

Fig. 4

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

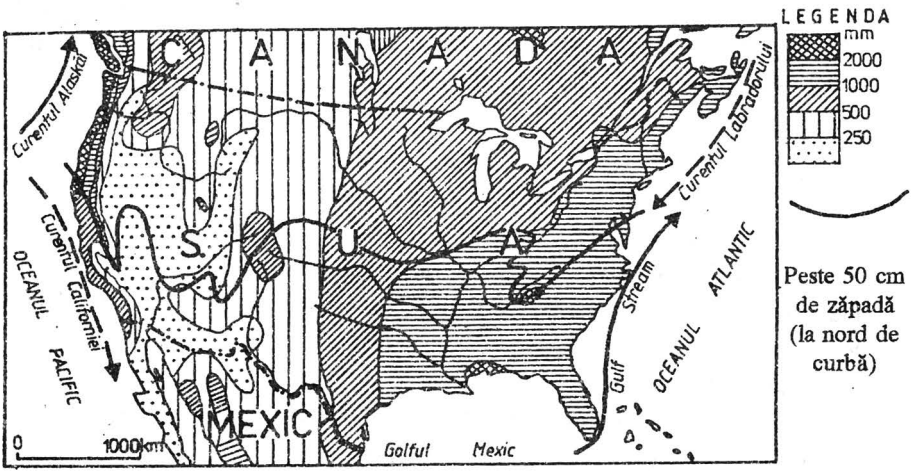

Fig. 5

- **Primăvara** este un anotimp cu ploi sporadice, reduse cantitativ. Activitatea ciclonală scade în intensitate, depresiunile barice căpătă o dezvoltare generală meridională. Dacă spre sudul continentului trecerea către sezonul cald se face insensibil, în nord-est se mai simt încă valuri de frig, viscole şi căderi de zăpadă într-o succesiune rapidă. Din contră, în câmpiile centrale, primăvara este timpurie şi relativ scurtă. La Winnipeg, în luna aprilie temperatura medie este de 3°, pe malul Lacului Superior 7° (luna mai), iar mai spre vest, în bazinul mijlociu al râului Peace 9°. Cu cât ne deplasăm spre sud şi spre sud-vest, temperatura ajunge la 18° (luna mai), ceva mai redusă pe litoral (15°). Aici, datorită mişcărilor ascendente ale aerului, apar averse, iar în sud, în depresiunea California se instalează seceta.

- **Vara** comparativ cu celelalte anotimpuri există o mai mare stabilitate a stării barometrice. Între cele două maxime atlantică şi pacifică, în interiorul continentului se instalează o arie de minimă presiune care generează deplasări ale maselor de aer pe acest culoar barometric. Pe coasta pacifică vânturile au un caracter destul de neregulat, unele perturbaţii locale introducând inerente modificări. În

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

partea sudică pe coasta Golfului Mexic, vânturile dominante acţionează dinspre sud. Umiditatea atmosferică este ridicată, iar ploile depăşesc 600mm anual. Pe coasta atlantică, spre nord, ploile sunt abundente, egalizându-le pe cele de iarnă. În ceea ce priveşte temperatura, sudul, comparativ cu nordul, este foarte cald, media lunii iulie fiind în jur de 30°C. Valorile scad lent spre nord, trecându-se sensibil de la regimul oceanic atlantic la continentalismul interior. În regiunea pacifică temperaturile înregistrează o oarecare uniformitate: 12,6°C la Sitka-sudul peninsulei Alaska, 14,7°C la San Francisco şi peste 20°C la sud de California. În Grand Valley temperatura depăşeşte 40°C. Perturbaţii locale care dau naştere la averse se întâlnesc şi în regiunea podişurilor interioare. (fig.6)

- **Toamna** se caracterizează prin ploi relativ reduse cantitativ, secete din ce în ce mai severe spre sud şi un interval de toamnă, redus spre nord, doar la câteva săptămâni. Instalarea toamnei este marcată de apariţia îngheţurilor. În intervalul septembrie-noiembrie în Atlanticul tropical, Golful Mexic, urcând mai rar pe culoarul Mississippi, apar huricanele (fig.7).

Variaţiile climatice impuse de complexitatea factorilor menţionaţi a permis individualizarea în S.U.A a următoarelor zone climatice:

Zona climei arctice (polare) nordul peninsulei Alaska. Este o climă aspră cu temperatura medie a lunilor celor mai calde, inferioară valorii de 10°C, temperatura medie anuală este de 0°C. Precipitaţiile nu depăsesc decât rar 200mm şi cad mai ales sub formă de zăpadă. Se simte acţiunea mărilor reci şi îngheţate. Regiunea este acoperită de aer de origine polară. Se cunosc 7-8 luni pe an cu îngheţ, iar temperaturile pot coborî sub –60°C. Există diferenţieri între clima faţadei pacifice, a celei atlantice şi a cea interioară. Periferic nuanţele climatice sunt mai moderate comparativ cu cele interioare. Ele sunt marcate de o iarnă lungă, aspră, viscole şi zăpadă. Clima arctică poate fi diferenţiată în: *clima arctică umedă* cu iarnă lungă şi vară foarte scurtă şi *clima arctică uscată* cu iarnă mai scurtă (sudul peninsulei Alaska) (tabel 1).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Zona climei subpolare (subarctice) cuprinde jumatatea sudică a peninsulei Alaska. Are o iarnă rece şi lungă şi o vară scurtă şi răcoroasă, temperatura lunii celei mai calde ridicându-se până la 13°C. Precipitaţiile cad tot timpul anului, cantitatea oscilând între 300mm în interior şi 500mm pe coasta atlantică.

Zona climei temperate include partea nordică a Câmpiei Atlantice, Appalachii Nordici, podişul Marilor Lacuri, Podişul Preeriilor, Munţii Stâncoşi inclusiv litoralul pacific. Dacă în est zona se desfăşoară între 40°-50° latitudine nordică, în vest ea este cuprinsă între 40°-60° consecinţă a unor condiţii strict regionale. Temperaturile medii oscilează între -10°-15°C în ianuarie şi 20°-25°C în iulie. Precipitaţiile ajung la 500-1000mm anual, dar se cunosc şi valori mai mici în podişurile centrale şi sub 250mm în podişurile intracordiliere. Verile sunt calde, iar iernile cu zăpadă, viscole, zile şi nopţi geroase. Se diferenţiază de la est la vest următoarele subregiuni: *atlantică, continentală*, a *şesurilor înalte (preeria)* şi *montană* (fig.8).

Regiunii atlantice i se mai spune şi *atlantică musonică sau appalachiană.* Se remarcă printr-o temperatură medie anuală ce depăşeste 10°C, o vară mai răcoroasă în nord unde se simte influenta curentului Labrador şi mai caldă în sud. *Subregiunea continentală* are un caracter umed mai pronunţat în est şi ceva mai redus în vest. Verile sunt scurte. Se simte influenţa icebergurilor ce plutesc pe Hudson, ca şi a curentului rece al Labradorului. Clima *şesurilor înalte* (preeriilor) are un caracter secetos, iar cea montană dinspre vest, precum şi a podişurilor intramontane o nuanţă umedă şi mai rece pe faţadele vestică şi estică şi aridă în interior, unde precipitaţiile sunt foarte reduse. În sfârşit *unitatea climatică pacifică* se remarcă prin ploi ciclonale, de barieră şi veri răcoroase, amplitudinea termică anuală menţinându-se în jurul valorii de 27°C. Se subdivide în clima temperat umedă, relativ caldă cu precipitaţii bogate iarna şi vara în vest şi, clima temperat semiuscată cu vară secetoasă în est.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

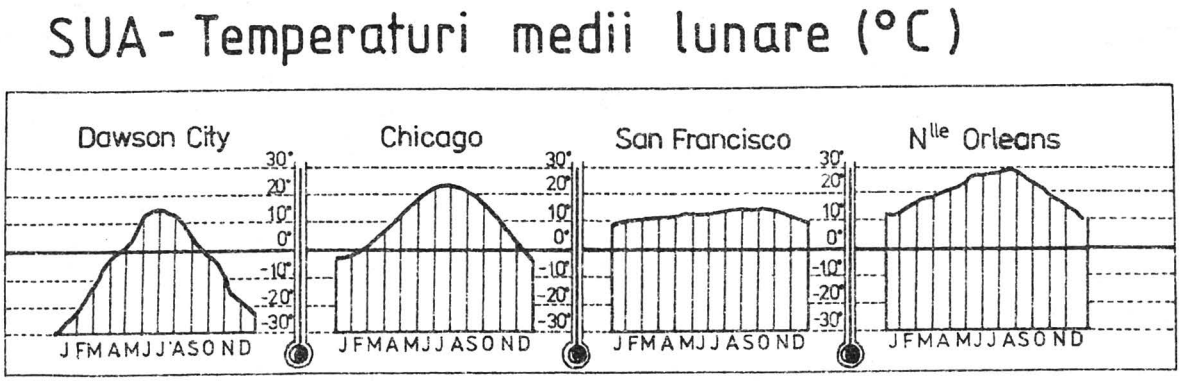

Fig. 6

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

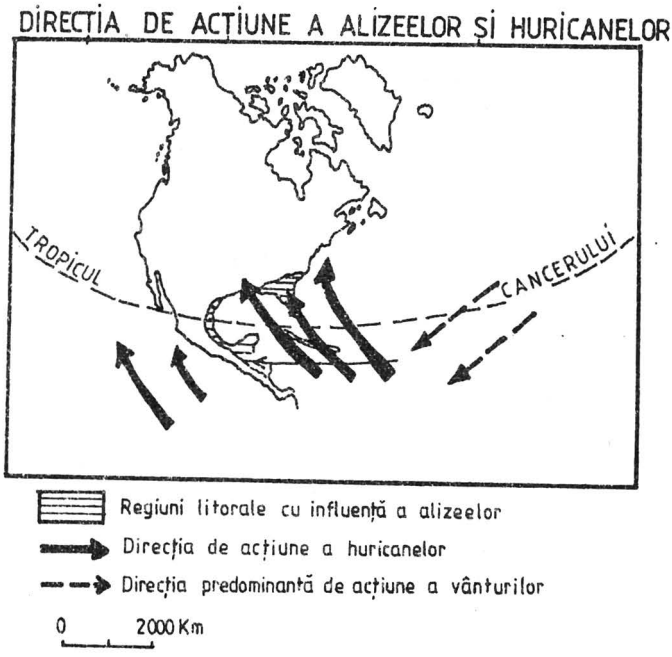

Fig. 7

Zona climatică subtropicală se desfăsoară aproximativ între 30°-40° latitudine nordică. Include regiunea dintre statul California în vest, nordul Floridei în est şi nordul Golfului Mexic. Este mai „rece" decât clima subtropicală europeană, datorită curentului rece al Californiei. Temperaturile medii anuale sunt ridicate, iarna bat vânturi puternice în vest, iar precipitaţiile trec de 1500mm annual. Valorile se reduc treptat spre interior. Şi în zona climatică subtropicală există diferenţieri, subdivizîndu-se în: *clima atlantică musonică, continentală, a sesurilor înalte, montană şi pacifică.*

Zona tropicală umeda acoperă o mica parte a teritoriului sudic şi Florida. Fiind expusă alizeelor, precipitaţiile ating valori ridicate (1500mm).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

S.U.A - REGIUNILE CLIMATICE

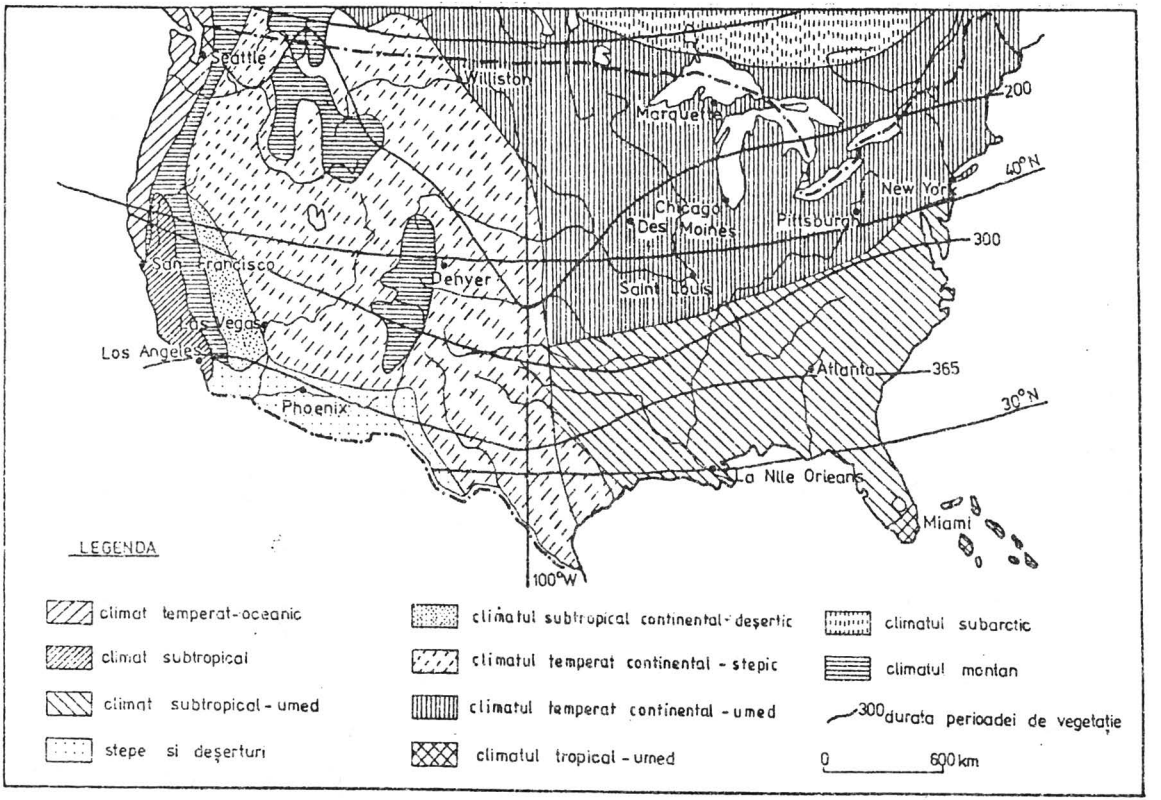

Fig. 8

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Capitolul III

REŢEAUA HIDROGRAFICĂ

Corespunde, prin caracterele, dimensiunile şi specificul ei, marii întinderi a continentului, alcătuirii petrografice şi structurale, precum şi condiţiilor bio-pedo-climatice.

America de Nord, inclusiv SUA, are unele dintre cele mai lungi fluvii din lume, cele mai mari sisteme lacustre, importante regiuni glaciare, întinse suprafeţe endoreice şi chiar areice, canale şi amenajări hidrotehnice. Coexistă regiuni foarte umede, cu regiuni foarte secetoase, regiuni cu gheţari cu regiuni care nu au cunoscut încă zăpada.

Caracterele liniilor mari ale reliefului imprimă atât dimensiunile bazinelor hidrografice dar şi direcţiile de curgere a râurilor. Există râuri lungi (Mississippi-6418km, Missouri-5620km, Colorado-2190km), majoritatea desfăşurându-se între Munţii Stâncoşi şi Munţii Appalachi şi râuri scurte, repezi cu izvoarele în regiunea Munţilor Cascadelor fie a Appalachilor. În aceste condiţii ele se îndreapta fie spre Pacific fie spre Atlantic şi au un profil longitudinal cu numeroase praguri şi cascade. Unele dintre văile râurilor, ca şi fiordurile şi cuvetele unor lacuri, îşi datorează existenţa eroziunii glaciare pleistocene. Apele aparţin bazinelor Oceanului Arctic, Oceanului Pacific, Oceanului Atlantic inclusiv prin intermediul Golfului Mexic. Spre Oceanul Arctic se dirijează un număr restrâns de ape majoritatea venind din Alaska.

Arterele hidrografice tributare Oc. Atlantic, mai puţin fluviul Sf. Laurenţiu[1] îşi au obârşiile în Munţii Appalachi, sunt reduse ca lungime şi suprafaţă bazinală, multe vărsându-se prin estuare.

[1] Sitemul de navigaţie Marile Lacuri-Sf. Laurentiu, reprezintă cel mai important dintre toate sistemele de navigaţie interioară ale lumii; au acces nave maritime de 25000tdw

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Sf. Laurenţiu porneşte din lacul Ontario drenând prin emisari şi canale, lacurile Superior, Michigan, Huron şi Erie. Are o lungime de 3057 km, un debit de circa 10000m^3 şi se varsă în Golful Sf. Laurenţiu printr-un larg estuar. Debitul maxim este cu 60% superior debitului minim. Apele sale sunt prinse câteva luni de gheaţă făcându-l impracticabil. Şi alte râuri ca Hudson, Potomac, Delaware, Savannah se termină prin estuare spre Oc. Atlantic. Către Golful Mexic se îndreaptă Mississippi, unul dintre cele mai mari fluvii ale lumii. Are o lungime de peste 5970 km, izvorând din Podişul Marilor Lacuri la vest de Lacul Superior. Suprafaţa bazinului are peste 3 milioane km^2. Majoritatea afluenţilor sunt pe partea dreaptă (Missouri cu Yellowstone, Milk, Cheyenne, Plate, Arkansas), iar pe stânga Ohio cu Tennessee (fig. 9). Alte râuri aparţinând aceluiaşi sistem hidrografic drenează estul Stâncoşilor, al Preeriilor şi o bună parte a Appalachilor. În partea centrală şi-a format un culoar în formaţiuni cretacice-terţiare. În sistemul hidrografic Mississippi, post cuaternar, au intervenit numeroase schimbări. Multe râuri se dirijau către nord, având o cumpănă de ape amplasată către sud faţă de cea actuală. Prin captări succesive ele şi-au îndreptat direcţiile de curgere către sud, în general spre Mississippi. Exemplu îl constituie Ohio, pentru care, o serie de afluenţi care se risipesc spre Sf. Laurenţiu şi-au schimbat cursul spre sud datorită blocajelor morenaice şi influenţei scurgerii pe marginea calotei. Debitul său la începutul deltei este cam de 9 ori mai mare decât al Rinului şi de 20 ori mai mare decât al Rhônului sau al Padului, dar este aproape un sfert din cel al Gangelui. În regimul nivelelor se constată un maxim în aprilie şi un minim în septembrie-octombrie. În Golful Mexic se varsă şi Rio Grande del Norte, avându-şi izvoarele în Munţii Stâncoşi şi care înregistrează destul de mari variaţii de nivel.

În general debitele specifice, mai ales pentru scurgerea din jumatatea vestică, sunt inferioare valorii de 1l/km^3/s, datorită traversării unei regiuni secetoase. Apar însă averse torenţiale la începutul verii dar şi cele de toamnă, care provoacă foarte mari creşteri. Totuşi, Ohio cu izvoarele în Appalachi, înregistrează cea mai accentuată curgere, 15l/km^3/s, cu maxim la începutul primăverii, odată cu topirea zăpezii şi aportul ploilor ciclonale, şi un minim la sfârşitul verii.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Spre Pacific, pe latura Vestică a S.U.A. se îndreaptă Yukon, Fraser, Columbia şi Colorado.

În modul de alimentare al acestor sisteme hidrografice domină cel pluvial, nival şi glaciar.

Regimul pluvial se întâlneşte în regiunile din sudul subtropical-tropical şi în regiunile deşertice din sud-vest. În partea sud-estică a S.U.A cad precipitaţii bogate şi aproape tot anul este caracteristică alimentarea pluvială, cu creştere de nivel şi de debit la sfârşitul sezonului cald. Rezervele de apă subterană, sursă în procesul alimentării, cresc spre primăvară, pentru a se diminua toamna.

Resursele de apă din regiunea Appalachilor sunt intens exploatate în scopuri: hidroenergetice, irigaţii, alimentare cu apă.

La vest de Mississippi precipitaţiile sunt mai reduse, iar aerul mult mai uscat. Are loc o activă evapotranspiraţie. Pânzele subterane lipsesc uneori, apa provenită din precipitaţii şi aşa mai redusă evaporându-se cu uşurinţă. Regimul se modifică la fel de mult în nordul Câmpiilor Centrale unde gerul de iarnă reduce debitul, iar cuvertura subţire de zăpadă asigură primăvara o scurgere lejeră. O serie de forme ale reliefului (depresiunile interdunale din Nebraska sau morenele situate la nord de Missouri) introduc modificări în regimul şi chimismul apei.

Regimul nival caracterizează reţeaua din sistemul Marilor Lacuri, Sf. Laurenţiu, a fluviului Yukon. Are o alimentare din precipitaţii solide iarna, cu o evacuare treptată primăvara. În regiunile de munte, datorită resurselor abundente, maximul întârzie până la începutul verii, în timp ce în câmpie creşterile maxime sunt primăvara (martie-aprilie-mai) datorită topirii zăpezii. Ploile din acest sezon accentuează valorile maxime, iar aversele de vară şi toamnă dau creşteri violente.

Regimul nival de munte se întâlneşte în sistemul muntos din vest (Sierra Nevada-Munţii Cascadelor-Cordiliera Costală, partea centrală şi mediană a Munţilor Stâncoşi). Nivelurile ridicate se produc în mai-iulie, iar cele coborâte în octombrie şi februarie.

Există râuri care îşi schimbă modul de alimentare de la o regiune la alta, cazul râului Columbia, care la Puget Sound trece la regimul pluvio-nival, precipitaţiile foarte abundente producând un maxim de toamnă şi unul de iarnă.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

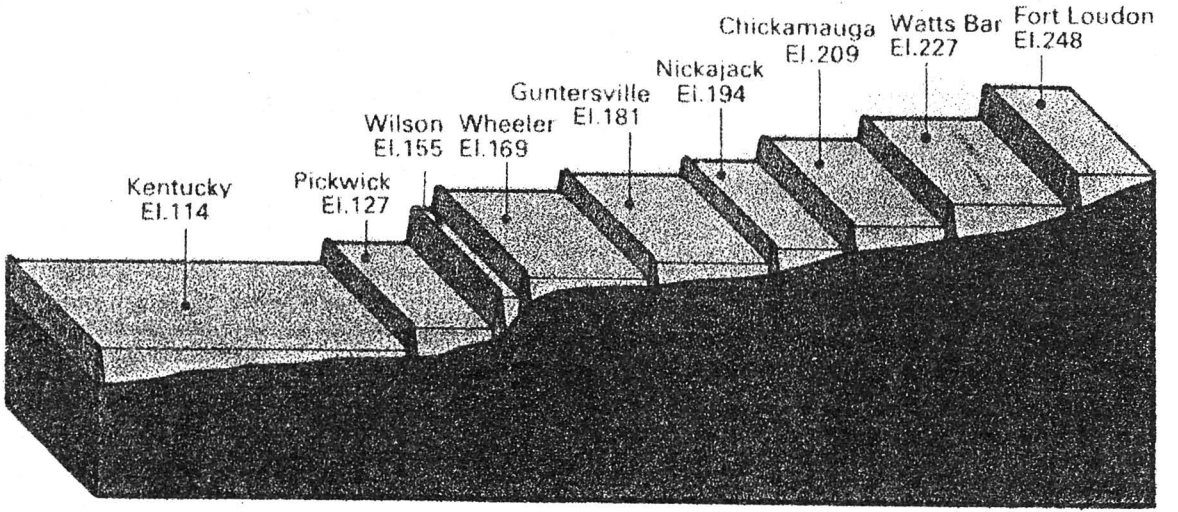

PROFIL ÎN VALEA TENNESSEE
(altitudinile în metri)

Fig. 9

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Regimul nival se atenuează începând cu nordul Californiei în bazinul Sacramento, degradându-se rapid către sud odată cu diminuarea precipitaţiilor şi creşterea secetei de vară. Variaţiile debitului sunt extrem de mari de la un sezon la altul, ca şi de la un an la altul.

Regimul arid, în principal se caracterizează prin absenţa drenajului permanent chiar dacă unele râuri au apă numai câteva ore, sau altele seacă la sfârşitul verii. În toate cazurile, debitul este variabil nu numai de la un sezon la altul, dar şi de la o zi la alta. Este specific podişurilor şi bazinelor dintre Munţii Stâncoşi şi Cordiliera Pacifică, precum şi regiunii de la poalele sierrelor sudice. Aici ploile de vară nu pot produce decât curgeri de scurtă durată; cele de iarnă susţin întrucâtva debitul, iar zăpezile din munţi întreţin şi curgerea. Împărţirea în bazine (depresiuni), separate de înălţimi este favorabilă drenajului continuu; multe ape se pierd în conurile lor aluviale. Mai mult decât atât, Podişul Marelui Bazin a cunoscut în pleistocen o activitate hidrologică susţinută. Se citează printre altele, numărul mare al lacurilor, unele având suprafeţe întinse şi un număr crescut al deversărilor. Astfel, Marele Lac Bonneville avea o suprafaţă care a fost estimată la 50000km^2 şi se vărsa prin emisari spre Snake.

Gheţarii din SUA nu sunt decât resturi ai celor cuaternari. Se întâlnesc: tipul alpin clasic, cu bazinul de alimentare conturat; tipul atrofiat, cu lungime redusă în raport cu lărgimea, situat într-un circ deasupra unei văi adînci; tipul alaskian – masa de gheaţă situată la piciorul muntelui formată din unirea mai multor gheţari de vale[2] .

În sud gheţarii actuali se găsesc la partea superioară a văilor din Sierra Nevada, la altitudini mai mari de 3500 m. Ei şi-au format numeroase văi printre care şi Yosemite. Astăzi au rămas însă mai mult gheţari de tip pireneean. În partea nordică a Munţilor Cascadelor gheţarii sunt cantonaţi pe unele aparate vulcanice recente, Shasta (4380m), Rainier (4391m), Baker (3227m). Shasta are cinci gheţari, cel mai mare cu o lungime de circa 5km şi nu coboară sub 2500m, iar Rainier are 28 gheţari, cel mai lung fiind de 10km. Mici gheţari se întâlnesc şi în regiunea Munţilor Olimpia.

---

[2] Gheţarul Malaspina - Alaska

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

În Munţii Stâncoşi, datorită climei continentale uscate se semnalează o regiune minusculă de "neve" în Sangre de Cristo. Se întâlnesc acumulări de pietriş, nisip, argilă considerate deseori morene fosile, datând de la sfârşitul glaciarului. Acestea se găsesc în munţii situaţi la nord de 40° latitudine nordică, unde, se pare că în cuaternar au existat condiţii propice existenţei gheţarilor. La nord de 48° în Parcul Naţional Glaciar, pe vârfurile ce trec de 3000m se găsesc 60 de gheţari. Printre cei mai mari se numără Blackfeet Glacier. În Alaska limita inferioară a zăpezilor persistente coboară la 600m, iar gheţarii până la nivelul mării. Alături de râuri, lacurile reprezintă un important component hidrografic, rolul lor, îndeosebi al celor construite de om fiind din ce în ce mai mare.

Cea mai întinsă regiune lacustră o formează Marile Lacuri situate la graniţa cu Canada. Geneza cuvetei lor este complexă dar rolul precumpănitor l-au avut tectonica şi eroziunea glaciară pleistocenă. Principalele lacuri sunt: Superior, Michigan, Huron, Erie şi Ontario. Adâncimile maxime se găsesc sub nivelul oceanului planetar. În SUA se mai întâlnesc, mai ales în Cordilieri, lacuri vulcanice (caldere, de crater, de baraj vulcanic) ca cele din Parcul Yellowstone, din Sierra Nevada, Mţi. Shasta; lacuri tectonice ca cele din Sierra Nevada; lacuri de baraj, mai ales antropic cum sunt cele din bazinul Tennessee, Mississippi, Missouri sau cele din California.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Capitolul IV

VEGETAŢIA, SOLURILE ŞI ANIMALELE

Sub aspectul alcătuirii şi dispunerii reprezintă rezultatul interferenţelor climatice, în primul rând, al desfăşurării în latitudine şi altitudine, al expunerii marilor unităţi de relief, al glaciaţiunii cuaternare. Toate acestea au făcut ca vegetaţia să migreze când spre sud când spre nord în funcţie de înaintarea sau retragerea calotei glaciare, al apelor, intervenţiei societăţii omeneşti. În epocile anterioare pleistocenului, vegetaţia întregului continent era mult mai variată. Predominau genurile tropicale, care, treptat au migrat către sud. O întinsă pădure îmbracă această masă de uscat. Răcirea glaciară şi clima postglaciară, au adus profunde schimbări, astfel că, tundra a ocupat extremitatea nordică în Canada, multe forme arhaice s-au retras spre Atlantic şi Pacific, pădurea de foioase s-a menţinut cu unele modificări la sud de Ohio, iar pădurea de conifere s-a diversificat în forme atlantice (bradul alb), forme boreale şi forme pacifice.

Vegetaţia de tundră şi tundră montană apare în Alaska şi în partea superioară a unor culmi din Cordilieri. Se deosebesc tundra cu muşchi (Polytrichum) şi licheni din care nu lipsesc *Cladonia rangiferina* şi *Saxifraga caespitosa* şi tundra muşchilor şi tufişurilor cu soluri gleice. Frecvent apar specii de *Betula glandulosa, Rhododendron lapponicum, Cassiope tetragona*. În general vegetaţia de tundră este sărăcăcioasă, fiind reprezentată printr-un covor ierbos deseori întrerupt. Sub aceste plante se găsesc soluri poligonale de tundră, soluri turbo-gleice, soluri

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

mlăştinoase, soluri podzolico-gleice. Solurile, inclusiv cele mlăştinoase, îngheaţă până la 9 luni pe an, dezgheţându-se în sezonul "cald" pe o grosime mică. La limita cu pădurea de conifere, pe soluri argiloase, se întâlnesc turbării (muskegs).

Vegetaţia de silvotundră poate fi găsită şi în nord-vestul peninsulei Alaska. Se subdivide în două subzone: silvotundra (forest-tundra) spre nord şi subzona pădurilor rare (open woodland) spre sud. Specii mai frecvent întâlnite sunt ***Linus banksiana*** şi ***Betula papirifera***. La graniţa nordică a silvotundrei cresc ***Picea mariana, Picea glauca*** (fig.10). Faptul că elemente de tundră înaintează spre sud, la 50° latitudine nordică, se explică prin influenţa curenţilor reci, atmosferici şi chiar marini, veniţi dinspre nord. Sub vegetaţia amintită se găsesc soluri podzolico-gleice.

Pădurile de răşinoase se întind în sudul silvotundrei, coborând sub latitudinea nordică de 45°. Ocupă o fâşie de circa 500km pe direcţia est-vest din Terra Nova până în Alaska. Specia cea mai frecvent întâlnită este ***Picea glauca***. Sub stratul arborescent se găsesc soluri podzolice.

Pădurile de răşinoase din vestul SUA – pădurea Americană. Se întinde pe circa 3600km nord-sud între Alaska şi California. Este considerată o pădure azonală a cărei prezenţă este strâns legată de apropierea Oceanului Pacific şi a Cordilierilor. Aceste două influenţe i-au dat un caracter temperat. Însăşi caracterele climatului, atât cele termice dar mai ales umiditatea (nebulozitate mare datorită influenţei apelor reci ale mării, ploile bogate şi mai ales primăvara când cade 1/5 din cantitatea anuală) sunt favorabile prezenţei pădurilor pacifice. În acest domeniu silvic se îmbină lumea pădurii boreale adică dominarea coniferelor şi lumea pădurii "tropicale" prin exuberanţă şi gigantism. Pot fi separate astfel două regiuni, după speciile dominante şi anume: una nordică în care se găsesc Bradul Douglas (*Pseudotsuga menziesii*), Tsuga de Vest (***Tsuga heterophylla***), apoi ***Thuya gigant, Thuya plicata***, Molidul de Sitka (***Picea sitchensis***) şi, una sudică unde genul reprezentativ este ***Sequoia***, gigantul regnului vegetal (100m înălţime, 56m diametrul şi o vârsta de câteva mii de ani). Lângă ***Sequoia sempervirens*** cresc şi specii de foioase cum ar fi: stejarul, arţarul ş.a.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

AMERICA DE NORD – HARTA VEGETAȚIEI

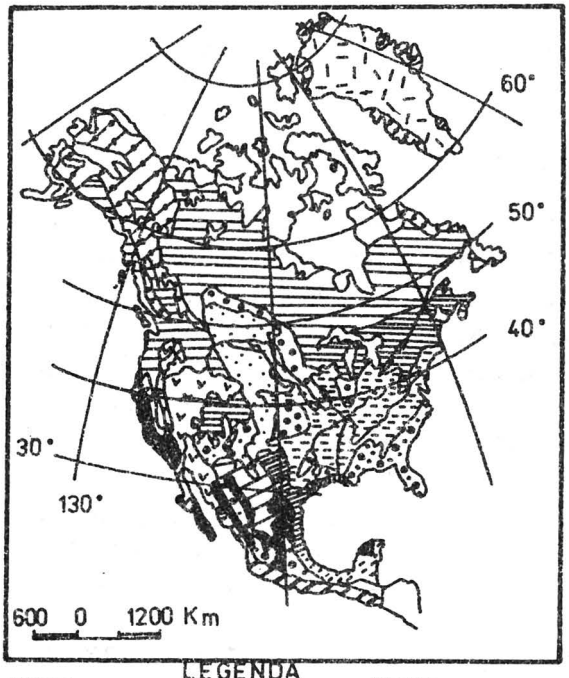

LEGENDA

- Zăpezi veșnice și ghețari
- Tundră și silvotundră
- Păduri de conifere
- Păduri de amestec
- Păduri de foioase
- Păduri de conifere subtrop. și tropicale
- Silvostepă
- Stepă - prerie
- Pustiu, semipustiu
- Păduri cu frunze aspre semperviriscente și tufișuri
- Savană, păduri rare, tufișuri subtropicale și tropicale
- Păduri subtrop. și tropicale fără frunze în anotimpul uscat
- Păduri tropicale umede
- Stepă montană, semipustiu și pustiu
- Vegetație periodic inundată
- Tundră montană, tufișuri și pajiști subalpine

Fig. 10

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Insăşi climatul oceanic impune o predominare a răşinoaselor asupra foioaselor. Sub pădurile acestei regiuni se întâlnesc soluri brune podzolite, podzoluri (mai ales pe substratul morenaic). În limitele regiunii se află importante parcuri naţionale din care nu lipsesc o serie din genurile şi speciile amintite: Yosemite N.P. (cu păduri mixte), Redwood N.P. (cu Sequoia sempervirens), Parcul Naţional de Sequoia şi N.P. Canyon cu Sequoia gigantea.

Pădurile de amestec (pădurea laurenţiană) au o răspândire mai restrînsă, apărând în lungul estuarului fluviului Sf. Laurenţiu, la nord-est şi mai ales la sud de Marile Lacuri. O fâşie aproape continuă însoţeşte Munţii Appalachi de la nord la sud, trecând apoi spre vest prin nordul Câmpiei Golfului Mexic, spre câmpia fluviului Mississippi. Corespunde climei mai calde, cu o temperatură medie în timpul sezonului de vegetaţie de 15°-16°. Genurile mai frecvent întâlnite sunt: ***Pinus, Quercus, Acer (saccharinum), Betula (lutea), Fraxinus (americana), Tilia (americana)***, dar şi ***Taxodium, Tsuga, Laurus***. În munţii Adirondacks limita superioară a pădurii urcă până la 1500-1800m. Suportul vegetaţiei menţionate îl reprezintă solurile derno-podzolice.

Pădurea de foioase (pădurea appalachiană) spre deosebire de celelalte se întinde pe direcţia nord-sud, la est dar şi la vest de fluviul Mississippi. Aceste formaţiuni pluristratificate acoperă întinse suprafeţe ale Podişului Appalachian, versantul occidental al Munţilor Appalachi, precum şi podişuri, câmpii din partea centrală a SUA. Spre nord limita pădurilor de foioase depăşeşte paralele lacurilor Erie şi Ontario, ajungând în vest până la preerie, iar în sud până la pădurile de conifere sud-atlantice. Ca elemente caracteristice apar ***Acer pennsylvanicum, Acer saccharinum, Quercus***. La sud de pădurea de foioase, ocupând o parte din Câmpia atlantică şi perimexicană ca şi peninsula Florida, se găsesc pădurile permanent verzi din zonele temperat calde şi subtropicale-umede cu ploi de iarnă, fără secetă vara şi fără anotimp rece. Ele mai poartă denumirea de păduri sud-atlantice şi se desfăşoară între statele Virginia în est şi Texas în vest. Arealul se suprapune unui climat cu ploi abundente, temperaturi ridicate şi ierni blânde. Cuprinde

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

o vegetaţie exclusiv americană. Componenţa floristică, deosebită de cea europeană se aseamănă întrucâtva cu cea din Asia, în care se găsesc magnolii, liane. Este domeniul speciilor ***Pinus palustris, Pinus caribaea***. Apar, de asemenea, multe relicte (ex. Arborele lalea). Pădurile se dezvoltă pe soluri brune sau, mai spre sud, pe soluri roşii şi galbene subtropicale (I. Pop, 1979).

Silvostepa ocupă ca şi pădurile de foioase, pe aceeaşi direcţie nord-sud, regiuni ale podişurilor interioare de la râurile Saskatchewan şi Athabaska, până în partea de nord a Câmpiei perimexicane, aproximativ râul Arkansas. Covorul arborescent este format din specii de stejar, arţar, frasin, iar cel ierbos din graminee. Ambele formaţii demonstrează caracterul continental al climei. Un areal important este ocupat de solurile cenuşii de pădure şi cernoziomuri.

Stepa (preeria) se întinde pe o suprafaţă de circa 45 milioane ha, în regiunea Podişului Preeriilor de la poalele estice ale Munţilor Stâncoşi, între 30°-55° latitudine nordică. După aspect şi componenţă, preeria se divide în: *preeria cu graminee înalte* întâlnită pe treptele mai scunde ale reliefului unde predomină specii de Andropogon, *preeria cu asociaţii de amestec* şi *preeria cu graminee scunde* aflate pe treptele mai înalte. Uneori trecerea de la preeria înaltă la cea joasă, deci cu ierburi scunde, este secundară datorită păşunatului abuziv. Stepa cu graminee ca formă de bază a asociaţiilor de preerie se diferenţiază de la stepa în care domină colilia (***Stipa comata***), pirul, ovăsciorul la stepa în care dominantă este iarba ***gramma (Buteloua gracilis***), apoi asociaţiile cu ***Stipa*** şi ***Koeleria, Stipa şi Andropogon, Bromus,*** nelipsind nici ***Salicornia***. Sub aceste asociaţii se găsesc soluri brune castanii, soluri brune sudice. Clima temperată se continentalizează din ce în ce mai mult spre vest, fapt reflectat însăşi de sporirea numărului de eflorescenţe de calcar pe profilul solului. Stepa constituie partea cea mai favorabilă pentru culturi, fiind grânarul ţării.

Vegetaţia de semideşerturi şi deşerturi subtropicale şi tropicale se întâlneşte în regiunea podişurilor înalte intracordiliere de pe teritoriul SUA (Podişul Marelui Bazin cu ierni reci, Podişul Colorado, Mojave

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

cu ploi de iarnă şi Gila-deşerturi holarctice subtropicale). Nu putem omite Death Valley, cel mai cald deşert situat la –85m, care primeşte o cantitate de precipitaţii în jur de 42mm anual şi o temperatură medie a lunii iulie de 39°C. Se alătură acestui peisaj vegetal, regiunea de deşert şi din vestul Marelui Lac Sărat. Plantele frecvent întâlnite sunt: arbustul de creozot (***Larea divaricata***), agavele, opunţiile, yucca, cacteul candelabru-o plantă suculentă ş.a. Pe văile uscate (washes) în multe din deşerturile amintite se întâlnesc specii de ***Tamarix, Nitraria*** (fig.11) şi **asociaţia "chapparal"** cu tufişuri asemănătoare maquis-urilor mediteraneene, în care sunt prezente speciile de ***Quercus, Arbutus, Ceanothus*** .

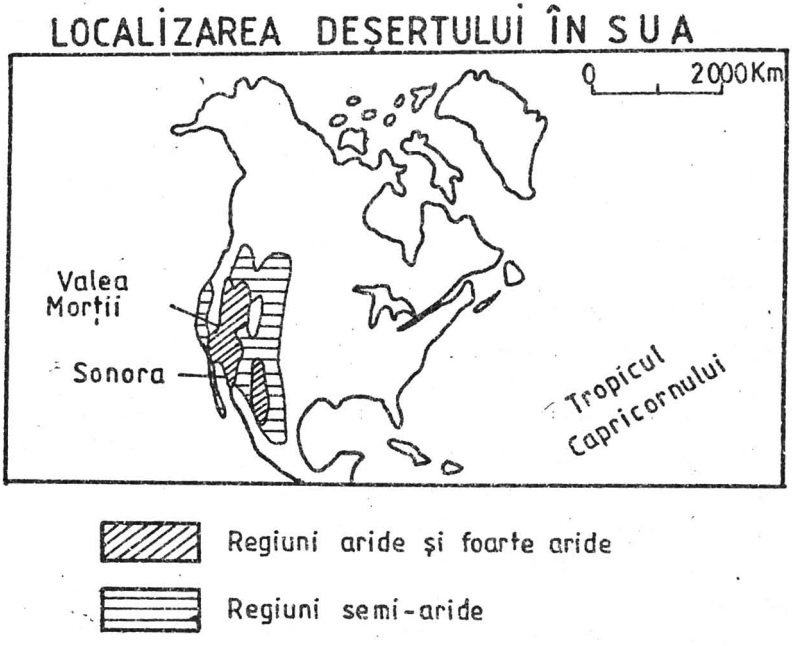

Fig. 11

Vegetaţie asemănătoare savanei (ierburi, tufişuri, copaci) se află în vestul Golfului Mexic, unde domină stratul gramineelor. Astfel de asociaţii se găsesc şi pe litoralul golfului californian.

O notă aparte în structura şi dispunerea vegetaţiei o introduc culmile Sistemului Cordilier. În primul rând pădurile care dau, alături

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

de pustiuri, nota peisajului, poartă amprenta influenţei pacifice. Ele se întind din Alaska până în deşertul Mojave. De-alungul Cordilierei se desprind trei sectoare şi anume: unul nordic al pădurilor de conifere din zonele temperată şi subpolară, unul central al pădurilor de conifere din zona subtropicală şi sectorul sudic al pădurilor cu frunze căzătoare în anotimpul secetos. Dacă în nord predomină speciile **Abies, Thuja**, spre sud sunt mai numeroase **Pseudotsuga, Sequoia**, asociate şi mai spre sud cu **Quercus sempervirens, Olea americana**. Speciile răsinoase oceanice din nord-vestul continentului erau prezente şi în Europa încă în terţiar. În pleistocen însă, ele au dispărut (H. Walter, 1974).

Există o etajare a vegetaţiei cu diferenţieri în funcţie de altitudine, expunere, pantă etc.

În ceea ce priveşte animalele, multe dintre genurile şi speciile din S.U.A.se întâlnesc în Europa şi Asia. Acest fapt dovedeşte legătura care a existat în trecut între continentele amintite, prin urmare, a existat posibilitatea de migrare a organismelor prin intermediul istmului Behring între Eurasia şi America, întrerupt abia în postpleistocen.

Glaciaţia pleistocenă a împuţinat numărul lor. Multe dintre ele sunt cunoscute azi doar ca fosile în diferite structuri. Şi între America de Nord şi America de Sud au existat legături ale uscatului, ultimele rămase din timpurile pliocene când a existat şi un schimb de vieţuitoare între cele două mase continentale. O mare parte aparţin zonei calde apropiată celor două continente.

SUA este cuprinsă în regiunea holarctică în care se disting două subregiuni: nord-americană de est şi nord-americană de vest.

Subregiunea nord-americană de est se întinde în regiunea pădurilor de foioase şi preeriei şi destul de puţin în Alaska. În pădurile de foioase se întâlnesc: cerbul de Virginia, bursucul american, ursul baribal, vizonul. Dintre păsări: curcanul sălbatic, ierunca americană, gaiţa albastră. Numeroase reptile cum sunt: şarpele regal comun, crotalul apoi batracieni (broasca de pădure), multe familii de peşti endemici (Lepidosteidae, Amblyosteidae, Amiide ş.a.) raci endemici (I.Popp, 1979) îşi găsesc aici condiţii optime de viaţă.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Preeria americană, cu multe specii endemice ca şi în vegetaţie, cuprinde animale printre care: antilopa americană (*Antilocapra americana*), bizonul (*Bison bison*), coiotul sau lupul preeriilor (*Canis latrans*), vulpea de preerie, căţelul preeriilor, cocoşul preeriilor (*Tympanachus cupido*), şarpele cu clopoţei de preerie (*Crotalus confluentus*).

Subregiunea nord-americană de vest cuprinde aproape întreaga jumătate vestică a SUA, mai puţin peninsula Alaska. În condiţiile unui climat destul de diferenţiat oceanic în vest, temperat continental excesiv în podişurile intracordiliere şi temperat continental în vest, atât vegetaţia cât şi fauna sunt destul de pestriţe. Vom întâlni: capra zăpezilor, berbecul zăpezilor, ursul din Munţii Stâncoşi, veveriţa de Oregon, veveriţa californiană, iepurele californian, cârtiţa californiană.

Subregiunea Sonoriană, cuprinde şi o mică parte a SUA. Aici un loc deosebit îl ocupă deşertul Arizonei. Există specii care fac tranziţia între vieţuitoarele regiunii neoarctice şi a celei neotropicale. Numeroase sunt reptilele originare ca de exemplu şopârla Gila (Heloderma suspectum), şobolanul de buzunar, sciuridele etc.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Capitolul V

REGIUNILE FIZICO-GEOGRAFICE

A. ESTUL EXTRACORDILIER

5.1 REGIUNEA MARILOR LACURI-SF. LAURENŢIU*

Reprezintă o adevărată mare interioară, navigabilă între Duluth şi Sf. Laurenţiu datorită amenajărilor dar mai ales canalelor existente. Se constituie într-o regiune de tranziţie parţială, între scutul canadian din nord şi cutările appalachiene în sud, iar pe de altă parte între Podişurile şi Câmpia Canadiană în nord, Câmpiile Centrale de pe teritoriul S.U.A. şi Appalachii Nordici în sud, unitate tabulară complexă din punct de vedere fizico-geografic.

Limitele regiunii sunt date în cea mai mare parte de înălţimile joase cum sunt cele din nordul lacurilor Superior şi Huron, platouri grezo-calcaroase cum sunt cele din nordul lacului Ontario şi şesurile argiloase, nisipoase în rest (fig.12).

În înălţimile din nordul Marilor Lacuri îşi au obârşiile o bună parte a râurilor care se îndreaptă spre Depresiunea Hudson. În această regiune au avut loc dislocări ale scoarţei care au produs denivelări, accentuate ulterior de eroziunea agenţilor externi–glaciară, marină, fluviatilă. Calota glaciară ca şi marea postglaciară au contribuit la

---

* Cea mai mare parte a regiunii analizate este ocupată cu lacuri: **Superior, Michigan, Huron, Erie, Ontario** şi altele mai mici ele însumând o suprafaţă de peste 200000km^2.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

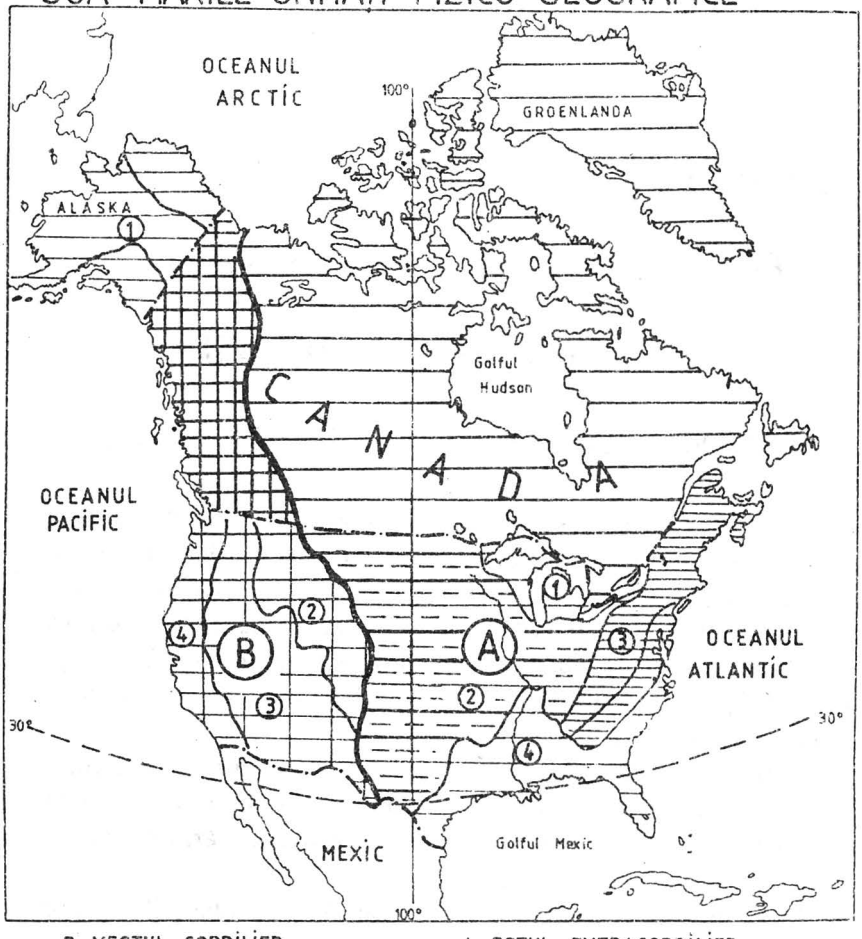

Fig. 12

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

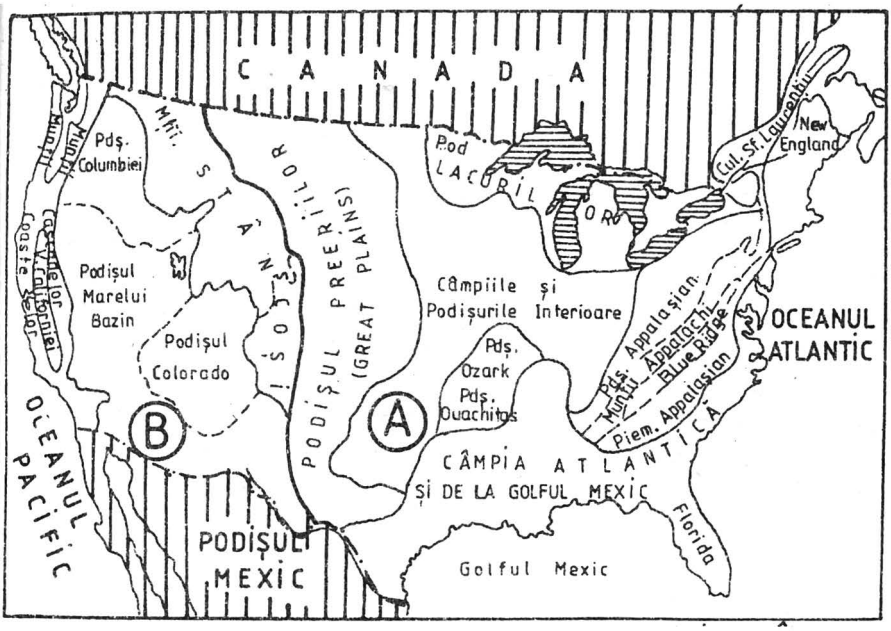

Fig. 13. S.U.A. MARILE UNITĂȚI FIZICO-GEOGRAFICE
A. Estul Extracordilier
B. Vestul Cordilier

depunerea unui strat gros, predominant argilos, care a acoperit formele preexistente, imprimând o oarecare monotonie reliefului. Totuşi, rocile bazale aşa cum sunt în vest calcarele, care apar la zi, au generat şi forme cu totul specifice. Morfologic, în perimetrul analizat se asociază, deci şesurile fie marine fie glaciare sau aluviale cu podişurile calcaroase, grezoase şi cu dealurile.

Şesurile însoţesc fluviul propriu-zis de-o parte şi de alta, dar ajung şi în regiunea Lacurilor sub forma unor fâşii situate în apropierea lor. Sunt formate în general din argile, marne, nisipuri. Cele lacustre, deseori, ajung la suprafeţe apreciabile în jurul lacurilor Ontario, Erie şi Huron. Argilele întâlnite aici, arată întinderea mult mai mare pe care a avut-o suprafaţa acvatică comparativ cu cea actuală. Anumite momente din evoluţia reliefului în regiunea Marilor Lacuri pot fi urmărite şi prin terasele lacustre care dau ocol perimetrului acvatic.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

În ceea ce priveşte originea depresiunilor lacustre, se consideră că, pe de o parte structura şi tectonica şi apoi modelarea glaciară sunt factorii majori care au dat naştere cuvetelor.

Podişurile dezvoltate în limitele regiunii analizate se ridică întrucâtva deasupra şesurilor, formate pe depozite prepaleozoice şi paleozoice – marne, calcare, conglomerate care ies deseori de sub cuvertura paleocen-pleistocenă care înclină uşor spre sud şi vest. Eroziunea selectivă pe această stuctură monoclinală a generat trepte marginale, din care unele sub forma unor fronturi de cueste cu frunţile îndreptate spre nord, cu glacisuri şi întinse platforme structurale. Dintre treptele amintite impunătoare este cea care formează abruptul Trenton-Niagara, delimitând spre sud lacul Ontario. Niagara are o denivelare de circa 100 m şi s-a retras inegal în funcţie de debitul postglaciar al lacului. Regiunea a fost supusă glaciaţiunii, partea sudică fiind acoperită de către o manta continuă de morene care apar cu acelaşi aspect de trepte marginale. Cuesta Niagara este de fapt o continuare a altora aflate mai către vest, între Golful Green şi Lacul Superior, regiunea Lacului Huron –Niagara, dezvoltate pe calcare şi dolomite de Trenton - (ordovician), peste care se găsesc, mai spre sud calcare siluriene - (calcare de Niagara), pe seama cărora au apărut aceste tipuri de cueste. Mai puţin reprezentative, apar cuestele în regiunea Sault Sainte Marie. Al doilea şir de cueste, pe calcare devonian – mediu se găseşte în sudul lacurilor Ontario şi Huron. Între cele două şiruri se află depresiunea subsecventă în care este cantonat lacul Erie. Astfel de forme sunt şi cele din amonte de Montreal.

Deasupra podişurilor se detaşează dealuri mai înalte sau mai scunde, martori insulari cristalini şi vulcanici, rădăcini ale vulcanismului paleozoic manifestat prin curgeri de lavă şi lacoliţi – înălţimile Rigaud -260m şi Royal-235m sau martori insulari detaşaţi în roci sedimentare, cum sunt cei de lângă Ottawa, cu înălţimi cuprinse între 200m şi 500 m. Aproape în totalitate se înscriu în limitele unui nivel inferior.

În ceea ce priveşte estuarul Sf. Laurenţiu, el se află cantonat într-o regiune coborâtă tectonic, dar şi cu rezistentă petrografică redusă, adâncită apoi prin eroziunea fluviatilă, glaciară asociată cu o înnecare recentă (tansgresiunea Champlain). Însăşi transgresiunea a contribuit la "modelarea" estuarului . Din relieful iniţial au rămas martori printre care şi insula Anticosti ce face corp comun cu Labradorul.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Formele pozitive situate de-o parte şi de alta a estuarului îşi datorează prezenţa unor roci vechi dure – gnaise, granite, cuartiţe. Ele se ridică deasupra suprafeţei de nivelare situate cam la 200-400m. În această regiune a Sf. Laurenţiu se găsesc Munţii Adirondack, cu înălţimi ce trec de 1600m, o bogată reţea de râuri şi lacuri, cel mai mare râu fiind Hudson care se termină printr-un estuar în care este adăpostit oraşul New York. Acelaşi nivel este dominat şi de câţiva martori cretacici. Este foarte răspîndit relieful glaciar de vale.

Culoarul Sf. Laurenţiu are o climă mult mai aspră datorită deschiderii sale mari către nord- est, lăsând să pătrundăspre interior apele reci aduse de curentul Labrador. Din acest motiv culoarul beneficiază mai puţin de influenţele favorabile ale oceanului Atlantic. Astfel la Montreal temperatura medie de iarnă este de –10°C dar, se cunosc destul de des valori care coboară sub –30°C. Temperaturile scăzute, asociate cu valori ale umidităţii asigură cantitatea mare de precipitaţii solide ce cad în culoar – circa 3m grosimea stratului de zăpadă.

Sf. Laurenţiu are un bazin de alimentare de peste 2 mil. km^2 şi o lungime de circa 3000km, inclusiv Marile Lacuri pe care le drenează. Râul, cu un curs vijelios, impus de numărul mare de cascade, îşi colectează apele dintr-o serie de lacuri, iar din sud adună apele Munţilor Adirondack. Fluviul Sf, Laurenţiu uneşte Marile Lacuri, cu Oceanul Atlantic. În treimea inferioară mai primeşte râul Saguenay, care drenează lacul glaciar Sf. John. Atât lacul cât şi valea moştenesc o linie tectonică. Întrucât lacurile drenate nu înregistrează variaţii de debit considerabile, nici regimul lui Sf. Laurenţiu nu prezintă oscilaţii mari. Se constată totuşi creşteri în perioada topirii zăpezilor. Creşteri periodice, dar nu foarte mari, sunt generate de flux, cu influenţe benefice pentru transporturile pe fluviu. Din cauza temperaturilor foarte scăzute, apa din estuar îngheaţă 3-4 luni pe an iar dezgheţul produce deseori inundaţii. În profilul longitudinal al fluviului apar o serie de denivelări care trec de 20m şi au generat cascade (Soulanges 25m, Lachine 15 m). Alte câteva caractere întregesc peisajul morfologic al regiunii şi anume: îngustări şi lărgiri ale culoarului, cum sunt cele dintre promontoriile Quebec şi Levis unde fluviul are o lăţime de numai 1km, cele din faţa punctului Mont unde are 40 km şi între pen. Anticosti şi

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

coasta Gaspé 70 km. Adâncimea apei în estuar este variabilă crescând până la 400 m la sud de pen.Anticosti.

O serie de văi care aparţin estuarului, V. Metapadia dintre Sf. Laurenţiu şi lacul Chaleur, sau valea prin care se drenează lacul Terniscovata au înregistrat pregnant în morfologia lor, modelarea glaciară.

5.2 CÂMPIILE şi PODIŞURILE CENTRALE (CENTRAL PLAINS – GRAND PLAINS)

Regiunea este cuprinsă între Munţii Appalachi în est, Munţii Stâncoşi în vest, Podişurile canadiene, Podişul Marilor Lacuri în nord şi Golful Mexic în sud. Sub o cuvertura sedimentară din ce în ce mai groasă spre sud, se află prelungirea platformei precambriene canadiene şi a celei hercinice (fig.13).

După cum este denumită, regiunea reprezintă o întinsă suprafaţă, cu relief uşor vălurat creat în principal de sistemul hidrografic Mississippi care o drenează. Există însă, la contactul cu regiunile învecinate, unităţi morfologice, care, prin caracterele lor fac trecerea către aceasta mărind varietatea peisajelor.

Între aceste limite se găsesc aproape toate formaţiunile paleozoice dar mai ales cele carbonifere aşezate în straturi orizontale sau monoclinale. Comparativ cu acestea, la contactul cu Stâncoşii, adică în Podişul Preeriilor, depozitele sunt şi uşor cutate. Ele provin din regiunea Stâncoşilor. În timpul transgresiunilor cretacice şi neogene s-au depus sedimente acoperite ulterior de cele provenite din mari conuri de dejecţie, ale unor sisteme hidrografice puternice. Pe structurile monoclinale s-a dezvoltat relieful de cueste, suprafeţe structurale aşa cum apar mai ales în unele dintre Podişurile Centrale, iar pe alte structuri, aparţinând rădăcinilor hercinice (appalachiene) martori de eroziune cu aspect de horsturi depresiuni.

În partea sudică, relieful dominant este cel fluviatil, prezent în Câmpia Mississippi, o câmpie de acumulare, terminată printr-o câmpie litorală, cea de la Golful Mexic.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Un loc aparte este ocupat de Piemont (Great Plains), o regiune relativ bine conservată, ce scade în altitudine către est de la 1500m la 200-400m. Regiunea se înscrie în climatul temperat cu cea mai mare parte a suprafeţei, păstrând nuanţe de continentalitate, iar către sud în climatul subtropical umed. Există în timpul unui an, între Appalachi şi Stâncoşi, un culoar de pătrundere a maselor de aer, fie de provenienţă nordică (polară-mai ales iarna), fie de provenienţă tropicală (vara). Masele de aer care aparţin acestor două direcţii acţionează prin ridicarea temperaturilor de vară la 25°C, prin urmare instalarea unor veri calde, lungi şi prin apariţia multor zile cu îngheţ şi viscole iarna. Cantitatea de precipitaţii scade în general de la est către vest, de la sud către nord şi de la periferie spre interior.

Variabilitatea dar şi omogenitatea elementelor climatice în câmpiile şi Podişurile Centrale, delimitează următoarele mari tipuri climatice:

a) climatul continental cu ierni foarte reci, cu veri calde şi umede, în care cantitatea de precipitaţii este cuprinsă între 700-1000mm/an. Acest tip de climă caracterizează regiunea cuprinsă între sudul Marilor Lacuri şi nordul câmpiei Mississippi şi de la Appalachi până aproape de meridianul de 98° latitudine vestică.

b) climatul continental uscat cu ierni reci, în care bate vântul blizzard şi cu veri toride, în care acţionează foehnul-chinook. Cantitatea de precipitaţii, cu ploi sub formă de averse, scade sub 400mm/an. Acest tip de climat cuprinde cea mai mare parte din Podişul Preeriilor (statele Dakota, Nebraska, Kansas, Oklahoma).

c) climatul continental, cu ierni dulci, practic fără ger. Se întâlneşte în sud la contactul cu climatul subtropical şi deşertic în sud-vest, în Texasul de Vest şi estul statului New Mexico. Cantitatea de precipitaţii nu depăşeste 400mm/an.

d) climatul subtropical, cu veri calde şi umede, cu precipitaţii de 1000-1500mm/an, cu ierni fără îngheţ. Se întâlneşte în sudul Texasului şi Florida. Este influenţat şi de curentul cald al Golfului, regiunea aflându-se în aşa numita "Centură a Soarelui" (Sun Belt). Climatul subtropical se întâlneşte în statele Carolina de Nord şi Sud, Georgia, Florida, Alabama, Mississippi, Louisiana, o bună parte din statele Arkansas şi Tennessee şi sudul Texasului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Apele care străbat Câmpiile şi Podişurile Centrale aparţin aproape în totalitate bazinului Mississippi. Acesta are o suprafaţă de peste 3,3 milioane kmp şi un debit mediu de 17400 m^3/s. Işi are izvoarele într-un lac aflat în vestul Lacului Superior. O serie de culmi formează cumpăna de ape dintre Golful Hudson, Sf. Laurentiu şi Mississippi. Bazinul superior al fluviului este dominat de relieful glaciar foarte dezvoltat, însăşi culoarul său urmărind o succesiune de văi şi depresiuni de cele mai multe ori asociate.

Existenţa ca şi înaintarea sau retragerea calotei glaciare au influenţat direcţionarea scurgerii. A existat o lungă perioadă, când apele din împrejurimi, inclusiv din lacuri, se scurgeau prin Mississippi către sud. Chiar şi celelalte râuri mari, Missouri, Ohio, au urmărit marginea calotei. Retragerea acesteia a însemnat o etapă importantă în fixarea direcţiilor de scurgere, păstrând totuşi porţiuni din văile preglaciare. Această "renovare" în sistemul hidrografic Mississippi s-a realizat pe un relief dominat de acumulările glaciare, dar şi pe formaţiuni mai vechi şi mai dure în care valea s-a adâncit. Acestea din urmă aparţin în bună măsură cuverturii paleozoice, încât culoarele de scurgere au aspecte şi caractere destul de diferite de la un loc la altul: de la văi largi, la defilee cu cascade cum este cea de lângă oraşul Minneapolis, sau succesiuni de bazinete.

De la obârşie până la Sf. Paul, Mississippi primeşte o serie de afluenţi dintre care cel mai important este Minnesota. Mai spre sud până la St. Louis, confluează cu Cedar Des Moines, Illinois. Până aici fluviul traversează o regiune uşor valurată, cu depresiuni şi coline glaciare, dar şi cu podişuri dezvoltate pe formaţiuni paleozoice (gresii, calcare, conglomerate) în care fluviul s-a adâncit luând aspectul de culoar bine delimitat. Primeşte apoi pe dreapta unul dintre cei mai importanţi afluenţi, Missouri, cu izvoarele în Stâncoşii de pe teritoriul statelor Montana şi Idaho. Pâna la oraşul Bismarck, Missouri mai confluează cu Yellowstone, apoi cu Niobrara, Plate, Republican, Kansas, unindu-se la St. Louis cu Mississippi. Pe partea stângă, din Appalachi primeşte Ohio cu afluentul său Tennessee cu care confluează la Cairo. Nu sunt excluse inundaţiile, foarte dese în trecut şi atenuate în ultimele decenii, evitându-se astfel pe cât posibil, consecinţele catastrofale.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

In condiţiile climatice amintite, în regiunea Câmpiilor şi Podişurilor Centrale, vegetaţia spontană se schimbă mai ales în direcţia est-vest, adică, de la pădurile de foioase, la silvostepă şi stepă (preerie), iar în sud de la păduri de conifere şi foioase cu frunze semperviriscente din zonele subtropicale şi tropicale spre păduri rare şi tufişuri.

Astăzi, multe din regiunile împădurite au fost transformate în terenuri agricole, prin desţelenire sau prin exploatarea resurselor de subsol (petrol, cărbune, gaze, minereuri), prin extinderea căilor de comunicaţie, a aşezărilor, a unor construcţii industriale.

In pădurile de foioase se întâlnesc: fagul (Fagus grandifolia), frasinul american (Fraxinus americana), arţarul (Acer saccharicum), stejarul (Quercus virginiana, Q. alba, Q. borealis), mesteacănul (Betula lutea), nucul (Juglans cinerea, J. nigra) ca şi arborele lalea, magnolia (Magnolia acuminata). Către sud apar plante tropicale (palmieri, bambuşi) iar pe litoral pinul (Pinus rigida, Pinus palustris).

La vest de Mississippi îşi fac loc asociaţiile de silvostepă care semnifică trecerea către stepa nord-americană (preeria), astăzi într-o profundă schimbare în favoarea terenurilor agricole, mai ales în regiunea grâului.

Există două etaje ale preeriei, divizate astfel, de multiple condiţii. Preeria joasă, cu ierburi înalte şi o preerie înalta cu ierburi scunde. Flora preeriei este mult mai bogată decât a stepelor paleoarctice, având numeroase genuri şi specii endemice (I. Pop, 1979), printre care: Bouteloua hirsuta, Buchloe dactyloiodes (iarba bizonilor), precum şi specii comune printre care: Stipa, Adropogon, Festuca, Poa.

Asociaţiile de preerie, devin din ce în ce mai puţin bogate în genuri şi specii spre sud, ca în podişurile Ozark sau Llano Estacado. De la solurile brune de pădure întâlnite la est de Mississippi, se trece la cernoziomurile de preerie, apoi, spre sud, la solurile castanii de stepă uscată. În câmpia litorală din jurul Golfului Mexic se află soluri umede şi vertisoluri.

Condiţiile naturale proprii şi specifice pentru anumite compartimente ale regiunii Câmpiilor şi Podişurilor Centrale au determinat individualizarea următoarelor subregiuni: ***Podişul Wisconsin-Minnesota, Podişul Missouri-Ohio, Podişul Preeriilor, Masivele Hercinice, Câmpia din cursul mijlociu al fluviului Mississippi.***

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

5.2.1. PODIŞUL WISCONSIN-MINNESOTA.

Are un relief glaciar reprezentat prin: morene aparţinând mai ales fazelor glaciare Wisconsin şi Illinois, având corespondenţe în Europa, fazele Würm şi Riss; şesuri glaciare şi fluvio-glaciare; văi glaciare, blocuri eratice. Este fragmentat de afluenţii lui Mississippi, care îşi au obârşiile în cumpăna de ape dintre Mississippi şi Marile Lacuri. Aceasta este situată foarte aproape de lacurile Superior şi Michigan, pe morene terminale (Wicander, J. Monroe, 1989). Deseori râurile îşi scaldă apele în lacuri, de altfel foarte numeroase, lacuri glaciare de dimensiuni nu prea mari, situate în lungul văilor. Regiunea aparţine pădurii boreale (de conifere) care se asociază, mai ales în regiunea Wisconsin, cu păduri de foioase, dând naştere pădurii mixte. Dincolo de pădurea de amestec apar, stepa cu arbori pentru ca, mai spre vest, să îi ia locul stepa propriu-zisă. Se întâlnesc podzoluri şi soluri podzolice, soluri brune, soluri aluviale, de stepă.

5.2.1. PODIŞUL MISSOURI-OHIO

Podişul Missouri continuă spre est Podişul Preeriilor de care, sub aspectul evoluţei, se leagă foarte strâns. Relieful său s-a dezvoltat îndeosebi pe seama cuverturii cretacice cu alcătuire litologică puţin omogenă (gresii, conglomerate, nisipuri, marne) şi o aşezare monoclinală a stratelor. În aceste condiţii reţeaua hidrografică a dat naştere unui relief structural cu cueste, suprafeţe erozivo-structurale, depresiuni structurale. Inclinarea stratelor în general către vest a impus şi o anume expunere a şirurilor de cueste, adică spre est. Înălţimile date de acestea nu trec de 800m, cele mai multe având altitudini cuprinse între 300-600m. Primul şir de cueste se desfăşoară între afluenţii lui Missouri, Jam River şi Minnesota River. Are o direcţie nord-vest sud-est şi poartă numele de Coteau des Praires. Se află prin urmare, la est de Podişul Preeriilor, iar platforma structurală înclină uşor spre valea Jam. Cuvertura superficială este formată şi din acumulări glaciare aparţinând mai ales ultimelor două faze Illionois şi Wisconsin, al doilea aliniament principal, cu înălţimi cuprinse între 300-500m, situat mai spre vest, poartă numele de Missouri

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Coteau, delimitând Preeria Inaltă. Cuesta Missouri este dezvoltată pe aceleaşi depozite cretacice. Podişul este străbătut de la nord la sud de Missouri şi afluenţi, fragmentând şirurile de cueste, dând reliefului un aspect deluros.

Dincolo de Mississippi, spre est, până la Podişul Cumberland se desfăşoară *Podişul Ohio*. Spre deosebire de precedentul se dezvolta în limitele cuverturii paleozoice (carbonifer-permian) pe strate cvasiorizontale. Are înălţimi cuprinse între 250-350m şi este străbătut de râul cu acelaşi nume. În limitele sale se individualizează o suprafaţă intens şlefuită cu un peisaj monoton, intens denudat, cu martori de eroziune care o depăşesc din loc în loc, mărind gradul de fragmentare. În lungul unora dintre afluenţi (Ex: Cumberland, Tennessee) (fig.14), pe terasele şi în luncile dezvoltate se întâlnesc aşezări, culturi agricole, construcţii industriale amenajări hidrotehnice. Podişul Ohio, continuare către sud a Podişului Marilor Lacuri, păstrează relieful structural de data aceasta pe o structură cu largi boltiri, de domuri asociate cu cuvete, în calcare, gresii, şisturi paleozoice în care sunt cantonate hidrocarburi. Sunt evidente aliniamentele de cueste dezvoltate pe bombările dintre Lexington şi Nashville (P. Birot, 1970) pe calcare siluriene cu intercalaţii de marne, gresii. Cuestele periferice sunt formate pe marne, gresii şi calcare cu silice de vârsta carbonifer inferior. Acolo unde calcarele carbonifere se găsesc la suprafaţă, precum cele din sudul podişului, a apărut relieful carstic din care nu lipsesc: doline, chei, polii, peşteri, curgeri subterane. Aici se afla Peştera Mamuţilor ce formează Parcul Naţional cu acelaşi nume şi în care relieful carstic subteran prezintă o mare bogăţie de forme (grote, galerii, stalactite, stalagmite ş.a.).

Ca şi în cazul Podişului Missouri şi în Podişul Ohio, se găsesc depozite glaciare în nord şi loessoide în sud.

Clima regiunii, temperat continentală, se caracterizează prin veri călduroase şi ierni foarte umede, îngheţ şi precipitaţii cuprinse între 700-1000mm în est în Podişul Ohio şi climă uscată cu ierni reci şi veri toride, în Podişul Missouri, cu precipitaţii în jur de 400mm. Regiunea este supusă maselor de aer polar-continentale, îndeosebi iarna şi celor tropicale vara. Aportul important de apă din est face ca debitul mediu al râului Ohio în zona de confluenţă (Cairo) să fie de circa $8000m^3/s$, ceea ce înseamnă mai mult decât Missouri şi Mississippi la

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

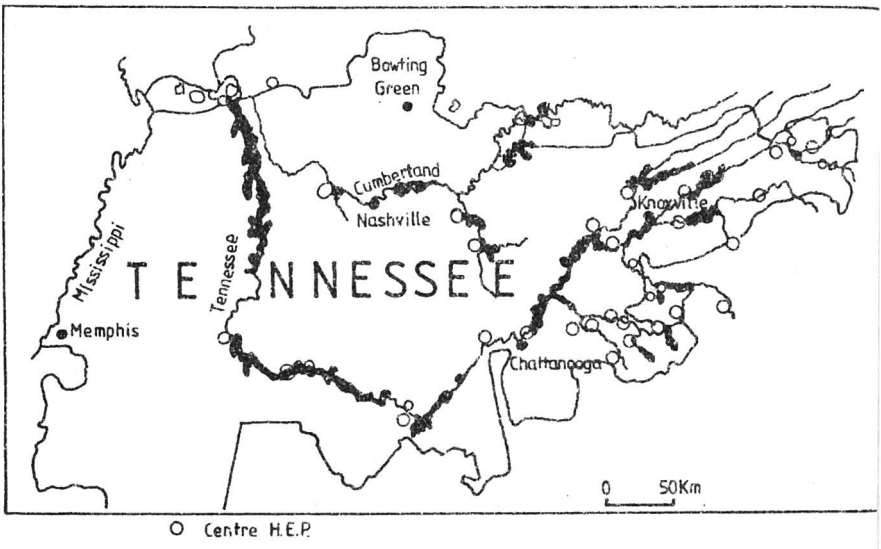

Fig. 14. Programul de amenajare a văii Tennessee (Tennessee Authority Valley)

un loc. În perioada inundaţiilor Ohio transportă 5200 m^3/sec (Vicksburg), fiind necesare în acest fel măsuri pentru a stăvilii eroziunea versanţilor şi protecţia împotriva inundaţiilor, prin construcţii adecvate atât pe Ohio, dar şi pe Tennessee şi Missouri.

Regiunea este împădurită cu păduri de foioase dar şi silvostepă, sub care se găsesc soluri brune de pădure. În podişul Missouri se întâlnesc asociaţii de stepă, (preerie) cu diferite specii de graminee şi tufişuri sub care se află soluri negre de preerie.

5.2.3. PODIŞUL PREERIILOR

Constituie unitatea de tranziţie între Stâncoşi şi Podişurile, Câmpiile situate pe dreapta fluviului Mississippi. Reprezintă o întinsă regiune piemontană a Stâncoşilor, desfăşurată atât pe teritoriul Canadei cât şi pe cel al S.U.A.

Este dezvoltat pe formaţiuni mezozoice dar mai ales terţiare, argile gipsifere, gresii, marne, conglomerate, precum şi gresii permiene şi carbonifere către sud. Mai ales pe teritoriul Canadei, pe o cuvertură suborizontală s-au format platouri ale căror înălţimi se ridică la 800-1500m,

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

asociate cu depresiuni sculptate în depozitele acestei cuverturi. Pe alocuri, peste depozitele amintite, se găsesc argile şi nisipuri eocene, nisipuri şi calcare lacustre miocene şi pliocene, rămase fie sub forma unor martori de eroziune fie de culmi joase, netede, mai puţin fragmentate de apele aparţinând bazinului Mississppi (fig.15).

Cuvertura piemontană terţiară situată către Mississippi apare ceva mai unitară şi mai dezvoltată, în timp ce la contactul cu Munţii Stâncoşi se asociază cu petece de cuvertură suborizontală paleo-mezozoică. Tot pe această arie de contact apar fie masive izolate, cu caracter de inselberg, provenind din structurile Stâncoşilor sau ale soclului, cum este Black Hills (2207m), un dom format pe şisturi cristaline precambriene şi granite, acoperit pe aripi cu calcare carbonifere, şisturi triasice şi gresii de Dakota, fie intruziuni granitice sub forma unor culmi nu prea înalte, ca cele situate la sud de Arkansas din aceeaşi regiune a Podişului Preeriilor. Se remarcă de asemenea rolul gresiilor cretacice în depozitarea unor importante cantităţi de apă foarte necesare acestor ţinuturi cu frecvente secete.

Înălţimile Podişului cresc spre vest şi scad treptat către nord şi est. Apare destul de răspândit relieful structural, fie că este dezvoltat pe cuvertura terţiară suborizontală fie pe cea alcătuită din gresii şi şisturi cretacice sau carbonifere. Pe calcarele moi paleozoice au apărut întinse platouri structurale, iar pe cele dure hogback-uri. Cele mai raspândite forme sunt însă cuestele. Se înşiră pe mai multe aliniamente şi etaje privind fie spre vest, către Stâncoşi, fie spre est. Un aliniament de cueste extrem de clar exprimat în relief îl întâlnim în jumătatea sudică în Podişul Llano Estacado, în lungul culoarului Pecos, dar şi la nord de acest sector între Pecos şi Arkansas. Dispunerea stratelor într-un platou cu marginile ridicate a făcut ca relieful de cuestă să fie prezent şi pe latura estică iar în depresiunile situate la poalele şirurilor de cueste, pe un pat puternic argilizat să fie cantonate multe lacuri. Pe intruziuni granitice de vârsta secundară, cum sunt cele situate la est de culmea Sangre Cristo din Stâncoşii Sudici, apare un aliniament de inselberguri.

Având în vedere varietatea rocilor din care este alcătuită regiunea nelipsind nisipurile, gresiile, marnele şi argilele, precum şi condiţiile climatice, marcate de valoarea redusă a precipitaţiilor, suplinită însă prin caracterul de aversă, gama proceselor actuale corespunde întrutotul

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

acestora. Vom asista la o mare frecvenţă a formelor de şiroire (văi torenţiale, ogaşe, văiugi, ravene) aşa numitele badland-uri din Dakota şi Montana. Nu lipsesc nici formele curioase apărute pe conglomerate, gresii şi nisipuri, frecvente în bazinul mijlociu al fluviului Missouri.

Podişul Preeriilor are un climat temperat-continental marcat în general de uscăciune. Precipitaţiile trec rar de 500mm/an şi au un caracter pregnant de aversă. Cresc ierburi înalte (tall gras), iar mai aproape de Stâncoşi ierburi de talie mică (short gras). Nu lipsesc gramineele (***Agropyron, Poa, Festuca, Stipa***) prezentă fiind iarba bizonului (***Buchloe dactyloides***) sub care se găsesc cernoziomuri, iar către sud, soluri castanii sub o vegetaţie cu tufişuri (mosquito) şi ierburi, dar şi cu plante de deşert tipic cum sunt Opuntia, Yucca, specii de cactee. Pe lângă toate acestea există o vegetaţie şi soluri de luncă în lungul marilor râuri.

5.2.4. „MASIVELE" (PODIŞURILE) HERCINICE

Sunt masive izolate, parţial acoperite de cuvertură, masive care se leagă strâns de structurile appalachiene. Se întâlnesc în regiuni unde hercinidele au cunoscut o accentuată scufundare. Cuvertura acoperitoare are grosimi care trec de 5000m spre sud. Cele mai importante masive au aspectul de platou sau culmi intens şlefuite: Podişul Ouachita, Podişul Ozark, Podişul Springfield, Platoul Amarillo, Munţii Boston, sunt numai câteva din acest sistem hercinic.

5.2.4.1 PODIŞUL OUACHITA

Este delimitat de râul Arkansas în nord şi Red River în sud. Se ridică la 884m în spatele oraşului Little Rock, fiind alcătuit din mai multe coline cu caracter de inselberg şi platouri joase. Domină relieful appalachian, de culmi paralele formate pe roci cuarţoase separate prin depresiuni argiloase. Completează peisajul vegetaţia de pădure, stepa şi tufişurile.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

5.2.4.2 PODIŞUL OZARK

Se află situat între râurile Mississippi în est, Missouri în nord şi Red în sud. Se găseşte în limitele unui sâmbure hercinic, cristalin (Francis Mounts, 550m) aflat aproape de confluenţa lui Missouri cu Mississippi. Pătura sedimentară secundară acoperitoare, a fost înlăturată, iar acolo unde a rămas a determinat apariţia unui relief de cueste şi suprafeţe erozivo-structurale, de văi şi depresiuni. În funcţie de direcţia de înclinare a stratelor, cuestele au orientare foarte diferită. Oricum, ele le continuă pe cele din Podişul Ohio.

5.2.4.3 PODIŞUL SPRINGFIELD-SALEM

Reprezintă o continuare spre sud-vest a Podişului Ozark. Altitudinile nu depăşesc 200m, au caracter uşor colinar şi se înşiruie până la Salem. Relieful s-a dezvoltat pe calcare, gresii, marne ale cuverturii primare şi secundare. Se întâlneşte, mai ales, o vegetaţie de pădure cu frunze căzătoare sub care se găsesc soluri brune.

5.2.4.4 PODIŞUL AMARILLO

Este un masiv granitic scufundat, înecat în depozite destul de recente, constituind o continuare spre sud a Podişului Ouachita.

5.2.4.5 „MUNŢII" BOSTON

Reprezintă de asemenea o continuare spre sud, peste White River, a Podişului Ozark. Această culme alungită pe direcţia vest-est în partea nordică a statului Arkansas, are peste 800m. Se leagă de podişul Ozark prin martori de eroziune de joasă altitudine. Este o regiune care datorită numeroaselor lacuri de acumulare, reuşeşte să suplinească valoarea redusă a cantităţii de ploaie cazută şi evapotranspiraţiei crescute.

Masive paleozoice apar şi mai către sud, dar ele sunt aproape în totalitate îngropate.

In general masivele hercinice sunt intens şlefuite, tocite, putând fi încadrate în suprafeţe de nivelare, încă discutate în ceea ce priveşte vârsta şi extensiunea.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

5.3. CÂMPIA DIN CURSUL MIJLOCIU AL FLUVIULUI MISSISSIPPI

Cuprinde sectorul dintre oraşele Memphis în sud şi St. Louis în nord. Este o regiune de mare concentrare a apelor, fluviul Mississippi primind: Missouri, Ohio cu Tennessee şi Cumberland, White iar ceva mai la sud Arkansas. Reprezintă o câmpie fluviatilă dar şi loessoidă prin care se scurge leneş fluviul Mississippi. Un climat temperat continental cu aparţia boreală dar şi tropicale, constituie o condiţie esenţială în vegetaţie de pădure cu stejar semperviriscent şi cu Pinus radiata, alături de păduri cu frunze căzătoare. Există de asemenea o bogată vegetaţie de luncă.

5.4. MUNŢII APPALACHI

Alături de Câmpia Atlantică, Appalachii reprezintă principala unitate fizico-geografică de pe latura estică a S.U.A.. Au o lungime de circa 2000km şi sunt delimitaţi spre nord de golful Sf. Laurenţiu, în apele căruia se afundă iar spre sud de Câmpia Atlantică, sectorul dinspre Golful Mexic.

Genetic, Appalachii fac parte din cutările paleozoice şi anume: din cele caledonice spre nord, asemănătoare celor din estul Groenlandei şi Nordul Arhipelagului Nord-Canadian, de care au fost separate ulterior şi hercinice în sud. Spre deosebire de cutările paleozoice, cel puţin europene, cele din America de Nord (S.U.A.) sunt mult mai unitare. Aceste două compartimente, genetic diferite, sunt separate de linia tectonică Mohawk – Hudson. Dar sunt şi unele trăsături ale cadrului natural care-i separă.

Evoluţia paleogeografică este strâns legată de poziţia lor în apropierea Scutului Canadian. Acesta, prin gradul său ridicat de stabilitate, a constituit un puternic obstacol în evoluţia geosinclinalului limitrof. Astfel că, procesele majore de cutare şi diastrofismul specifice evoluţiei geosinclinale au urmat calea cutelor foarte strânse şi apariţia numeroaselor dislocaţii, ambele cu consecinţe în structură şi perspectiva evoluţiei regiunii.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Spre sud, cutările aparţin părţii terminale a paleozoicului, iar cutele păstrează un paralelism clar. Petrografic sunt formaţi din calcare şi dolomite cambriene şi ordoviciene, care au dat naştere formelor pozitive în relief şi şisturi, gresii, marnocalcare, pe seama cărora au apărut depresiuni culoare, înşeuări.

Post-genetic o parte a Appalachilor a suportat transgresiunile mezozoice, când a avut loc depunerea conglomeratelor, calcarelor, gresiilor, argilelor, cu grosimi considerabile în bazinele Great-Valley, Champlain.

Tectonica în benzi pe direcţia NNE-SSW a impus şi o dispunere asemănătoare a zonelor structural-tectonice, adică a zonelor internă şi externă. Zona internă este alcătuită din fragmente ale soclului precambrian prinse în cutarea hercinica; urmează o serie eugeosinclinală, paleozoic inferior, apoi intruziuni granitice devoniene şi carbonifere. Această structură a fost nivelată, rezultând suprafeţele de nivelare situate la joasă altitudine, deasupra cărora se desprind martori de eroziune formaţi pe roci foarte dure, însăşi Piemontul Appalachian, situat la poalele estice ale Munţilor Appalachi, dezvoltat într-o regiune de prăbuşiri la finele mezozoicului, păstrează martori de eroziune, din suprafeţele cretacice alcătuite din roci dure; mişcările post-cretacice au impulsionat şi mai mult eroziunea, accentuând gradul de fragmentare şi izolare a martorilor din vechea peneplenă. Dacă suprafaţa cretacică este mai greu de identificat, cea miocenă are o extindere mult mai unitară în Piemontul Appalachian, deşi a fost prinsă şi dislocată de mişcările post-miocene. Spre est structura piemontană dispare sub o cuvertură formată din strate moi, nisipuri şi gresii puţin consolidate, specifice alcătuirii geologice a Câmpiei Litorale. Trecerea de la Piemont spre Câmpia Litorala Atlantică se face printr-un abrupt marcat morfologic de rupturi de pantă în profilul longitudinal al văilor (râurilor). Extensiunea şi amploarea suprafeţelor de nivelare precum şi altitudinile la care se găsesc, asociate cu unele caractere morfologice ale regiunilor limitrofe au făcut să se considere toate aceste suprafeţe ca aparţinând uneia singure şi că diferenţierile structurale sunt cauzate de petrografie şi de tectonică.

Spre deosebire de zona internă, cu structură şi caractere mai omogene zona externă este susţinută de o serie sedimentară, cutată, pe

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

seama căreia a apărut relieful appalachian*. Stratele destul de groase, dispuse în benzi, sunt formate din calcare, şisturi argiloase cambriene şi ordoviciene, precum şi depozite mai recente cu gresii rezistente. În Podişul Appalachian, cu o structură tabulară, aceste gresii sunt în bună parte cutate iar pachetele sunt destul de groase încât pe seama lor au apărut creste de circa 300-500m, care domină Marea Vale.

Desfăşurarea sistemului appalachian pe circa 3000km, nord-sud, presupune traversarea întregii zone climatice temperate dar şi existenţa unor influenţe arctice în nord şi subtropicale în sud. În aceste condiţii elementele meteo-climatice vor înregistra diferenţieri destul de consistente, faţada orientală fiind în general ploioasă, cu veri calde şi umede supusă invaziilor repetate de aer tropical umed, venite de la latitudinile sudice. Iarna însă, fluxul tropical joacă un rol şters, cu o prezenţă întreruptă de mase care vin frecvent de la latitudinile nordice. Astfel temperaturile în ianuarie sunt cuprinse între -5°C în nord şi în jur de -5°C...-10°C la sud. În iulie valorile variază între 10°C...20°C în nord şi 20°C...30°C în sud.

Tot în ianuarie Munţii Appalachi sunt traversaţi şi de mase continentale de aer, dar cu o direcţie din vest către est, generate de minima islandeză. Vara circulaţia se desfăşoară de la est către vest adică dinspre Atlantic, circulaţie impusă de maxima Azorelor şi minima din interiorul continentului. Iarna apar multe zile cu temperaturi negative în jumatatea nordică, zăpada în strat destul de gros şi viscole iar vânturile care acţionează asupra continentului în acest anotimp poartă numele de Norther şi Blizzard. Vara masele de aer se îndreaptă spre minima continentală nord-americană, aducând în Appalachi un plus de umiditate. Cantitatea de precipitaţii este cuprinsă între 1000-2000mm/an cu maxime de toamnă şi iarnă. Clima regiunii este influenţată şi de curenţii oceanici Curentul Rece al Labradorului şi Curentul Golfului.

Există un număr suficient de râuri care îşi au izvoarele atât pe versantul vestic dar şi cel estic. Cele din vest traversează în drum, către

---

*) Etape importante în apariţia reliefului appalachian: geosinclinalul de vârsta primară; cutările hercinice, (Permo-Triasic); peneplenizarea sistemului în jurasic; fosilizarea unor depozite cretatice, bombarea terţiară; alternanţă, adâncire-nivelare post pliocen. Relieful rezultat: culmi paralele pe vechi cute ale suprafeţei jurasice, văi care separă culmile.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

fluviul Mississippi principal colector, podişul Appalachian, în care şi-au format defilee precum şi Podişurile şi Câmpiile Centrale. Principalul sistem hidrografic este Ohio cu Tennessee şi Cumberland. Pe versantul oriental râurile sunt ceva mai numeroase, dar mai scurte, cu multe repezişuri, cascade şi mici deiflee. Unele dintre ele sunt amenajate hidroenergetic saù în alte scopuri. Cele mai importante sunt Potomac, Savannah, Altmaha, Roanoke, James.

Vegetaţia Munţilor Appalachi adică pădurile de foioase, cunoscute şi sub numele de pădure appalachiană corespunde condiţiilor climatice actuale, dar şi cu elemente ce aparţin unor condiţii climatice trecute, nelipsind în componenţa sa din: stejar, arţar, carpen, castan. Dincolo de 1000m altitudine se găsesc coniferele (molid, brad, pin) sub care se află soluri podzolice. Dintre animale, un loc de seamă îl ocupă mamiferele, cu multe specii proprii: cerbul virginian, ursul baribal, veveriţa zburătoare, vulpea americană.

O serie de diferenţieri spaţiale în caracterele fizico-geografice împart Munţii Appalachi în două sectoare şi anume: Nordici şi Sudici.

a. Appalachii de Nord. Limita nordică a lor se identifică într-o serie de insule şi peninsule (ex. Anticosti, Terra Nova), apropiate scutului canadian (scutul precambrian). De fapt Appalachii de Nord au fost cutaţi în două faze importante şi anume: orogeneza Taconică (ordovician-silurian) şi Acadiană (silurian, culminând cu devonianul). Acum au luat naştere Green Mountains (Vermont), culmi şi platouri etajate, şlefuite în roci precambriene, paleozoice (gnaise şi cuarţite) intens cutate. Ele ajung la înalţimi ce nu depăşesc 1400m. Resturi ale soclului apar în Vermont, unde au suportat recristalizări, însă fenomenul major l-a constituit apariţia intruziunilor magmatice, cu prezenţa gabrourilor şi peridotitelor, granitelor, mai ales, formând un relief viguros de eroziune diferenţiată. Grabenele sunt datorate intensei falieri la care a fost supusă regiunea. În unele din culmi se identifică suprafaţa de eroziune de 200-600m ca şi cea miocenă. În limita ambelor suprafeţe se întâlnesc circuri şi lacuri glaciare (lacuri de baraj morenaic). Văile, dintre care unele transversale, au aspect de chei. Este cazul, cel puţin parţial al culoarului Hudson, care reprezintă un culoar structural. Post-genetic Appalachii de Nord au fost supuşi unei intense şlefuiri inclusiv din partea calotei pleistocene. Urmele sunt evidente, dar mai puţin în munţii înalţi care se ridicau deasupra nivelului gheţii, datorită durităţii

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

apreciabile a rocilor constituente (cuarţite, gnaise, granite). Sunt evidente şi formele lăsate în relief de către apele curgătoare: văi, culoare, defilee. Cel mai sudic sector al Appalachilor de Nord se află pe teritoriul statelor care compun regiunea New England (Maine, New Hampshire, Vermont, Connecticut, Massachussetts, Rhode Island). Regiunea a fost prinsă într-o serie de mişcări pozitive şi negative diferenţiate spaţial, care au dat naştere reliefului de horsturi şi grabene, astfel: horstul cristalin, triunghiular Adirondack (1629m), horstul Vermont şi grabenele Mohawk, Connecticut. Unele din acestea au fost mulate parţial de cuvertura mezozoică. Multe din culmile situate între litoral şi Sf. Laurenţiu sunt platouri etajate, intens modelate, aplatizate, dispuse în şiruri paralele pe direcţia nord-sud ca şi majoritatea marilor depresiuni. Altele constituie adevărate creste a căror ascuţime aminteşte de

SECŢIUNE DIN CENTRUL SPRE VESTUL S.U.A.

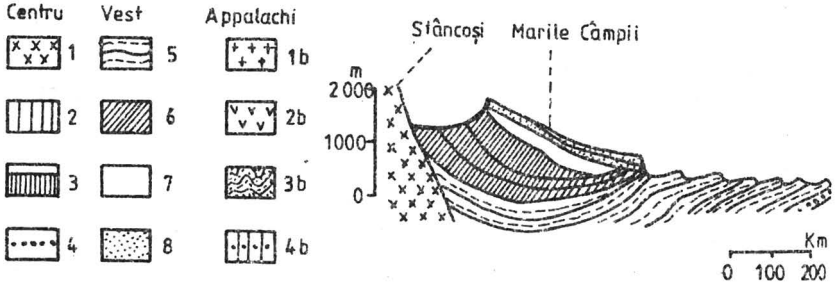

Partea centrală şi occidentală a secţiunii (P. Birot)

1. Soclu precambrian
2. Calcare ordoviciene
3. Calcare cu silexuri (carbonifer inferior)
4. Gresii (carbonifer superior)
5. Argile gipsifere şi gresii permiene
6. Argile şi nisipuri cretacice

Fig. 15

(continuare în figura 16)

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

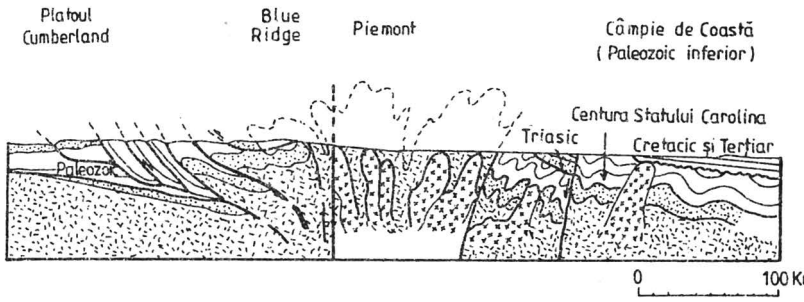

Interpretări alternative ale structurii Appalachian Central. Interpretările vechi implică existența unei simetrii bilaterale și originea în adâncime a faliilor.

Interpretările mai noi (secțiunea 2) arată că faliile devin mai puțin adânci dar sunt asociate într-o zonă majoră de faliere, cu rocile din bază încorporate în mase largi.

(KING 1959 și COOK 1979, HARRIS și BAYER 1979).

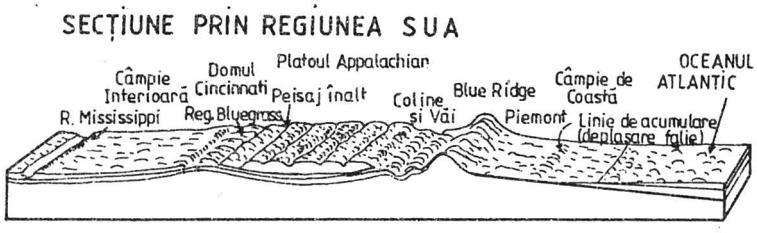

Fig. 15 b

modelarea glaciară. În relieful glaciar se includ depresiuni glaciare, văi, coline morenaice, toate cantonate mai ales pe culoarele de vale sau în apropierea lor. Tinerețea sistemelor hidrografice este marcată și de multitudinea rupturilor de pantă și a repezișurilor. Frecvent apar martori de eroziune, cunoscuți cu numele de monadnock. Tipice, se găsesc în munții din statul New Hampshire (Mont Monadnock). La est de culoarul Connecticut se află un alt bloc muntos, pe teritoriul statului New Hampshire, White Mountains (1916m în vârful Washington) situat la vest de orașul Portland. Este un masiv format pe eruptiv detașat deasupra peneplenei. Treapta joasă a reliefului, câmpia, care ajunge până la Atlantic, are un relief glaciar cu forme de eroziune și acumulare. Țărmul este destul de festonat cu insule, peninsule, unele desprinse sau rămase

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

(continuare din figura 15)

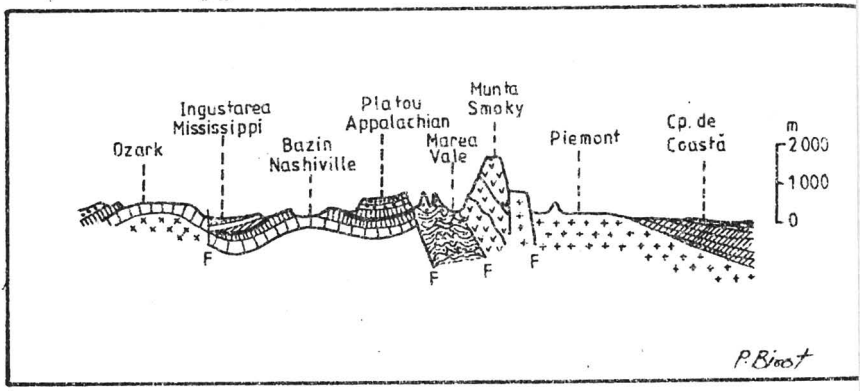

7. Argile şi nisipuri eocene
8. Nisipuri şi calcare lacustre miocene şi pliocene
SECTORUL APPALACHIAN
1b. Soclu precambrian şi granite paleozoice cu vârste variate
2b. Cuarţite cambriene
3b. Seria cambrian-devonian metamorfică (argilite, calcare)
4b. Gresii carbonifere
6. Nisipuri cretacice

Fig. 16

din vechiul uscat, altele apărute prin înecarea regiunilor joase cu ocazia ultimei transgresiuni. Apar şi mici estuare în care sunt localizate oraşe ca Brunswick, Portsmouth, sau depresiuni care se alungesc în interiorul uscatului pe culoare de vale. Aşezarea regiunii îi conferă un climat temperat răcoros, specific marginilor estice ale continentului, cu nuanţe: influenţa continentală drastică în vest, cu ierni foarte reci şi nu prea ploioase; influenţe oceanice în est, pe faţada atlantică, cu rol important al maselor de aer ce vin din nord, inclusiv curentul rece al Labradorului; influenţe de aer rece în culoarele de vale care descind în Atlantic şi care cantonează aerul sosit de la latitudinile înalte. Temperaturile medii anuale sunt din ce în ce mai ridicate spre sud şi mai coborâte spre nord. La Boston temperatura medie anuală depăşeşte 10°C, cu valori medii în ianuarie de -16°C iar în iulie de 22,7°C. Precipitaţiile medii anuale, la aceeaşi staţie, se apropie de 1000mm/an. Deşi temperaturile medii de iarnă nu sunt coborâte, totuşi îşi fac loc îngheţurile, care, uneori se prelungesc şi viscolele, condiţii în care apa foarte multor lacuri îngheaţă. Regiunea se află la latitudinea pădurilor de conifere, molid (Picea rubra),

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

brad, pin, în nord, dar şi a pădurilor de amestec şi de foioase spre sud, cu stejar, arţar, carpen sub care se găsesc soluri podzolice şi brune.

b. Appalachii de Sud se întind aproximativ între culoarul Hudson-Mohawk în nord şi Câmpia Litorala Atlantică spre est. Sunt culmi paralele pe direcţia generală NE-SW, separate de către văi sau culoare tectono-erozive. Paralelismul acestor culoare se datoreşte revărsării paralele a cutelor către vest. Pe lângă rocile metamorfice se întâlnesc roci sedimentare şi eruptive, pe seama cărora agenţii modelatori au creat un relief de o mare varietate. În Appalachii de Sud nu mai apare relieful glaciar, extins în New England, luându-i locul eroziunea torenţială şi fluviatilă (fig.16). Aici se găsesc altitudinile maxime din Appalachi (Vf. Mitchell-2045m). S-au format în orogeneza hercinică, în mai multe faze, dintre care două sunt mai importante: carboniferă (appalachiană), când au apărut cele mai multe dintre masivele sale (ex.Ouachita) – unele dintre ele îngropate sau uşor descoperite de sub depozite mai noi, şi faza permiană (allegheniană), când a fost definitivat întregul sistem appalachian. Culmile muntoase sunt grupate în două sectoare: Catskill şi Blue Ridge, la care se alătură Podişul Appalachian şi Great Valley. Munţii Catskill sunt situaţi între culoarul Hudson şi depresiunea Mohawk. Au altitudini coborâte, sub 1000m şi caracterul de culmi sau masive izolate. Blue Ridge, în care apare şi altitudinea maximă, constituie o culme mai înaltă decât împrejurimile, datorită atât consistenţei rocilor din care sunt alcătuiţi (cuarţite, şisturi cristaline, gresii dure, conglomerate) cât şi unor înălţări ulterioare. Sunt traversaţi din loc în loc de văi cu caracter de defileu care se îndreaptă către Atlantic (Delaware, Potomac, Susquehanna, Savannah, Altmaha, Roanoke, James), pe aceasta faţadă, Blue Ridge, căzând periclinal. Podişul Appalachian reprezintă o unitate tabulară formată mai ales pe gresii şi conglomerate carbonifere. El continuă spre vest, dincolo de Marea Vale, culmile Appalachilor, ocupând o poziţie intermediară. Este delimitat în est de falii iar cutele sunt intens nivelate. Totuşi unele au rămas sub formă de creste care depăşesc uşor 500m şi domină fie Marea Vale (Great Valley) prin Cumberland Escarpment fie Câmpiile şi Podişurile Centrale. Culmile intens şlefuite sunt formate pe gresii, conglomerate iar multe din văi pe calcare. Podişul Appalachian este divizat în două subunităţi: în sud Podişul Cumberland, cuprins între culmea Oak Ridge şi izvoarele râului Tombigee şi Podişul

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Allegheny care se continuă până la culoarul Mohawk. Podişul Allegheny este fragmentat mai ales de râurile care aparţin sistemului hidrografic Ohio. Great Valley (Marea Vale sau Valea Appalachiană) se află între culmile Blue Ridge şi Podişul Appalachian. A apărut într-o regiune de slabă rezistenţa litologică, mai ales pe şisturi argiloase şi gresii moi. Cu unele întreruperi poate fi urmarită mult către nord. În interior se remarcă prezenţa unor înălţimi (anticlinale) care separă sau individualizează sectoare mai joase (sinclinale). În aceste condiţii a apărut un relief structural cu tipuri specifice de văi, inclusiv transversale.

Regiunea Appalachiană a cunoscut post-cretacic o înălţare diferenţiată fie către est fie către vest sau nord, imprimând şi o direcţie corespunzatoare drenajului.

5.5 CÂMPIA LITORALĂ ATLANTICĂ şi de la GOLFUL MEXIC

Reprezintă unitatea morfologică ce însoţeşte ţărmul Oceanului Atlantic şi al Golfului Mexic. Este o continuare, fie a Podişului Appalachian în est, fie a Câmpiei fluviului Mississppi şi a altor râuri, care se varsă în Golful Mexic în sud. Trăsăturile cadrului fizico-geografic asociat deseori cu elemente de substanţă ale cadrului uman, mult deosebite de la un loc la celălalt, delimitează trei sectoare şi anume: Atlantic Coastal Plain (Câmpia litorală atlantică), Florida şi Câmpia Perimexicană.

5.5.1. ATLANTIC COASTAL PLAIN (CÂMPIA LITORALA ATLANTICA)

Se desfăşoară sub forma unei fâşii de circa 250km lăţime, pe o distanţă de aproximativ 750km, nord-sud între Oceanul Atlantic şi Piemontul Appalachian. Cadrul natural înregistrează particularităţi specifice legate, pe de-o parte de prezenţa unei unităţi joase de câmpie spre ocean, iar pe de altă parte de unitatea piemontană vecină.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Câmpia reprezintă un şes redus ca altitudine (48m la Augusta, 99m Florida, 146m sud de Columbus), cu o inegală lăţime, mai dezvoltată spre sud de regiunea Capului Hatteras şi mai îngustă spre estuarul Hudson. Câmpia litorala atlantică poate fi împărţită în: sectorul situat la nord de Capul Hatteras şi cel situat la sudul acestuia. S-a format pe locul unei arii puternic scufundate, inclusiv o parte din Appalachi, sau mai exact a structurilor hercinice. Fenomenul s-a produs lent, iar transgresiunile mezozoice şi apoi neozoice prin mările jurasice, cretacice şi cele terţiare nu au avut aceeaşi extensiune, dovadă, aria depozitelor care, pe lângă discordanţă, se pierd treptat către vest.

Cele mai întinse sunt formaţiunile terţiare, care au grosimi diferenţiate şi o uşoară aşezare monoclinală, pe seama cărora a apărut pe alocuri un relief structural. Scufundarea s-a produs către sfârşitul terţiarului şi începutul cuaternarului, lasând în jumătatea vestică a regiunii o platformă litorală din ce în ce mai extinsă. Aceasta înseamnă că, totuşi, mişcarea de scufundare chiar dacă a antrenat şi o parte din sistemul cutarilor paleozoice, nu a fost foarte puternică şi că fostele structuri continentale se găsesc la adâncimi nu foarte mari. Desigur, amploarea sau mărimea spaţiului scufundat este din ce în ce mai pronunţată spre nord, în limitele sale întâlnindu-se şi relief glaciar, prin morene înecate şi foste văi care coboarau pe platforma continentală dincolo de 1000-1500m adâncime (vezi Hudson Canyon, Delaware, Chesapeake). Valea Hudson dincolo de izobata de 200m, se transformă într-un canion cu adâncimi ce trec de 1000m. De asemenea cele două bancuri submarine situate la nord de New York, bancul George şi bancul de Vest din estul Noii Scoţii (Canada) sunt străbătute de văi submarine ce pot fi urmărite dincolo de 1000m adâncime sau chiar mai mult. Aceste văi se acceptă că s-au format în condiţiile unui climat destul de umed cu ape curgătoare puternice şi de mari dimensiuni, dar că ele, cel puţin în anumite sectoare au fost modelate şi glaciar.

La nord de Capul Hatteras câmpia litorală este relativ îngustă iar ţărmul prezintă trei componente importante: falezele, estuarele şi golfurile. Prezenţa acestora se datoreşte intervenţiei câtorva factori şi anume: tectonica din ultima parte a terţiarului şi cuaternarului, glaciaţia pleistocenă şi ultima transgresiune. Toţi aceşti factori au creat la nord de Boston, un ţărm înalt, cu faleze impunătoare, golfuri, capuri, insule,

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

peninsule. Ţărmul este format aici pe roci consistente, dure, rezistente la acţiunea agenţilor modelatori. Celălalt ţărm, la sud de Boston până la Cap Hatteras, cu estuare, a evoluat pe seama acţiunii mareelor şi abraziunii. Mişcările negative asociate ultimei transgresiuni au permis înaintarea apei oceanului pe văile care debuşau în acesta, transformându-se în estuare, adevărate braţe de mare care pătrund spre interior cu peste 300km. Unele dintre ele, vechi sisteme fluviatile, astăzi regularizate, au un culoar principal de apă, cu maluri festonate, cu golfuri, capuri şi insule din care se despart braţe secundare de dimensiuni mai mici. Este cazul sistemului Chesapeake cu aderenţele Potomac, Tappahannock, Mattoponi, James. Ele comunică cu oceanul printr-un spaţiu foarte deschis, fapt ce a influenţat pozitiv instalarea numeroaselor aşezări portuare.

Alte sisteme de estuare ocupă o singură cale de apă fără secţiuni secundare, având aspectul unor pâlnii ce se continuă mult în lungul râului pe care a luat naştere. Au un sporit grad de regularizare şi o largă deschidere spre ocean. Este vorba de estuarul Delaware. O ultimă categorie, o formează cele cu dimensiuni reduse, dar nu foarte diferite faţă de primele. Au trăsăturile unor golfuri largi care debuşează prin alte mici estuare uşor alungite. Aceste golfuri sunt barate aproape în toate cazurile, deşi chiar şi în astfel de condiţii s-au dezvoltat aşezări cu preocupări în transporturile maritime. Cele mai caracteristice regiuni cu estuare în sensul celor arătate sunt Albermale şi Pamlico, ambele situate în regiunea Capului Hatteras. Sistemele hidrografice în bazinul cărora s-au dezvoltat estuarele pătrund mult în interiorul uscatului avându-şi obârşiile în Munţii Appalachi. Fluviul Hudson îşi adună apele şi din lacuri situate în Munţii Adirondack, fiind legat prin canale şi de alte sisteme lacustre, ca de exemplu cu lacurile Champlain, Great Sancandaga, George sau cu râuri ce se îndreaptă spre estuarul Sf. Laurenţiu. Râul Delaware îşi are izvoarele în Munţii Catskill şi se leagă tot prin canale cu sistemul hidrografic Susquehanna, ce alimentează estuarul Chesapeake. Alte râuri mai însemnate sunt Mattoponi care îşi scaldă apele în Lake şi izvorăşte din partea Centrală a Appalachilor, apoi James, Chowan cu izvoarele în Piemont, Roanoke, care, de asemenea traversează o serie de lacuri, Tar, Neuse, Cape, Fear, Ashley, St. Johns. În afara râurilor, reţeaua de ape este reprezentată şi

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

prin sisteme lacustre izolate sau în salbă, cum sunt: Anna, Gaston, Phelps, Marton, Crescent. Multe dintre lacuri, ca şi importante suprafeţe litorale, datorită drenajului slab, sunt însoţite sau împânzite de mlaştini, reprezentativă fiind Everglades din sudul Floridei.

La sud de Capul Hatteras, ţărmul este coborât, cu plaje întinse, lagune. Dacă în jumătatea nordică apare o clară individualitate a interfluviilor şi culoarelor de vale cu toate modificările suferite în urma intervenţiilor societăţii, în cea sudică, nu poate fi vorba de acest paralelism. De la râul Potomac spre sud, câmpia se lăţeşte mult iar cordoanele litorale se unesc formând numeroase capuri: Hatteras, Lookout, Fear, Romain, Canaveral. În spatele cordoanelor, spre uscat unele estuare iau caracter lagunar cu apă mai mult sau mai puţin sălcie. Spre sud la gurile de vărsare ale râurilor au apărut, insule (Ossabaw, Sapelo, Simons, Cumberland) unele dintre ele instabile, formaţiunile vegetale, mangrovele, nereuşind să le fixeze. Multe din râurile şi lacurile regiunii sunt unite între ele prin canale navigabile pentru a uşura activitatea de transport între localităţi şi regiuni.

Climatic, ne situăm la interferenţa maselor de aer arctic şi subarctic permanent reci, cu geruri scurte dar puternice cu căderi de zapadă şi, a celor maritim-tropicale, care înaintează spre interiorul uscatului sub forma "musonului", acţiune întreruptă de activitatea ciclonică, întrerupere ce determină apariţia secetelor. Temperaturile de iarnă oscilează între –1°C spre nord şi 15°C în sud, unde există o relativă uscăciune şi un timp cald. Uneori şi aici temperaturile minime pot coborî şi mai mult. Cu toate acestea, iernile sunt mai calde şi mai puţin secetoase, iar temperaturile de vară, urcă la 30°C. Cantitatea medie anuală de precipitaţii variază între 500-1000mm în jumătatea nordică şi, 1000-2000mm în cea sudică. Este relativ uniform repartizată în toate anotimpurile, cu unele creşteri vara. Pe cele două subunităţi, nordică şi sudică, stratul de zapadă se repartizează neuniform; în jumătatea nordică are caracter stabil şi se formează în fiecare an iar în jumătatea meridională a statului Georgia, stratul de zăpadă aproape lipseşte.

Toate aceste particularităţi subliniază aspectul cald şi ploios al climei, încadrată zonelor temperată, subtropicală şi parţial tropicală cu subtipul-clima ţărmurilor estice. Acest tip de climă are acelaşi caracter

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

musonic, cu iarna rece, uscată cu vara ploioasă relativ moderată din punct de vedere termic. Climatul subtropical cu influenţă musonică se manifestă prin caracterul umed şi cald, iar clima tropicală prin acţiunea aerului maritim tropical umed provenit din anticiclonii subtropicali.

Vegetaţia spontană, acolo unde se menţine, se particularizează prin existenţa pădurilor de foioase sau amestec, în nord cu fag, stejar, arţar, carpen şi, a celor de foioase şi conifere (pin) subtropicale, semperviriscente în sud. Vegetaţia forestieră este asociată pe întinse suprafeţe cu mlaştini în care cresc trestia, chiparosul de mlaştină, rogozul, iar pe litoral, mangrovele. Grupele predominante de soluri sunt ultisolurile iar pe solurile calcaroase negre bogate în humus se întâlnesc culturile de bumbac.

Câmpia Litorală Atlantică situată la sud de Capul Hatteras se întinde mult în suprafaţă pe teritoriul statelor Carolina de Sud şi Georgia. În acest sector cele mai multe golfuri sunt barate de către cordoane litorale. Este o regiune în care se adună mult material târât de curenţii litorali, adus de pe continent de către râuri. Insuşi Capul Haterras a rezultat din convergenţa curenţilor din sud şi nord. În micromorfologia litorală poate fi întâlnit relieful de dune care însoţesc la o anumita distanţă ţărmul. Se găsesc de asemeni lacuri şi mlaştini, inclusiv lacuri amenajate, cum sunt cele din Carolina. O serie de albii (Savannah) ale reţelei hidrografice ce se varsă în Atlantic, pot fi urmărite şi submers, pe platforma continentală, de fapt o continuare scufundată a câmpiei litorale.

5.5.2. PENINSULA FLORIDA

Uscatul peninsulei, acest „intrus" în continent a constituit un singur uscat alături de o bună parte a arhipelagului Antilelor şi peninsula Yucatan. Structuri geologice asemănătoare se întâlnesc în aceste trei componente: în primul rând formaţiunile cretacice şi cele neogene, reprezentate mai ales prin calcare şi apoi depozitele pliocene prezente în toate unităţile. Existenţa unor terase marine suspendate, în cele trei unităţi ca urmare a ridicărilor pleistocene şi postpleistocene demostrează că aceste mişcări au şi împărţit regiunea în peninsule, insule, arhipelaguri (fig.17). Florida reprezintă o unitate de câmpie-podiş cu altitudini care nu depăşesc100m şi pe care, în condiţiile

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

FLORIDA
Harta geografică generală

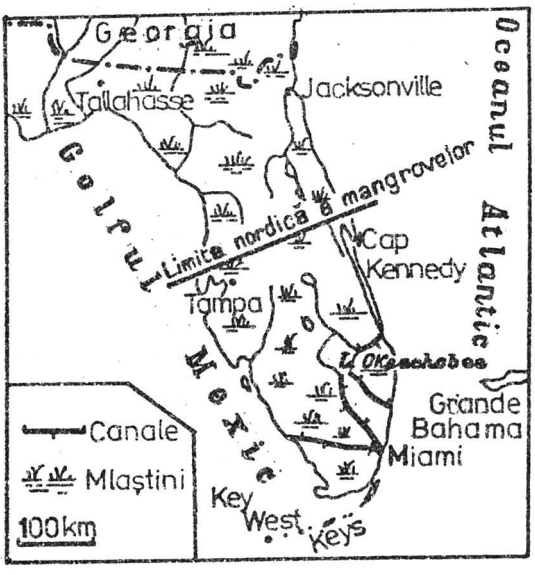

Fig. 17

climatice optime de la această latitudine, a luat naştere relieful carstic de suprafaţă şi de adâncime. Se întâlnesc doline, uvale, peşteri. Sistemele hidrografice* sunt reprezentate prin câteva râuri dar mai ales lacuri (George, Apopka, Kissimmee). Unele văi şi depresiuni în care sunt cantonate lacurile s-au dezvoltat pe seama proceselor carstice. Cel mai bun exemplu îl constituie lacul Okeechobee, cantonat într-o polie. Peisajul hidrografic este completat de canale care fac legătura între Oceanul Atlantic şi Golful Mexic. Atât lacul Okeechobee cât şi mlaştina Everglades fac parte dintr-un mare Parc Naţional. Suprafaţa topografică a reliefului Floridei înclină uşor de la est către vest, fapt ce a influenţat şi prezenţa unui ţărm cu faleze, puţin festonat în est şi un ţărm cu lagune

*) Structura calcaroasă, ca şi înclinarea spre sud a stratelor a determinat o scurgere a apelor subterane. Constituirea unor canale a schimbat complet sensul drenajului, dirijindu-l spre alte direcţii, sudul Floridei fiind astfel accesibil.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

(Mosquito Lagoon), cordoane litorale, insule, peninsule în vest. Atât pe latura atlantică dar şi pe cea dinspre Golful Mexic se găsesc plaje nisipoase, cele mai întinse aflându-se între: Marineland şi sudul Centrului Spaţial Kennedy şi tot pe această latură între West-Palm Beach şi Miami. Pe latura vestică a peninsulei cele mai întinse plaje se întâlnesc între Disney World şi lacul Okeechobee şi în raza golfului Tampa. În partea sudică a peninsulei, în extremitatea opusă Capului Sable se întind insulele Keys, o lungă barieră de recifi. Clima peninsulei Florida este subtropicală în partea nordică şi tropicală în sud. Temperaturile medii sunt cuprinse între 10°C-20°C în ianuarie şi 20°C-30°C în iulie. Precipitaţiile sunt destul de bogate, depăşind 1500mm/an. Ele se datoresc prezenţei şi acţiunii alizeelor de nord-est care traversează regiunea de la nord-est către sud-vest şi aduc de pe Atlantic o importantă cantitate de umiditate. Peninsula Florida oferă condiţii pentru dezvoltarea pădurilor din care nu lipsesc copacii cu frunze semperviriscente (Taxodium). Nu lipsesc nici pădurile de chiparos (chiparosul de baltă), palmieri (cocos), pădurile de conifere care însoţesc litoralul estic cu Pinus curibaea, Pinus palustris, după cum spre nord, îşi fac apariţia pădurile subtropicale. Sunt câteva areale silvice, mai ales cele din jumătatea nordică, de importanţă naţională, fapt pentru care sunt protejate întrutotul. În afară de construcţiile coraligene, ţărmul este însoţit deseori de vegetaţie de mangrove. Multe specii de plante şi animale, dintre care unele endemice, trăiesc în regiunea mlăştinoasă Everglades sau în preajma lacului Okeechobee. Se întâlnesc de asemenea refugii pentru păsări cum sunt cele din jurul lacului sau din arhipelagul Keys lângă Tropical Aqaurium.

5.5.3. GOLF COASTAL PLAIN (CÂMPIA PERIMEXICANA).

Se află situată în jurul Golfului Mexic între cele două peninsule, Florida şi Yucatan. Câmpia din jurul Golfului Mexic s-a dezvoltat, cel puţin parţial, în limitele unei cuvete umplute cu depozite fluviatile, marine, lacustre. Această depresiune se continuă către nord cu o apofiză (King, P., 1959, Wright E., 1965) a cuvetei Golfului (fig.18). Fundamentul său aparţine paleozoicului cutat şi scufundat. Peste el se

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

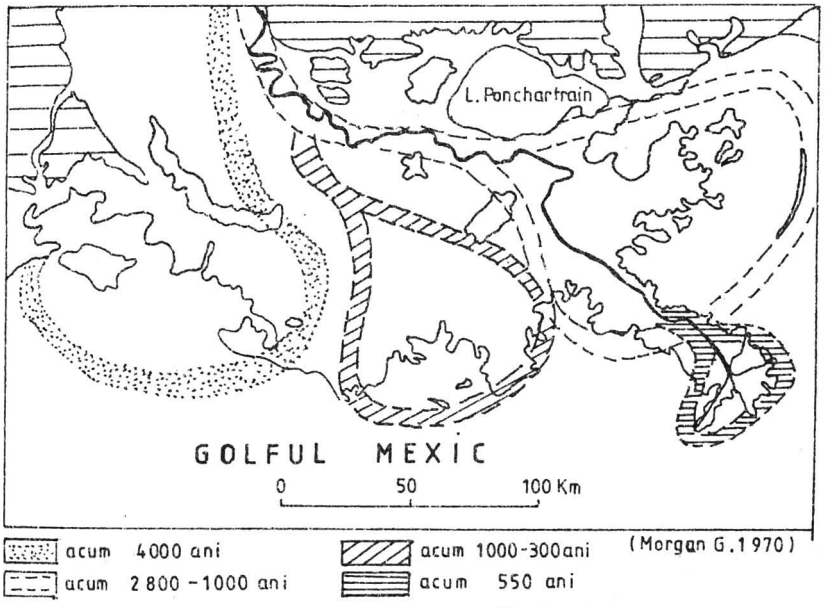

Relația spațio-temporală în evoluția deltei fluviului Mississippi

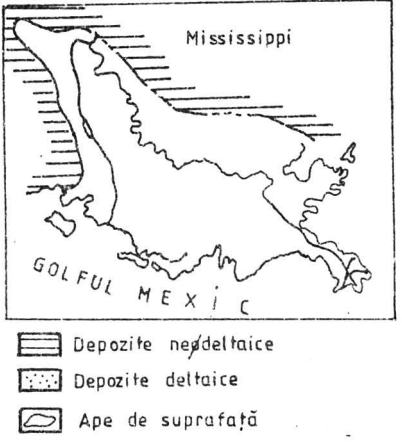

Fig. 18

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

aştern, aşa cum s-a arătat, depozite mezozoice şi neozoice îndeosebi cretacice şi jurasice, terţiare şi cuaternare. Dispunerea lor monoclinală, cu înclinare către ţărm, ca şi alcătuirea petrografică (argile, calcare, gresii, marne, nisipuri) a permis eroziunii să detaşeze cueste slab exprimate în relief. Denivelările dintre formele de relief amintite sunt de ordinul zecilor de metri, deşi înălţimile din Câmpia Perimexicană rar trec de 100m şi acestea numai la vest de fluviul Mississippi, în dealurile dezvoltate pe diapire şi domurile gazeifere de aici.

Deşi suntem în prezenţa unei regiuni marcată şi de subsidenţă, totuşi ţărmul este asociat cu prezenţa cordoanelor litorale sau a deltei digitate a fluviului Mississippi. Prin urmare Câmpia de la Golful Mexic este comună fluviului Mississppi, a mării dar şi altor râuri cum sunt: Colorado, Bravos, Trinity, Red River, cu un debit solid susţinut, cu puternice aluvionări cu regim torenţial accentuat. Ele se varsă în golfuri barate de cordoane litorale, regiuni mlăştinoase, multe rectificate şi amenajate spre a fi folosite. Şi alte râuri, River, Alabama, Chattanoocchee, aduc importante cantităţi de aluviuni direct prin revărsări sau indirect prin aportul la debitul solid al fluviului Mississippi. Puterea de aluvionare a fluviului este remarcată şi prin numărul mare al grindurilor şi ostroavelor din albia minoră, mai ales la sud de Mississippi. Câmpia reprezintă de fapt o întinsă suprafaţă aluvială, inundabilă.

O complexitate geomorfologică şi hidrografică accentuată, înregistrează valea fluviului Mississippi la sud de Memphis. Complexul de luncă este din ce în ce mai bine reprezentat prin: braţe părăsite, mai ales pe stânga fluviului, numeroase belciuge, suprafeţe supraumectate, mlăştinoase, despletiri, mai cu seamă pe partea dreaptă, după confluenţa cu Red River. Delta înaintează până la Port Ends, de-o parte şi de alta ei existând multe lacuri printre care şi Maurepas, White, Vermilion. De fapt Câmpia Perimexicană se termină la Golful Mexic prin cea mai întinsă lagună, lagună Madre. Mai ales râurile care îşi au obârşiile în Stâncoşi şi-au format largi conuri de dejecţie la confluenţă, încât se poate vorbi de noi benzi de acumulare proluvio-coluvială la contactul cu câmpia propriu-zisă, dar şi în limitele câmpiei, mai cu seamă la nivelul luncilor. În acest fel, la următoarele inundaţii, unele porţiuni se transformă în adevărate

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

lacuri, stânjenind culturile vegetale, comunicaţiile, iar altele devin uscaturi. Astfel sistemele hidrografice sunt obligate deseori să-şi modifice direcţiile de curgere aluvionând sau distrugând.

Câmpia de la Golful Mexic (S.U.A.) se încadrează climatului subtropical cu nuanţe. Mai ales vara, regiunea stă sub influenţa circulaţiei tropicale, timp în care masele de aer încărcate cu multă căldură dar şi cu ceva umiditate pătrund şi înaintează în câmpie. În anotimpul de iarnă, din contră se constată pătrunderea maselor de aer dinspre nord, nord-est, iar atunci când acestea depăşesc 35° latitudine sudică, compromit mai ales culturile de bumbac şi citrice. Temperaturile medii anuale trec de 20°C (New Orleans) şi nu coboară sub 11°C în ianuarie. Destul de ridicată este cantitatea de precipitaţii de circa 1500mm/an. Clima subtropicală caldă de la meridianul oraşului Houston spre est, numită şi clima coastelor de est, se completează cu un climat subtropical şi tropical cu nuanţă de uscăciune, în care cantitatea de ploaie nu depăşeşte 600mm/an. Remarcăm în mod deosebit, în intervalul august-noiembrie, prezenţa uraganelor, tornadelor şi ciclonilor tropicali cu loc de formare în regiunea Caraibelor şi care bântuie regiunea cu urmări dintre cele mai nedorite.

Cel mai avansat sector al Câmpiei Perimexicane (S.U.A.) se află în regiunea deltei fluviului Mississippi. Terenurile aparţinând deltei, încep la nordul oraşului Baton Rouge şi se extind pe teritoriul statelor Louisiana şi Mississippi. Fluviul se desface în acest perimetru în braţe dintre care, unul principal care colectează aproape jumătate din apa care se scurge spre golf şi alte braţe secundare separate de grinduri, mlaştini, lacuri, ostroave. Suprafaţa deltei creşte cu peste 100m annual, creştere uşurată pe de o parte de prezenţa unor maree mai slabe în acest sector, iar pe de alta de întinsa suprafaţă a platformei continentale situate la o adâncime redusă şi de debitul solid foarte consistent.

In faţa deltei se întâlnesc insule, capuri, cordoane litorale, lagune (Pontchartrain). În general întreg ţărmul de la Golful Mexic este amenajat prin lucrări hidroameliorative în vederea desfăşurării unui transport activ lipsit de evenimente. În primul rând s-au construit canale pe distanţe mari care să adăpostească şi să protejeze traficul naval. Aici se întâlnesc mari porturi ale S.U.A. cum sunt: New Orleans, Port Arthur, Corpus Christi, Pensacola.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

In condiţiile climatului subtropical şi tropical, cresc păduri semperviriscente cu specii de pin, tei, palmieri, magnolii, nenumărate genuri caracteristice malştinilor, bălţilor şi luncilor din regiunea tropicală şi mai ales mangrovele. Nu lipsesc dintre animale caimanul, broaştele ţestoase, numeroase specii de păsări rare cum sunt flamingii.

B. VESTUL CORDILIER

Se desfăsoară pe latura vestică a S.U.A. pe o distanţă de circa 4000km şi o lăţime de peste 1500km. Acest sistem muntos se constituie în două segmente, unul pe teritoriul Alaskăi şi unul pe teritoriul S.U.A.

Trăsăturile majore ale reliefului sunt prezentate de reflectarea caracterelor etapelor de evoluţie parcurse, neuitând că, în sistemul geosinclinalului au fost antrenate şi regiuni mult mai de timpuriu consolidate (platforme vechi). În general evoluţia s-a desfăşurat de la est către vest, succedându-se sau asociindu-se, perioade sau faze orogenetice, începând cu triasicul şi până în neogen. Vulcanismul, ca urmare a mişcărilor însoţite de fracturi şi flexuri, seismicitatea legată de aşezarea blocurilor în scoarţă, ca şi glaciaţia cuaternară cu rolul său în modelarea culmilor înalte, sunt evenimente majore în definirea trăsăturilor majore ale reliefului.

Relieful este alcătuit din două sisteme montane bine individualizate, Sistemul Pacific şi Stâncoşii, mai mult sau mai puţin unitare, platourile sau podişurile intracordiliere, depresiunile dintre care unele situate sub nivelul oceanului planetar, piemonturile, unităţi de tranziţie şi racord de mari proporţii, cum ar fi Piemontul Preeriilor.

Celelalte componente ale cadrului natural se comportă conform specificului latitudinii, dar includ şi o serie de particularităţi impuse de liniile majore orografice, prezenţa bazinelor maritime înconjurătoare etc.

In acest sistem vom deosebi patru mari subunităţi fizico-geografice şi anume: ***Munţii Alaskăi şi Insulele Aleutine, Munţii Stâncoşi, Podişurile Interioare Inalte, Sistemul Munţilor din Regiunea Pacifică.***

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

5.6. MUNŢII ALASKAI ŞI INSULELE ALEUTINE

5.6.1. MUNŢII ALASKAI

Alaska, unul dintre cele 50 de state ale S.U.A., se află situat în nord-vestul ţării, la graniţa cu Canada. Peninsula este scăldată de apele Oceanului Glacial Arctic, prin mările sale marginale, Marea Bering şi apele Golfului Alaska. Este despărţită de peninsula Ciukotka prin strâmtoarea Bering (95km latime).

Ţărmul, destul de puternic articulat pe laturile vestică şi sudică este însoţit de multe insule, peninsule, golfuri (Ex. Norton, Kotzebue, Bristol s.a.), platforma continentală având o dezvoltare diferită pe cele trei laturi: foarte extinsă şi situată la mică adâncime în vest, spre continentul Asia şi, îngustă trecându-se repede la adâncimi mari în sud şi parţial în nord (fig.19).

Alaska este dominată pe cele două laturi, nordică şi sudică de două sisteme montane separate printr-un podiş (Podişul Central – Yukon), înalt şi foarte puternic fragmentat. Paralel cu ţărmul vestic se desfăşoară sistemul muntos Pacific asimilat uneori cu Munţii Coastelor. Aceşti munţi, în care se concentrează mare parte din activitatea vulcanică din Alaska, formează osatura peninsulelor şi insulelor din această parte continunându-se spre interior printr-o serie de culmi în care se găsesc altitudinile maxime din întregul sistem cordilier şi anume Mc. Kinley, 6193m şi Logan, 6050m. Acest sistem muntos a apărut datorită cutărilor nevadiene (jurasic-cretacic inferior) însoţite de puternice erupţii prezente în relief prin vechi cratere, platouri, curgeri vulcanice, vulcanism care s-a continuat şi în terţiar.

Cutările au prins în sistemul lor depozite paleozoice din care nu lipsesc şisturile cristaline, gresiile, conglomeratele alături de amfibolite, granodiorite. Apar astfel culmi prelungi, aproape neîntrerupte pe zeci de km, vecine cu vârfuri izolate, piramidale printre unele dintre ele trecând pasuri de altitudine. Unele din culmi coboară până aproape de ţărm, lăsând între ele locul fiordurilor adânci, depresiuni sau strâmtori (Cook, Şelehov). Sunt şi depresiuni ce se găsesc foarte aproape de înălţimile vulcanice, chiar cratere în stare

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

ALASKA
Hartă geografică generală

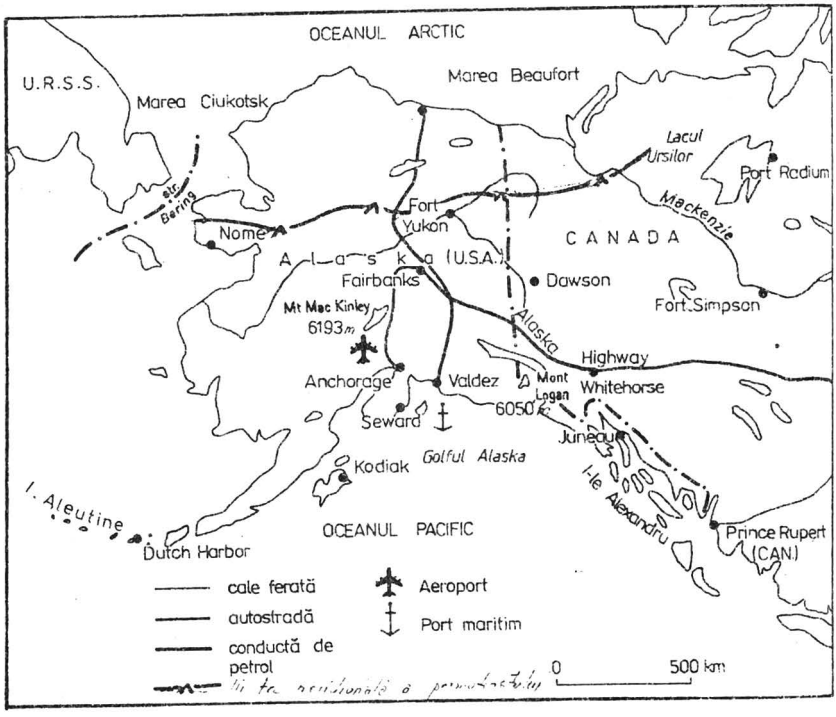

Fig. 19

de eruptie (Ex. Katmai). Există al doilea lanţ eruptiv în estul depresiunilor cu vârfuri semeţe acoperite de gheţari (Mt. Sandford, Blackburn, ambele peste 4900m). Monotonia impusă de aspectul plat al unora, se datoreşte în bună măsură eroziunii glaciare. Vârfurile cele mai înalte se întâlnesc foarte aproape de ţărm (St. Elias – 5480m) străjuind-ul. Este mai mult ca sigur că o parte din culmile alaskiene situate la altitudini coborâte, sunt părţi prăbuşite. Există aici un relief glaciar creat de gheţarii cuaternari ca şi de cei actuali. Se întâlnesc: gheţari suspendaţi sau care coboară sub nivelul mării; gheţari izolaţi sau câmpuri de gheaţă; gheţari de tip alpin, foarte numeroşi în pleistocen sau de tip scandinav.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

La poalele masivului Elias, în regiunea piemontană se află gheţarul Malaspina, unul dintre cei mai lungi ai globului (circa 100km). El coboară şi sub nivelul oceanului planetar.

Pe latura nordică a peninsulei Alaska, se află Munţii Brooks care pot fi consideraţi segment al Stâncoşilor. Aparţin aceloraşi cutări mezozoice. Această grupare montană se termină aproape de valea fluviului Mackenzie. Altitudinile trec uşor de 2800m, coborând în culmi care se departează între ele spre strâmtoarea Bering. Nu lipsesc relieful glaciar, gheţarii actuali ca şi zăpezile persistente. Spre nord sistemul Munţilor Brooks se continuă către Oceanul Arctic printr-o regiune colinară şi apoi o câmpie litorală, joasă, cu mlaştini şi lacuri, cu un ţărm puţin articulat. Este străbatută de râuri dintre care cel mai important este Colville ce se varsă în Marea Beaufort. Între Munţii Brooks şi Culmile Alaskiene din sud se află Podişul Central sau Yukon. Are înălţimi cuprinse între 600-1000m, coborând treptat spre valea Yukon. Este destul de fragmentat şi se lărgeşte spre litoralul vestic. În limitele sale se găsesc depresiuni, unele de dimensiuni mari, apărute pe seama factorilor tectonici şi apoi erozivi.

O notă aparte în peisajul din Alaska o introduce relieful periglaciar. Teritoriul Alaskăi este unul dintre ţinuturile S.U.A cercetat mai ales în ultimele două decenii, fapt explicabil prin condiţiile vitrege de aici, în primul rând de climatul foarte dificil subpolar şi polar. Aceste două tipuri climatice au favorizat în nord existenţa reliefului periglaciar, cu forme specifice dintre cele mai interesante: ***movilele de pamânt numite "pingo", poligoanele formate pe penele de gheaţă (ice wedge polygons)***, şi ***lacurile de dezgheţ*** ca fenomen termocarstic.

Movilele de tip pingo iau naştere ca urmare a acumulărilor de apă din substrat care, odată cu scăderea temperaturilor în sezonul de iarnă, duc la formarea lentilelor de gheaţă. Acestea (concomitent cu procesul de îngheţ) împing substratul de deasupra, determinând apariţia în peisaj a reliefului de tip pingo. Movilele pot fi mici, măsurând 2m în diametru şi 30cm înălţime (movile îngheţate), pot fi medii, asemănătoare palasurilor cu10-50m diametru şi 1-7m înălţime, sau mari, pingos cu 300m diametru şi 60m înălţime.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

O clasificare mai detaliată se poate face şi pe baza sursei de apă şi a modului de îngheţ. Astfel există două tipuri de pingo: în *sistem deschis* şi în *sistem închis*. Cele formate în sistem deschis au la origine un lac dezgheţat în timp ce pingo-urile formate în sistem închis îşi preiau apa necesară formării lentilei de gheaţă din zona subterană sau infiltraţii. Viaţa movilelor durează de la câţiva ani (pentru cele mici) până la câteva mii de ani (pentru cele mari). În final terenul ridicat este erodat sau movila crapă dând la iveală lentile de gheaţă care apoi se topesc. Pingo apare frecvent în zonele de coastă din jumatatea nordică a Alaskăi, dar mai ales în zona Mackenzie din Canada. Una dintre cele mai mari aglomerări de pingo a fost evidenţiată de cercetătorul american Walker, care, în 1973 amintea de existenţa a 38 de astfel de movile în delta fluviului Colville.

Mult mai importante, ca răspândire în suprafaţă sunt poligoanele formate de pene de gheaţă. În 1976 se estima că 20-40% din terenurile polare sunt marcate de asemenea poligoane. Pot avea 3-7 laturi, marginile fiind marcate de către o buză ridicată. Vara, suprafaţa lor inferioară poate fi mlaştinoasă sau chiar acoperită de apă. Sub marginile ridicate se află pene de gheaţă din sezonul rece anterior. Iarna, când temperaturile sunt sub punctul de îngheţ, terenul se contractă, ca urmare se crapă deseori zgomotos. Vara crăpătura se umple cu apă şi formează un filon de gheaţă în partea ce străbate permafrostul. În următorii ani, terenul se crapă din nou de-a lungul aceleiaşi linii de slăbire şi filonul creşte. Se poate forma astfel, o pană de până la 8m adâncime, care, în mod normal are 1-1,5m.

Sedimentele desprinse din grosimea penei sunt împinse spre a forma marginile poligonului pe fiecare parte. Apa este deseori prinsă în depresiuni, între margini şi în interiorul poligonului. Penele de gheaţă se pot forma în proporţie de 50% în primii 3m de la suprafaţă. Crăpăturile de contracţie determină natura poligonului, în aceeaşi măsură în care influenţează şi caracteristicile sedimentelor în care a apărut. În sedimentele uniforme distribuţia crăpăturilor este întâmplătoare. Acolo unde apare o constrângere termală, cum ar fi existenţa unui "canal fluviatil" relativ mai clad, poligoanele numără 4 laturi, dintre care două sunt paralele cu malul canalului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Deşi fenomenul de "ice wedge polygons" este acceptat cvasiunanim, aceste structuri fac parte încă din familia poligoanelor de contracţie.

Când terenul conţine gheaţă în exces, topirea duce la subsidenţa şi apoi, la formarea unui termocarst. Poate că, cea mai obişnuită formaţiune de acest gen, în Alaska, o constituie lacul de dezgheţ. Acesta poate fi circular sau oval. În mod obişnuit are mai puţin de 300m diametru deşi poate atinge şi 1-2km. Lacurile de dezgheţ au adâncime mică, de obicei sub 1m, adâncimile maxime nedepăşind 3-4m. Se formează atunci când o masă de gheaţă din substrat este expusă şi se topeste. Câteodată pot fi generate de către o lentilă de gheaţă care creşte până ajunge la suprafaţă. De obicei există un factor determinant care duce la expunerea gheţii şi la topire (cutremure, explozii, meteoriti de mici dimensiuni, eroziunea puternică a unui râu). Lacul abia format ia rapid o formă circulară pe masură ce se topeşte şi sapă pe dedesubt permafrostul. Variaţiile de viteză ale vântului, vegetaţia şi conţinutul de gheaţă al permafrostului duc la migrarea freatică a lacurilor şi la schimbarea frecventă a formei lor. Până la urmă permafrostul de sub ţărmul lacului este izolat de apa din lac prin sedimente şi vegetaţie, iar acesta se umple treptat cu aluviuni transformându-se ulterior într-un teren neted, neacoperit de vegetaţie (fig.20 a).

Aceste forme periglaciare apar într-un număr mai mare nu departe de apele curgătoare aparţinând sistemului hidrografic Yukon. Fluviul îşi are obârşiile dincolo de Alaska şi se varsă printr-o deltă ce se leagă de Golful Norton. Se alimentează mai ales din zăpezi dar şi din gheţari, cazul unora dintre afluenţii săi. Are un regim de scurgere susţinut şi îngheaţă circa 7-8 luni pe an, ca şi numeroasele lacuri care însoţesc fluviul spre vărsare.

Având în vedere latitudinea la care se găseşte Alaska, peisajul este dominat de tundra arctică şi montană, silvotundră, păduri boreale şi temperate.

Mai mult de 1/3 din suprafaţa regiunii, adică extremitatea nordică a Podişului Yukon, Culmile Munţilor Brooks şi Câmpia Litorală Nordică aparţin tundrei, silvotundrei şi formaţiunilor ierboase subpolare. După cum rezultă din datele climatologice de la staţia Barrow, temperaturile

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

medii în anotimpul de iarna coboară circa 5-6 luni pe an sub -20°C şi numai în iunie-august depăşesc 0°-5°C. Precipitaţiile nu trec de 200mm anual, cu o creştere în intervalul iunie-octombrie de peste 10mm în fiecare lună (fig.20 b; 21 a,b).

RĂSPÂNDIREA PERMAFROSTULUI ÎN AMERICA DE NORD

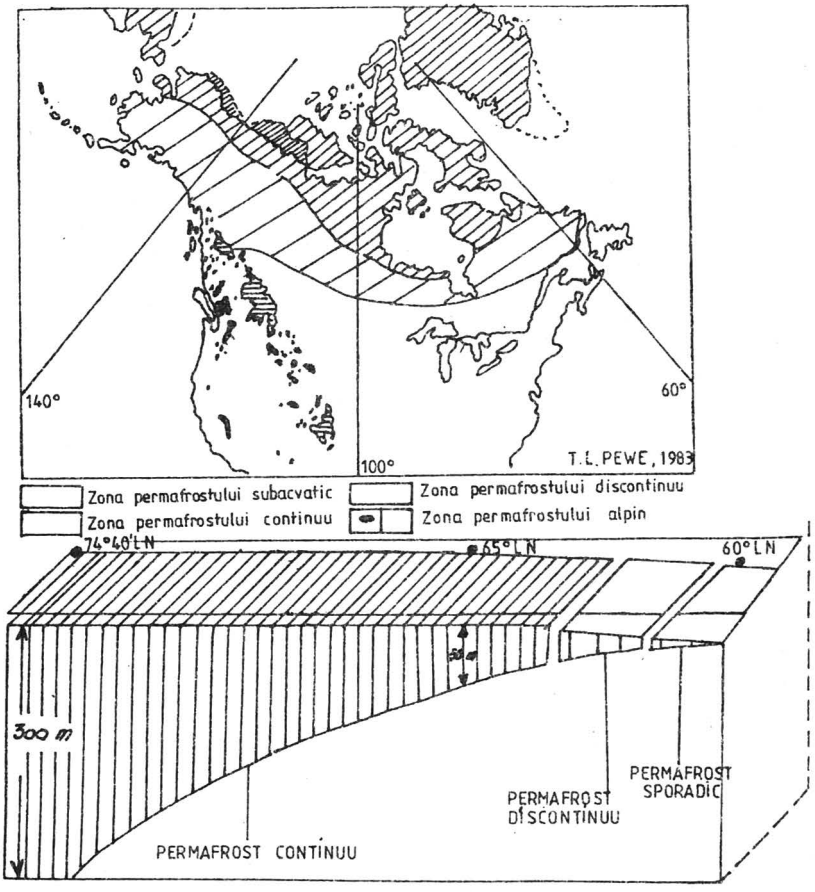

Fig. 20 a, b.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

5.6.2. INSULELE ALEUTINE

Sunt înşirate pe circa 1500km, separând fosa Aleutinelor de Marea Bering. Ele s-au individualizat odată cu ultima transgresiune, împreună cu o parte din Alaska şi Ciukotka.

Relieful s-a dezvoltat şi pe eruptiv cu mulţi vulcani activi. Reprezentativ este vulcanul Shisaldin (cca.3000m) iar cele mai mari insule sunt: Umnac, Unimac, Unalasca.

In condiţiile climei temperat-oceanice în care verile sunt moderate iar iernile nu foarte friguroase (august 12°, 14°C, februarie – 4°, - 5°, -6°C) şi în care precipitaţiile nu depăşesc 3000mm anual din care 2-4 luni cu zapadă, plantele şi animalele sunt în număr destul de mare dacă le raportăm la spaţiul arhipelagului.

In insulele situate în sudul Alaskăi, în condiţiile climatului temperat oceanic în care un important rol îl are influenţa curentului cald al Aleutinelor se cunosc temperaturi pozitive în aproape 7 luni pe an (aprilie-octombrie) cu valori medii care depăşesc chiar 10°C iar precipitaţiile ajung la 1520mm/an. Valoarea crescută este influenţată de prezenţa sistemului Cordilierei Alaskiene, obstacol în calea maselor de aer umed ce vin dinspre ocean. Această importantă cantitate de apă, alimentează gheţarii locali, destul de numeroşi. Este prezent şi îngheţul persistent (permafrostul) care influenţează atât scurgerea cât şi procesele geomorfologice din această zonă climatică. Cadrul biogeografic cunoaşte similitudini cu cel siberian din punctul de vedere al genurilor de plante şi animale care se întâlnesc în ambele regiuni. Ele atestă legăturile care au existat între cele două continente înaintea şi în timpurile pleistocene, când se putea trece cu uşurinţă dintr-o parte în alta. Astăzi regiunea reprezintă fie un "deşert polar" sau de gheaţă, fie tundra sau silvotundra cu ierburi şi tufişuri cu frunze căzătoare în nord şi păduri temperate de conifere în sud. Dintre coniferele caracteristice latitudinii se remarcă: Picea sitkensis, Tsuga canadensis, Thuja nutkaensis, precum şi o serie de foioase (mesteacăn, arţar).

Se întâlnesc soluri poligonale de tundră şi silvotundră, podzoluri, soluri aluviale. Animalele, adaptate acestor condiţii mai puţin primitoare populează cele trei biomuri nelipsind: renul (Caribu), vulpea polară, lemingul, lupul polar, hermelina, samurul, râsul, ursul cenuşiu, marmota.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

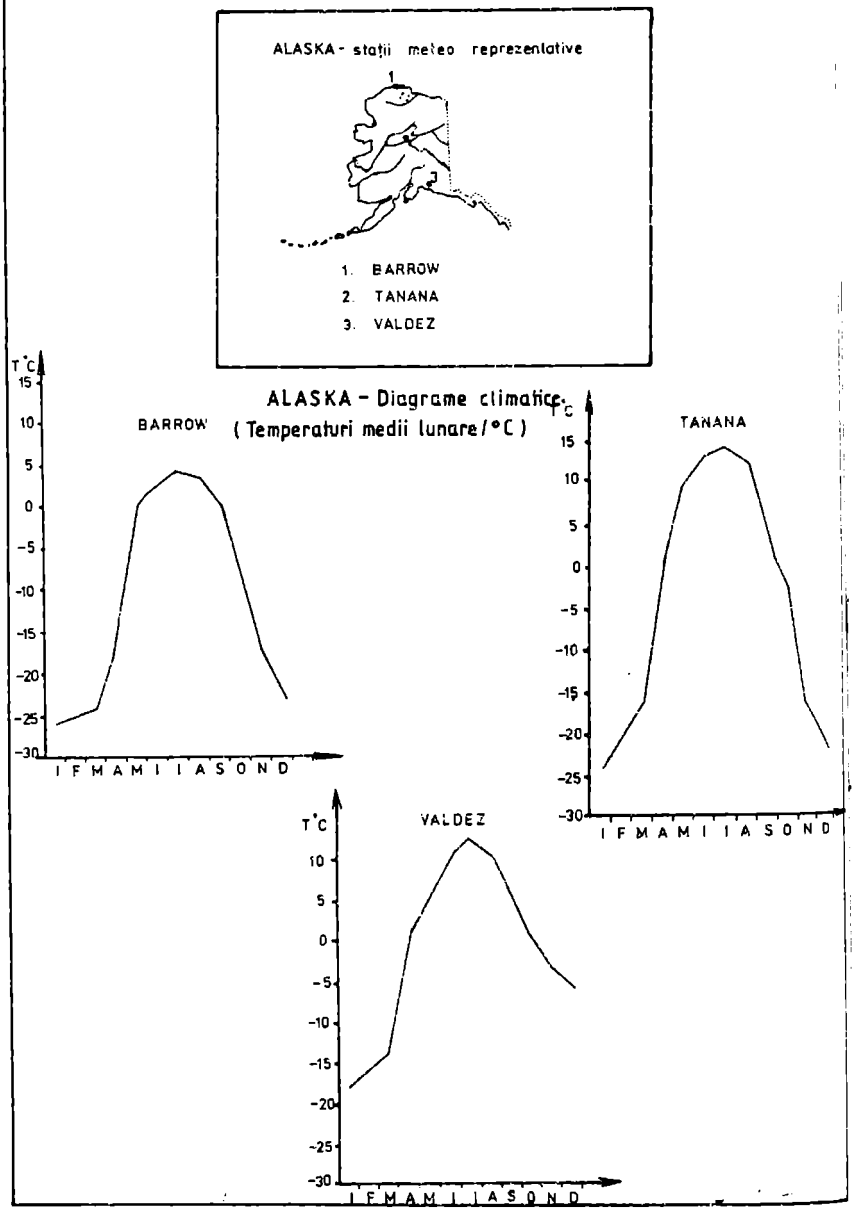

Fig. 21a

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

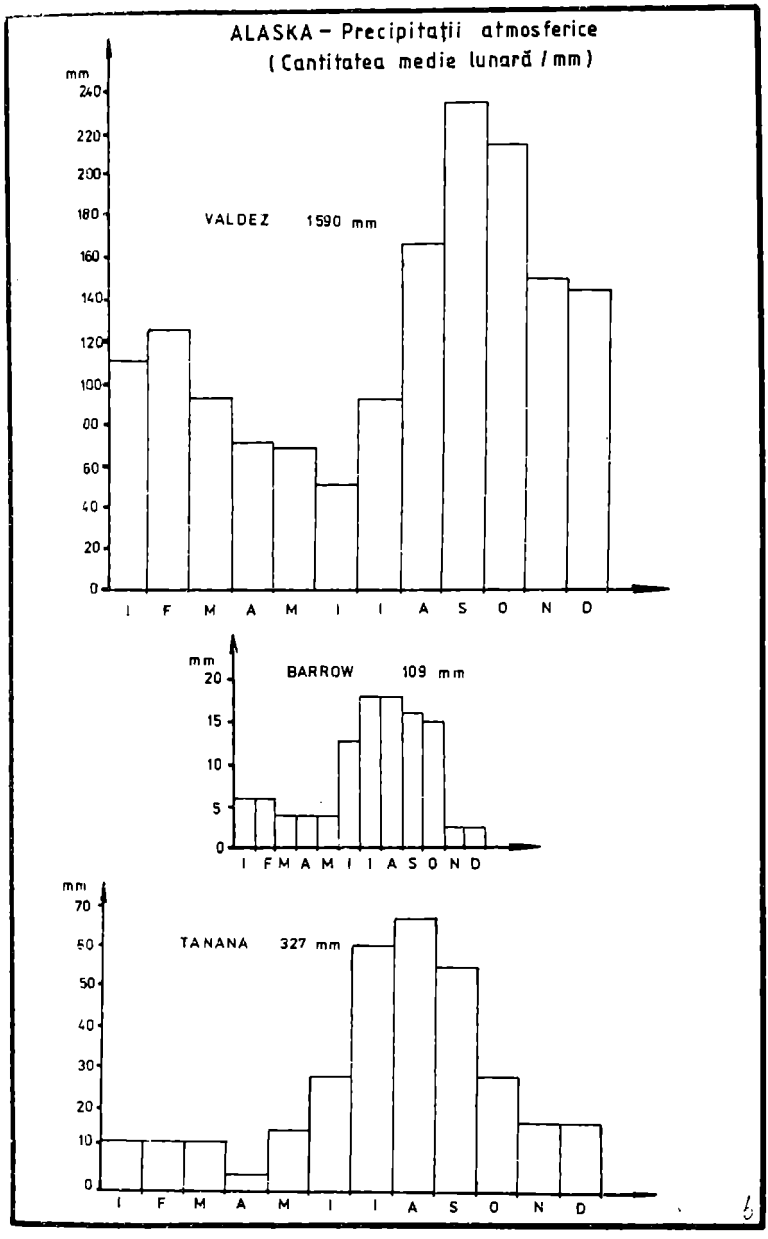

Fig. 21b

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

5.7. MUNŢII STÂNCOŞI

Prezintă aceeaşi desfăşurare longitudinală ca şi culmile Stâncoşilor de pe teritoriul Canadei. Dealtfel reprezintă o continuare a acestora spre sud. Fac parte din sistemul cutărilor mezozoice aflându-se la contactul cu platforma canadiană iar spre sud cu structurile hercinice din est.

In general înălţimile depăşesc mai rar 4000m, ca în sectorul muntos de pe teritoriul statului Colorado. În rest altitudinile se etajează în trei trepte hipsometrice de largă extindere şi anume: cea de 1000m, cea de 2500m şi cea de 3000m.

La sud de paralela de 45°, prin urmare nu prea departe de graniţa cu Canada, Stâncoşii prezintă particularităţi tectono-structurale dar şi morfologice care-i separă în două sectoare, nordic şi sudic.

a. **Sectorul Nordic** – este aproape sau chiar la contactul cu importante mase eruptive. De asemenea modelarea glaciară pleistocenă a fost destul de extinsă, calota continentală facând joncţiunea cu gheţarii montani. Vom întâlni nuclee ale soclului precambrian ca în masivul Teton din bazinul superior al râului Snake. Tot aici cuvertura primară şi mezozoică au fost dislocate, în limitele lor formându-se depresiuni şi culoare. Unele dintre aceste culmi au fost străpunse în jurasic-eocen de batolite enorme cum sunt cele din Idaho, sau lacoliţi degajaţi de eroziune în Little Rock. O parte din formele prezente, fie din cele formate pe eruptiv, fie mai vechi au fost intens modelate de eroziunea glaciară.

Culmile acestui sector nordic sunt separate de către reţeaua hidrografică ce aparţine sistemului Missouri în est şi Columbiei în vest. Printre subunităţi se numără şi podişul Yellowstone, situat la poalele vestice ale lui Absaroka Range. Se găseşte la circa 2000-2500m altitudine iar relieful eruptiv format pe riolite, bazalte, brecii tufuri are o largă răspândire. Riolitele şi tufurile pliocene şi cuaternare fosilizează un relief dezvoltat pe lave depuse anterior.

Peisajul Podişului este marcat şi de prezenţa a numeroase lacuri printre care şi lacul Yellowstone, un lac de baraj vulcanic ce se scurge prin canionul râului cu acelaşi nume, apoi izvoare termale, gheizeri, vulcani noroioşi dar şi copaci fosilizaţi. Jumătatea estică a acestui sector este dominată de culmi şi masive izolate formate pe structuri ale soclului

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

precambrian (Big Horn, 4000m) acoperit parţial de sedimente paleozoice şi mezozoice, sau Little Belt, Big Belt despărţite prin depresiuni de scufundare (post-pliocene) unele de mare întindere ca Wyoming Basin, încadrat de culmi: Uinta, Wasatch, Wind, Med Baw, care au conservat un expresiv relief glaciar (fig.22).

b. **Sectorul Sudic,** în mare parte pe teritoriul S.U.A, este format din culmi care se ridică în înălţime spre sudul bazinului Wyoming, aliniindu-se pe aceeaşi direcţie nord-sud, de-o parte şi de alta a râurilor Plate, care se îndreaptă spre nord şi Rio Grande spre sud către graniţa cu Mexicul. Cele mai importante sunt: Laramie, Park, Front, Sangre. Înălţimile depăşesc 4000m (Longs 4345m, Pikes 4301mm, Blanca 4364m, Weeler 4011m). Sunt formate din şisturi cristaline, granite, conglomerate, calcare. Şi în acest aliniament masivele sunt despărţite prin depresiuni, multe tectonice şi la a căror formare un rol deosebit l-au jucat rupturile, dislocările neogene. Sunt evidente abrupturile de dislocare ce se întind de-a lungul lui Rio Grande spre est, abrupturi

Profile geomorfologice
(Vestul Cordilier)

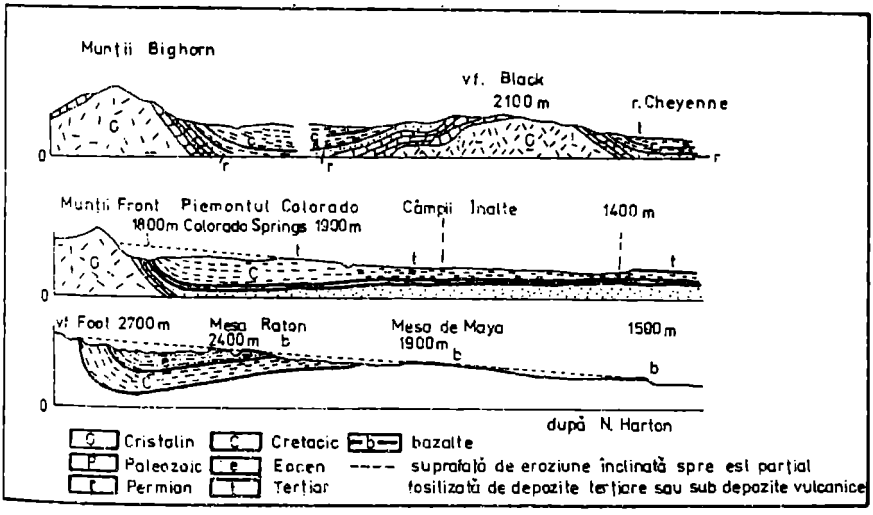

Fig. 22

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

care aparţin mai ales culmii Sangre de Cristo Range cu vârfuri ce trec frecvent de 4000m (Blanca, Culebra, Weeler). În partea superioară a culmilor, mai ales în limitele unor suprafeţe de eroziune se găsesc urme ale modelării glaciare. Dincolo de Albuquerque, de-o parte şi de alta a fluviului Rio Grande până la El Paso se succed o altă serie de culmi alungite meridian dar care nu mai trec de 4000m (C.Black, C. Sacramento). Sunt formate atât pe depozite precambriene unele descoperite de sub cuvertura paleozoică şi mezozoică sau pe structuri de cuvertură sedimentară, precum şi pe eruptiv mai vechi sau mai nou. În afară şi paralel cu culoarul tectonic Rio Grande se desfăşoară Estancia Valley, o depresiune de asemenea tectonică, aproape lipsită de ape curgătoare doar cu lacuri din care unele cu apă sărată. Principala depresiune (culoar) se află situată în lungul lui Rio Grande, un culoar tectonic întins pe o distanţă de 60km, care începe ceva mai la sud de obârşia fluviului Colorado. Mai ales în jumătatea sudică de-a lungul fluviului, se găsesc numeroase baraje în spatele cărora s-au format lacuri a căror apă este necesară în principal pentru irigaţii în această regiune secetoasă. În peisaj alături de păduri se întâlnesc păşuni, iar în depresiuni o vegetaţie spontană care a fost deseori substituită culturilor. Oricum vegetaţia este adaptată unor condiţii de uscăciune. În etajul coniferelor nu lipsesc: ***Picea engelmani, Abies nobilis, Tsuga martensiana***. La altitudini mai coborâte se găsesc pini xerofiţi, ienuperi, alături de păduri de foioase cu stejar, fag, carpen. Fauna Munţilor Stâncoşi este destul de variată nelipsind: berbecul de zăpada (***Ovis nivicola***), capra zăpezilor (***Oremnos americanus***), antilopa de munte (***Oretragus oretragus***), ursul grizzly (***Ursus arctos horribilis***)

5.8. PODIŞURILE INTERIOARE ÎNALTE

Din Alaska şi până în Mexic între Sistemul Muntos Pacific şi Munţii Stâncoşi se găsesc podişuri înalte, cu peisaje dominate de uscăciune, cu rare aşezări urbane şi cu o economie care vizează mai ales viitorul.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

5.8.1. PODIŞUL COLUMBIEI

Se întinde de-o parte şi de alta a fluviului cu acelaşi nume, Columbia, pe teritoriul statelor Washinghton şi Oregon. Este străjuit de Munţii Cascadelor spre vest şi Munţii Stâncoşi spre est. Reprezintă un larg bazin de sedimentare umplut cu depozite vulcanice a căror grosime trece de 1500m. Depozitele vulcanice (bazalte, diorite, cenuşi vulcanice, andezite) sunt intercalate cu depozite sedimentare, ceea ce denotă, într-un moment al evoluţiei sale, funcţionarea regiunii ca un bazin de acumulare relativ închis. Relieful podişului prezintă diferenţieri regionale în funcţie de structură, tectonică şi natura petrografică. Astfel culmile sub formă de platouri etajate scad pretutindeni în altitudine către fluviul Columbia, adică spre partea centrală a regiunii în care eroziunea a dislocat şi evacuat o parte din material. Este vorba atât de eroziunea glaciară cât şi de cea fluviatilă. Către vest şi est altitudinile cresc treptat spre 2500-3000m, platourile fiind înlocuite prin culmi din ce în ce mai semeţe; ele fac legătura cu înălţimile Stâncoşilor şi ale Munţilor Cascadelor. Unele dintre acestea se leagă de sistemul muntos din vest; sunt anticlinale care au suferit transformări postgenetice. Podişul Columbiei poate fi împărţit în trei subunităţi şi anume: platoul din limitele statului Washington, delimitat de însuşi fluviul Columbia, cu un grad de fragmentare moderat; platoul central în care sunt incluse Blue Mountains şi Columbia Deschules Plateaux, cu vârfuri izolate care trec de 3000m, probabil culmi terminale ale Stâncoşilor către vest şi platoul Oregon, cu foarte multe lacuri spre sud. Gradul ridicat de fragmentare a reliefului este susţinut şi de prezenţa unor defilee şi canioane (Snake), cum sunt cele pe care le-a creat fluviul Columbia şi afluenţii săi Snake şi Spokane. Prin urmare în Podişul Columbiei se asociază: relieful vulcanic, relieful glaciar, prezent mai ales în jumătatea nordică şi cel fluviatil. Fluviul Columbia străbate podişul pe două direcţii majore şi anume: direcţia est-vest de la izvoare până la Grande Coulee, o piaţă de adunare a apelor (Okanogan, Chelan, Coulee), de aici îndreptându-se către sud până la localitatea Pasco şi apoi din nou spre vest, printr-o vale antecedentă, pe lângă oraşul Portland vărsându-se printr-un lung estuar în Oceanul Pacific. Un important afluent de pe

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

stânga, râul Wilamette, îşi are obârşia în culmile Crater Naţional Park şi se îndreaptă către nord, printr-o depresiune longitudinală, despărţind Munţii Coastelor de Munţii Cascadelor. Fluviul are o lungime de 2800km. Principalul său afluent, Snake, îşi are obârşia în Culmile Parcului Naţional Yellwostone, însoţeşte spre est două dintre subunităţile Podişului Columbiei şi confluează cu fluviul lângă localitatea Pasco. Frumuseţea peisajului este dată de îngustări ale văilor sub formă de canion (Snake) sau cascadele Twin Falls şi Shoshone, tăiate într-o placă bazaltică de către acelaşi Snake în partea mediană a aşa numitei "Snake River Plain", sau Idaho Falls ceva mai departe. Intreaga regiune este mult coborâtă faţă de cei peste 3000m cât se înregistrează la nivelul culmilor ce străjuiesc canionul. Acelaşi peisaj atractiv este întâlnit şi în subunitatea nordică, dominat de prezenţa unui păienjeniş de albii părăsite, rezultat mai ales al modelării glaciare. Tot aici a fost construită una dintre cele mai importante hidrocentrale valorificându-se pragurile rămase în urma retragerii gheţarilor cuaternari, praguri sculptate în placa bazaltică. Fiind adăpostit de către culmi care depăşesc 3000m atât dinspre Pacific cât şi dinspre Atlantic, Podişul Columbiei are un climat de uscăciune, cu o vegetaţie dominată de plante xerofite. Pădurile (Pinus ponderosa) ocupă marginile înalte ale podişului,iar la contactul cu munţii se întâlnesc păşuni şi fâneţe, multe suprafeţe irigate de pe care se recoltează grâu, plante tehnice, legume. În genere bilanţul hidric în Podişul Columbiei este nesatisfăcător în multe locuri pentru vegetaţia arborescentă. Se valorifică în principal apele fluviului Columbia prin amenajările (bazinele de retenţie) care s-au construit în lungul său, ca şi apa unor lacuri din podiş.

5.8.2. PODIŞUL MARELUI BAZIN (GREAT BASIN)

Reprezintă continuarea către sud a podişului Columbiei pe teritoriul statelor Nevada şi Utah. În vest este delimitat de Sierra Nevada şi regiunea muntoasă Shasta (4300m). Trăsăturile majore ale reliefului sunt date de culmile longitudinale rezultate în urma distorsiunilor din lungul unor flexuri. Mişcările au fost de mare amploare dovadă fiind şi amplitudinea reliefului legată pe de o parte de altitudinile care frecvent

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

trec de 3500m, iar pe de alta de depresiuni dintre care unele situate sub nivelul oceanului planetar (Death Valley –86m). Atât culmile cât şi depresiunile sunt destul de golaşe sau acoperite cu vegetaţie ierboasă de uscăciune. Procesele de dezagregare, alterare însoţite de desprinderi, prăbuşiri şi deplasare pe pantă a materialului precum şi acumulările în vatra depresiunilor sau a culoarelor uscate, sunt pretutindeni prezente. Se remarcă în mod deosebit Valea Morţii (Death Valley), o depresiune tectonică, un fost lac pleistocen, situată între două culmi, una strâns legată de Sierra Nevada, cealaltă străjuind către est depresiunea. Mai ales culmile din această parte a Podişului Marelui Bazin se deosebesc nu numai prin alcătuire petrografică, dar şi prin mişcările în care au fost antrenate. Flexurile le-au dat un aspect abrupt, iar eroziunea le-a transformat din blocuri cu aspect de horst în culmi ascuţite. Bazinele au evoluat spre depresiuni endoreice. Podişul Marelui Bazin se continuă dincolo de culmile care delimitează în sud Valea Morţii (nord-estul statului California) cu un platou uşor etajat în limitele căruia se află deşerturile Mojave şi Arizona. Regiunea a fost separată în două subunităţi de către fluviul Colorado. Structura Marelui Bazin se datoreşte prezenţei şariajului (la finele jurasicului, prelungit până aproape de miocen), cu masive dezvoltate în limitele soclului precambrian şi fose umplute cu sedimentar paleozoic şi mezozoic. Izolat, apar aliniamente de vârfuri sau culmi eruptive (intruziuni granitice, lave). Aceste structuri au fost şlefuite şi acoperite în miocen de lave. Regiunea a intrat într-o perioadă de intensă şlefuire după miocen. La finele pliocenului procesul de modelare era dominat de pedimentaţie, iar astăzi, în regiunile exoreice, predomină glacisarea. Această ultimă subunitate a Podişului Marelui Bazin este traversată de la nord către sud de fluviul Colorado. Unele dintre depresiunile din această parte a Marelui Bazin se adâncesc uşor, mai ales sub acţiunea factorului eolian, care, permanent scoate, transportă şi deplasează materialele rezultate de pe suprafeţele înclinate şi depuse la piciorul pantei. Altele, în funcţie de poziţia pe care o au faţă de direcţia de acţiune a vântului, se umplu modificând astfel valorile altitudinii relative. Podişul Marelui Bazin se încadrează unui climat temperat continental excesiv, cu temperaturi de vară care trec frecvent de 24°C-25°C, chiar 28°C, iar în Valea Morţii se depăşesc 30°C(32°C, 34°C).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Iarna valorile coboară sub –10°C, -15°C, cu frecvente şi prelungite îngheţuri. Cantitatea de precipitaţii este cuprinsă între 200-400mm/an. Aceste valori reduse se datoresc, fie prezenţei barierelor orografice (Munţii Coastelor, Munţii Cascadelor) care stânjenesc pătrunderea maselor de aer umed către est, fie caracterului de foehn pe care-l capată ridicând valorile temperaturii şi ale evapotranspiraţiei. Apele din regiune sunt puţine la număr. Ele se îndreaptă către bazinul endoreic al râului Humboldt, în nord, sau, către fluviul Colorado în sud. Multe din râuri nu ajung decât rar la colectorii principali, pierzându-se în nisipuri, pietrişuri sau vărsându-se în lacuri dulci şi sărate cum sunt cele din vestul statului Nevada. Cea mai mare parte a bazinului este încă o regiune endoreică în care se acumulează permanent material detritic. Însăşi Marele Lac Sărat (Great Salt Lake) situat la poalele Culmii Wasatch (Wasatch Range), într-o depresiune tectonică, constituie o regiune endoreică. O serie de dovezi: depozite lacustre, terase lacustre, delte şi alte formaţiuni litorale, atestă întinderea mai cuprinzătoare a lacului Great Salt Lake în pleistocen, implicit o adâncime mult mai mare decât cea actuală şi o certă legătură cu bazinul râului Humboldt, întreruptă astăzi. Cercetările arăta că, perioada pluvială pleistocenă era foarte favorabilă prezenţei lacurilor, dintre care cele mai mari erau Bonneville şi Lahontan, mărturie fiind însăşi Marele Lac Sărat. Există şi alte lacuri sărate, situate în mici depresiuni endoreice ca: Sevier Utah, situat la poalele aceleiaşi Wasatch Range, apoi Walker, Franklin. În regiunea Marelui Bazin vegetaţia este adaptată iernilor reci cu precipitaţii puţine, prin urmare un mediu ostil, în general nefavorabil, deşi într-o anumită perioadă din an, câteva săptămâni, precipitaţiile sunt suficiente. Stratul de zăpadă nu poate fi neglijat. El furnizează apa necesară plantelor în perioada aprilie-mai. Este foarte răspândită peliniţa, mai ales pe glacisuri, apoi vegetaţia de sărătură din care nu lipseşte Atriplex, apoi cacteele gigantice. Există şi păduri de stejar, dar restrânse ca întindere, ocupând culmile înalte cu expunere mai umbrită. În ansamblu podişurile interioare sunt străjuite pe cele două laturi, vestică şi estică doar de benzi de pădure a căror prezenţă este influenţată deseori de suficienţa precipitaţiilor şi a temperaturilor ridicate, cel puţin în anumite sezoane. Dar sunt specii, chiar dintre conifere care s-au adaptat atât la ger cât şi la secetă (Ex.: Pinus contorta) unele urcând dincolo de 2700m (Picea engelmanni).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

5.8.3. PODIŞUL COLORADO (COLORADO PLATEAU)

Tectonic se suprapune scutului Colorado, unitate care a aparţinut platformei canadiene, desprinsă din aceasta şi prinsă în cutările mezozoice. De fapt Podişul Colorado se află situat între culmile dezvoltate pe formaţiunile mezozoice din vestul Marelui Bazin, străpunse de lave terţiare sau mai vechi şi Munţii Stâncoşi de pe teritoriul statelor Colorado şi New Mexico. Podişul Colorado începe acolo unde cuvertura sedimentară terţiară se întrerupe, adică înainte de confluenţa Colorado-Green şi unde începe cuvertura paleozoică şi mezozoică a soclului precambrian, străpunsă de intruziuni granitice terţiare, care se întinde de-a lungul întregului canion. Mai ales limita vestică a podişului către înălţimile Wasatch este marcată de abrupturi de flexură pornite din nord, dincolo de Parcul Naţional Yellowstone. Peste fundamentul cristalin (arhaic) au fost depuse într-un bazin marcat de o uşoară lăsare, şisturi şi calcare algonkiene, apoi şisturi, gresii, calcare paleozoice, pentru ca în partea superioară să se afle un complex de strate mezozoice şi apoi dispersat paleogene. Grosimea acestui pachet trece de 3000m, iar depunerea s-a efectuat în facies continental şi epicontinental. Post genetic s-a instalat o lungă perioadă de denudare, care, în funcţie de rezistenţa rocilor dar şi de mişcările la care a fost supus, a creat cornişe, abrupturi, poduri mai extinse sau mai reduse ca întindere, asemănătoare messasurilor. În general dinamica formelor a fost dependentă de mişcările pozitive sau negative pe care le-a înregistrat regiunea în pleistocen şi odată cu aceasta, activarea eroziunii pe verticală. În acest fel a luat naştere principalul Canion Colorado, dar şi cele secundare, pe seama unei largi boltiri a întregii regiuni. Canionul Colorado taie toate formaţiunile până la patul precambrian. Nu este exclusă fixarea traseului chiar pe unele falii şi regiuni de captare şi antecedenţă. Există o retragere a versanţilor în condiţiile climatice actuale, însoţită de creearea unor forme curioase (turnuri, piramide, trepte structurale) pe lângă un colorit variat dependent de natura depozitelor. Podişul este în ansamblu o succesiune de trepte dintre care unele de denudaţie, situate la altitudini cuprinse între 1500-2500m. Ele cuprind platourile Coconino, San Francisco, Trumbull ş.a. care trec de 3000m. Fluviul Colorado ("fluviul cu apele colorate – colorado") are un bazin care se

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

extinde către nord în statele Colorado şi Utah. Aici primeşte pe Green River care, printr-un curs epigenetic traversează culmea anticlinală Uinta. Are o lungime de circa 3000km. Deşi bazinul sau hidrografic este relativ extins, are o scurgere mai redusă mai ales din cauza puţinătăţii precipitaţiilor. Creşteri mai importante se constată odată cu topirea zăpezii. În condiţiile de uscăciune de aici se dezvoltă tufişurile de chaparral cu stejari semperviriscenţi cărora le iau locul spre sud stepa semiaridă şi aridă, iar în deşertul Mojave şi Gila speciile şi asociaţiile de uscăciune severă (fig.23).

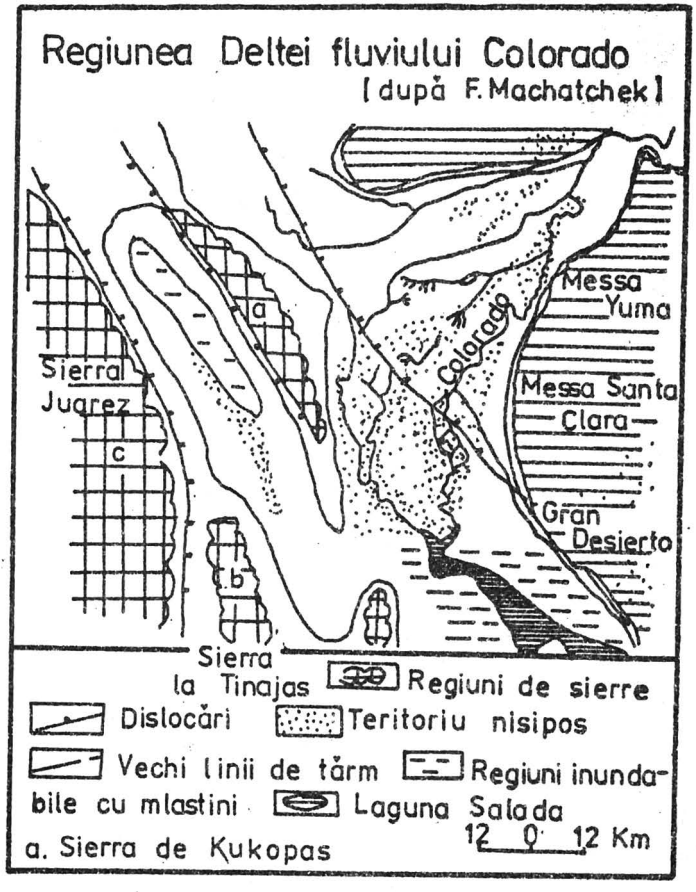

Fig. 23

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

5.9. SISTEMUL MUNŢILOR DIN REGIUNEA PACIFICĂ (COAST RANGE)

Se desfăşoară de la graniţa cu Canada şi până în nordul peninsulei California. De fapt acest sistem muntos este alcătuit din culmi longitudinale, paralele şi foarte aproape de ţărm.

5.9.1. MUNŢII COASTELOR

Incep de la muntele Olympus (2428m) şi se termină la graniţa cu Mexicul. Au fost schiţaţi în faza nevadiană (jurasic-cretacic inf.) şi definitivaţi în faza laramică (cretacic-paleogen) şi mai târziu. Unele unităţi apărute ceva mai târziu, sunt discontinui şi înguste străjuind litoralul. Uneori curgerile vulcanice postorogene fosilizează complet formaţiunile anterioare. În ansamblu zona Pacifică aparţine zonei interne şi se suprapune axei geosinclinalului (W. Kenneth Hamblin, 1991) mezozoic, cu structuri, străpunse de intruziuni bazice. Regiunea era conturată la începutul cretacicului. De la nord la sud, cumpăna de ape cunoaşte reduceri de altitudini sau creşteri. Sunt traversaţi de râuri pe direcţia est-vest, lasând uneori posibilitatea de comunicare cu litoralul pacific. Nu întotdeauna culmile sunt ascuţite ci, pe alocuri, iau un caracter de podiş; aşa stau lucrurile cu împrejurimile M-ţilor Shasta (4317m). Unele dintre depresiuni şi văi (Sacramento) sunt cantonate în regiuni cu puternice dislocaţii, longitudinale şi transversale (San Andreas). Şi ţărmul are numeroase compartimente care se ridică sau coboară, probabil pe linii active, odată cu seria de sisteme muntoase. Este cazul faliei San Andreas desfăşurată pe circa 800km, activă din paleogen şi care delimitează unele blocuri mobile, prin dislocări şi decroşări. Cea mai amplă reţea de flexuri care separă astfel de blocuri, se află în regiunea Golfului San Francisco. Insăşi depresiunea golfului, inclusiv Golden Gate, este situată într-o regine prabuşită. Climatic, Sistemul Muntos Pacific, înregistrează diferenţieri de la nord (Portland) spre sud (San Diego), atât în ceea ce priveşte cantitatea şi repartiţia precipitaţiilor dar şi a temperaturii. Astfel ploile orografice ajung la graniţa cu Canada la 2000mm anual (Portland 1100mm anual) pe

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

versanţii occidentali, în timp ce, spre sud la San Francisco în condiţiile unui climat subtropical ajung la 510mm/an şi 260mm/an la San Diego, mai ales dacă ţinem cont de doi factori şi anume: influenţa curentului rece al Californiei şi maxima subtropicală. În ceea ce priveşte vegetaţia, pe aceeaşi direcţie nord-sud, se trece de la pădurile de conifere cu Sequoia sempervirens la arbuşti, tufişuri şi ierburi numite chapparral.

5.9.2. DEPRESIUNILE LONGITUDINALE

Se înşiruie de la nord la sud, începând cu Willamette, situată pe râul cu acelaşi nume, afluent al Columbiei şi continuată cu depresiunea Californiei (Valea Soarelui sau Central Valley of California) şi apoi cu golful Californiei.

Depresiunea Willamette se află cantonată între culmile Munţilor Coastelor spre vest şi Munţii Cascadelor spre est. Munţii Coastelor în acest sector au o desfăşurare nord-sud, în masive grupate, separate de râuri care se îndreaptă fie spre Pacific fie spre râul Willamette. Depresiunea are o lărgime mai mare, cu extindere tentaculară, la latitudinea oraşului Salem până spre Portland în nord. Este străjuită spre est de înălţimi care depăşesc 3000m (Hood, 3422m; Jefferson 3200m). Râul Willamette are o confluenţă foarte largă între Portland şi Salem.

Depresiunea Californiei. Este situată între Munţii Costelor şi Munţii Cascadelor (Sierra Nevada). Este o depresiune tectonică încadrată de falii, un mare bazin interior lung de circa 800km şi lat de 100-150km, care a funcţionat ca un golf umplut cu depozite marine lacustre aluviale, coluviale şi proluviale, cu aportul celor două râuri Sacramento şi San Joaquin sau a altora cu obârşiile în Sierra Nevada. Ca şi depresiunea Willamette şi aici are loc procesul de subsidenţă marcat şi de marea grosime a depozitelor. Are legătură cu oceanul printr-o îngustă deschidere (fig.24).

Golful Californiei este separat de Depresiunea Californiei prin câteva culmi (Sierre), situate oblic faţă de dispunerea depresiunilor (Sierra Bernard, Mts. Pinos ş.a.) şi au înălţimi ce trec de 2000m. De fapt Golful Californiei se continuă către nord printr-un culoar depresionar situat în regiunea lacului Salto -74m sub nivelul oceanului

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Depresiunea Californiei și împrejurimi

Caractere ale reliefului

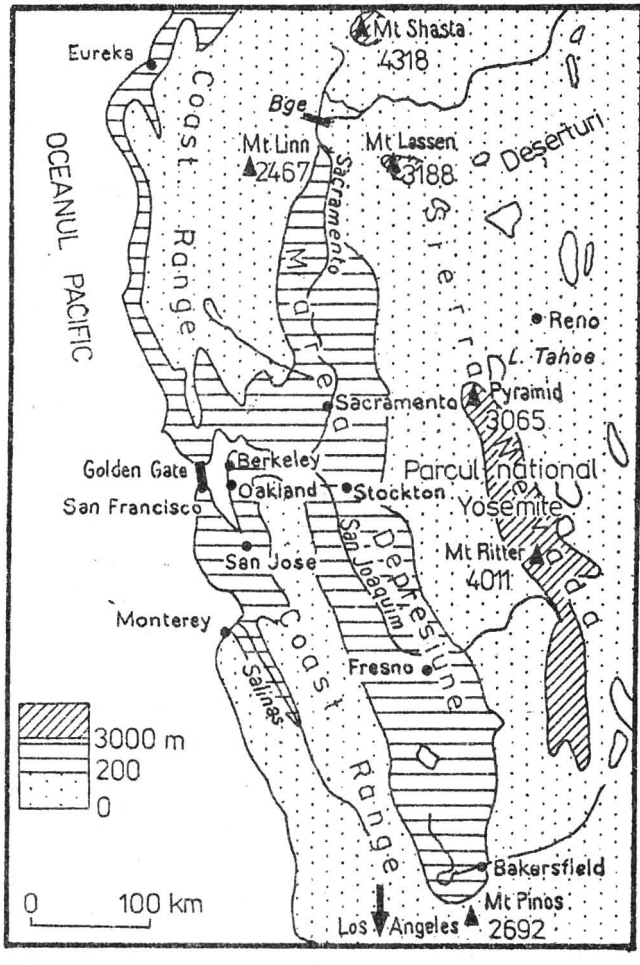

Fig. 24

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

planetar. Golful Californiei este încadrat de culmile peninsulei California şi Culmile Sierrei Madre de Vest. Clima se repetă într-o oarecare măsură, asemănându-se regiunii Coastelor. Vegetaţia din regiunea Pacifică este formată din păduri pacifice, cu un număr mare de genuri şi specii (subregiunea Nord-Americană de Vest). Mai frecvente sunt Picea siktensis, Abies grandis, Tsuga martensiana,Thuja Plicata, Sequoia gigantea, iar pe litoral palmieri. Aici se întâlnesc arborele mamut, mahonia ş.a. (I. Pop, 1979) iar dintre animale speciile de cerb, capra zăpezii, berbecul zăpezilor, veveriţa de Oregon, marmota ş.a.

5.9.3. MUNŢII CASCADELOR

Reprezintă cea de-a două grupare montană cuprinsă în sistemul muntos Pacific . Ea dublează culmile Munţilor Coastelor. S-a format în intervalul jurasic-cretacic (cutări nevadiene). Culmile se continuă unele pe celelalte, sau apar grupate, separat, de către înşeuări. Primul sector se desfăşoară între culoarele (defileele) râurilor Frasier şi Columbia. Aici se găsesc o serie de cratere, conuri (Baker, Glacier Peak, Rainier) a căror activitate a luat sfârşit deocamdată, existenţa vulcanismului fiind marcată de emanaţii postvulcanice (fumarole, mofete etc.). Altitudinile depăşesc 3000-4000m (vf. Adams, Baker, Rainier). Această regiune înaltă cu mulţi gheţari se termină prin câmpii joase către strâmtoarea Juan de Fuca şi printr-un întins platou spre Stâncoşi. Aici, ca şi în altele din apropiere, este cunoscut şi relieful glaciar pleistocen (lacuri, văi, morene). Al doilea sector este cuprins între râurile Columbia şi Klamath. Altitudinile maxime sunt date de câteva vârfuri, dintre care unele vulcanice, care scad în valoare de la nord (3427m) spre sud (2800m vf. Loughlin). Aici se află National Crater Park o regiune cu foarte multe forme de relief vulcanic. Al treilea sector se desfăşoară în cea mai mare parte pe teritoriul statului California, între râul Klamath şi deşertul Mojave. Incepe cu masivul Shasta (4310m) situat între râurile Pit şi Shasta, separat printr-o înşeuare de Mt. Klamath. Pe culmile sale se întâlnesc gheţari şi un relief glaciar extins. Dincolo de râul Pit, spre sud, se află vulcanul activ Lassen Peak

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

(3180m) - un real pericol în regiune, dar şi alte forme aparţinând reliefului vulcanic. Este cazul calderei în care se găseşte cantonat Crater Lake – calderă cuprinsă într-un mare platou vulcanic, În regiunea imediată a sa este prezent şi relieful glaciar. Principalul masiv Sierra Nevada – culme cu osatură granitică, străjuieşte spre est, prin măreţia şi înălţimea sa (Whitney, 4420m) depresiunea Californiei. A înregistrat o înălţare în pliocen-cuaternar când, din jumătatea estică s-a scufundat o parte, dovada fiind şi prezenţa Văii Morţii situată sub nivelul oceanului planetar. Reprezintă un batolit încadrat de formaţiuni geologice destul de diferite ca vârstă şi duritate (şisturi cristaline, calcare, conglomerate etc.) Flexurile intersectează masivul separându-l în culmi şi blocuri, unele îndepărtate de regiunea axială. Altitudinile şi condiţiile climatice, au influenţat instalarea gheţarilor cuaternari şi menţinerea celor actuali. Având în vedere distribuţia asimetrică a precipitaţiilor pe cei doi versanţi opuşi, vestic şi estic ai Sierrei Nevada, ca şi a celorlalte culmi ce opresc binefacerile oceanice, există o reparţitie diferenţiată a vegetaţiei. În timp ce versanţii occidentali primesc cantităti sporite şi vegetaţia este mai bogată, în primul rând pădurea de conifere din care nu lipsesc speciile de Sequoia (arborele mamut), molidul gigantic (Picea grandis), cedrul, pinul (Pinus laurentiana) şi multe altele, versantul opus, oriental, se remarcă prin gradul ridicat de uscăciune cu numeroase specii de arbuşti şi plante xerofile. Peisajul se modifică în altitudine, unde se înmulţesc plantele specifice etajelor subalpin şi alpin. Sierra Nevada constituie o culme greu de traversat, dar există pasuri de înălţime care fac posibilă traversarea – Donner Pass, folosite şi la amplasarea căilor ferate şi rutiere transcontinentale (fig.25).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Profil geomorfologic pe direcția vest-est între Munții Coastelor–Oc. Atlantic

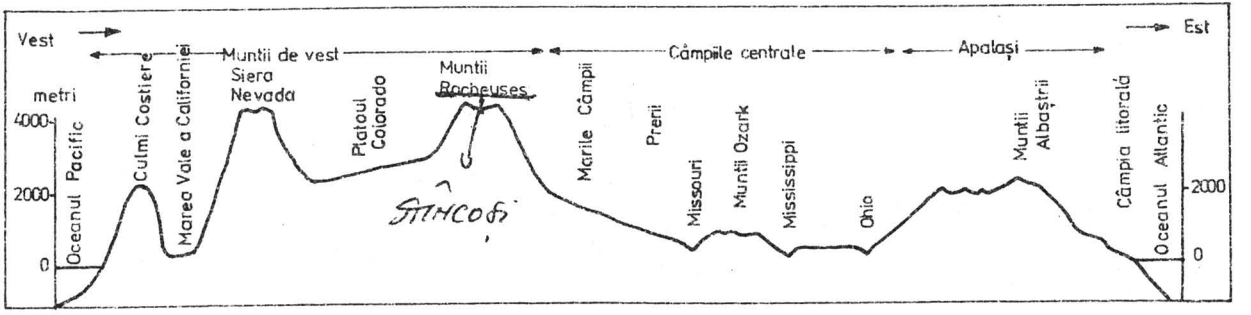

Fig. 25

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Capitolul VI

POPULAŢIA S.U.A.

6.1 CONSIDERAŢII ISTORICE

Asupra controversatei probleme a provenienţei băştinaşului american oamenii de ştiinţă sunt unanimi în a considera că primii locuitori au venit aproximativ acum 25-15 mii ani*) din nord-estul Asiei peste Strâmtorarea Bering, neînlăturându-se cel puţin teoretic ipoteza cu privire la popularea Americii, din lumea insulelor Pacificului (fig.26).

Indiferent de provenienţă, asiatici sau polinezienei au venit treptat, stabilirea pe pământ american sfârşindu-se în mileniul IV I.CH.O serie de date arheologice şi etnografice, precum şi texte antice atestă faptul ca fenicienii şi cartaginezii, apoi navigatori din Asia de S şi SE, vikingii, bretonii etc., au navigat cu succes în lungul sau în apropierea ţărmurilor americane.

La numai cinci ani după descoperirile lui Columb, John Cabot atinge ţărmurile Canadei, încât se poate spune că, la colonizarea teritoriului nord-american au concurat în secolele ce au urmat spanioli, francezi, englezi, olandezi în condiţiile în care teritoriul american era locuit deja de circa un milion de amerindieni divizaţi în 600 de triburi cu 600 de dialecte, situaţi pe diferitete trepte ale orânduirii primitive. Primii în căutarea unor drumuri spre Indii au fost, mai intâi spaniolii şi olandezii cărora le-au urmat, la surt timp francezii. În primele decenii ale secolului XVIII cei mai numeroşi au fost englezii care s-au stabilit

*) 65.000 ^ Hr. Începutul populării continentului în timpul fazei mijlocii a glaciaţiei Wiscosin (teză admisă frecvent în ultimul timp).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

POPULAREA AMERICII

(Cu 20000-15000 ani în urmă a avut loc migrația mongoloidă, din Asia în Alaska - David Waugh, 1984*)

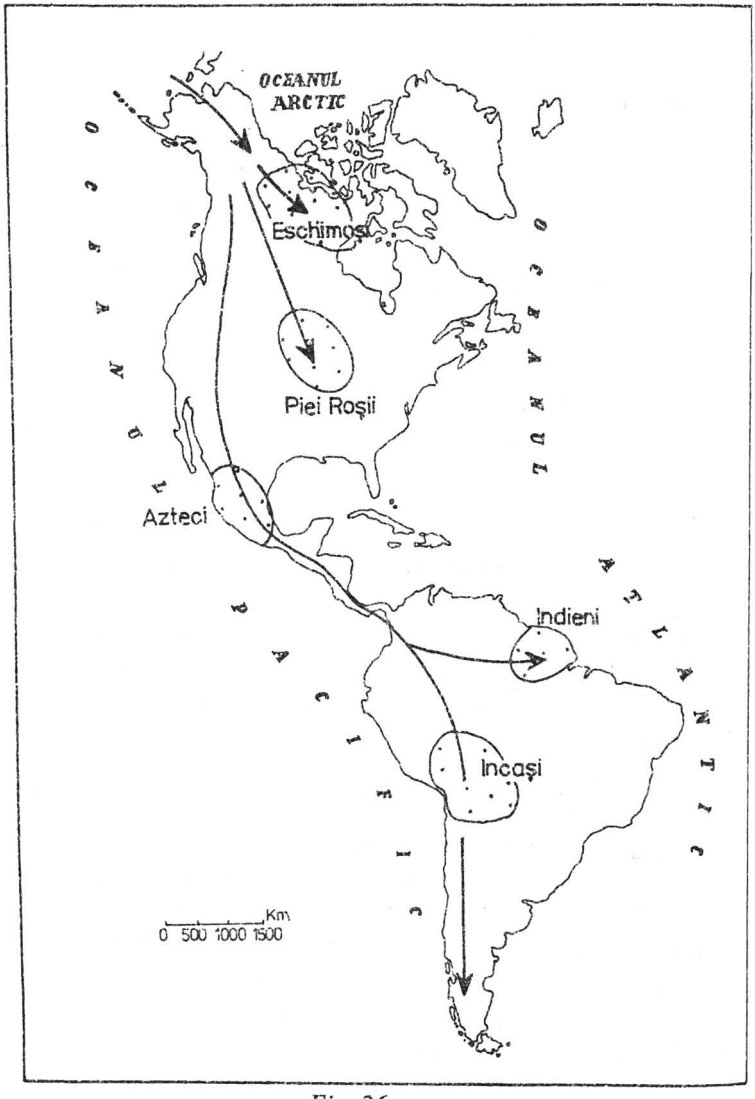

Fig. 26

*) Vezi pag. 105 (in trap.)

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

pe coastele de est ale Americii mai ales Între Golful St. Laurenţiu în nord şi Florida în sud. Între aceste limite un val numeros se stabileşte în jurul oraşului Boston de mai târziu şi la sud de râul Potomac (fig.27,28,29,30).

Colonizarea S.U.A.a început undeva în sud, pe coasta Floridei unde spaniolii au întemeiat în 1565 oraşul St. Augustine.

Dar mai durabile şi mai populate au fost teritoriile care au constituit viitoarele colonii britanice. Unul din motivele care au determinat acest exod european a fost transformarea proprietăţii feudale agrare în proprietate capitalistă. Aceasta, însemnă printre altele deposedarea de pamânt a multora din proprietari, determinând în consecinţă emigrări în masă dinspre Europa spre S. U. A., spre ţinuturi care să le ofere mijloacele esenţiale de existenţă.

Primele aşezări, Jamestown –Virginia 1607 şi Plymouth – Massachusetts 1620 au pus bazele coloniilor în sud şi nord. În 1624 au fost întemeiate New York de olandezi sub denumirea de Nieuwe Amsterdam şi, Delaware de suedezi în 1634 sub numele Noua Suedie.Ambele aşezări au intrat în stapânirea Angliei în 1664. Ultima dintre cele 13 colonii engleze, Georgia a fost fondată în 1733.

În 1690 populaţia coloniilor, exceptând aborigenii era de 250 000, pentru ca în 1776, când coloniile s-au declarat independente populaţia să numere 2,5 mil. locuitori. La sfârşitul sec. XVII Anglia încetează de a fi principalul izvor de emigranţi astfel că primelor două mari grupuri, coloniştii englezi şi autohtonii amerindieni, li s-au alăturat negrii africani, şi un alt val european alcătuit din populaţie, irlandeză, franceză, elveţiană etc.

Urmările războiului de 30 de ani din Europa sancţionau libertăţile religioase în virtutea principiului CUJUS REGIO, JESUS RELIGIO declanşând o puternică emigraţie germană, diminuându-se pe la 1750. Germanii s-au aşezat pe teritoriile actuale ale statelor Pennsylvania şi Virginia. Cerinţele tot mai mari de forţă de muncă din Lumea Nouă, crizele acutizate din Europa, explică formarea curentelor de emigraţie din Europa către America. Victoria obţinută de Anglia în războiul de şapte ani 1756-1763 a determinat guvernul britanic să accelereze politica de centralizare a teritoriilor britanice obligându-le să respecte legile Parlamentului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

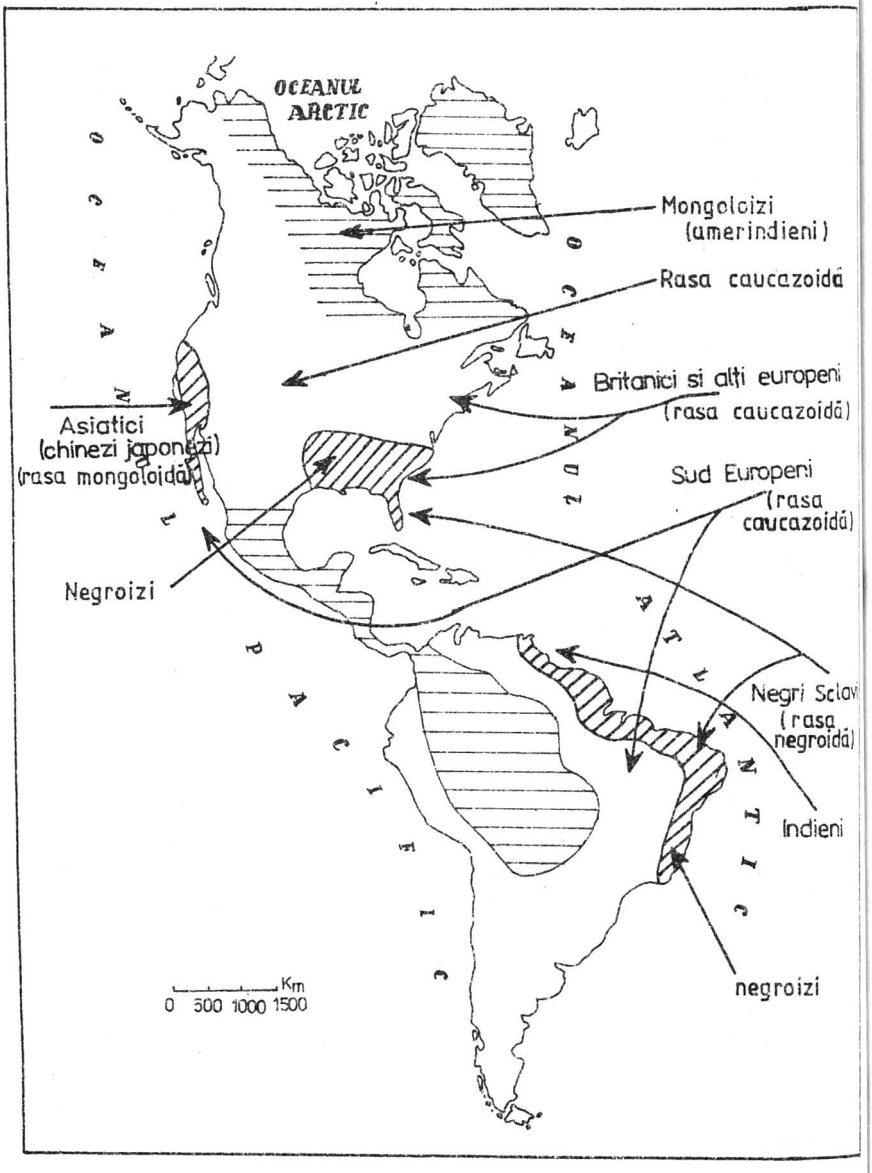

Fig. 27-28

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Cele 13 colonii din 1783

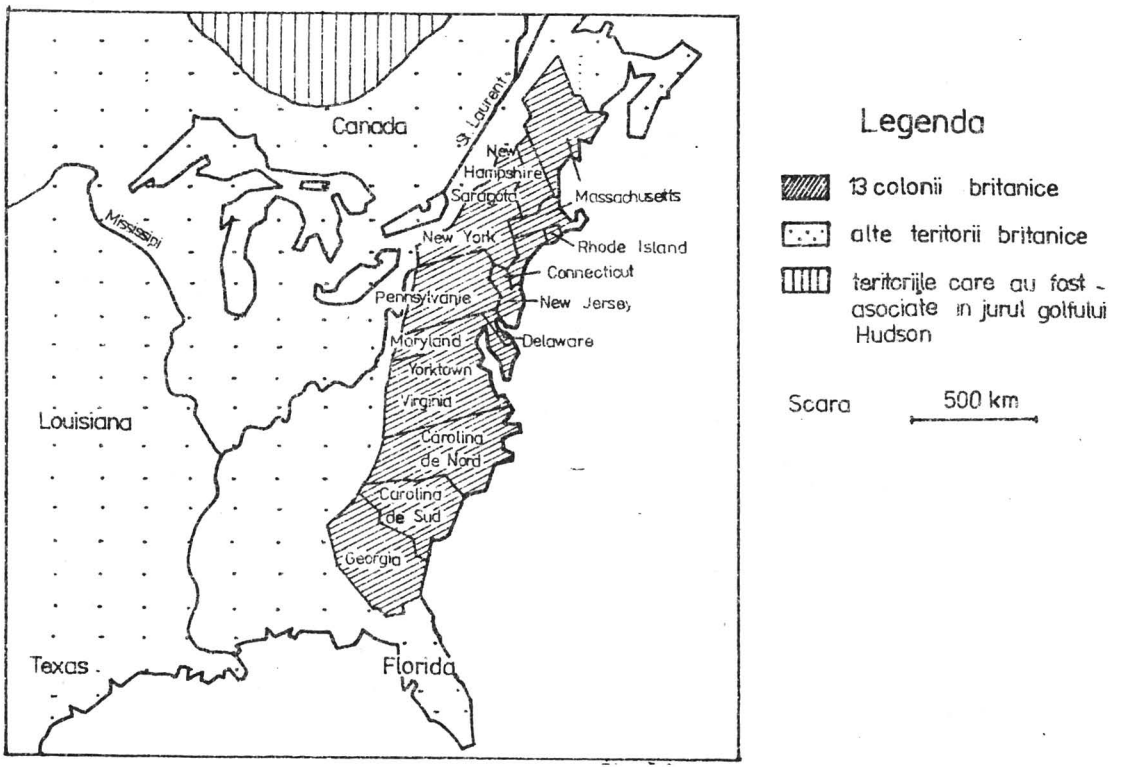

Fig. 29

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

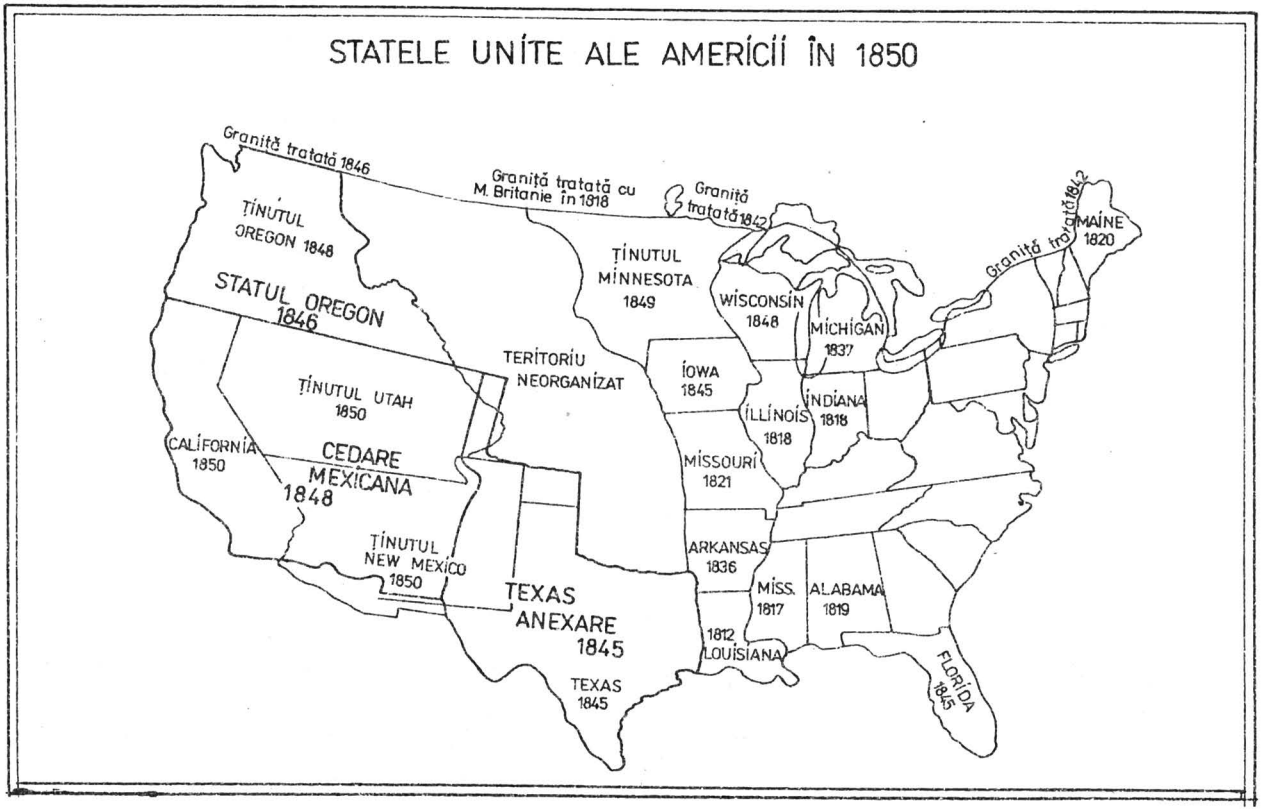

Fig. 30

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Războiul de independenţă, 1775-1783, denumit şi prima revoluţie americană, a fost prima victorie anticolonială din istoria omenirii. Ostilităţile au început în 1775 la Lexington şi la Concord şi s-au încheiat la Yorktown –1781, silindu-i pe britanici să încheie tratatul de pace de la Versailles-1783.

Într-un interval de şapte decenii 1789- 1860 populaţia S.U. A. a crescut de la 4 mil. la 31 mil.locuitori, 25% din sporul populaţiei fiind datorat emigranţilor, dintre care 40% irlandezi şi 35 % germani.

Expansiunea spre vest şi sud s-a făcut pe calea exterminării triburilor indiene, achiziţionării teritoriului Louisiana de la Franţa – 1803, a Floridei ce aparţinea Spaniei –1819, a ocupării Texasului – 1844 în urma războiului cu Mexicul, a anexării unei suprafeţe uriaşe de la acesta -1848.

În circa 70 de ani 1783 –1853 teritoriul S. U. A. s-a mărit de la 2,3 mil.km^2 la 7,8 mil. Km^2, iar numărul statelor, a sporit de la 13 în 1790 la 34 în 1861. De asemenea în 1790 numărul sclavilor negri era de 680 de mii. iar în 1860 de 4 mil.

Revoluţia industrială începută la sfârşitul sec. al XVII-lea a cuprins nord-estul şi nord-vestul S. U. A. iar dezvoltarea pieţii interne a impulsionat extinderea căilor de transport. În 1861 datorită adâncirii conflictului dintre nord şi sud cu privire la sclavie, au început ostilităţile între sudul sclavagist şi nordul ce se baza pe principiul muncii libere, acest război fiind declarat a doua revoluţie americană (1861-1865). În primul deceniu după războiul civil în S. U. A. se încheie şi revoluţia industrială.

Expansiunea către vest a continuat într-un ritm accelerat, ajungându-se până la Pacific, triburile indiene fiind izgonite în rezervaţii. Numărul statelor a sporit de la 34 în 1861 la 45 în 1896.

Creşterea populaţiei a continuat înregistrându-se 31 mil. în 1860 şi 76 mil. în 1900, în urma venirii unui nou val de emigranţi, circa 14 mil din Europa de sud şi sud-est. Acesta cuprindea o mare varietate de grupuri etnice: italieni cehi, slovaci, maghiari, polonezi, ruşi, evrei, români din Transilvania (25-30de mii.în 1900.)

Paralel cu concentrarea producţiei, a centralizării capitalurilor, a mecanizării agricultuii, creşterea oligarhiei financiare, are loc expansiunea către interior şi peste graniţe. Astfel, S. U. A. achiziţionează

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Alaska de la Rusia cu 7mil.dolari în 1867, apoi Arhipelagui Samoa, portul Pago-Pago 1889 iar în 1898 i-le Hawai pentru ca tot în 1898 să profite de războiul coloniilor spaniole anexând Filipinele, Porto-Rico şi ins. Guam. Odată cu înregistrarea unor sporuri serioase în producţia agrară, populaţia S.U.A. creşte de la 76 mil.în 1900 la 98,6 în 1914 în care imigranţii erau de 14,8 mil., (români-150 000), ceea ce asigurau economiei un rezervor imens de mână de lucru ieftină. Acum, numărul statelor a ajuns la 48.

Între 1820-1974 circa 47 de mil. de oameni au participat la popularea S.U.A. dintre care 36 mil. erau europeni, apoi din America 9mil., 2,9% din Asia, Africa şi Oceania. Dealtfel sec. XIX poate fi considerat cea mai însemnată perioadă de populare din istoria S.U.A.În sec. XX emigraţia însumează 6 mil. Scăzând din intensitate, Europa nu mai constituie sursa de bază, primul loc ocupându-l Asia. Astăzi deplasarea europenilor, către statele New York şi California, numărul celor sosiţi menţinându-se la 300-400 000pe an, are un rol redus în creşterea numerică a populaţiei S.U.A. Acţiunile agresive mondiale s-au intensificat iar S.U.A. participă la războiul din China 1899-1901, în America Centrală 1912-1916 precum şi la Antantă în primul război mondial. Perioada dintre cele două războaie mondiale se caracterizează prin mari revolte ale proletariatului, paralel cu criza economică din 1929-1933, ce a spulberat prosperitatea americană (17 mil. şomeri.)

New-Deal-ul o politică liberală (1936) moderată a burgheziei monopoliste, cu reforme şi concesii faţă de masele largi a dus la creşterea populaţiei în 1940 la 132 mil. locuitori. De asemenea S.U.A. îşi intensifică treptat eforturile în dezvoltarea ştiinţei şi tehnologiei fapt confirmat prin supremaţia sa în al doilea război mondial.

După al doilea război mondial îmbinarea unui uriaş comlex militaro-industrial, cu exportul de capital, a căpătat o pondere uriaşă, fapt reflectat şi în creşterea populaţiei de la 150 mil.în 1950 la 215 mil. în 1976 şi, a numărului statelor la (50 cu-Alaska în 1958 şi Hawai în 1959). Se adaugă posesiunile extrateritoriale Porto –Rico (1974) precum şi regiunile: canalul Panama, I-le Virgine Americane din Antile, Samoa Americană, I-ns Guam, Arh. Mariane, Caroline şi Marshall din Oceanul

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Pacific toate administrate de S.U.A. Mărirea numărului statelor Uniunii dar şi a suprafeţei şi numărului de locuitori, reflectă procesul de desfăşurare istorică a fronturilor de extindere îndreptate în general de la est spre vest. În prezent S.U.A. are o suprafaţă de 9,5km şi o populaţie de 287 mil. locuitori.

Aspectul actual al S.U.A. oferă o imagine vie a activităţii umane desfăşurate pe un spaţiu de dimensiuni uriaşe, concretizată în gradul înalt de dezvoltare a tehnicii, ca rezultat al unei evoluţii relativ scurte dar într-un ritm intens şi accelerat. Procesul de populare al S.U.A. a cunoscut etape şi faze importante odată cu venirea valurilor de emigranţi din Europa şi Africa fiind legat istoric de termenul de frontieră al cărui conţinut nu reprezintă o simplă limită ci un areal schimbător. Această frontieră a reprezentat materializarea unor etape istorice în care a avut loc mutarea ei tot mai spre vest, de la Appalachi spre Ohio apoi către Mississippi şi Missouri şi, disparând la vest de Cordilieri. Dacă se face referire la evoluţia „frontierei", statele Uniunii au trecut succesiv prin câteva faze de dezvoltare social-economică.

Prima a amerindienilor agricultori, vânători şi a exploratorilor albi, faza comercianţilor ce fondează factorii în ţinuturi nelocuite, faza populării de către coloniştii agricultori, faza de pionerat când peisajul geografic a suferit mari schimbări, faza industrializării şi urbanizării ce a deschis o etapă de dezvoltare continuă a teritoriilor şi faza actuală de conservare şi protejare a societăţii umane.

Aşa cum s-a văzut în S.U.A. populaţia este produsul unui amestec de rase. Amerindienii, cei mai vechi locuitori, au fost numiţi de către europeni cu un termen generic indieni pentru ca, ulterior, în funcţie de locul unde s-au stabilit să capete nume proprii: cheyennes, sioux, appashi, comanch. Considerând că sunt originari din Asia (Siberia) şi fiind rupţi de locurile lor de baştină ar fi evoluat original situându-se pe diferite trepte de civilizaţie fie că se găseau în Yucatan, Mexic, Peru. Cei mai mulţi nomazi şi seminomazi se ocupau cu vânătoarea – principalul mijloc de existenţă. Triburile din sud-vestul S.U.A (Pueblos) erau sedentare şi se ocupau de agricultură, iar cele din estul fluviului Mississippi cu cultura cartofului porumbului şi pescuit.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

La venirea albilor, amerindienii erau circa un milion fiind răspândiţi cu precădere la est de Mississippi. Numărul a scăzut rapid, astfel că în 1900 se estimează că existau 227 000. Azi, împreună cu metişii, reprezintă 2,8% din populaţia ţării. Deposedaţi de pământuri s-au retras mereu spre vest., În zilele noastre sunt întâlniţi în regiunile deşertice şi semideşertice din vestul S.U.A., un număr mai mare aflându-se în California unde, înainte de ocupaţia spaniolă, erau circa 133 000. Se mai găsesc în statele: Utah, Arizona, New Mexico, Wyoming, Oklahoma, North Dakota, South Dakota în rezervaţii, unde s-a remarcat o oarecare tendinţă de creştere: 244 000 în1920, 792 000 în 1972 1,2 mil. în 1995. Procesul de integrare al indienilor la condiţiile vieţii moderne din S.U.A. se desfăşoară lent, motiv pentru care ei păstrează un nivel de viaţă sub nivelul celorlalţi locuitori ai ţării (fig.31a, b). Şi astăzi se vorbesc dialecte hopi, navajos, sioux recunoscute oficial. Dacă sistemul rezervaţiilor a favorizat păstrarea obiceiurilor şi tradiţiilor, el a fost în schimb un obstacol în atragerea băştinaşilor în activităţi productive, iar modul de viaţă din clanuri imprimă valori mari ratei morbidităţii şi mortalităţii.

În S.U.A. se întâlneşte cel mai mare amestec de populaţii de pe glob. Veniţi ca emigranţi, sau că sclavi, negrii sunt răspândiţi pe tot teritoriul S.U.A. încă din secolul al XVII-lea. În 1790 reprezentau 19,35% din populaţie, în 1970 erau 22mil. pentru ca în 1995 să fie 33milioane. Cele mai mari ponderi ale populaţiei de culoare se găsesc în statele sud-atlantice District of Columbia 73%, Virginia25%, Maryland 18% în statele Louisiana 31%, Arkansas 20%

District of Columbia este singurul stat din S.U.A. unde numărul negrilor îl întrece pe cel al albilor, prezenţa lor fiind remarcată mai ales în ateliere şi servicii casnice. Exceptând California, în jumatatea vestică a S.U.A. numărul negrilor este redus, sosirea lor aici fiind apreciată a se fi întâmplat după primul război mondial. Negrii reprezintă în această parte 5% din populaţia statelor respective. Repartiţia generală a populaţiei de culoare în S.U.A. este legată de practicarea unor activităţi economice legate de industria minieră sau plantaţiile de bumbac, unde, negrii au fost folosiţi mai întâi ca sclavi. Cultura bumbacului pe câmpiile din sud de-o parte şi de alta a fluviului Mississippi, a avut un rol

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

FORMAREA STATELOR UNITE, STATELE ŞI CAPITALELE

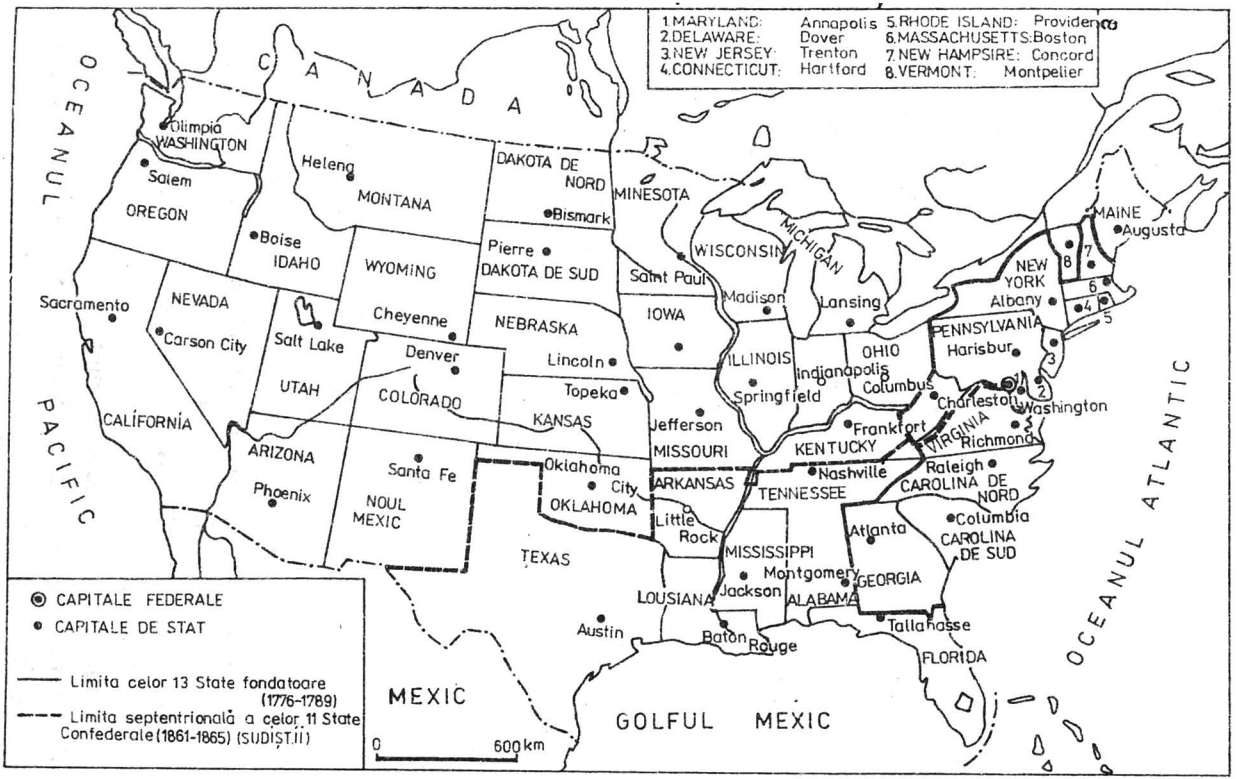

Fig. 31a

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

S.U.A. – Rezervaţii indiene

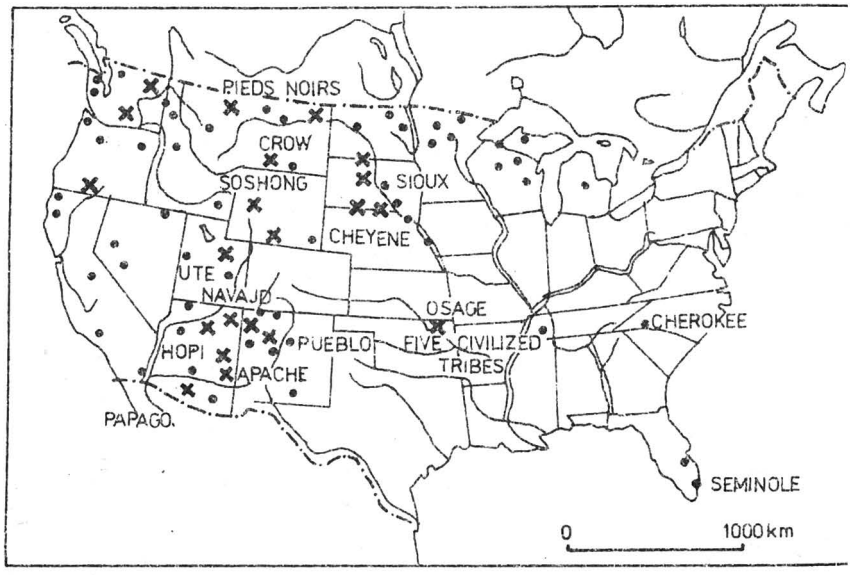

LEGENDA

✕ principalele rezervatii indiene

• alte rezervatii indiene

Fig. 31 b

important în viaţa naţiunii americane la începutul sec. XX când, a necesitat un număr mare de forţă de muncă. Numărul redus al negrilor în Idaho, Utah, Wyoming, Montana, North şi South Dakota, Minnesota se explică într-o măsură oarecare prin existenţa unor condiţii naturale, mai puţin favorabile.

Emigranţii din ţările Asiei sunt în principal chinezi şi japonezi. Ei au venit la jumătatea sec. XIX atraşi de bogăţiile Californiei, unde formează 5% din populaţia statului. Şi în restul ţării, de exemplu în Chicago, se întâlnesc japonezi dar şi alţi asiatici. În ultimul timp s-a

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

remarcat o concentrare a populaţiei asiatice (chinezi, indieni, indonezieni, coreeni, filipinezi, polinezieni) în oraşul New York. În 1995 numărul lor depăşea 100 000.

Se remarcă un număr mare de mexicani, răspândiţi în Texas şi California, unde desfăşoară mai ales activităţi agricole sezoniere, traversând Rio Grande. În ultimii ani există o tendinţă de migrare spre partea continentală a S.U.A din Porto-Rico şi I-le Hawai.

6.2 DINAMICA, REPARTIŢIA ŞI STRUCTURA POPULAŢIEI

Aprecierile asupra evoluţiei polulaţiei în actualul teritoriu al S.U.A., până în sec. XVII, au arătat că în jurul lui 1650 populaţia S.U.A. era de 50 de mii iar în 1690 de 211mii locuitori.În secolul următor când emigranţii în cea mai mare parte europeni, încep să se fixeze în imensele teritorii din Appalachi, în număr tot mai mare, populaţia creşte de la 310 mii locuitori în 1710 la 4 mil. locuitori în 1790.

În întreg intervalul 1790-1995 populaţia a sporit de la 4 mil. la 285 mil. locuitori .Cele mai însemnate creşteri medii anuale calculate la 1000 locuitori, la nivel federal, au fost înregistrate la jumătatea secXIX astfel:1790-1860, 34% între 1800-1810, 36% şi între 1840-1850, 37%.

În deceniile care au urmat până la anul 1900 sporul populaţiei scade la 21%. Creşterea vertiginoasă a economiei S.U.A. prin dezvoltarea industriei, agriculturii, transporturilor şi a altor ramuri nu numai în oraşele din lungul coastei atlantice ci şi în cele din sudul Marilor Lacuri sau, în teritoriul situat la est de Mississippi a concentrat peste jumătate din populaţia ţării. La nivel federal, se observă că, în timp ce pe coasta atlantică se cunosc creşteri însemnate ale numărului populaţiei, în sud şi în statele dintre Mississippi şi Stâncoşi creşterile sunt lente, s-au se înregistrează chiar scăderi. După 1900 creşterea este lentă, pentru ca în preajma primului război mondial creşterea medie anuală să fie de 14%. După criza economică din 1927-1930, cu urmări negative sub aspect demografic, creşterea medie a fost de 7%.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Reechilibrarea economică după al doilea război mondial, a dus la o nouă tendinţă de emigrări, în care ritmul mediu anual de creştere urmează o linie uşor ascendentă 14,55% în 1950, 18% în 1970, şi 20-21% în 1995.

Considerată pe grupe de state, cea mai însemnată creştere, au avut-o statele vestice (între 1920-1970 circa 29mil.în California, apoi Oregon şi Washington). După 1970 şi până în prezent creşterile cele mai mari s-au înregistrat în statele de mai jos:

CREŞTERI (ÎN MILIOANE)

STATUL	1970	1995
California	9mil.	30mil.
Florida	6mil.	13mil.
Arizona	1,7mil	3,5mil.
Tennesse	3,5mil.	5mil.
Texas	11mil.	17mil.
Virginia	4mil.	6mil.
Alaska	300mii.	500mii.

SCĂDERI

STATUL	1970	1995
Iowa	3mil.	2,7mil.
Kansas	3mil.	2,4mil.
District of Columbia	800mii.	590mii.

Admiţându-se acelaşi grad de fertilitate s-a calculat că, populaţia S.U.A. va atinge cota celor 300mil. locuitori în perioada 2005-2010. S.U.A.se înscriu printre ţările lumii cu un spor natural ridicat, explicat printr-o natalitate ridicată şi mortalitate scăzută.

Indicele de natalitate este de 16 la mie, 1995 la nivel federal, cu mari diferenţieri pe state şi, din ce în ce mai puţin contrastante pe naţionalităţi. Cel mai ridicat indice de natalitate îl are District Of Columbia 27% şi statele Virginia 25%, Maryland 23%. În jur de 20% înregistrează statele montane sud – atlantice, iar sub medie statele pacifice şi nord-vestice.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Indicele de mortalitate este de 7-9%, manifestând variaţii sensibile între state. În Alaska şi I-le Hawai este de 5-6% iar în District Of Columbia şi NE-ul S.U.A.de 10-11%; aici şi numărul de accidente de circulaţie este cel mai ridicat din S.U.A. Din analiza piramidei pe grupe de vârstă, S.U.A. se încadra, până în anii 1985-1987 în grupa ţărilor cu o populaţie tânără, unde, cei cuprinşi între vârstele de 22-40 de ani reprezentau 1/3 din totalul populaţiei. După 1988 ponderea grupei de vârstă 20-44 ani era de 40% din totalul populaţiei. În acest fel populaţia S.U.A. dar şi a Canadei este considerată o populaţie matură.

Speranţa medie de viaţă este de 75 de ani în statele Dakota de Nord şi sud, Minnesota, Colorado, Nebraska, Iowa, Utah dar şi în Connecticut şi I-le Hawai, 73-75 ani în nord-vestul S.U.A.,65-69 ani în statele sudice Alabama, Mississippi, Georgia, South Carolina.

Nivelul dezvoltării economice a diferitelor regiuni, precum şi varietatea condiţiilor geografice explică în bună măsură marile diferenţieri ce există în repartiţia teritorială a populaţiei din S.U.A Densitatea medie este de 27-28 loc./km^2, însă, analizată teritorial această densitate prezintă diferenţieri contrastante. Astfel valoarea de 158loc./ km^2 din statele din nord-est este net superioară densităţii medii a statelor centrale şi vestice 10-15loc/ km^2, excepţie face California cu 50-85loc.km^2 . O diferenţiere distinctă se observă între New York, New Jersey, Pennsylvania cu densităţi medii de 150-170 loc./km^2 sau Ohio, Indiana, Illinois, Michigan cu 90-100loc./km^2 şi statele vestului muntos: Montana, Idaho, Wyoming, Colorado, New Mexico, Arizona, Nevada, Utah cu circa 5-10 loc km^2(fig.32).

Arealele cu densităţi mari şi foarte mari se întâlnesc în NORD-ESTUL S.U.A., unde se află cea mai puternică zonă industrială a ţării desfăşurată între coasta atlantică şi Marile Lacuri.

Alte concentrări, apar doar insular în sudul Louisianei, sud-estul Texasului, nord-vestul statelor Illinois şi Missouri, sud-estul Minnesotei pe coasta pacifică a Californiei şi în statul Washington. Aproape jumătate din suprafaţa S.U.A situată la vest de meridianul de 100 long. vestică are o densitate scăzută.

Două areale alungite pe direcţia nord-sud în limitele statelor Nevada, Utah, Idaho, Arizona în zona muntoasă, au o populaţie rară datorită climei aride, lipsei apei şi implicit valori scăzute ale densităţii populaţiei.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

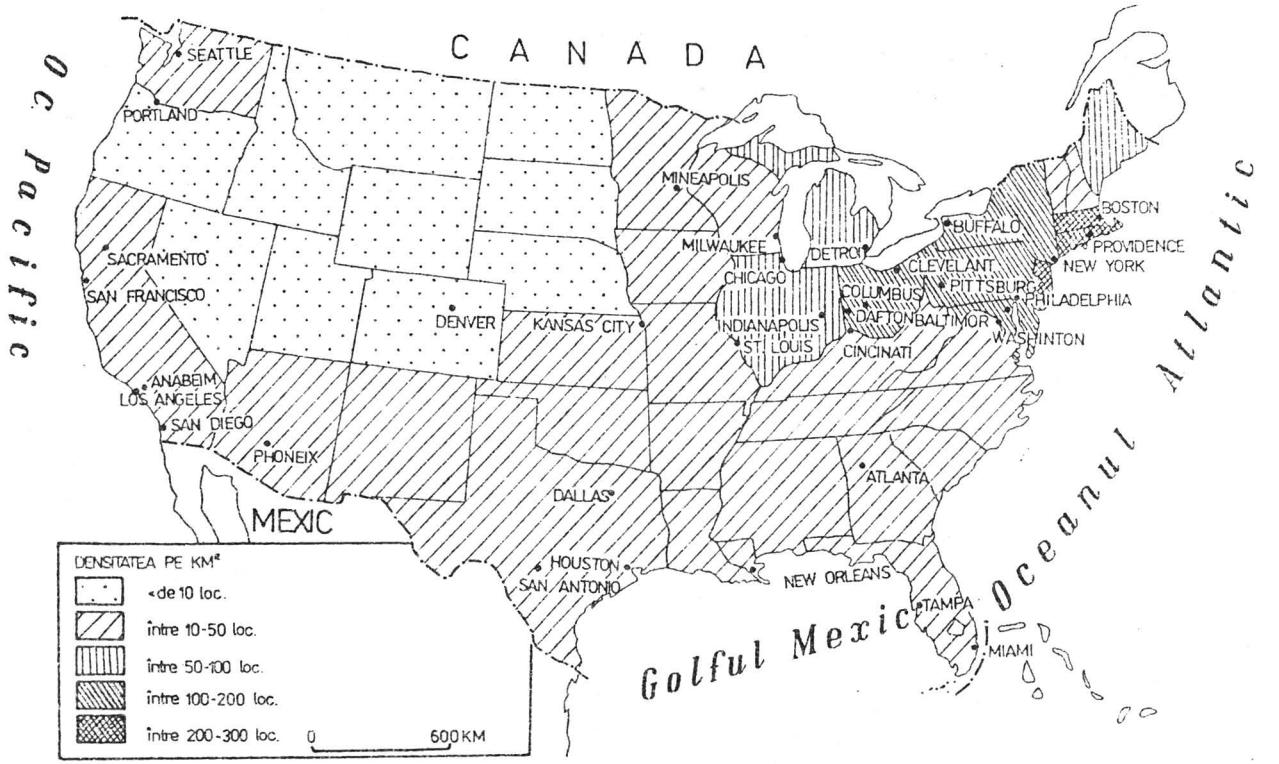

S.U.A. - Densitatea populației

Fig. 32

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

6.3 POPULAŢIA URBANĂ ŞI UNELE CARACTERISTICI ALE REŢELEI DE ORAŞE

În S.U.A., ca dealtfel pe întreg continentul american, formarea reţelei urbane s-a datorat iniţial imigraţiei europene, oraşele fiind în general noi. Populareа timpurie şi mai intensă a zonei litorale atlantice a creat toate condiţiile pentru dezvoltarea ulterioară a reţelei urbane. Localizarea oraşelor, viitoare complexe industriale din lungul litoralului atlantic, a fost determinată de poziţia lor geografică ce a permis legături lesnicioase atât cu interiorul S.U.A.cât şi cu alte zone ale lumii. Imensitatea teritoriului, varietatea condiţiilor naturale, a valorilor socio-economice incontestabile, au statuat o puternică dezvoltare a reţelei urbane cu o structură şi repartiţie teritorială foarte diferită (fig.33).

Creşterea populaţiei urbane s-a realizat îndeosebi, prin intermediul migraţiei alături de creşterea naturală (ex. Chicago circa 39 000 în 1850, 1,5 mil. în 1900, 8 mil.în 1995.) Ţesătura cea mai deasă a reţelei urbane a S.U.A .este concentrată în nord-est, oraşele formând un areal continuu de la Boston –Massachusetts în nord, până la Norfolk-Virginia în sud, pe o lungime de 750 de km şi o lăţime cuprinsă între 100 şi 250 km. Această nebuloasă urbană formează megalopolisul "BOSWASH". În partea centrală şi vestică a S.U.A. reţeaua urbană este formată din mai puţine oraşe mari (Chicago, Los Angeles, San Francisco) dar multe oraşe mijloci şi mici. Ele au generat aici două megalopolisuri "SANSAN",la Pacific (San Francisco, San Diego) sau în partea central- nordică la sud de Marile Lacuri - "CHIPPITS". O caracteristică a reţelei urbane a S.U.A.o constituie existenţa unor aglomerări urbane de tipul conurbaţiilor. În astfel de regiuni locuieşte o mare parte din populaţia urbană a ţării. Dacă în 1970 erau declarate 265 de concentrări, urbane între care, 34 depăşeau un milion de locuitori, azi sunt 302, din care 50 au peste un milion locuitori. Ca fenomen actual se remarcă o creştere mai rapidă în zonele suburbane decât în oraşele centrale (fig.34).

Populaţia zonelelor suburbane sporeşte numeric mai mult decât oraşul propriu-zis, atât prin tendinţele orăşenilor de a avea locuinţe în zone mai liniştite, cât şi prin afluxul populaţiei rurale atrasă de oraş, populaţie care se stabileşte în jurul acestuia (fig.35 a,b) .

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

S.U.A. - Principalele centre urbane

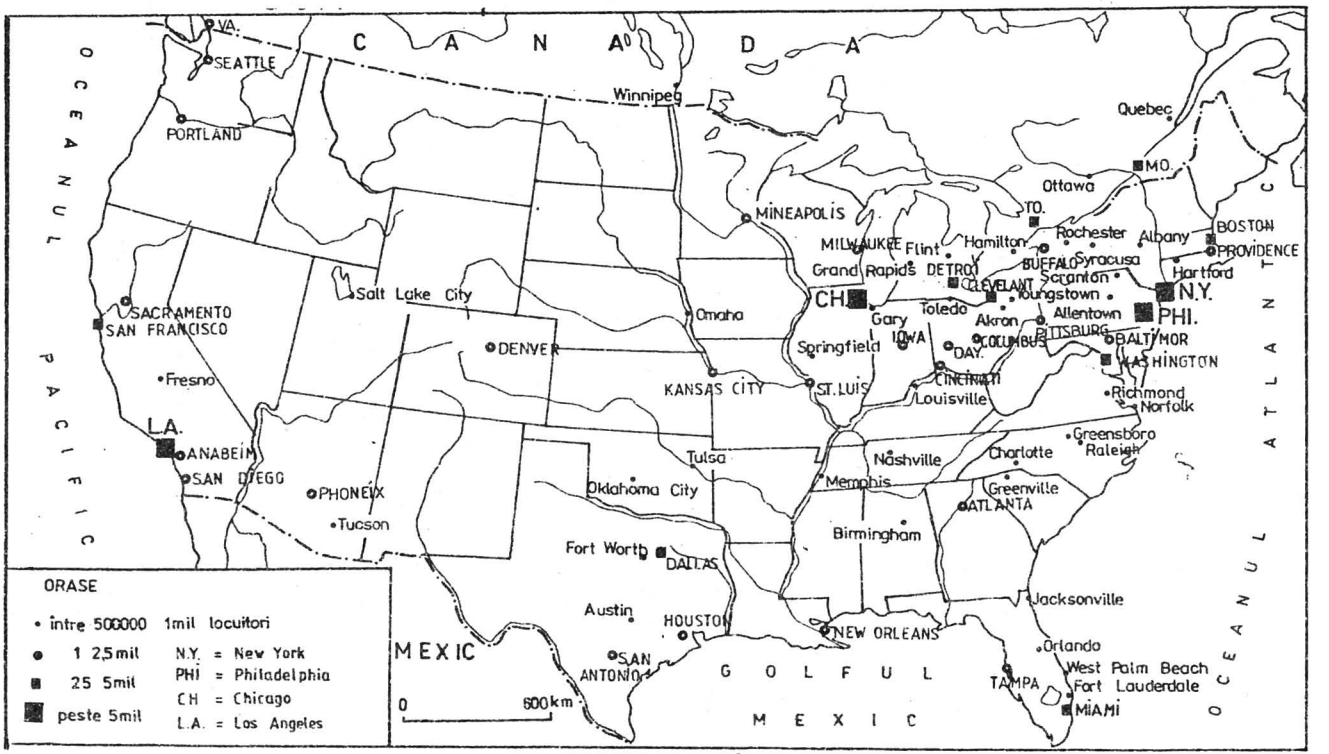

Fig. 33

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

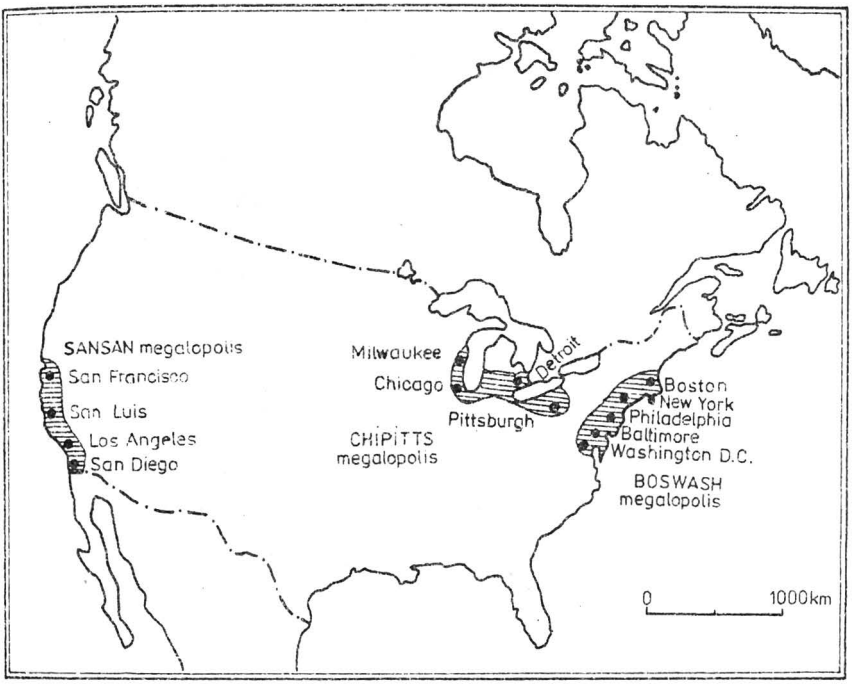

Fig. 34

Dintre cele 77 de oraşe ce depăşesc 300 000 locuitori, luate fără suburbii, unele înregistrează creşteri foarte lente 2-3% Atlanta, New York, Norfolk, dar şi scăderi –3 sau –4% Oakland, St. Paul, Washington. În alte oraşe scăderile sunt şi mai accentuate St. Louis –20%, Cleveland –16%, Pittsburgh –14%, Buffalo –12%, Birmingham –12%. Interesant este fenomenul de creştere a populaţiei în Jacksonville 178% port şi staţiune balneară în Florida, Nashville 170%, centru activ legat de Valea Tennesse, San Jose 125% centru economic al văii San Joaquin din California. Creşteri destul de mari au înregistrat Indianapolis 67%, Houston 40%, Phoenix 37%, Columbus 30%, Memphis 25%, San Diego, Toledo şi Tulsa câte 15-20%.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Fenomenul de descongestionare a marilor metropole, poate fi relevat printr-un alt fapt caracteristic vieţii urbane americane. Astfel capitalele statelor nu sunt, decât în cazuri rare, cele mai mari oraşe din cuprinsul acestora: Sacramento capitala Californiei, este cu mult întrecut de Los Angeles şi San Francisco; statul Texas cu capitala Austin cuprinde şi oraşe mai mari cum sunt Dallas sau Houston. În anul 1995 din populaţia totală a S.U.A. circa 140 de mil. trăia în zonele suburbane . La acestă dată din totalul de 74% populaţie urbană circa 42% era concentrată în oraşe ce depăşeau uşor un milion de locuitori.

S.U.A. - Megalopolisul BOSWASH

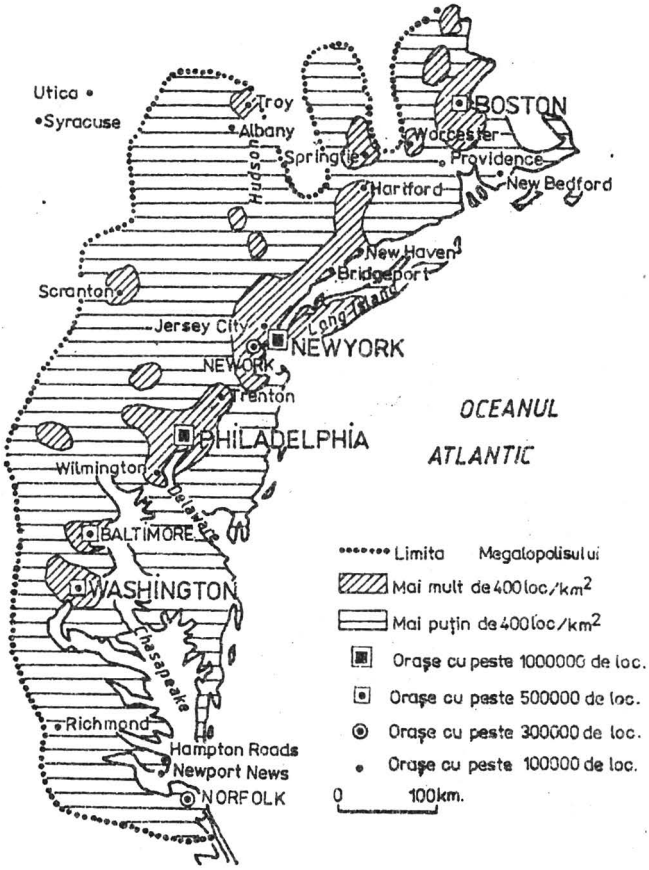

Fig. 35a

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

NEW YORK

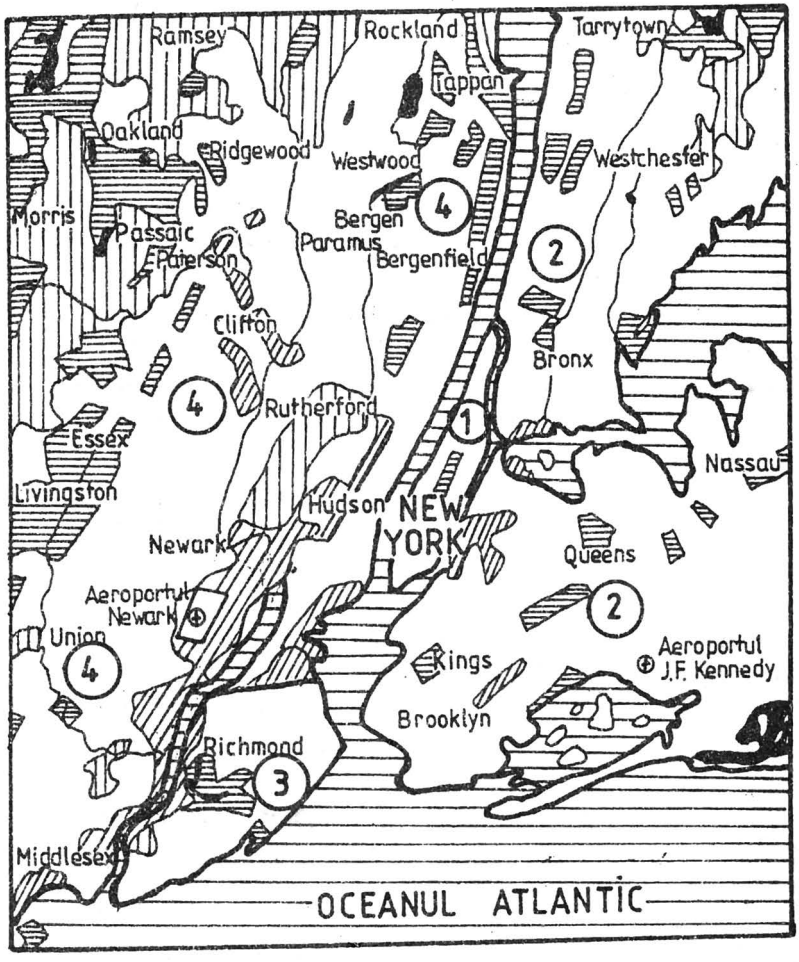

Industrie

Spaţii verzi

Spaţii neutilizate

Spaţii rezidenţiale, comerciale etc.

① Densitatea populaţiei > 24.000 loc.

② Densitatea populaţiei 5.000-15.000 loc.

③ Densitatea populaţiei 2.500-5.000 loc.

④ Densitatea populaţiei 1.000-2.000 loc.

Fig. 35b

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

S.U.A. parcurge astăzi un nou proces de transformare demografică, datele recente, 1990-1992, indicând o dispersare a populaţiei. Aceasta părăseşte oraşele mari şi suburbiile şi se stabileşte în localităţi de provincie şi zone rurale, preferând locuri cu o densitate mai mică, nefiind nici rurale, nici suburbane, îmbinând caracteristicile ambelor categorii. Se creează în acest fel un nou tip de comunitate, difuză, fragmentată şi lipsită de un centru ; dezideratul îl reprezintă forma "NOII PROVINCII". Acest fenomen care este încă în derulare, a schimbat şi, va schimba unele caractere demografice şi, este capabil să dea naştere unor migraţii de amploare. În esenţă, specificul acestei evoluţii constă în apariţia unor aşezări şi zone economice cu o densitate mică, mai mică decât a zonelor suburbane. Mulţi americani se întorc la locurile părăsite, repopulându-le, dând naştere unor comunităţi cu totul noi .

"NOUA PROVINCIE" este întâlnită la periferia marilor oraşe, în vecinătatea orăşelelor aflate la mari distanţe faţă de primele, de-a lungul cursurilor de apă şi al zonelor litorale, în apropierea zonelor populate de pensionari, sau celor destinate activităţilor recreative, în zone agricole secundare sau în lungul drumurilor de ţară. Asemenea aşezări au apărut în sudul statului New Hampshire unde, noile industrii permit populaţiei un mod de viaţă semirural, în văile din Vermont unde există o prosperitate a firmelor particulare, în sudul statului New Jersey regiune ce oferă o paletă recreativă vârstnicilor, în nordul statului Michigan unde ritmul de sporire a populaţiei este mai rapid decât în sudul statului, în depresiunile munţilor Appalachi din Kentucky şi Virginia de vest, unde populaţia s-a întors în locurile pe care le-a părăsit în anii '70 atraşi de oferta locurilor de muncă, în Tennesse şi vestul Virginiei pe platourile odată izolate pe care autostrăzile şi aeroporturile le-au făcut lesne comerţului, în multe regiuni din bazinul fluviului Missouri în jurul micilor comunităţi de pensionari, de- a lungul fluviului Colorado, la sud de Las Vegas, unde s-au stabilit oameni atât de pe coasta de vest cât şi de pe cea de est, în nordul statului Idaho unde terenurile ieftine atrag populaţia din mediul urban etc. Principalele caracteristici ale "NOII PROVINCII" sunt independenţa şi spaţiozitatea. Suburbiile au fost întotdeauna şi continuă să fie părţi

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

integrante ale unor conglomerate urbane. Distanţele şi viabilitatea economică acordă noilor aşezări cel puţin conştiinţa de entităţi independente. Un rol important a jucat faptul că, o bună parte a activităţilor economice şi comerciale s-au mutat din marile oraşe în zonele înconjurătoare, fenomen facilitat de transformarea economiei naţionale în direcţia unei preponderenţe a sectorului de servicii.

Creşterea pensiilor a făcut posibilă apariţia unor comunităţi de pensionari în zone în care nu existau locuinţe, în curând stabilindu-se şi populaţia tânară ce prestează noile servicii. Aşa au apărut multe staţiuni climaterice atractive. Acest fenomen de relocalizare se dezvoltă la ora actuală la 100 km de New York fiind calificat ca reprezentând un tip de dezvoltare "antiurban" deosebit faţă de procesul care a dat naştere suburbiilor propriu-zise, care, în pofida întinderii s-au dezvoltat într-un raport strâns cu marile oraşe. La nivelul anului 1995, 1/3 din totalul populaţiei S.U.A. trăia în vastele spaţii provinciale calificate drept " non-metropolitane".

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Capitolul VII

ECONOMIA

Dezvoltarea economică a S.U.A., trebuie privită prin prisma unor particularităţi care pot constitui, în aceeaşi măsură, factori avantajoşi din punct de vedere istoric, social şi demografic. Mai întâi subsolul ţării, care este încă foarte generos cu cerinţele statului. Câteva date pot fi edificatoare în acest sens, S.U.A. deţinând: 40% din gazele naturale şi zăcămintele de molibden ale lumii; de petrol, cărbune, minereuri de fier, cupru, fosfaţi, sare, exemplele putând continua. Prin urmare bogaţia de resurse, extrem de diferite, bogăţie care continuă să se menţină la cote corespunzătoare ca urmare a unei politici de permanentă şi atentă investigare, confirmă cele amintite. În acelaşi timp şi consumul se menţine la fel de ridicat menţinând extracţia, dar şi prelucrarea (producţia) la aceeaşi cotă ridicată.

Felul producţiei	Cantitatea	Locul pe glob
Energie electrica	3268 mld.kw	1
Gaze naturale	546 mld mc	2
Cărbuni	856 mil.t.	2
Otel	88812 mil.t.	3
Aluminiu	6497 mil.t.	1
Cupru	1825 mil.t.	1
Autoturisme	5684 mii buc.	2

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Printre primele locuri ale lumii se situează S.U.A. şi la producţia agricolă prin cantitatea dar şi calitatea produselor vegetale şi animale, multe dintre ele constituind produse pentru un export activ. De asemenea trebuie amintite toate categoriile de transport care, pe lângă o creştere a numărului şi capacităţii mijloacelor care efectuează această activitate, cunosc un proces continuu de modernizare, retehnologizare şi adaptare la cerinţele economiei în general şi pieţei în special. În acelaşi ritm se dezvoltă infrastructura care serveşte acest compartiment economic.

Există o competiţie continuă, mai făţişă sau mai subtilă pe plan economic cu alte puternice ţări cum sunt Germania, Japonia, Canada, Franţa, Italia, sau alte regiuni ale lumii şi, în care S.U.A. rămân deocamdată, în frunte. Să nu uităm că, economia S.U.A. s-a conturat încă de la început în spatiul eficienţei, lăsând liberă iniţiativa şi inventivitatea. Este neîndoielnică participarea comună a tuturor factorilor naturali, istorici, sociali, la dezvoltarea economică a ţării având în vedere varietatea şi suficienţa resurselor incluse în fiecare din ei. Să nu uităm că S.U.A. a cunoscut o industrializare foarte rapidă, pe seama valorificării descoperirilor, mai ales în domeniul tehnicii, fiind promotorul investigaţiilor, al concentrării financiar-bancare, al dezvoltării comunicaţiilor. Au fost din ce în ce mai rapid antrenate în circuitul economic regiunile din vest şi sud, prin investigaţii asupra subsolului, rezultatele încununând aşteptările prin descoperirea de noi resurse utile, succedate de construirea unor noi oraşe alături de modernizarea şi ultramodernizarea altora. A fost deschisă piaţa americană pentru foarte multe ţări ale lumii, iar în 1988, Congresul American a aprobat o lege cuprinzătoare care să permită accesul pieţelor străine pentru schimburile americane.

Să nu uităm că imigraţia a avut şi ea un rol deosebit aducând forţa de muncă deseori ultraspecializată şi foarte tânără, cu largi posibilităţi de adaptabilitate. Astăzi S.U.A. apar ca un campion al sistemului economic mondial, marcat de dinamism şi reînnoire permanentă de atitudini şi structuri (Remy Kanfou, 1987).

Concentrarea în trusturi şi antreprize a consemnat, în anul 1983 existenţa a 4,6 milioane antreprize de toate tipurile parcurgând un ritm impresionant de creare, dispariţie, fuziune şi absorbţie. Acesta reprezintă un sistem economic liberal, unde sunt posibile ascensiuni dar şi

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

dispariţii. Desigur, multe momente ale procesului sunt mai puţin favorabile populaţiei, fapt exprimat prin creşterile, uneori substanţiale ale şomerilor (6mil. – 1979, 11mil – 1982). Aceste convulsii însă incită şi obligă la a găsi şi soluţii din ce în ce mai optime de rezolvare şi implicit de înaintare inevitabilă a societăţii către stabilitate şi prosperitate.

Oligopolii şi conglomeratele. Masa micilor afaceri este dominată de cele câteva sute de mii de societăţi industriale, din care aproximativ, primele 200 controlează 44% din producţie. Concentrarea este foarte mare în domeniile: petrol, automobile, chimie, unde mici firme sunt uneori cu uşurinţă înglobate în grupuri industriale puternice.

Astăzi aceste mari trusturi s-au asociat în oligopoli şi conglomerate. Oligopolul reprezintă un grup de societăţi dominate de comerţ, de schimburi, de afaceri. Aşa stau lucrurile în piaţa automobilului, petrolului, a telefoniei, a unor produse agricole, în asigurări.

Conglomeratul, reprezintă o antrepriză care absoarbe societăţi angajate în alte sectoare de activitate.

CONGLOMERATUL
Reynolds Corp.
***Sediul iniţial**: Winston – Salem (Carolina de Nord)*
***Activitatea originală**: tutun (a treia piaţa americană de ţigarete)*
Diversificare:

- *transporturi maritime (Sealand)*
- *petrol (Aminoil)*
- *agro-alimentare*
- *grupul Del Monte (absorbit în 1979) – 20% din piaţa americană de banane, prima societate americană de conserve de fructe şi legume*
- *grupul Nabisco (absorbit în 1985): biscuiţi, margarină, cereale pentru micul dejun*

Cifra de afaceri: 1979: 6,6 mild.$ (19mild.$ impreuna cu Nabisco)

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Economiei americane îi sunt proprii şi Societăţile multinaţionale-transnaţionale, în care circa 20% din active sunt străine şi pot aparţine mai multor ţări. Pe glob sunt aproximativ 4000 de astfel de societăţi din care multe americane. Acest sistem explică importanţa investiţiilor acestei ţări în lume, care s-au triplat după anul 1970. Firmele americane multinaţionale realizează circa 25% din valoarea afacerilor cu străinătatea, dar o bună parte din producţie se îndreaptă către America.

S.U.A. reprezintă şi o putere comercială a lumii, deşi schimburile internaţionale ocupă în economia importurilor americane un loc mai puţin important decât în unele ţări europene puternic industrializate. Astfel importurile americane reprezintă 7% din PIB, în timp ce în Germania reprezintă circa 27%, în Olanda 40%. Este evidentă ponderea schimburilor interioare care absoarbe esenţial producţia naţională.

Se poate vorbi de câteva etape importante traversate de economia americană astfel:

- începutul secolului al XVII-lea, perioada marcată de valul de colonizări, mai ales dinspre Europa, colonizare care s-a întins pe circa trei secole. Acum se poate vorbi de activităţi agricole dispersate, având în vedere suprafaţa optimă limitată de prezenţa întinselor păduri şi a teritoriilor locuite de indieni. Au fost prospere atunci industrializarea şi comercializarea peştelui, a codului (Massachusetts), Boston devenind unul dintre cele mai mari porturi ale Americii. Se mai exporta lemn, produse alimentare, germanii fiind printre cei mai întreprinzători dintre colonişti. Agricultura domină Virginia, Maryland, Carolina, Georgia. Culturile de tutun erau din ce în ce mai deşe, la fel ca şi în cazul culturilor de grâu şi porumb. Coloniile cunosc treptat o puternică dezvoltare economică, se accentuează viaţa negustorească, comercială; se înmulţesc asociaţiile fermierilor. În acelaşi timp încep dese ciocniri între americani şi coloniştii englezi, între legislaţia din ce în ce mai americană şi practicile perimate englezeşti.
- O nouă etapă este aceea care aduce schimbări majore nu numai în economie dar şi în strategia dezvoltării în perspectivă a acesteia. Evenimentul covârşitor ca importanţă îl reprezintă Declaraţia de Independenţă (4 iulie 1776) conţinând actul de naştere al unei noi naţiuni. A urmat apoi un război de circa şase ani. Rând pe rând coloniile

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

au intrat în această confruntare, care s-a încheiat în 1783 odată cu obţinerea independenţei lor, adică a celor 13 state. Se impune o nouă politică statală. Războiul a provocat multe dificultăţi fermierilor, iar piaţa se restructura pe produse agricole. Imigraţia din Europa atinge cote înalte. Cresc suprafeţele cultivate cu grâu, se dezvoltă producţia manufacturieră punându-se bazele industriei textile. Se produc de asemenea hârtie, sticlă, se dezvoltă siderurgia. Ia amploare piaţa internă pe baza dezvoltării reţelei de comunicaţie în sud, se măreşte piaţa bumbacului odată cu apariţia maşinii de egrenat. După 1825, cultura bumbacului se răspândeşte de la statele atlantice către cele din sud, valea fluviului Mississippi şi Texas. Se extinde cultura trestiei de zahăr şi a tutunului în Louisiana, în timp ce vestul era preocupat de comerţul cu blănuri. Se inventează telegraful electric, maşina de tipar rotativă. În 1848 se descoperă aur în California. Din ce în ce mai acută apare problema sclaviei, conflictul dintre nordişti şi sudişti fiind iminent. Douăzeci şi trei de state cu o populaţie de 22 miloane se opuneau unui număr de unsprezece state cu 9 milioane de locuitori (Scurta Istorie a S.U.A., 1993). În 1865 sclavia este abolită, trecându-se la aplicarea Legii Reconstrucţiei. Andrew Carnegie, autorul progresului în domeniul producţiei de oţel, pune în mişcare construirea căilor ferate, a locomotivelor, a podurilor, a flotei de vapoare. Apar: Corporaţia de Oţel a S.U.A.; compania Standard Oil urmată de asociaţii de zahăr, ulei, bumbac, tutun; Western Union, prima mare asociaţie în comunicaţii; Bell Telephone System. Se dezvoltă agricultura de fermă, deşi deseori fermierii se confruntă cu dificultăţi. Se remarcă personalitatea lui Roosevelt şi întreaga sa activitate.

- O etapă complexă pentru economia americană este dominată de primul şi de al doilea război mondial. Războiul izbucnit în Europa (1914) a cuprins şi economia americană. Se finanţează, se dezvoltă construcţiile, flota comercială, se construiesc baraje în vederea obţinerii energiei electrice (Tennessee Valley Authority), se perfecţionează agricultura de fermă. Deşi marea criză economică din 1929-1933 a însemnat o stagnare şi pe alocuri un regres în economie, totuşi complexul de reforme cunoscut sub numele de New Deal, a înlăturat cel puţin parţial consecinţele negative ale crizei. Aşa cum spun specialiştii, prin New Deal s-a produs renaşterea bruscă a interesului

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

cetăţeanului faţă de guvern. New Deal şi-a propus: acordarea unor facilităţi, credite generoase industriei şi agriculturii; asigurarea independenţei arendaşilor; deschiderea unor pieţe externe prin acorduri de reciprocitate, s.a. Al doilea război mondial a impulsionat ramurile industriale necesare pentru producţia de război (siderurgia, construcţia de nave şi avioane, industria chimică). Preşedintele Roosevelt anunţa în ianuarie 1942 importante obiective care vizau în principal industria dar şi agricultura, comerţul, comunicaţiile în vederea pregătirii pentru război. În 1943 circa 65mil. de oameni erau înrolaţi sau aveau ocupaţii legate de război (Istoria S.U.A., 1994). Şi în S.U.A. nivelul de trai scade, disproporţiile între bogaţi şi săraci cresc, apar discrepanţe şi la nivelul agricultorilor în defavoarea micilor fermieri. Economia nord-estului domină vestul ţării fiind susţinută de importantele resurse naturale din jurul Marilor Lacuri, Appalachi, de o circulaţie şi un transport permanent pe Marile Lacuri, canale etc. Din 1920-1940 sunt puse în valoare şi resurse de petrol, gaze, minereuri ale statelor centrale şi central-vestice, apoi sudice şi în sfârşit în statele situate la Oceanul Pacific. Germania capitulează (7mai 1945), urmând o serie de întâlniri şi conferinţe, cea mai importantă fiind cea de la Potsdam. S.U.A. îşi îndreaptă acum atenţia spre problemele interne avându-se în atenţie grija pentru poporul american.

- America modernă, o altă etapă importantă care se scurge până în zilele noastre. Economia americană se adaptează noilor condiţii, cerere crescândă de bunuri de consum, de locuinţe, de mijloace de transport, sănătate, învăţământ etc. Alegerile din 1948 câştigate de Truman îi permit realizarea unor noi reforme, Fair Deal, care a vizat de cele mai multe ori starea societăţii, a oamenilor fără a se neglija celelalte domenii. Urmează era atomică, apariţia "Planului Marshall" de ajutorare a ţărilor care au suferit de pe urma războiului dar şi criza Berlinului, războiul din Coreea; urmează perioada Eisenhower care impune progrese evidente în domeniul economiei cu multe facilităţi pentru fermieri, pentru protecţia socială, inclusiv a negrilor, desegregarea şcolilor. Cu unele intervale de recesiuni, valoarea produsului naţional brut este în creştere. Se impune tot mai mult o cooperare internaţională. Noi crize apar în lume: Canalul de Suez, Taiwan, Cuba. Guvernarea Kennedy impulsionează întreaga viaţă social-economică, inclusiv dezvoltarea regiunilor cu o economie

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

rămasă în urmă. Se semnează tratatul de interzicere limitată a testelor nucleare (Istoria S.U.A, 1994). Se semnează Tratatul de pace de la Paris cu Vietnamul de Nord. Tehnologia înregistrează momente de vârf prin zborul rachetei Apollo 8 pe orbită lunară, apoi aselenizarea din 1969. Un preşedinte optimist, Reagan apoi Clinton au adus siguranţa şi stabilitatea poporului american. Un comerţ deschis în care economia americană intră în competiţie cu pieţele externe, mai ales europene şi asiatice. Cu toate acestea Statele Unite au rămas, indiferent cine a urmat la conducere, un stat puternic nu numai din punct de vedere economic dar şi cu o mare stabilitate şi influenţă.

Asistăm astăzi, din ce în ce mai mult la dezvoltarea regiunilor care în trecut erau agricole, prin descoperirea unor noi resurse; asistăm la o anumită reaşezare a producţiei, la formarea unor concentrări industriale dar şi la o deschidere multidirecţională a S.U.A. către toate ţările planetei, în folosul societăţii omeneşti, a unei evoluţii democratice şi a unei stabilităţi regionale şi globale.

7.1 INDUSTRIA

Diversitatea condiţiilor naturale ale ţării este în strânsă interdependenţă cu diversitatea resurselor naturale, ce fac obiectul unor activităţi economice multiple. Deşi industria americană traversează astăzi o perioadă de confruntări inerente unor economii statale în competiţie, prezenţa materiilor prime, mai ales a unora este foarte necesară. Există încă importante rezerve de petrol şi gaze, cărbuni, minereuri de fier, neferoase, rare, preţioase şi radioactive. Cu toate acestea nu poate fi neglijat importul, deseori în contrapartidă. Gradul de dezvoltare al economiei a presupus o necesară dezvoltare industrială. Au existat momente când S.U.A. producea circa 30-40% din producţia unor bunuri la nivel global; menţinerea acestui primariat a însemnat treptat o secătuire a băncii de materii prime a ţării.

Desigur şi S.U.A. s-au confruntat cu situaţii care în totalitate nu o avantajau din punct de vedere economic: importul de materii prime de care nu dispunea; importul mai avantajos decât exploatarea din regiunile proprii; unele restricţii guvernamentale etc.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Industria S.U.A. a început cu uzine şi fabrici care depăşeau potenţialul tehnic al Europei şi de aici cerinţe din ce în ce mai mari de materii prime, de mână de lucru, capacitate tehnologică şi ca urmare, apriţia unităţilor de cumulare a capitalului, a firmelor, concernelor. Astăzi industria este dominată de antreprize gigant, care se reaşează permanent prin mişcări de concentrare, pe orizontală şi verticală. Ele iau din ce în ce mai mult caracter multinaţional. În anul 1990 astfel de "conglomerate" deţineau 70% din producţia industrială. Dintre primele 10 ale lumii, 8 sunt americane: General Motors, Exxon, Ford, IBM ş.a. Două fapte sunt foarte importante în această direcţie şi anume: investiţiile şi managementul. Marile puteri financiare depăşesc astăzi cu mult mai multă uşurinţă momentele de criză. Există în acelaşi timp strânse legături tehnico-ştiinţifice între antreprize, universităţi, institute de cercetare (Ex. Massachussets Institute of Technology). Cu toate acestea industria S.U.A. a înregistrat o oarecare scădere a ponderii sale la nivel global, fapt datorat mai multor factori: insuficienţei investiţiilor; scăderii bazei energetice şi miniere proprii, S.U.A. importând astăzi petrol, apoi fier, bauxită; activei concurenţe cu ţările puternic industrializate; existenţa unor inegalităţi între sectoarele industriale; o producţie cu recul a siderurgiei, cu situaţii de criză în regiuni industriale (Pittsburgh, Chicago, Detroit) prin reducerea progresivă a fierului exploatat în regiunea Lacului Superior, de altfel uzinele cele mai moderne se găsesc în porturi importatoare de minereuri de fier (Philadelphia, Baltimore, Galveston). Altfel stau lucrurile cu industria chimică, ce ocupă primul loc în chimia mondială, dominată de Du Pont Nemours, iar petrochimia şi parachimia prin Kodak, GoodYear, Procter & Gamble, puncte forte în materie de inovaţii şi export. Şi industria automobilelor rămâne în topul mondial prin General Motors, Ford, Chrysler, deşi în ultimul timp au apărut fuziuni la nivel mondial între firme americane şi cele din ţări ale Europei Occidentale. Este extrem de dinamică "industria investiţiilor tehnologice, a studiilor şi cercetării ştiinţifice" (Silicon Valley). S.U.A. detin prioritate în industria aeronautică, industria spaţială (NASA). Pe ansamblul economiei, industria deţine mai puţin de 30%, agricultura circa 3%, iar serviciile 67%.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

7.1.1 PRODUCŢIA DE ENERGIE

Cărbunele, petrolul, electricitatea, energia nucleară, constituie resurse importante pentru industria S.U.A., asigurând dezvoltarea toturor ramurilor, implicit a economiei naţionale. În anul 1989, S.U.A. ocupa locul 2 în lume în producerea energiei (18% din totalul mondial).

Resurse	Rezerve/mld.t./1995	Loc mondial
Petrol	3.90	10
Cărbune	24000	2

Resurse	Producţie	Loc mondial
Petrol	384 mil.t.	2
Gaze naturale	546mld.mc	2
Cărbuni	934 mil.t.	2
Hidroenergie		11% din prod.mond.

Surse: CEE Energy, W.P.T.R. 56, Add 1, 1996
Energy Statistics Yearbook, 1987-1997

Cărbunele. Atât exploatarea cât şi valorificarea acestuia sunt diferite în funcţie de regiunea de exploatare şi cerinţe (vezi nord-estul industrial), de eficienţa şi condiţiile exploatării, de echilibrul balanţei energetice la nivel statal şi regional. Cărbunele este încă în concurenţă cu hidrocarburile. Peste 80 milioane t. de cărbune sunt exportate anual prin complexul portuar Hampton Roads (Baltimore, Norfolk) impreună cu cereale, produse petroliere. Aproape 60% din mine sunt la zi şi 4 dintre orizonturile productive sunt destul de groase. Exploatările cele mai vechi se găsesc în Appalachi, deşi în declin, rămân predominante (peste 50%); apoi în sud, în statul Alabama; în nord în Pennsylvania (reg. Pittsburgh), Kentucky, Virginia de Vest; în Stâncoşi (Wyoming, Colorado, Utah, Montana) unde se extrage peste 35%; în bazinul Illinois-Ohio care produce aproape pe 11%. Rezervele de cărbune (huila, cărbune brun) se apreciază la 240 mld.t., producţia fiind de circa 934 mil.t.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Cărbunele se transportă pe căile ferate şi pe canale, către centrele siderurgice, termocentrale, centre ale industriei carbochimice, dar şi spre export. Un rol important în transportul cărbunelui îl au Marile Lacuri. Astfel pe lacul Erie, prin portul Cleveland, se transportă cărbune către Buffalo şi Detroit, iar pe Michigan către Milwaukee.

Petrolul. Rezervele de petrol sunt de 3,9 mld.t., ceea ce situează ţara pe locul 10 mondial (circa 4% din totalul mondial), iar producţia de 384 mil.t. conferă S.U.A. locul al doilea în lume. Faţă de 460 mil.t în 1989, producţia actuală cunoaşte un oarecare declin. Regiunile de exploatare sunt destul de dispersate în ţară. Cele mai vechi se întâlnesc în Appalachi (Pennsylvania) şi Illinois, Ohio, Michigan. A doua regiune de unde se exploatează petrolul se suprapune Vestului American, statul Wyoming – Gasper, Salt Creek, Lest Soldier, apoi statele New Mexico, Colorado, Montana şi California, între San Francisco şi Los Angeles – bazinele San Joaquin şi Salinas, care dau împreuna 20% din producţia naţională. A treia regiune Midcontinent (Midcontinent Field) include Kansas – Oklahoma – Texasul inferior şi Texasul dinspre Golful Mexic (Central East Texas), Louisiana. Ele dau împreună peste 40% din producţia de petrol a ţării, urmându-i Alaska cu exploatări în regiunile Cook Inlet, Prudhoe Bay.

Asistăm la o creştere a ponderi în producţia de petrol a statelor de la Golful Mexic printre care: Texas (Panhandle, Snyder, Wasson, Pembrooke, Ranger) şi Louisiana, în care o bună parte din zăcămintele de ţiţei se găsesc în domeniul platformei continentale.

Sunt însă ţări din care S.U.A. importă cantităţi seminificative de petrol astfel: Mexicul (23% din importuri), Canada (14%), Venezuela (10%), Orientul Mijlociu (12%), Marea Nordului, Indonezia. Producţia naţională este regrupată în circa 30 de companii dintre care 4 sunt cele mai mari din lume (Exxon, Socal, Mobil, Texaco).

Petrolul se prelucrează fie în centrele prin care se importă, fie în centre de unde se exploatează. Principala grupare de rafinării se află în regiunea Golfului Mexic (regiunea litorală). Se prelucrează petrol autohton şi cel adus din ţări ale Americii Latine. Cele mai importante capacităţi de rafinare se găsesc în centrele: Beaumont, Port Arthur, regiunea Houston, inclusiv centrele Baytown, Texas City. În statul

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Louisiana, la Baton Rouge există una dintre cele mai mari rafinării ale S.U.A.. Se mai prelucrează petrol în centrele: Lake Charles, Norco, Chalmette. Şi în Nord-Estul industrial se află o serie de rafinării, cele mai mari aflându-se în porturi: Philadelphia, New York, Baltimore, Chicago, Toledo, Cleveland, Boston. Petrolul este adus aici din ţară dar mai ales din import. Capacitatea celor mai mari rafinării (Chicago, Philadelphia) depăşeşte 55mil. t./an. În ceea ce priveşte Mid Continent, capacităţi imprtante de rafinare se găsesc în centrele: Tulsa (Oklahoma), Kansas City (Kansas), Wichita (Kansas) statul Oklahoma sau în statele din regiunea Stâncoşilor ca în Utah cu centrul Salt Lake City, Wyoming (Casper), Montana (Billings). În vestul Pacific, foarte active sunt Los Angeles şi San Francisco, Bakersfield, Long Beach, Seatle (fig.36).

Gazele naturale. Alături de cărbuni şi petrol, constituie o sursă energetică importantă dar şi materie primă pentru industria chimică. Producţia de gaze naturale în 1995 a ajuns la 546, mld.mc., situând S.U.A. pe locul al doilea în lume. În bilanţul energetic, împreună cu cantitatea importată, deţin circa 24%. Se exploatează îndeosebi în statele care au şi zăcăminte de petrol adică: Texas (zăcămintele Panhandle), Louisiana, Oklahoma, Kansas, New Mexico (San Juan), California, Wyoming, Virginia de Vest (Clarsksburg). Perimetre gazeifere se mai găsesc în Appalachii de Nord, în statele Montana, Utah, în Alaska (Kenay, Birch Hills). Noile surse de gaze naturale din S.U.A. s-au dovedit a fi peste aşteptări. Interesant, însă, că producţia de gaze naturale în 1986 a crescut cu circa 18%, în timp ce producţia de petrol a scăzut cu 20%.

Energia electrică. Este obţinută pe seama combustibililor minerali, a unor resurse hidroenergetice ca şi a unor resure neconvenţionale. Din punct de vedere al structurii producţiei de energie electrică, în 1995S.U.A. folosea 64% combustibili fosili, 16% hidroenergie, 18,5% energie nucleară şi alte resurse. Termocentralele dau astăzi circa 70-80% din producţia de energie electrică. Ele sunt amplasate fie în bazine cu cărbune superior (Pittsburgh, şi statele Virginia de Vest, Kentuky, Tennessee), fie în bazine cu cărbune brun şi lignit cum sunt cele din Midcontinent, în apropierea Golfului Mexic (East Texas), sau în aceleaşi regiuni dar folosind petrolul şi gazele

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

S.U.A. Principalele oleoducte şi centre de prelucrare a petrolului

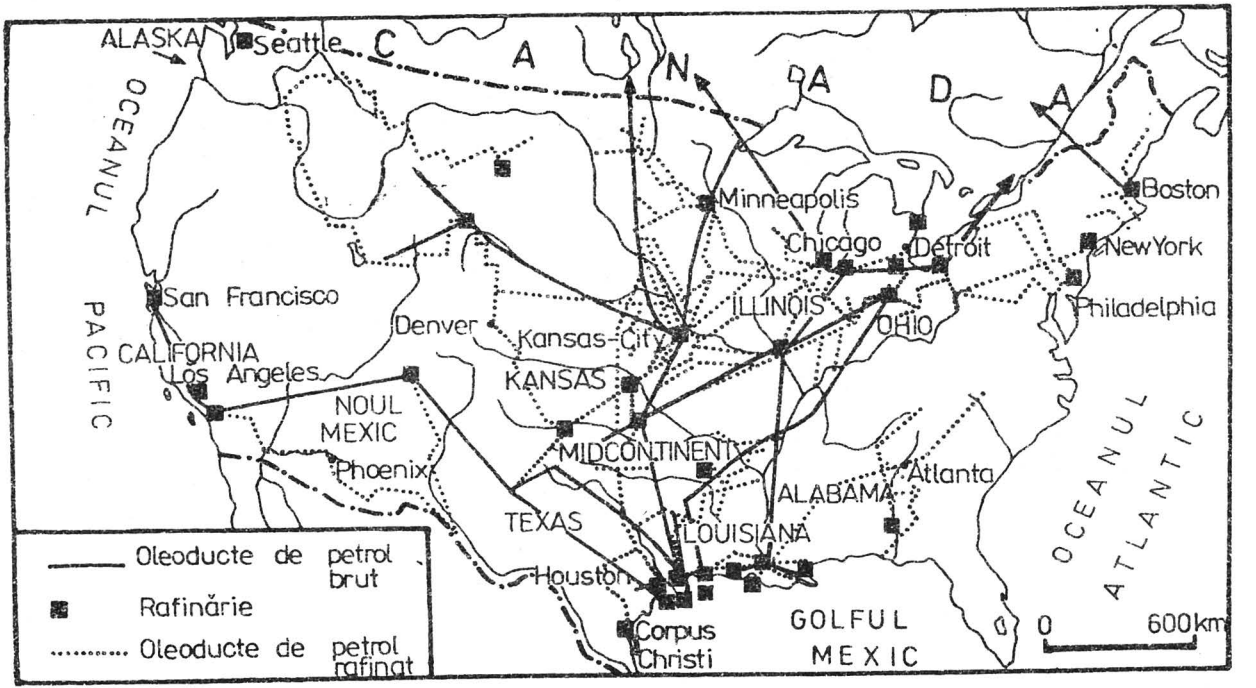

Fig. 36

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

naturale (Texas – Houston, Dallas, Louisiana – Beaumont), Oklahoma (Oklahoma City), Wyoming, California, Massachusetts. Termocentrale se întâlnesc şi în regiunea Marilor Lacuri, mai ales în sudul acesteia în statele Ohio, Indiana, Illinois.

În ceea ce priveşte potenţialul hidroenergetic, capacitatea instalată în 1994 era de 77000 MW. Principalele sisteme hidroenergetice în S.U.A. se întâlnesc pe fluviul Columbia cu 25 de amenajări, dintre care cea mai puternică este Grand Coulee, I, II, III, cu o putere de aproape 10.000MW; apoi hidrocentrala de pe Colorado (Barrage Hoover Powell), de pe Tennessee. La Pacific există amenajări hidroenergetice pe râurile Sacramento, la nord de oraşul cu acelaşi nume, pe San Joaquin, lângă oraşul Fresno şi la sud de Bakersfield.

Cel mai amenajat bazin hidrografic este Ohio, cu sistemul văii Tennessee. Energia electrică obţinută la început pe seama potenţialului hidroenergetic s-a adăugat celei obţinute în centralele atomoelectrice, îndeosebi între Knoxville-Chatanooga-Huntsville. Cea mai puternică este centrala Wilson cu aproape 500MW putere instalată, pe lângă celelalte 30 de hidrocentrale (vezi fig. 14).

A doua regiune energetică importantă se află la Marile Lacuri. Este vorba de hidrocentralele din regiunea Cascadei Niagara sau din regiunea New England, în apropierea oraşului Albany. Aici poate fi inclusă şi hidrocentrala Moses de la Niagara (2000MW).

A treia regiune cuprinde bazinul Colorado. În lungul fluviului se întâlnesc cele două baraje importante Hoover (2000MW) şi Parker. Ele alimentează cu energie electrică conurbaţia Los Angeles-San Diego, precum şi o serie de unităţi industriale aflate în statele din bazinul său hidrografic (Arizona, Colorado, Utah).

Bazinul Columbia, amenajat la început pentru obţinerea energiei electrice necesară nevoilor industriei atomice, a constituit în continuare o sursă importantă, adăugându-se celor două hidrocentrale Grand Coulee şi Bonneville şi altora cum ar fi: John Day, Chief Joseph, Mac Nary.

Producţia de electricitate nucleară se bazează pe reacţia de fisiune nucleară având drept combustibil uraniul. În S.U.A., prima centrală nucleară a fost construită în 1957 la Shippingfort. Astăzi S.U.A. se numără printre ţările cu cea mai mare capacitate nucleară instalată (100579MW) în reactoare). În ceea ce priveşte rezervele şi producţia

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

de uraniu, S.U.A. se află pe locul patru în lume, rezervele de uraniu fiind estimate la 366000t, iar producţia în 1994 fiind de 1400t.

Centralele nucleare se găsesc în număr destul de mare în oraşele din statele atlantice, începând cu New London, Philadelphia, apoi Portsmouth, în statele Connecticut (New Haven), New Jersey, Virginia până la Florida. Şi în regiunea Marilor Lacuri se întâlnesc centrale nucleare în jurul lacului Michigan (statele Michigan, Illinois) la: Bayron, Zion, La Salle, Dresden, Bridman. De asemenea pe râul Missouri, la sud de Omaha până la confluenţă, în valea Californiei (Clay Station) ca şi pe râul Columbia, apoi în Carolina de Sud (Seneca), New York (Indiana Point). Participarea energiei nucleare la producţia de energie electrică este de circa 20%. Există posibilitatea valorificării potenţialului geotermic, S.U.A. având o realizare în acest sens – centrala Geyser, aflată lângă oraşul San Francisco, 335MW. De asemenea centralele helioelectrice cum sunt cele de la Barstow, Solar One, Harper Lake; să nu uităm ca S.U.A. deţine 60% din producţia mondială. Şi din capacitatea mondială a centralelor eoliene S.U.A. deţine cea mai mare parte (California), unde este valorificată cu un real succes energia mareică (Golful Californiei). În producţia mondială de energie electrică S.U.A. deţine 32%, fiind primul producător mondial.

Structura producţiei de energie electrică

Termocentrale		72%
Centrale nucleare		19%
Hidrocentrale		8,5%
Alte surse:	helioelectrica	
	Geotermica	
	Eoliana	
	Mareica	

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

7.1.2 METALURGIA FEROASA

Are la bază prelucrarea zăcămintelor de minereuri de fier. Principalele perimetre de exploatare se întâlnesc în provincia Marilor Lacuri (75% din producţie şi rezerve), sudul platformei canadiene în şisturi cuarţitice feruginoase, conglomerate, grauwacke şi roci marmoreene (R. Filipovici, Gh. Bagu, 1996). Dintre centrele de exploatare mai importante sunt: Mesabi Range din vestul lacului Superior, Marquette, Gogebic, Black River Falls, Duluth. Aici conţinutul de fier este de 50-58%. Se estimează că în regiunea Mesabi Range zăcămintele se găsesc pe o lungime de aproximativ 100km (fig.37).

Alte regiuni cu minereuri sunt situate in: Nord-Estul S.U.A. (statul New York), în Monts Adirondack şi statul New Jersey. Apoi în sud, în statul Alabama, lângă oraşul Birmingham, cu mineralizaţii de hematit şi limonit, în statul Kansas, în statul Utah la Cedar City; în sudul Californiei. Rezervele minereurilor de fier din S.U.A. sunt apreciate din punct de vedere al calităţii, ca fiind minereuri sărace. În 1997 S.U.A. a produs peste 60 milioane t.. Este însă nevoită să importe minereuri feroase cu conţinut bogat din Canada, Brazilia şi Africa. În bună măsură zăcămintele se găsesc în apropierea celor de huilă ceea ce a influenţat repartiţia centrelor siderurgice. În acelaşi timp prezenţa unor căi de transport facile cum este cazul Marilor Lacuri, prin porturile Duluth, Two Harbours a atenuat mult costul transporturilor. De asemenea folosind tot calea transportului pe apă, de data aceasta pe estuarul Chesapeake sau canalul Ohio au apărut şi s-au dezvoltat şi alte centre siderurgice. Dintre metalele pentru aliaje S.U.A. are: wolfram (78%), titan, vanadiu, molibden, 50% dintre rezervele mondiale aparţinând S.U.A..

Astăzi există centre ale siderurgiei atât în regiunea estică, spre Atlantic dar şi în cele centrală şi vestică. Siderurgia a fost timp de un secol simbolul puterii industriale americane (Roger, Brunet et.colab., 1986). Ea a început în est, nord-est (statele Michigan, Minnesota, Wisconsin etc.) şi s-a continuat spre centru, sud şi sud-vest (statele Tennessee, Dakota, Alabama, Arizona, Utah, Idaho, Nevada s.a.), în funcţie de cerinţele imperative ale fiecăreia dintre regiuni.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

S.U.A. - Resurse şi industrii de prelucrare

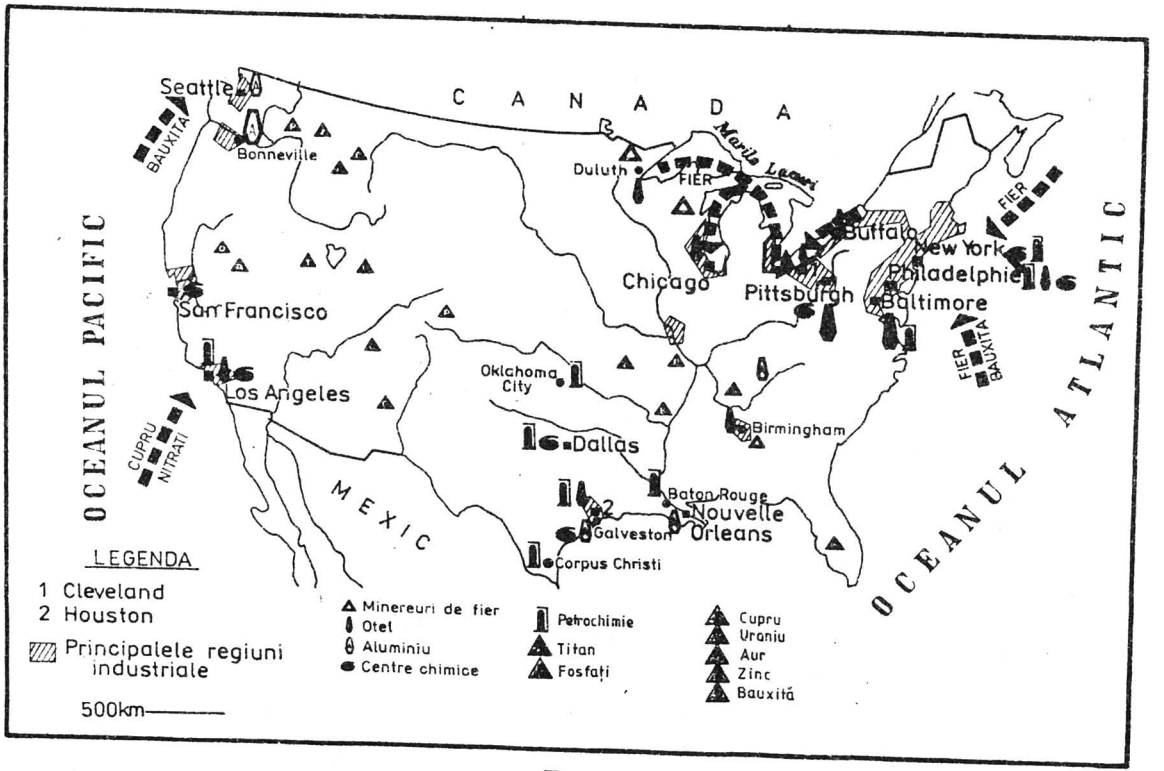

Fig. 37

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Se remarcă puternica regiune siderurgică din ***nord-estul industrial***, care prelucrează materia primă autohtonă şi cea importată. Este vorba de statul Pennsylvania, cu marile centre: Pittsburgh şi Bethleem dar şi Johnston, Braddock, Monessen, Weirton, Midland şi statul Ohio cu centrele Youngstown, Warren, Cleveland, Canton, Steubenville sau statul Virginia de Vest. În sudul Marilor Lacuri, având în vedere cerinţele de produse siderurgice ale regiunii, favorizată de prezenţa materiilor prime în apropiere, s-au dezvoltat marile oţelării ale S.U.A.. Dintre centre Chicago este al doilea mare pol siderurugic al ţării, cu uzine şi în oraşele din apropiere East Chicago şi Gary. Cu aceeaşi preocupare, siderurgia, se înscriu şi centrele Cleveland, Buffalo, Detroit, Lorain, Lackawanna.

La faţada atlantică, pe seama minereurilor de fier autohtone, inclusiv fier vechi, ca şi a celor importate s-au ridicat centre siderurgice de primă mărime: Philadelphia, Baltimore, Bridgeport, Trenton. În sud-est siderurgia se concentrează în statul Alabama, având ca centru oraşul Birmingham, apoi la vest de Atlanta, la Houston, iar în vestul S.U.A., la San Bernardino lângă Los Angeles. Producţia de circa 90-95mil.t/an, situează S.U.A. pe locul al treilea în lume.

7.1.3 METALURGIA NEFEROASA

Varietatea materiei prime, ca şi cantităţile sporite, cel puţin pentru o parte a acesteia, au determinat prezenţa şi dezvoltarea acestei ramuri industriale. Ca materie primă se folosesc mai ales minereurile de cupru, zinc, plumb, bauxită. Dintre acestea de o importanţă deosebită este cuprul. America de Nord detine 23% din rezervele mondiale, iar producţia de cupru rafinat se ridică la 2 mil.t (1995).

Sunt centre unde se extrage minereul şi în altă parte se prelucrează, după cum sunt centre care extrag şi tot aici prelucrează. Principalele state producătoare de minereuri cuprifere sunt: Arizona (Cooper Cities), Montana (Butte), Utah (Bingham Canyon), New Mexico (Marenci).

Centrele de rafinare şi obţinere a lingourilor se găsesc şi în nord-est la New York, Philadelphia, Baltimore, Buffalo, Toledo, dar şi în statele Montana (Anaconda, Helena), în statul Utah (Bingham Canyon), în statul Washington (Tacoma), în California (San Francisco), în Colorado.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Industria zincului şi plumbului prelucrează zăcămintele care se găsesc răspândite mai ales în statele din vest şi anume: în Arizona aproape de Tucson, Utah la Bingham Canyon împreună cu cupru, în statul Colorado la vest de Denver, în Montana, lângă oraşul Butte.

În lungul fluviului Mississippi, zăcămintele de zinc şi plumb se găsesc în statul Missouri la Boss. Centrele de prelucrare în cea mai mare parte sunt foarte aproape de regiunile de extracţie. Altele se află lângă importante artere hidrografice, folosind energia hidroelectrică (ex.Tacoma).

S.U.A. deţine aproximativ 13% din rezervele mondiale de zinc şi 36% din rezervele de plumb. Producţia de plumb a S.U.A. se ridică la 373000t. Dintre metalele uşoare, bauxita ocupă un loc important. S.U.A. dă mai mult de ¼ din producţia mondială, ceea ce înseamnă peste 6 mil.t. Rezervele de bauxită se găsesc în statele din Middcontinnet: Arkansas (Bauxite), Kansas, Alabama, Tennessee şi Ohio. Se valorifică potenţialul hidroenergetic al râurilor Tennessee şi Ohio, în centrele: Alcoa, Louisville, Evansville, Clurington. Bauxita extrasă dar şi cea importată (America de Sud, Africa) se transformă în aluminiu. Cea provenită din import se prelucrează şi se transformă în alumină în regiunea Golfului Mexic, într-o serie de centre printre care: Chalmette lângă New Orleans, La Quinto lângă Houston, Galveston lângă Corpus Christi. O parte din alumina de aici se trimite spre a se obţine aluminiul în nord-vest (statele Washington şi Oregon), în centrele Seatle, lângă Portland folosind energia electrică furnizată de râurile Columbia şi Snake, iar în statul California la San Francisco. Producţii importante se obţin şi la magneziu.

Dintre metalele preţioase, în S.U.A. se găsesc zăcăminte de aur, argint şi platină. Aurul a constituit un mobil important în cucerirea vestului, dar şi a Alaskăi, descoperirea lui impulsionând procesul cunoaşterii şi valorificării Vestului în întregime. Producţia de aur minier a S.U.A. a fost de peste 320t şi se găseşte mai ales în statele din vest (Utah la vest de Salt Lake City, partea central-sudică a statului Colorado, Nevada, California, Idaho, lângă oraşul Spokane – statul Washington, la Pantte în Montana). În aceleaşi perimetre se găsesc şi zăcămintele de sulfuri şi cloruri sub care se află argintul. Producţia în 1995 a fost de circa 1500t. Se mai găsesc rezerve, dar cu producţii mai reduse, de

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

platină, mercur, cadmiu, beriliu, vanadiu, wolfram, molibden, în state din Munţii Cordilieri (California, Utah, Colorado, New Mexic, Arizona). Zăcăminte de titan se întâlnesc în Appalachi.

Zăcămintele de uraniu, ca şi alte substanţe radioactive, printr-un proces de concentrare şi rafinare folosesc la funcţionarea centralelor atomoelectrice, la producţia de armament, dar şi în instituţii de cercetare, laboratoare (New York, Columbus, Cincinnati, Hartford, Chicago) care confecţionează instrumente sau aparate de investigare ştiinţifică în tratamentul unor boli etc.

Principalele exploatări de uraniu se găsesc în Cordilieri (statele Utah, Arizona, Wyoming, New Mexico, Colorado) iar concentrarea şi rafinarea se produce în St. Louis, Merino (Colorado), Fernend lângă Cincinnati. Cele mai importante centre pentru producerea armamentului atomic sunt Los Alamos (New Mexico), Oak Ridge în bazinul râului Tennessee, Aiken iar în cordilieri Denver, Banford, Albuquerque.

7.1.4 INDUSTRIA CONSTRUCŢIILOR DE MAŞINI.

Constituie o ramură importantă a economiei S.U.A., prin multitudinea produselor obţinute, gradul ridicat de tehnologie în permanentă perfecţionare (automatizare, robotizare*, computerizare). Există, alături de regiunile specializate şi de mare concentrare a producţiei şi tendinţe noi de deconcentrare şi dispersie în regiuni care acum se afirmă, susţinute de mâna de lucru specializată şi potenţialul financiar.

Construcţiile de maşini ocupă cel mai mare procent din forţa de muncă industrială. În structura acestei ramuri, un loc aparte îl ocupă producţia mijloacelor de transport, fenomen impus, îndeosebi astăzi, de roul transportului, schimbului în general în viaţa economică a unei ţări, a unor regiuni, continente care nu poate fi susţinută fără acest mijloc (fig.38).

Vrând nevrând(George Brunet et.colab, 1987), industria americană a automobilului a contribuit în mare masură la însăşi modelarea spaţiului urban. Astăzi însă, industria automobilelor resimte faţetele unei crize care presupune importante eforturi mai ales financiare pentru depăşire.

* S.U.A. a obţinut în anul 1994 aproape 80000 roboţi industriali.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

criză care se interferează şi cu elemente concurenţiale pe piaţa transporturilor. Automobilul este deocamdată indispensabil vieţii moderne, mai ales într-un stat ale cărui dimensiuni impun acest lucru.

Industria automobilelor
(concentrare şi participări)

General Motors		Ford	Chrysler	Altele
Apariţia	1908	1903	1923	
Parte din producţia anului	1984 55,9%	22,8%	16%	5,3%
	1995 40%	24%	16%	
Mărci	Cadillac	Ford	Chrysler	Renault
	Chevrolet	Lincoln	Dodge	Honda
	Buick	Mercury	Plymouth	Nissan
	Oldsmobile			Toyota
	Pontiac			Mazda
				Volkswagen

Industria automobilului, apărută în intervalul 1903-1910 constituie un puternic inductor de atracţie a forţei de muncă, de reală importanţă pentru societatea americană. Industria automobilului este o activitate concentrată spaţial* în trei grupe mari care cuprind peste 90% din automobilele produse în S.U.A., inclusiv participările canadiene. Producţia este grupată în statul Michigan, oraşul Detroit, capitala automobilului. Tot aici se mai construiesc tractoare, autoutilitare, produse auxiliare cum sunt anvelopele, vopselele şi lacurile etc. Alte centre produc doar o parte a pieselor care compun automobilul, restul de piese şi asamblarea efectuându-se în alte oraşe din vestul sau sudul S.U.A., sau în alte ţări. Cea mai aprigă concurenţă provine din partea Japoniei. Din 1984 se amplifică investiţiile constructorilor japonezi, din care între Chrysler şi Mitsubishi, General Motors cu Isuzu, Suzuki, Toyota.

Oraşe învecinate cu Detroit cum sunt: Dearborn, Flint, Lansing, Ann Arbor, Kenosha, Janesville, Pontiac, Cleveland, Toledo, Ypsilanti, Jackson, Buffalo, cooperează şi contribuie la menţinerea şi

* Concentrare spaţială şi financiară.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

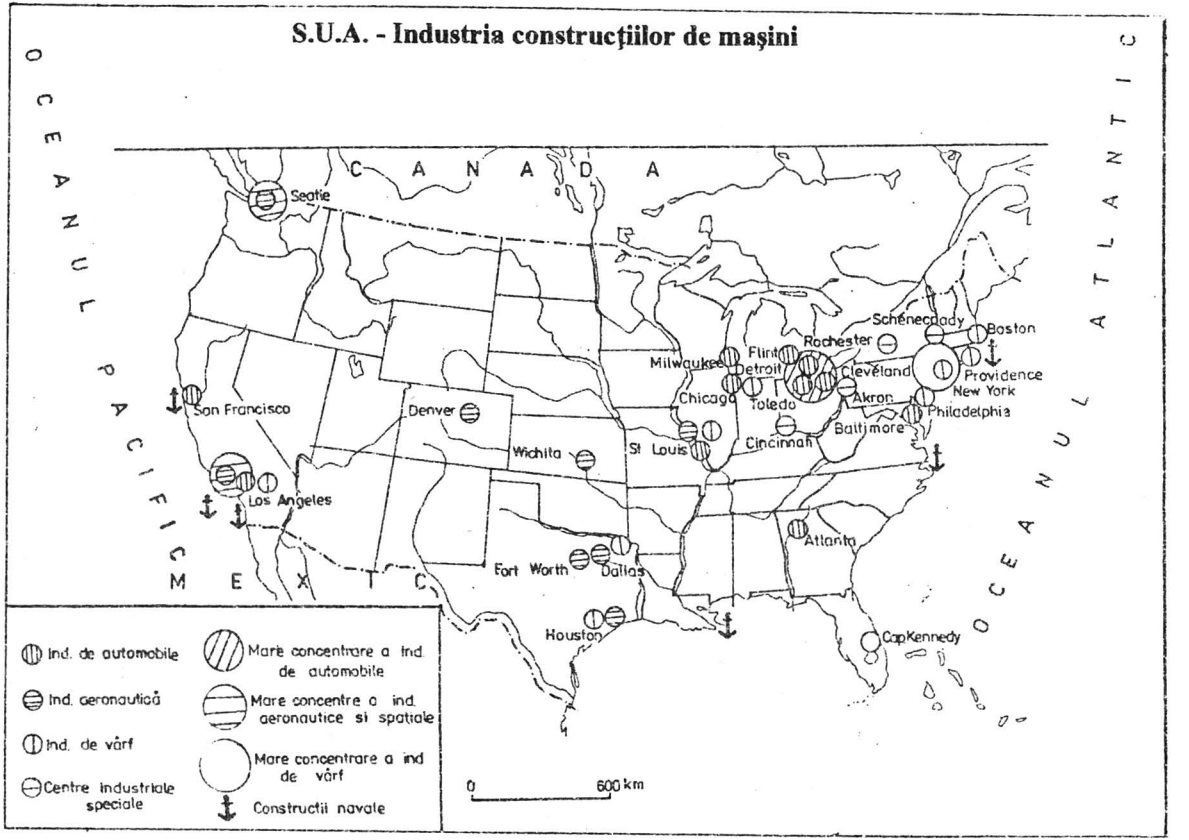

Fig. 38

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

perfecţionarea industriei automobilelor. Centrele constructoare de automobile se întâlnesc şi în vestul S.U.A. (Los Angeles) iar la Atlantic (Baltimore, New York). În sud se remarcă Dallas iar în partea centrală o serie de oraşe situate în sudul Marilor Lacuri până la Golful Mexic (Indianapolis, Hamilton lângă Cincinnati, Louisville, St. Louis ş.a.). Producţia a fost în anul 1995, de 6,5mil. buc.

Ca şi industria automobilului, cea de avioane, elicoptere, aeronautică în general, a cunoscut în ultimele decenii progrese deosebite în planul dotării tehnologice, însoţite de recorduri importante îndeosebi în statele California, Washington. Construcţiile aerospaţiale se găsesc în centre ca: San Diego, Los Angeles, Huntsville, Seatle, Renton; apoi statele din Stâncoşi şi Midcontinet: Arizona (Phoenix), Colorado (Denver), Kansas (Kansas City), Dallas, Wichita, Tulsa ş.a. În statele de la Atlantic se construiesc mai ales motoare de avioane în centre cum ar fi: Hartford, Boston, Westchester, New York, Camden. În afară de avioane S.U.A. mai produc: rachete, sateliţi pentru telecomunicaţii, aparatură pentru dotarea aeroporturilor.

O subramură tradiţională o reprezintă mijloacele de transport feroviar (locomotive, vagoane, piese de infrastructură, tehnologie de trafic). Sunt câteva centre tradiţionale în materie de transport feroviar şi anume: Pittsburgh, Chicago, Erie, Butter lângă Youngstown.

Construcţiile navale ocupă astăzi un loc important prin capacităţile construite, adaptabilitatea pentru categorii de marfă transportată, viteza şi siguranţa în procesul de transport, atenţie sporită pentru transporturile navale militare. Cunoscute sunt şantierele navale din oraşele Baltimore, New York, Philadelphia, Norfolk, Boston la faţada atlantică; San Francisco, Los Angeles, Seatle, Portland la Pacific; New Orleans, Houston la Golful Mexic. Mari şantiere navale se întâlnesc şi în zona Marilor Lacuri. Ele susţin dotarea transporturilor navale din această parte a S.U.A., prin nave (cargouri), pentru transportul materiilor prime, al unor produse semifinite şi finite, pentru navigaţia agrementală şi sportivă. Şantierele navale se întâlnesc aici la Chicago, Cleveland, Buffalo. Se mai construiesc submarine, spărgătoare de gheaţă, portcontainere. Industria de utilaje, echipament şi instalaţii industriale are o răspândire echilibrată, având în vedere specificul său de dotare a celorlalte ramuri cu utilaje, instrumente industriale. Pe lângă

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

multitudinea produselor realizate, această ramură se remarcă şi prin performanţe tehnice şi de utilizare. Există şi o oarecare specializare dar şi o concentrare a producţiei astfel: se fabrică mai ales utilaj petrolier în centrele situate la Golful Mexic sau Midcontinent (Dallas, Houston, New Orleans, Wichita, Tulsa, Oklahoma City); utilaj textil în oraşele din regiunea New England şi Middle Atlantic (Boston la New York, Philadelphia, Baltimore); utilaj energetic în statele atlantice şi cele de la Marile Lacuri.

În marile regiuni agricole s-a dezvoltat industria care să satisfacă necesarul şi cerinţele acestui domeniu economic. Se construiesc tractoare, combine, utilaje pentru culturile legumicole şi pomiviticole, aparatură pentru irigaţii şi îmbunătăţiri funciare. Există câteva concentrări industriale dependente de cerinţele agriculturii. Una dintre acestea se află situată în jurul Marilor Lacuri, mai ales către vest şi include printre centrele mari Chicago, Milwaukee, Indianapolis, Minneapolis. A doua concentrare corespunde bazinului mijlociu al fluviului Mississippi şi are ca centre: St. Louis, Kansas City, Memphis, Nashville, Des Moines.

Utilaj şi produse energetice, electrotehnice şi electronice (motoare electrice, aparate radio şi televizoare, aparatură electrocasnică, calculatoare, instalaţii de automatizare etc.) se realizează mai ales în Nord-Estul Industrial, în centrele: New York, Pittsburgh, Baltimore, Philadelphia, Boston, Chicago, Milwaukee. În acelaşi sens se remarcă centrele de la Pacific, San Francisco şi Los Angeles. Un rol deosebit îl are firma UNIVAC, care împreună cu cu altele controlează ¾ din produsele de macroinformatică.

7.1.5 INDUSTRIA CHIMICĂ

Reprezintă una din ramurile industriale cu rol deosebit pentru viitor, care găseşte în S.U.A. materia primă necesară, mâna de lucru extrem de specializată şi condiţii tehnice şi tehnologice de excepţie. Însăşi ritmul anual de creştere, de peste 5%, reflectă importanţa care i se acordă, mai ales în perspectiva imediată.

S.U.A. prelucrează petrol, cărbuni, săruri de potasiu (California, New Mexico), fosfaţi, sulf ş.a. autohtone dar şi importate. Un rol

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

deosebit îl are petrochimia, ale cărei produse (cauciucul sintetic şi polietilena) au fost obţinute în 1930-1940. Se prelucrează ţiţeiul, gazele de sondă, gazul metan.

Există o strânsă legătură între regiunile producătoare de materii prime şi cele de prelucrare. În acest sens stau exemple din statele Texas, Louisiana, Oklahoma şi California, dar şi Golful Mexic unde centrele de prelucrare se găsesc în apropierea perimetrelor de extracţie (Tampa, Houston, Baton Rouge, Beaumont, Port Arthur, Lake, Charles). În California, complexele petrochimice sunt amplasate la Los Angeles, San Francisco, Bakersfield, Santa Ana, iar în statul Washington lângă Seatle. O altă concentrare a industriei chimice, dar mai ales a petrochimiei se află în nord-est, cuprinzând New York, Philadelphia, Willmington, Trenton, Toledo, Chicago, Madison, Flint, St. Paul.

În centrele chimice dar mai ales petrochimice de la Atlantic, se obţin: îngrăşăminte, fire şi fibre sintetice, medicamente, vopsele şi lacuri, produse cosmetice.

La Marile Lacuri petrochimia produce cu precădere cauciuc sintetic şi anvelope. Corespunde legăturii ce există între această ramură industrială şi cea a automobilelor dominantă în regiune. Printre centrele importante în producţia de anvelope se numără: Akron, Detroit, Erie iar dintre cele care produc mase plastice, îngrăşăminte, acizi: Cleveland, Chicago, Buffalo. Şi în partea centrală a S.U.A. (Midcontinent) şi Appalachi, pe seama unei mai mari varietăţi de materii prime (cărbune, sare, calcar, sulf) s-au conturat centre ale industriei chimice de importantă naţională cum sunt: Charleston, Cincinnati, Knoxville, Chattanooga, St. Louis, Evansville, Wichita, Tulsa, Kansas City. În industria chimică un loc aparte îl ocupă subramura care prelucrează resursele vegetale, prin procedee chimice. S.U.A. ocupă un loc important în cadrul statelor care produc celuloză şi hârtie, după cum ocupă primul loc la producătorii mondiali numai de hârtie. Se remarcă de asemenea industria de medicamente şi produse farmaceutice cu locul său major pentru păstrarea sănătăţii oamenilor.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

7.1.6 INDUSTRIA MATERIALELOR DE CONSTRUCŢIE

Este destul de extinsă teritorial. Produce ciment (S.U.A. peste 70mil.t) cărămidă, articole de sticlărie şi porţelan. Regiunea în care produsele acestei subramuri se obţin în cantităţi sporite cuprinde bazinele râurilor Tennessee şi Ohio având în vedere potentialul lor energetic judicios amenajat, care oferă suficientă energie electrică, cel puţin pentru industria lianţilor şi sticlăriei, mari consumatori de energie. Regiuni importante în producţia de materiale de construcţie sunt Marile Lacuri şi California. S.U.A. mai exploatează marmură din Appalachi şi Stâncoşi, calcare metamorfice, grafit*.

7.1.7 INDUSTRIA DE EXPLOATARE şi PRELUCRARE A LEMNULUI

Are în vedere suprafaţa împădurită a ţării de circa 31% din totalul suprafeţei. Regiunile şi statele cu un grad accentuat de împădurire sunt: New England, regiunea Marilor Lacuri, regiunea munţilor Appalachi şi o parte din Cordilieri.

Cele mai întinse suprafeţe sunt acoperite cu de păduri de foioase şi conifere. Ele ocupă jumatatea estică şi regiunea pacifică. Este vorba de pădurea appalachiană, cu o mare bogăţie floristică (Quercus alba, Q. velutina, Q. rubra, Castanea dentata), iar în sud-estul S.U.A., către Golful Mexic, pădurea de conifere (de pinete) sud-est atlantice cu Pinus taeda ca specie dominantă. Peste 3600 km de pădure se întinde în extremitatea pacifică, de la nord către sud alcătuind numita Pădure Americană. Speciile dominante sunt molidul şi pinul, plus tsuga, thuja, inclusiv relictul Sequoia gigantea. Mai mult de jumătate din producţia de cherestea a lumii este furnizată de S.U.A.. Cu toate acestea se importă mari cantităţi de lemn. Printre centrele de prelucrare un loc de seamă îl ocupă Portland, Seatle, Charleston. Este dezvoltată de asemenea industria de placaje, plăci aglomerate, furnir, produse fibrolemnoase, industria mobilei. Dintre centrele şi statele faţadei atlantice în industria lemnului se remarcă: New York, Philadelphia, Boston, statul

S.U.A. este cel mai mare producător de geamuri din lume.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Washington, statul Pennsylvania, iar la Marile Lacuri, Minneapolis, St.Paul, Cedar, Rapids Mobile, Jacksonville, Savanah. Pentru obţinerea celulozei şi hârtiei un loc aparte îl deţin statele Minnesota, Wisconsin, Washington şi Georgia. De altfel S.U.A. se află pe locul al doilea în lume la hârtia de ziar.

7.1.8 INDUSTRIA TEXTILĂ

Poate fi considerată ramură tradiţională, de început al procesului de industrializare al ţării. Materiile prime iniţiale, bumbacul şi lâna, au fost treptat completate cu mătasea naturală şi apoi produsele sintetice, înlocuitoare cel puţin pentru o perioadă a celor naturale. Oricum industria textilă s-a dezvoltat cu precădere în statele atlantice, începând din New England. De aici a migrat către statele sud-atlantice (Carolina, Virginia) şi apoi către cele situate la Golful Mexic (New Mexic, Texas, Alabama, Georgia).

Industria bumbacului foloseşte numai materia primă autohtonă furnizată în primul rând de Cotton belt. Are ca centre principale Rocky Hill (North Carolina), Charlotte, York (Pennsylvania), Washington, Dallas, Atlanta. De altfel S.U.A. este a doua ţară în lume, după China, producătoare de bumbac, iar statele Carolina şi Texas dau circa 18% din producţia mondială.

Industria lânii s-a dezvoltat în New England având în vedere condiţile favorabile pentru creşterea oilor, dar şi tradiţia forţei de muncă. Se remarcă statul Massachusetts şi centrul Boston cu valoare naţională în această subramură a industriei uşoare. Tot în regiunea atlantică în oraşele New York, Philadelphia ş.a, este prezentă industria lânii în concurenţă cu firele şi fibrele sintetice. Deşi industria mătăsii naturale a avut o evoluţie marcată de scăderi, astăzi multe firme au reluat producţia confecţiilor din mătase naturală, produsele fiind din ce în ce mai solicitate. Este reprezentativă în centre din statele atlantice, Virginia şi Carolina.

Industria confecţiilor realizează o multitudine de produse în cel mai mare centru, oraşul New York. Alte centre cu activitate similară sunt: Philadelphia, Baltimore, Los Angeles, San Francisco, Chicago, Boston.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

7.1.9 INDUSTRIA PIELĂRIEI şi ÎNCĂLŢĂMINTEI

A apărut în aceeaşi regiune nord-estică a S.U.A., mai înâii ca activitate meşteşugărească. Pieile constituie încă o materie primă importantă, iar S.U.A. rămâne un producător de seamă. Se apreciază că S.U.A. deţine 8-10% din producţia mondială de încălţăminte şi alte produse din piele. Printre centrele producătoare se numără Chicago, Detroit, St.Louis, Cincinnati, Philadelphia, Milwaukee.

7.1.10 INDUSTRIA ALIMENTARĂ

Este reprezentată prin industria cărnii cu mari centre în sudul Marilor Lacuri şi o bună parte din Midcontinent, cu mari abatoare la Chicago, Omaha, Kansas City, Oklahoma City, St.Louis. Centre de prelucrare a cărnii se găsesc şi în sudul şi vestul S.U.A.. Tot în regiunea Marilor Lacuri, în zona de creştere a animalelor pentru lapte se află mari intreprinderi de prelucrarea laptelui, printre care: New York, Detroit, Boston, Cleveland, Philadelphia. Îndeosebi creşterea bovinelor este favorizată de potenţialul ridicat al furajelor. Prezentă este şi industria conservelor, cu unele specializări, având în vedere culturile specifice locurilor sau creşterii anumitor categorii de animale. Astfel, în nord-estul S.U.A., mai ales în state din New England se obţin conserve din fructe. În statul California se produc conserve de carne, peşte, fructe, inclusiv fructe subtropicale legume, având în vedere caracterul de policultură al depresiunii Californiei, una din principalele regiuni agricole ale ţării. Industria zaharului valorifică fie sfecla de zahăr, în statele din vest, fie trestia de zahăr recoltată de pe plantaţiile din sud (Louisiana şi Florida). În statele atlantice este răspândită industria tutunului cu centre ca: Richmond, Louisville, Philadelphia.

În S.U.A. se obţin mari cantităţi de bere: New York, Milwaukee, St.Louis; vinuri: California; whisky: Louisville.

7.1.11 INDUSTRIA POLIGRAFICĂ

Ocupă un loc important în sfera industrială a S.U.A. Principalele centre poligrafice ale ţării sunt şi cele mai mari oraşe New York,

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Chicago, Los Angeles, Washington, Boston, San Francisco, Detroit, Philadelphia. Industria poligrafică ocupă același loc important în toate capitalele statelor.

Intercondiționarea spațială a activităților industriale au delimitat în S.U.A. cinci mari regiuni industriale după cum urmează: 1. ***Regiunea Marilor Lacuri;*** 2. ***Regiunea Boston-Washington*** (ambele alcătuind Manufacturing Belt); 3. ***Regiunea Vechiului Sud***; 4. ***Regiunea Noului Sud;*** 5. ***Regiunea Californiei*** (fig.39).

1. ***Regiunea Marilor Lacuri.*** Cuprinde mari centre industriale din care: Chicago și Detroit, Cleveland, Toledo. Aici este cel mai bine reprezentată industria de automobile (Milwaukee, Chicago, Detroit, Cleveland, Cincinnati); industria siderurgică (electrosiderurgia – Chicago, Cleveland, Buffalo, Pittsburgh) pe baza minereurilor de fier din regiune și a celor din import, pe Sf. Laurentiu și Marile Lacuri (de la Mesabi, Duluth); industria chimică mai ales petrochimia pe seama petrolului adus fie prin porturile de la Atlantic sau din Canada, fie prin cele din sud folosind oleoductele și gazoductele. Produsele acestei ramuri industriale (cauciuc, combustibili etc.), vin mai ales în sprijinul industriei construcțiilor de mașini (autovehiculelor). Sunt prezente ramurile industriei de vârf (electronica, optica) dar nu lipsesc nici cele tradiționale cum sunt: industria lemnului, alimentară, textilă. Regiunea este susținută de o infrastructură de transport și comunicații eficiente, de o forță de muncă specializată, de o puternică piață financiar-bancară.

2. ***Regiunea Boston-Washington.*** Constituie o regiune industrială la fel de complexă ca și precedenta cu foarte mari centre (Boston, New York, Philadelphia) în care interacționează activitățile portuare grupate în: New York, Philadelphia, Baltimore, Norfolk-Newport News, Boston, cu cele siderurgice și ale petrochimiei, pe baza importurilor de minereuri de fier și petrol prin cele două estuare, Delaware și Chesapeake. Se întâlnesc industria de vârf, cu deosebire construcțiile aerospațiale, industria textilă tradițională (New England). Activitățile industriale sunt susținute de eficiente căi de transport maritime, feroviare și rutiere.

3. ***Regiunea Vechiului Sud.*** Cuprinde câteva centre reprezentative, Chattanooga, Greensboro, Greenville, Atlanta, Birmingham.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

S.U.A. - Ramuri şi regiuni industriale (A,B,C,D,E)

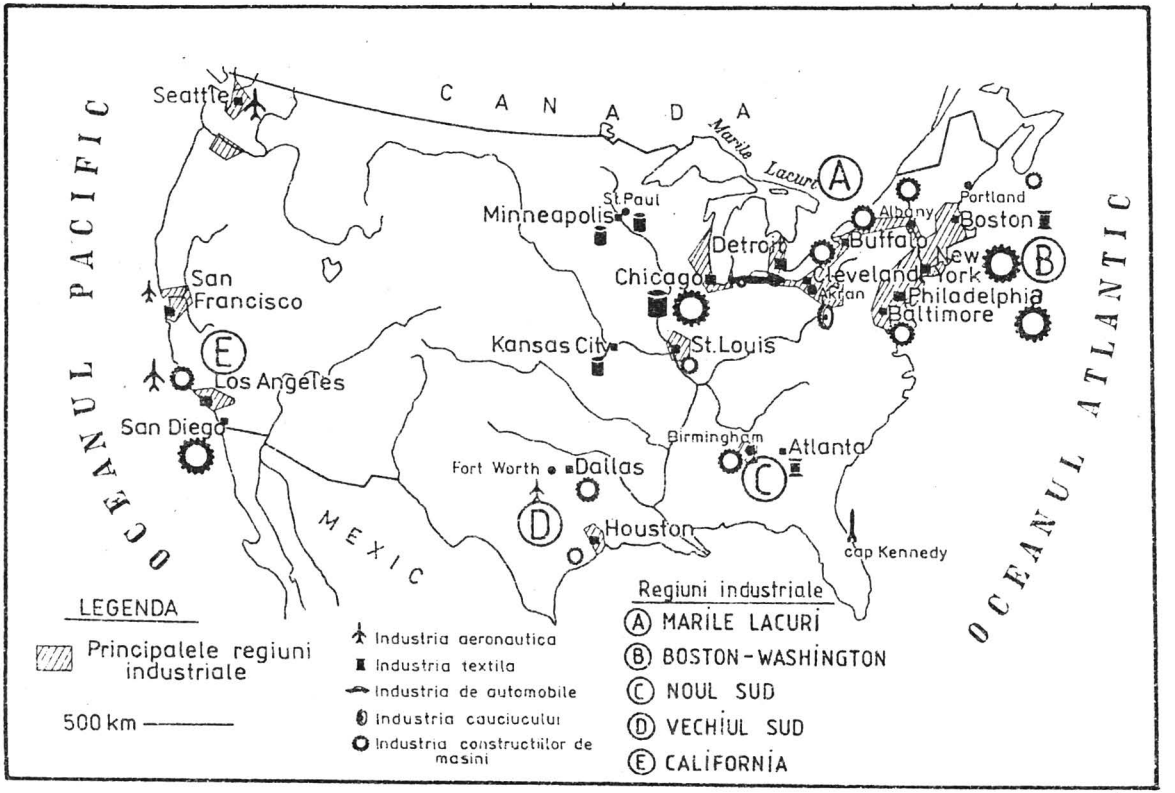

Fig. 39

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Sfera activităţilor este dominată de industria chimică, industria textilă, mai apoi extractivă şi siderurgia fierului. Fiind foarte aproape se valorifică potenţialul hidroenergetic al fluviului Tennessee.

4. ***Regiunea Noului Sud***. Cuprinde litoralul Golfului Mexic şi regiunea imediat limitrofă cu câteva centre foarte mari ca Dallas şi Houston. Activitatea industrială este dominată de extracţia, transportul şi prelucrarea petrolului şi gazelor din producţia autohtonă şi import (New Orleans, Baton Rouge, Port Arthur, Corpus Christi, Houston). Rol important îl au şi siderurgia neferoaselor, cu deosebire a aluminiului, apoi construcţiile de automobile şi nave, industria electronică, electrotehnică. Cu deschidere la Golful Mexic, regiunea beneficiază de un front larg de comunicaţie cu exteriorul, iar prin canale, permanent întreţinute, se realizează un transport activ pe toată raza golfului din Florida până la Brownsville.

5. ***Regiunea Californiei***. Cuprinde teritoriul statului California, cu două oraşe foarte mari San Francisco şi Los Angeles. Pe lângă ramuri industriale tradiţionale cum sunt industria automobilelor, industria textilă, extractivă şi siderurgică s-au impus şi altele, mai noi, legate de extracţia şi prelucrarea petrolului, industria construcţiilor aerospaţiale. Industria de vârf s-a dezvoltat foarte mult în acest perimetru prin: industria inovaţiilor tehnologice, inclusiv cele militare care au generat aşa numitele "parcuri ştiinţifice" în jurul unor mari universităţi sau institute de cercetare ştiinţifică, unul dintre acestea fiind SILICON VALLEY.

Desigur în S.U.A. se întâlnesc şi centre industriale mai mult sau mai puţin izolate, cu influenţă în hinterlandul economic, cu perspectiva de a constitui nucleele unor viitoare regiuni industriale. De asemenea pot fi identificate şi o serie de subregiuni industriale ca: NewYork, New England, Philadelphia-Baltimore, Chicago, Pittsburgh, Ohio, Michigan s.a (fig.40a, b).

7.2 AGRICULTURA

Condiţiile naturale au favorizat existenţa unor activităţi agricole dintre cele mai complexe. Ne gândim la varietatea reliefului (câmpii, dealuri, munţi), a condiţiilor climatice (clima arctică, temperată,

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Subregiunile industriale ale S.U.A. (Canada)

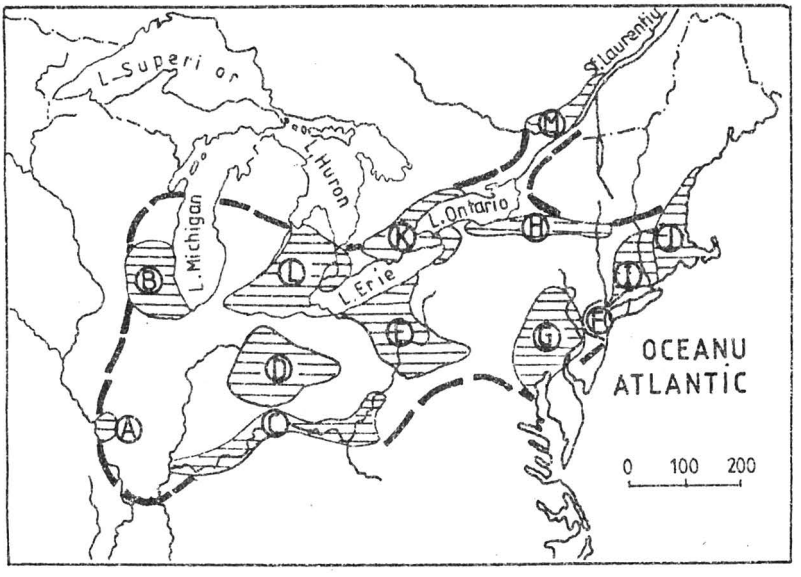

Fig. 40 a

(Englewood Cliffs: N.J.Prentice - Hall)

(A) St. Louis
(B) Chicago - Milwaukee
(C) Culoarul mijlociu Ohio
(D) Culoarul Ohio-Indiana
(E) Pittsburgh - Cleveland
(F) Aria metropolitană New York
(G) Philadelphia - Baltimore
(H) New York partea centrală
(I) New England de Sud
(J) New England de Sud-Est
(K) Niagara
(L) Michigan de Sud
(M) Sf. Laurenţiu de mijloc

subtropicală nuanţată până la deşertică – Mojave, Marele Bazin) şi tropicală umedă (Florida), a solurilor (arctice de tundră, podzoluri şi soluri podzolice, cernoziomuri, soluri castanii şi brune din preerie, soluri lateritice, soluri montane) etc.

Astăzi S.U.A., prin cele 180 mil.ha cultivate (22% din suprafaţa totală) se situează pe locul al doilea în lume, acelaşi loc important îl ocupă şi după suprafaţa irigată, circa 25 mil.ha.

Un loc de seamă în formele de organizare a activităţilor în agricultură îl reprezintă cele de tip familial şi apoi societăţile anonime,

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

S.U.A. Mari regiuni industriale

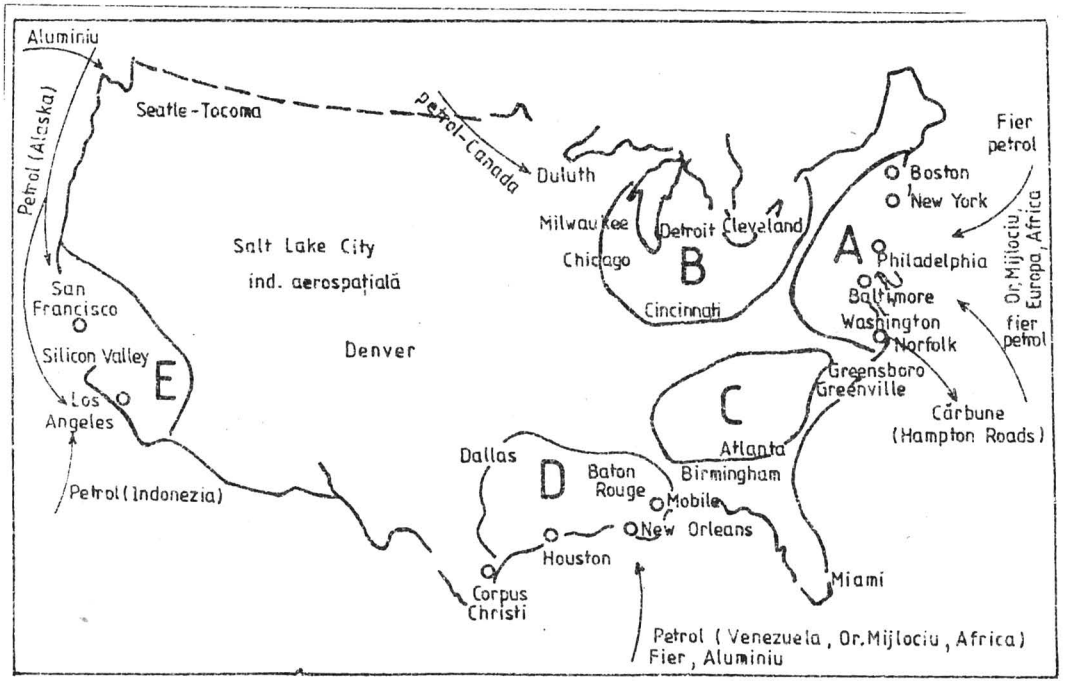

o Mari centre industriale

(A) ind. de vârf
ind. aerospațială
ind. siderurgică
ind. textilă
ind. chimică

(B) ind. automobilelor
ind. de vârf
ind. chimică

(C) ind. chimică (petrochimie)
ind. de vârf
ind. automobilelor

(D) ind. chimică
ind. aluminiului
ind. aerospațială
ind. automobilelor

(E) ind de vârf (Silicon Valley)
ind. automobilelor
ind. aerospațială

Fig. 40 b

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

fermele (**"corporate farms"**). Suprafaţa medie a unei ferme este de 172 ha. Exista însă şi mari exploatări capitaliste, cum sunt cele din sudul Californiei, ferme cu manageri (circa 70 de persoane) care se ocupă de creşterea productivităţii şi de controlul pieţei, beneficiind de o remarcabilă asistenţă tehnică din partea statului federal. Desigur numărul fermierilor a oscilat de-a lungul timpului, înregistrând scăderi sau creşteri. Tendinţa generală a fost aceea de restrângere a numărului micilor fermieri în favoarea fermelor mari.

Principalele terenuri arabile se întâlnesc în partea mediană a S.U.A., de-a lungul fluviului Mississippi, inclusiv regiunea situată de-o parte şi de alta a deltei fluviului, până la graniţa cu Mexicul în vest şi regiunea preeriilor. Suprafeţe cultivate se mai găsesc în Florida, sudul Marilor Lacuri, Câmpia Atlantică, Depresiunea Soarelui şi izolat în regiunea litorală Pacifică.

Alimentaţie umană		Alimentaţie animală	Export	Stoc
Grâu	19%	6%	45%	30%
Porumb		56%	26%	18%

Procesul de mecanizare a activităţilor agricole este extrem de ridicat, permiţând efectuarea unui număr mare de operaţiuni. În aceeaşi sferă a agriculturii se remarcă şi prezenţa CAI-urilor (complexe agro-industriale). Procesul de extremă tehnologizare ajunge până la recoltarea şi împachetarea semiautomată, aşa cum des se constată în agricultura Văii Imperiale a Californiei (Valea Soarelui sau Depresiunea Californiei).

Agricultura americană are un dublu caracter şi anume: intensiv şi extensiv. Are un caracter intensiv în nord-est apoi în Florida şi California şi extensiv, în Midcontinent sau în regiunea Pacifică. De asemenea are caracter de plantaţii pe seama irigaţiilor (bumbac, trestie de zahăr) sau a tutunului. Pentru o srie de culturi, cu tot ansamblul de operaţiuni pe care le necesită, s-au specializat regiuni sau chiar state. Exista o forţă de muncă ultraspecializată şi evident, o productivitate ridicată. De fapt agricultura americană îşi propune şi realizează două

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

deziderate majore şi anume: satisfacerea unor enorme cerinţe interioare în paralel cu menţinerea unui export susţinut.

Punctul forte al agriculturii îl reprezintă cultura cerealelor şi a plantelor oleaginoase. Cultura porumbului situează ţara pe primul loc în lume, circa 30 mil.ha, cu o producţie de peste 200-220 mil.t (în ultimul deceniu). În S.U.A. porumbul constituie un important furaj pentru animale. Se cultivă pe "solurile negre", cu veri calde şi umede în numitul **Corn Belt**, între sudul Marilor Lacuri şi un aliniament ce cuprinde cursul inferior al râurilor Missouri şi Ohio.

Cultura grâului a fost introdusă în America de Nord în secolul al XVIII-lea. Astăzi S.U.A. ocupă locul trei pe glob la producţia de grâu (circa 60-62 mil.t/1996). De altfel furnizează circa 40-42% din cantitatea obţinută pe piaţa mondială. Cultura grâului de primavară se practică în regiunea preeriei adică în statele situate la sud de graniţa cu Canada (Dakota, Iowa, Minnesota) dar şi în statele situate de o parte şi de alta a râului Arkansas (Texas, Kansas, Nebraska, Oklahoma) până la Red River. Producţiile cele mai ridicate le obţin statele: Kansas, Dakota, Oklahoma, dar şi Washington, Nebraska. Principalele pieţe ale grâului sunt centrele: Minneapolis, Kansas City, Oklahoma City.

Dintre celelalte culturi, locuri importante îl ocupă citricele, apoi tutunul, orzul şi sorgul şi în sfârşit bumbacul pentru care S.U.A. se situează pe locul întâi mondial la exportatori.

O parte din terenurile irigate se întâlnesc în statul Arizona, apa fiind obţinută din lacurile de acumulare Roosevelt şi Coolidge. Câteva sute de mii de ha irigate se găsesc în bazinul râului Columbia, din statele Washington şi Oregon, în bazinul râului Tennessee unde se află cea mai complexă amenajare hidrografică din partea centrală a S.U.A., sau cele din Depresiunea Californiei pe Sacramento şi San Joaquin, în lungul fluviului Mississippi inclusiv delta acestuia, în Florida. Pomicultura se bucura de o atenţie deosebită. Un loc important îl ocupă culturile subtropicale şi tropicale (citricele – lămii, portocali) şi peste 30% plantaţii de pomi fructiferi de climă temperată (prun, măr, cireş) îndeosebi în zona Marilor Lacuri. Cele mai importante producătoare sunt statele de la Golful Mexic (Texasul de sud, Louisiana, Mississippi).

Cultura tutunului se întâlneşte în statele din Middle Atlantic şi South Atlantic, dar şi în Midcontinent (Virginia, Carolina, Tennessee, Arkansas, Texas, Mississippi, Georgia, Alabama, nordul Floridei).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Printre culturile la fel de vechi, astăzi o plantă uleioasă importantă, se numără soia. Se alătură culturilor de porumb, tutun, arahide, bumbac, în Midcontinent, sudul Marilor Lacuri, regiunea perimexicană. Soia s-a remarcat în ultimul deceniu printr-o creştere a producţiei, făcând din S.U.A. primul exportator mondial. Ca plante furajere se cultivă sorgul, dar şi orzul şi ovăzul.

Bumbacul se cultivă pe o suprafaţă din ce în ce mai mare. S-a extins de-a lungul timpului din sud-est până în vest, în California. Marile producatoare de bumbac sunt statele New Mexico, Mississippi, Alabama, Tennessee, Georgia, Louisiana, Texas, Arizona. Cultura este strâns legată de umiditate, de aceea irigaţiile constituie preocuparea majoră dacă ne gândim în principal la statele din vest, care au permanente probleme cu apa.

Pescuitul şi vânatul sunt două activităţi importante. Se remarcă atât prin extinderea ariei de pescuit, o flotă corespunzătoare dotată cu o tehnologie aptă pentru multe operaţiuni dar şi prin protecţia şi conservarea unor specii rare, chiar dacă blănurile lor sunt foarte căutate. Pescuitul pe râurile interioare este tradiţional, iar pe râurile din vest, nord-vest, bogăţia piscicolă o reprezintă somonii, oraşul Astoria, din statul Oregon, fiind şi unul din cele mai vechi aşezări pescăreşti de la Pacific. În 1867 a fost construită aici, pe fluviul Columbia, prima fabrică de peşte. Fiind în pericol datorită pescuitului intens, Canada şi S.U.A., au alcătuit Comisia Internaţională a Oceanului Pacific pentru Pescuitul Somonului. De asemenea în golfuri, dar şi în apele Pacificului se mai pescuiesc: caracuda, ton, creveţi, crabi. Oraşul Willapa este specializat în pescuitul crustaceelor.

7.2.1. CARACTERE SPECIFICE AGRICULTURII AMERICANE

Specializarea zonelor de producţie agricolă constituie un rezultat al unor intercondiţionări dintre factorii naturali, sub aspectul favorabilităţii lor pentru o cultură sau alta, activitatea agricolă tradiţională, specializarea forţei de muncă. Astfel au fost separate pe teritoriul S.U.A. următoarele zone de producţie agricolă relativ omogene (Belturi=Centuri) (fig.41).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

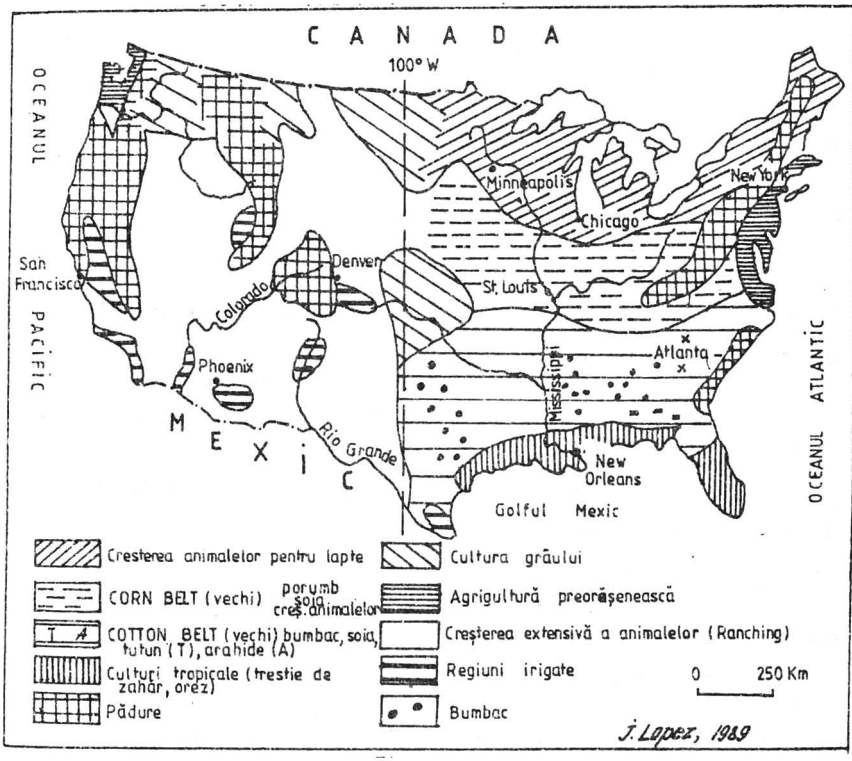

Fig. 41

Zona de creştere a animalelor pentru lapte (Hair and Dairyng Region). Se situează în nord-estul ţării cuprinzând statele Minnesota, Wisconsin, Illinois, Michigan, Maine. Creşterea animalelor se asociază unor culturi de cereale (orz, porumb, ovăz), plante tehnice, cu creşterea păsărilor, legumicultura. Se cresc de asemenea animale pentru carne mai ales în regiunea Marilor Lacuri.

Zona porumbului (Corn Belt). Se găseşte în sudul regiunii precedente, cuprinzând statele: Nebraska, Iowa, Indiana, Kansas, Dakota, Missouri, Ohio. În acest areal se află regiunea de mare concentrare a producţiei şi anume, statul Iowa. În această zonă cultura

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

porumbului este intercalată deseori cu cultura grâului (Kansas, Missouri, Dakota) a soiei (Indiana, Ohio), a sfeclei de zahăr, a unor legume dar şi cu creşterea cornutelor mari pentru carne şi a porcilor.

Zona porumbului şi a grâului de toamnă (Corn and Winter Wheat Belt). Se desfăşoară din Virginia până în Colorado. Împreună cu porumbul şi grâul, se cultivă tutun, soia, bumbac; se întâlnesc plantaţii de pomi fructiferi, se practică legumicultura. Este dezvoltată creşterea animalelor pentru lapte şi carne, a păsărilor.

Zona bumbacului (Cotton Belt), cea mai mare suprafaţă cultivată cu bumbac din lume, se desfăşoară în statele Carolina de Nord şi Sud, Texas. Se mai cultivă grâu şi arahide. Este frecventă creşterea animalelor şi, spre Atlantic economia forestieră.

Zona subtropicală şi tropicală (Subtropical and Tropical Coast), este dominată de producţia culturilor subtropicale şi tropicale (citrice, trestie de zahăr, viţă de vie) dar şi culturilor de bumbac, orz. Două regiuni sunt importante şi anume: California, parţial Arizona de Vest şi Golful Mexic, inclusiv Florida. Tot aici este bine reprezentată industria conservelor de fructe.

Zona grâului (Wheat Belt) ce se desfăşoară pe direcţia nord-sud între statele Dakota-Texas, grupând sau separând regiunile cultivate cu grâul de toamnă de cel de primavară. Şi aici există preocuparea pentru creşterea animalelor (bovine, porcine, păsări). Există în regiunile de munte, destul de dezvoltat sectorul creşterii ovinelor şi cabalinelor, după cum se remarcă şi unele culturi vegetale (secara, orzul chiar şi grâul) acolo unde condiţiile sunt favorabile.

În S.U.A. este prezentă şi foarte apreciată agricultura preorăşenească, cu caracterul său intensiv, specifică marilor concentrări urbane. Nu lipsesc din acest tip de agricultură: legumicultura, creşterea porcilor şi păsărilor, a animalelor pentru lapte.

Agricultura americană este originală prin (P. Serryn, 1980) "tinereţea sa" având în vedere faptul ca 2/3 din suprafaţa cultivată aparţine cu deosebire ultimului secol; varietatea culturilor, consecinţă "mai ales" a condiţiilor climatice; specializarea regională şi mecanizarea de excepţie.

Pe ansmblu în S.U.A. se întâlnesc două mari regiuni agricole şi anume:

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

ESTUL – cultivat în fâşii aproape continui dispre est spre vest, în strânsă legatură cu factorii naturali şi în primul rând cu latitudinea. Este vorba de prezenţa belturilor. O parte din producţia acestei regiuni este exportată chiar dacă S.U.A. importă cantităţi de zahăr, fructe.

VESTUL – regiune de creştere mai ales extensivă a animalelor (bovine, ovine), pe seama păşunilor şi fâneţelor. Nu lipsesc nici culturile irigate (bumbac, legume) apoi grâu de primavară. Toate acestea beneficiază de mari sisteme de irigaţii, baraje, lucrări ameliorative (California, Columbia, Colorado).

Domeniul agricol al S.U.A. mai poate fi împărţit şi altfel:

Câmpiile sudice (litoralul sudic) o fâşie întreruptă de păduri, mlaştini, oraşe cu o agricultură subtropicală şi tropicală (trestie de zahăr, citrice, arahide) continuată spre interior cu un mozaic de culturi: orez, bumbac, soia, porumb, deci *policultură.*

Câmpiile interioare, principala regiune agricolă (Iowa, Ohio = heartland, pentru americani) unde cele mai întinse suprafeţe sunt ocupate cu porumb, soia, combinate cu grâu (Missouri spre Kenntucky) tutun, iar spre nord, porumb, lucernă (plante furajere), creşterea animalelor pentru lapte.

Câmpia şi Piemontul Appalachian remarcate prin creşterea vacilor pentru lapte, cultura cartofului şi pomilor fructiferi.

Culturile irigate din Regiunea Preeriilor şi Cordilierilor, dominate de cultura grâului (Kansas, Dakota, Washington), secară, orz, bumbac, viţă de vie, citrice, dar şi fructe, legume, împreună cu creşterea animalelor pentru lapte şi a păsărilor.

De asemenea agricultura este larg orientată spre producţia vegetală destinată alimentării animalelor (porumb, orz, grâu, furaje, soia, lucernă precum şi o serie de subproduse rezultate din prelucrarea acestora). Porumbul domină producţia cerealieră. Cultivat în asolament cu lucerna şi soia este folosit ca un produs foarte căutat în fermele de porci.

Sunt culturi care se practică tot anul astfel: salata se cultivă vara în nord-est, toamna în California centrală (reg. Salinas) şi iarna în sud-vest (Phoenix).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Utilizarea produselor la două importante culturi:

Alimentaţie umană		Alimentaţie animală	Export	Stoc
Grâu	19%	6%	45%	30%
Porumb		56%	26%	18%

Cotton Belt din sud aproape că a dispărut sub aspectul continuităţii spaţiale făcând loc policulturii, iar în vest, datorită irigaţiilor s-a dezvoltat o puternică agricultură, intensivă ridicând state ca Texasul şi California la un important rang agricol.

Studiile agronomice sunt puternic finanţate de firmele private şi organismele administrative locale pentru obţinerea unor soiuri şi rase cu o productivitate crescută.

Un fenomen semnalat pentru agricultura americană l-a reprezentat criza agricolă de la începutul anului 1980, semnificativă prin numărul mare al falimentelor fermelor familiale legat în principal de export.

Astăzi agricultura americană se îndreaptă spre o policultură, menţinând însă şi structuri tradiţionale.

Statistica

- populaţia agricolă – 3,5% din populaţia activă (3.600000 persoane/1984)
- 90-95% din populaţie sunt proprietari (farmers)
- exploatări mici, 10-15ha în împrejurimile oraşelor
- exploatări mijlocii, 100-200ha (cerealicultura şi creşterea animalelor)
- exploatări mari, peste 200ha (aparţin unor corporaţii de producători – California, Florida), precum şi marilor crescători de animale din regiunea Marelui Bazin, Preeriilor etc.

Tipuri de exploatare (G. DACIER, 1984)

- mica exploatare irigată, în regiunea de Vest; cu 10-20ha, cu mare productivitate; foloseşte forţa de muncă sezonieră
- mica exploatare periurbană, mai ales pentru legume şi flori; proprietarul lucrează în oraş; aşa numita *part-time farm**.

* Ferme specializate în creşterea animalelor lapte - în nord şi în jurul marilor oraşe (Dairy Farm).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

- exploatarea clasică, în care se combină culturile, creşterea animalelor, mecanizarea cu pregătirea tehnica agronomică deosebită.
- exploatarea în care proprietarul este ocupat în alt serviciu; el coordonează activităţile
- exploatarea în societăţi anonime (*corporate farming*) de dimensiuni mari, cu manager. Aceste societăţi deţin cam 4% din suprafaţa cultivată.

Pregătirea agronomică prin:

- Agricultural College (informaţii tehnice, culturi, hibridizări, asolamente, ierbicide lichide şi amestecuri în apă pentru irigaţii, tehnică de protecţie a solului).
- pentru fermieri prin Agricultural Research Service şi State Agricultural Experiment Station
- vânzarea recoltelor prin corporaţii (e. Sunkist – regrupează producătorii) sau prin *agribussines*, care are legături cu industria (citrice în Florida)
- competiţie

Produsul	locul în lume	% din prod. mond.	% export	loc mondial (export)
Porumb	1	45 (1985)	25%	1
		191500000t		
Grâu	3	14	50	1
		59430000t		
Orez	11	1-2	60	
Soia	1	60	65	1
Ananas	1	30		exportă
Citrice	1	25		1
Struguri şi vin	3-5	5		exp.+ imp
Legume	1			exportă

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Şeptel	număr	locul în lume
Bovine	101749	3
Ovine		
Cabaline	10000000	1
Porcine	56798000	2
Carne	32445000	2

Irigaţia constituie, cel puţin pentru jumătatea vestică, o preocupare majoră. În acest sens s-au construit pe marile sisteme hidrografice, baraje, mari colectori de apă pentru irigaţii dar şi pentru evitarea unor viituri catastrofale care ar apărea pe fluvii şi râuri.

7.3 CĂILE DE COMUNICAŢIE ŞI TRANSPORTURILE

Marea desfăşurare în latitudine dar şi în longitudine, pe distanţe de mii de kilometrii au obligat S.U.A. să construiască şi să amenajeze o reţea de căi de comunicaţie pe cât de dezvoltată pe atât de rapidă şi lesnicioasă. Primele căi de comunicaţie au apărut în est, acolo unde şi de unde a început descoperirea şi cunoaşterea pământului nord-american. În aceste condiţii reţeaua cea mai deasă se găseşte pe această latură a ţării, extinzându-se în regiunea Marilor Lacuri.

Pentru transportul materiilor prime sunt folosite îndeosebi căile ferate şi cele fluviatile, iar pentru transporturile pasagerilor, căile rutiere. Se realizează în acest fel legături între regiunile unde se desfăşoară activităţi miniere, agricole, silvice şi, regiunile în care se desfăşoară activităţi din sectoarele secundar (industrie) şi terţiar (turism, comerţ, etc.).

Desigur, asupra amplasamentului căilor de comunicaţie un rol deosebit l-au avut condiţiile naturale, mai favorabile în regiunile de câmpie, multe trasee urmărind culoarele de vale, depresiunile şi mai incomod şi costisitor, în regiunile munţilor Appalachi şi, mai ales în Cordilieri. Aici a fost necesară pe de-o parte, construirea podurilor,

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

viaductelor iar pe de alta permanenta întreţinere a lor. În S.U.A. cele mai importante poduri şi tuneluri se întâlnesc în statele: Utah peste Great Salt Lake; Louisiana – Pont Chartrain Lake – New Orleans; peste Mississippi la St. Louis, Memphis, Baton Rouge iar tuneluri în statul Washington – New Cascade (Munţii Cascadelor) de 11500m; în statul Colorado – Moffat de 9820m. În regiunea New York se întâlnesc tuneluri submarine, remarcându-se: East River (2500m lungime), Hudson River (2450m lungime), Union City Tube. În anul 1872 se construieşte în America de Nord prima cale ferată transcontinentală. Ea unea New York şi San Francisco.

Prin lungimea căilor de comunicaţie şi a parcului de mijloace de transport, S.U.A. se situează pe primul loc în lume. Căile ferate reprezintă principalul sistem de transport pentru materiile prime, precum şi pentru multe semiproduse şi produse, pasageri. Primele construcţii feroviare datează din 1828, pentru ca în anul 1916, lungimea căilor ferate să fie de 428000 km. Treptat locul căilor ferate este luat de cel al căilor rutiere, încât lungimea lor s-a redus la 340000km în 1976 şi 187691km în 1993. Cea mai mare densitate este cunoscută în nord-estul industrial, circa 15 km la 100km^2 (fig.42).

Ţara	lungimea reţelei de căi ferate				electrificate	densitate
SUA	1916	1974	1980	1993		
	428000	288300	340000	341000	33,9%	2,2km/100km^2

În cea mai mare parte liniile principale sunt duble iar magistralele au chiar patru linii. Magistralele feroviare, traversează continentul, prima de acest fel fiind New York – Chicago – San Francisco; urmează apoi Philadelphia St.-Louis – Los Angeles. Sunt şi magistrale care leagă oraşe din regiuni puternic industrializate cum este nord-estul industrial, cu mari regiuni comerciale, ca aceea de la Golful Mexic (New York – New Orleans – Port Arthur).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

S.U.A. - Traficul de călători

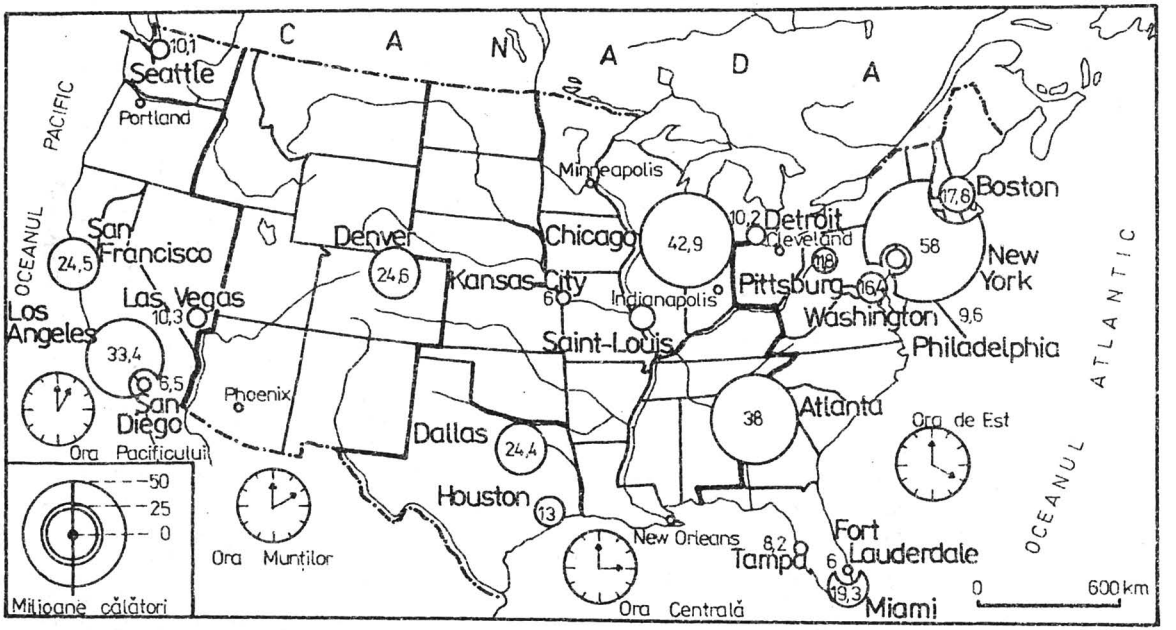

Fig. 42

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Magistralele care unesc estul cu vestul S.U.A. sunt:

- New York-Chicago (New York Central), magistrala cu cel mai activ trafic
- Boston-Chicago-Omaha-Salt Lake City-Portland
- New York-Chicago-St. Louis-Kansas City-Denver-Sacramento-San Francisco
- Philadelphia-Chicago-St.Louis-Kansas City-Albuquerque-Los Angeles
- Baltimore-Washington-Atlanta-Jackson-Dallas-El Paso-Phoenix-Los Angeles
- Boston-New York-Philadelphia-Washington-Savannah-Miami
- Detroit-Cincinnati-Knoxville-Atlanta-Mobile
- Chicago-St. Louis-Memphis-New Orleans
- Minneapolis-Kansas City-Dallas-Houston
- Spokane-Salt Lake City-Denver-El Paso
- Seatle-Sacramento-San Francisco-Los Angeles-San Diego

Există 30 de linii ferate spre Canada şi 11 spre Mexic.

Printre marile noduri feroviare se numără Chicago unde se întâlnesc 39 de linii. Din acest punct de vedere oraşul Chicago poate fi considerat un mare complex feroviar, apoi Pittsburgh, New York, St. Louis, Indianapolis, Kansas City, Denver, Albuquerque. Se mai practică transportul cu ferry-boat-ul.

În transportul de mărfuri pe căile ferate predomină: minereurile, cărbunii, produse industriale, cerealele, bumbacul, legumele şi fructele, animalele şi produsele animaliere.

Transportul rutier constituie o foarte veche cale de legătură. Pătrunde în cele mai dificile regiuni din punct de vedere al accesibilităţii. Numărul mare al şoselelor, gradul lor de modernizare, permite un trafic fluent şi un confort sporit, care fac din S.U.A. deţinătorul primului loc mondial din acest punct de vedere. Însăşi apariţia automobilului, ca şi continua sa perfecţionare au impulsionat dezvoltarea şi modernizarea drumurilor şi odată cu aceasta apariţia motelurilor, marilor parcări, al refugiilor ultramoderne, într-un cuvânt a unei infrastructuri competitive.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

S.U.A. deţine peste 5 milioane km lungime din cele peste 16 cât însumează reţeaua rutieră a globului. Densitatea medie a reţelei rutiere a S.U.A. este de 660km la 1000km^2. Statele cu cea mai deasă reţea de şosele modernizate sunt: Indiana, New Jersey, Connecticut. Pe teritoriul S.U.A. trece cea mai lungă şosea de pe glob, "panamericana", cu o lungime de 15000km, cu trei sectoare, dintre care două pe teritoriul S.U.A.: Alaska Highway – construită între cele două războaie mondiale, care porneşte din Alaska (Fairbanks) şi se termină la Seatle, şi Autostrada Pacifică, din Seatle până în oraşul Tucson (Arizona).

Autostrăzi importante:

- New York-Cleveland-Chicago-Salt Lake City-San Francisco
- New York-Pittsburgh-St. Louis-Kansas-Los Angeles
- Washington-Atlanta-Dallas-Phoenix-Los Angeles
- Boston-New York-Washington-Miami
- Detroit-Cincinnati-Atlanta-Tampa

Podurile rutiere de primă mărime sunt: Lake Pontchairn, Canseway I şi II (Louisiana), San Francisco-Oakland (California), Verrazano-Narrows-New York; Golden Gate-San Francisco, iar dintre tunelurile rutiere cele mai numeroase se găsesc în Cordilieri şi apoi în Appalachi.

Există autostrăzi (Hollywood Freeway-Los Angeles) pe care se circulă cu viteze crescute în raport direct cu numărul exagerat de mare al automobilelor cuprinse în transportul zilnic. Cea mai deasă reţea de autostrăzi se întâlneşte în nord-estul ţării de unde pornesc principalele autostrăzi din S.U.A.. Aceeaşi mare desime de şosele şi autovehicule se află în statul California, legată de prezenţa unor oraşe ca: Los Angeles, San Francisco, San Diego.

Transporturile pe apă, au fost printre primele care au ajutat la răspândirea civilizaţiei, dintr-un continent în altul, dintr-un loc în altul al aceluiaşi continent, dintr-o ţară sau regiune în alta. Însăşi descoperirea continentului nord-american se datoreşte navigatorilor. Astăzi transporturile la distanţe mari, se realizează pe apă: oceane, fluvii mari şi ceva mai nou pe canale (fig.43).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Fig. 43

Transportul pe apă în S.U.A. se face fie pe Marile Lacuri, inclusiv Sf. Laurenţiu şi o serie de canale din regiune (Erie care leagă lacurile cu Hudson şi New York, Toledo-Cincinnati, Chicago, Welland, Long Sep, Clair), pe care se transportă materii prime dar şi produse industriale şi agricole, fie pe râurile şi fluviile interioare. În transporturile fluviatile traficul cel mai intens se realizează pe sistemul hidrografic Mississppi-Missouri. Mississippi este navigabil

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

de la Mineapolis pe o distanţă de 3000km. El primeşte alte râuri navigabile, printre care Red River, Tennessee. Potenţialul său a crescut prin construirea canalului Chicago-St.Louis, care face legătura directă cu apele Golfului Mexic. Prin intermediul unor canale, suficiente pentru pătrunderea unor vase până la 20000tdw, se face legătura între: Marile Lacuri-Sf. Laurenţiu şi Oceanul Atlantic; între Marile Lacuri-Mississippi şi Golful Mexic şi de aici prin canalul Panama cu oceanul Pacific. Navigabile sunt şi fluviile: Mackenzie, Colorado, Yukon, Columbia.

Porturile de la "marea interioară" (Marile Lacuri) sunt destul de numeroase şi active, unele tot timpul anului altele parţial, având în vedere apariţia îngheţului cum este cazul şi pe fluviul Yukon (fig.44).

Astfel, prin portul Duluth-Superior se expediază minereuri de fier către centrele siderurgice situate în această regiune. Prin porturile Chicago, Toledo, Detroit, Cleveland, Buffalo (cu un trafic annual cuprins între 11 şi 50 milioane tone) se tranzitează materii prime, produse industriale şi agricole. Porturile fluviatile Pittsburgh, Huttington, St. Louis, Cincinnati, Memphis, Minneapolis au un tranzit anual cuprins între 5-20milioane tone.

Transporturile maritime, inclusiv cabotajul, realizează cea mai mare parte a transporturilor intercontinentale. Ele s-au dezvoltat în strânsă legătură cu necesitatea schimburilor, importuri, exporturi pe care S.U.A. le-a permanentizat şi dezvoltat de foarte multă vreme. Prin porturile de la faţada atlantică se importă: petrol şi produse petroliere, minereuri, produse diverse şi se exportă: cărbune, cereale, produse petroliere etc.

Porturile de primă mărime situate în această parte a ţării sunt: Boston care deserveşte New England, asigurând schimburile cu Europa; New York, un imens complex portuar-comercial, inclusiv pentru cabotaj; Philadelphia şi Baltimore, porturi cu funcţii portuare complexe; Norfolk şi Newport-News, mari exportatori dar şi importatori de cărbune, cereale, minereuri (fig.45,46).

Şi la Golful Mexic se găsesc porturi specializate în expediţia şi cabotajul unor materii prime din regiune (petrol, gaze, sulf, fosfaţi) dar şi produse agricole şi industriale. Cele mai importante sunt: Tampa (Florida), Houston, Port Arthur, Beaumont, Corpus Christi (Texas).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

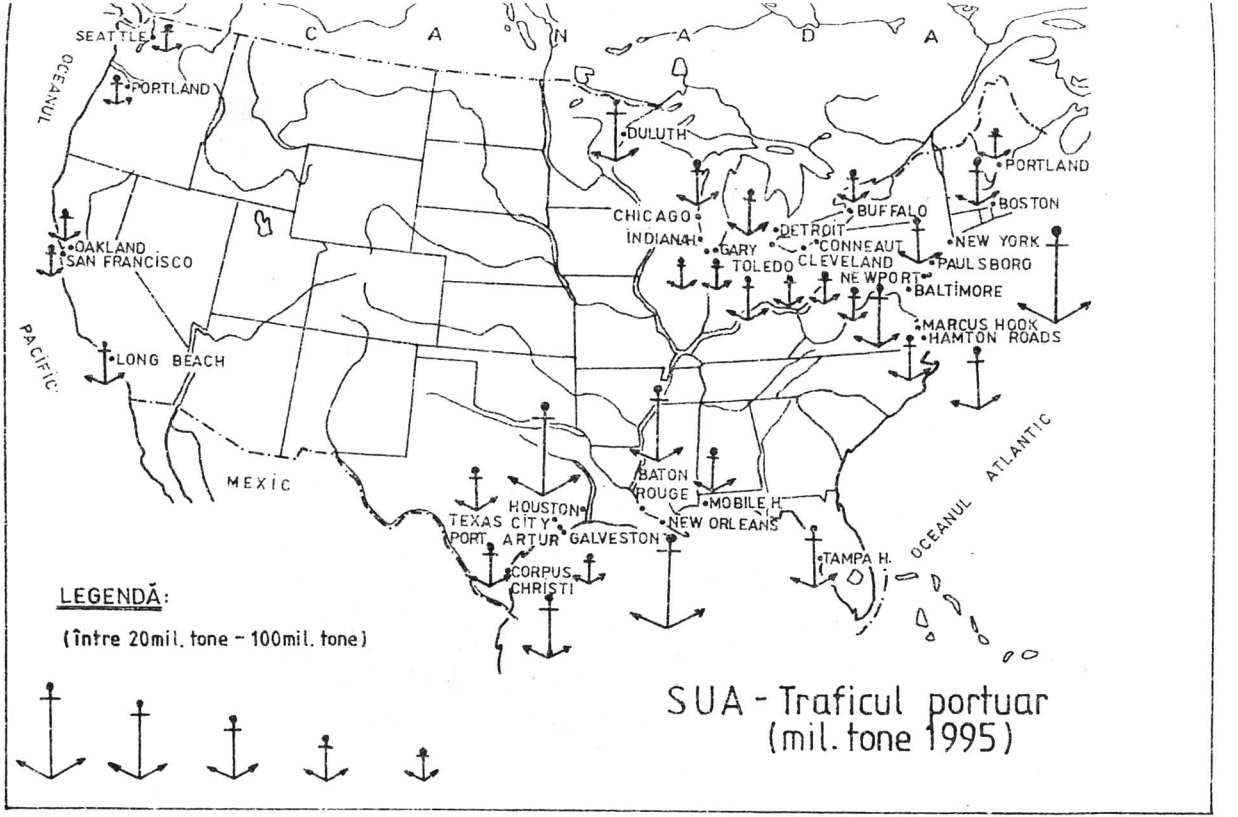

Fig. 44

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

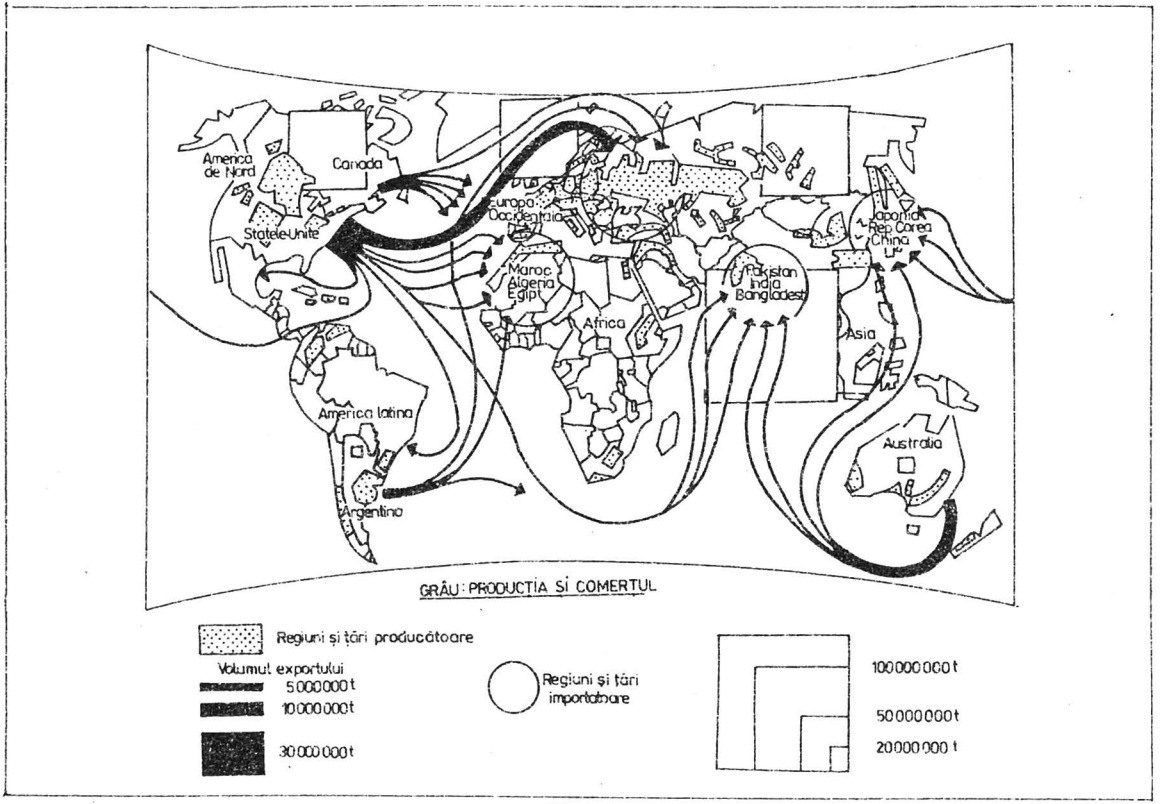

Fig. 45

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

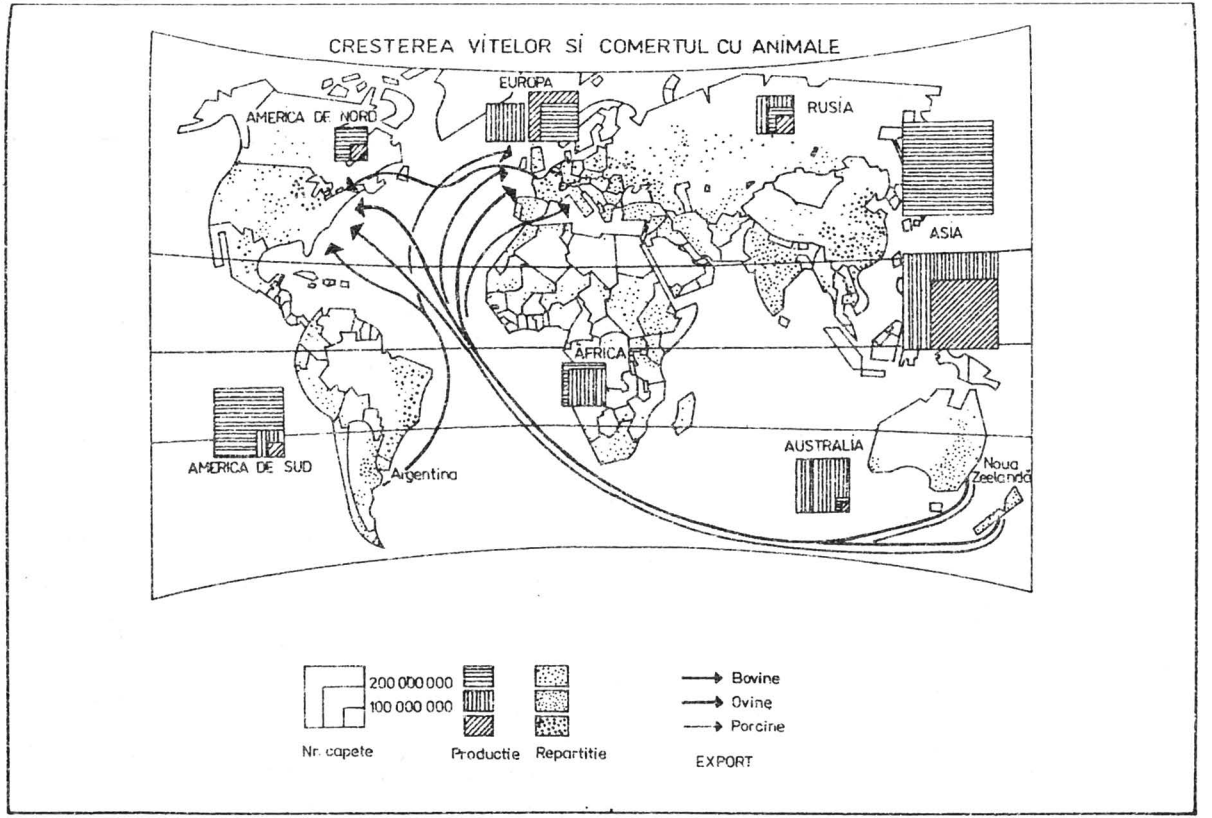

Fig. 46

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

La acestea se adaugă porturile de la Mississippi, Baton Rouge, New Orleans, cu funcţii foarte variate dependente şi de relaţiile cu ţările Americii Centrale.

La Pacific, San Francisco şi Los Angeles, două complexe portuare (San Francisco-Richmond, Los Angeles-Long Beach) expediază produse petroliere, lemn şi primesc produse diverse. Către nord, Seatle este un port industrial şi port spre Alaska.

Dotarea S.U.A. în ceea ce priveşte numărul de vase (1212) aflate sub pavilion naţional şi străin o situează pe locul 7, iar după capacitate, pe locul 3 (Grecia, Japonia, S.U.A.) cu un total de 52 mil.tdw

Tabel – ***Tipuri de porturi după poziţia geografică***

Portul	Poziţia geografică
New York	estuar
Philadelphia	estuar
Baltimore	estuar
Boston	golf
Portland	golf
Norfolk	estuar
Newport News	estuar
Houston	golful Mexic
New Orleans	delta Mississippi
Beaumont	delta Mississippi
Port Arthur	golful Mexic
Baton Rouge	golful Mexic
Corpus Christi	golful Mexic
Mobile	golful Mexic
Texas City	golful Mexic
Tampa	golful Florida
Los Angeles –Long Beach	golf – Pacific
San Francisco – Richmond	golf – Pacific
Portland	golf – Pacific
Seatle	golf Pacific

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Navele S.U.A., ca şi ale altor puteri maritime, circulă sub pavilion panamez, libian, norvegian. Porturile S.U.A. sunt fie de estuar ca New York, Philadelphia, Baltimore, Norfolk, Newport News fie de deltă, golf etc.

Porturile S.U.A. se găsesc pe principalele rute maritime pe glob.

Stabilirea unor legături rapide cu regiunile interioare sau cu alte continente se face prin puternica reţea de linii aeriene. Este un mijloc de transport care a cunoscut permanent înoiri, în scurtarea timpului parcurs, a confortului, capacităţii de transport şi perfecţionarea sistemelor de urmarire şi control a zborurilor.

Au apărut mari companii aeriene.Mai mult de 55% din transportul mondial aerian revin S.U.A. principalele rute legândAmerica de Nord, îndeosebi S.U.A de Europa. Două companii aeriene fac parte din cele mai mari ale lumii; TWA şi DELTA..Se transportă călători, mărfuri etc

Regiunile de mare concentrare a transporturilor aeriene sunt: New York, Washington, Seattle, Dallas, Chicago, Los Angeles, San Francisco.

Să amintim că în unele din acestea sunt concentrate şi ramurile industriale constructoare de avioane (DOUGLAS-LOS- ANGELES; BOEING-SEATTLE)

Sunt aeroporturi destinate curselor internaţionale dar şi interne:

Kennedy-New York, aeroporturi şi cu destinaţie turistică precum Miami.De asemenea sunt aeroporturi al căror număr de pasageri ajunge la 60mil. (O'Hara-Chicago cu cel mai mare trafic de pasageri din lume/ an (Hartsfield Internaţional).

Rutele cele mai active sunt: New York- Washington, Dallas-Forth Worth cu peste 48 mil. pasageri (1995), New York – Chicago, Los Angeles International circa 46 mil. pasageri, Atlanta cu circa 37 mil. pasageri (1995) San Francisco International cu 31 mil. pasageri (1995), Denver Stapleton International cu circa 28 mil. pasageri New York (J. F Kennedy) cu 27 mil.pasageri (1995), Miami International cu peste 26 mil. pasageri, New Jersey-Newark cu 23 mil. pasageri, Honolulu International cu peste 22 ml. pasageri, Boston-Logan cu peste 21 mil. pasageri, Detroit cu 21mil. pasager îşi Minneapolis cu 20 mil. pasageri.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

În anul 1993 (Economia Mondială în cifre, 1994) numărul total al călătorilor transportaţi cu avionul a fost de 451. 247 000 pasageri din care 45.483.000 pasageri în traficul internaţional. Iar din totalul de 14.480.000 tone mărfuri transportate 7 392 000 au aparţinut traficului internaţional.

Linii magistrale importante leagă S.U.A. cu oraşe din Europa, Africa, America de Sud. Un rol la fel de însemnat îl au avioanele taxi, helicopterele, hidroavioanele, comunicaţiile spaţiale (zborurile cosmice) ca şi telecomunicaţiile.Din acest ultim punct de vedere apreciem rolul S.U.A. în retehnologizarea permanentă a echipamentului utilizat în telecomunicaţii, apariţia telefoanelor celulare, perfecţionarea sistemelor de radio şi televiziune, telecomunicaţiile prin computer.

În sistemul transporturilor sunt incluse cele prin conducte (a apei petrolului, gazelor, produselor chimice) şi cabluri. Ele au fost impuse de distanţele extrem de mari dintre regiuni, centre de exploatare, prelucrare şi consum.

În S.U.A. oleoductele (pipe-line) însumează o lungime de 137 000 km. Prin ele se transportă circa 70-80% petrol brut şi 20-30% produse rafinate. Circa 1 mil. km măsoară lungimea conductelor pentru transportul gazelor. Principalele conducte trec prin Midcontinent legând Golful Mexic cu Marile Lacuri sau statele central-atlantice. Şi Alaska este traversată de o conductă lungă de 1300 km unind centrele de extracţie a petrolului cu portul de expediere Valdez. Tot în nord-vestul S.U.A.o altă conductă pleacă de la Edmonton spre Seattle. Există de asemenea mari centre de distribuire a petrolului şi gazelor de-a lungul magistralelor: Houston, Beaumont, Oklahoma, Kansas, Dallas, Chicago.

Se adaugă transporturile speciale, benzile rulante pentru transportul unor materiale de construcţii şi liniile de înaltă tensiune.

Având în vedere întregul sistem al reţelei de transport şi comunicaţii, în S.U.A.se conturează o regiune, de altfel principala, cu cel mai accentuat trafic, cu o densitate şi varietate extrem de mare. Este vorba de Nord-Est, regiune puternic dezvoltată din punct de vedere economic care, a impus existenţa unor fluxuri de produse şi informaţii de excepţie spre principalele oraşe

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

7.4 COMERŢUL EXTERIOR

Activitatea economică a unei ţări, trebuie să fie strâns legată de schimburile şi legăturile pe care aceasta le realizează cu diverşi parteneri. În aceste condiţii potenţialul industrial şi agricol în principal, extrem de ridicate fac din S.U.A. cel mai puternic stat al lumii, care şi-a dezvoltat o activitate comercială corespunzătoare exigenţelor contemporane.

Exportul dar şi importul în zilele noastre au neapărat nevoie de cooperarea cu factori naţionali şi internaţionali, organisme cu rol de influenţă, participare sau colaborare în plan financiar, strategic. Unele din acestea au apărut chiar în S.U.A.(F.M.I., B.M. ş.a) iar altele (O.M.C.)-1995, vin să jaloneze, să direcţioneze piaţa multor produse, care se îndreaptă mai ales spre ţările în curs de dezvoltare situate destul de modest din punct de vedere al posibilităţilor de cumpărare.

Să nu uităm că, din cele 100 de burse de mărfuri câte există în lume, 18 se găsesc în S.U.A. mai importante fiind:bursa cerealelor la Chicago; bursa cafelei, zahărului, bumbacului la New York, bursa orezului la New Orleans; bursa florii-soarelui la Minneapolis etc.

S.U.A. deţine 15% din importurile mondiale de mărfuri şi 13% din schimburile comerciale cu produse manufacturate.

În structura exporturilor un loc important îl ocupă produsele industriale (mijloace de transport, produse electronice, electrocasnice) unele din instalaţii fiind asamblate în alte ţări în care se găsesc filiale ale companiilor americane; este vorba de subramura automobilelor.

Exportă de asemenea minereu de fier, cărbune, lemn, produse petroliere, cereale, produse alimentare, produse chimice, fosfaţi, bumbac şi produse textile, produse poligrafice, încălţăminte.

La import, un loc deosebit îl ocupă minereurile feroase şi neferoase produsele tropicale (cafea, cacao, ceai, banane) hârtie, cauciuc, ţesături de lână.

Principalii parteneri sunt ţări din Europa, cu deosebire ale Uniunii Europene către care exportă: cereale, bumbac, automobile, avioane, produse chimice, iar de aici importă: utilaje, autovehicule, vinuri şi alte băuturi alcoolice, produse textile şi încălţăminte.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Cel puţin în comerţul mondial cu produse alimentare S.U.A.deţine 13,5%. Un procent important îl reprezintă legăturile cu ţări din America Latină. Comerţul constă în schimburile de mijloace de transport, produse chimice, textile, produse tropicale, petrol şi produse petroliere.

S.U.A. exportă către Canada, un partener important, mijloace de transport, produse siderurgice, electrocasnice şi importă lemn şi produse din lemn, materii minerale (nichel, bauxită, zinc) ş.a.

Se dezvoltă în ultimul timp schimburi cu China. Către Japonia S.U.A. exportă produse alimentare, bumbac utilaje industriale şi agricole, mijloace de transport.

Legături comerciale sunt stabilite cu Australia şi ţări ale Africii. Ele dau o notă distinctă, nouă, schimburilor contemporane. În ultimul deceniu a luat o amplă dezvoltare comerţul mondial cu servicii creînd un adevărat angrenaj între domenii de activitate foarte diferite. Este vorba de serviciile subordonate unor activităţi industriale, cele bancare şi de turism. Acest comerţ – export şi import de servicii, anulează activitatea globală a unor ţări stimulând economia. Iată, S.U.A. constituie unul din principalii exportatori şi importatori de servicii. În structura importurilor din sectorul terţiar, domină turismul (35%) comunicaţiile (6%) serviciile bancare (5%).

7.5 TURISMUL

Nenumărate sunt obiectivele din această ţară care declanşează permanent mirajul spre a fi văzute şi admirate. Începând cu peisajele, cu marea varietate a acestora de la cele arctice la cele subtropicale, tropicale, de la cele deltaice la etajele norilor şi ceţii, de la pădurile luxuriante la deşerturile aproape lipsite de viaţă, din Alaska spre California, din Florida spre Sf. Laurenţiu şi continuând cu parcurile naţionale, rezervaţiile naturale monumentele de artă şi cultură, festivalurile naţionale şi internaţionale, staţiuni balneare, totul se oferă cu prisosinţă celor doritori.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Parcuri naţionale		anul înfiinţării
	Yosemite (California)	1890
	Glacier (Montana).	1910
	Mount Mac Kinley (Alaska)	1917
	Grand Canyon (Arizona)	1919
	Isle Royal (Michigan)	1931
	Everglades (Florida)	1934
	Big Band (Texas)	1935
	Olimpyc (Washington)	1938
	Kings Canyon (California)	1940
	North Cascade (Washington)	1968
	Yellowstone (Wyoming, Montana, Idaho)	1972
Parcuri Istorice naţionale		
	Chsapeake şi Ohio	
	Canal (Maryland-West Virginia)	
	District of Columbia	

Monumente Naţionale: Statuia Libertăţii din New York

Regiuni şi centre turistice

Regiunea Cordilierilor-peisaje

a) *California*
- staţiuni maritime (Malibu, Santa Barbara, San Diego)
- staţiuni montane (Passadena)
- Centre de atractie (Golful San Francisco, Los Angeles, San Diego, Sacramento)

b) *Munţii Stâncoşi*
- peisaje
- parcuri naţionale (Yellowstone, Yosemite, Rocky Mountains, Grand Canyon)
- Centre de atracţie (Las Vegas, Denver, Colorado Springs, Salt Lake City)

c) *Litoralul pacific*
- peisaje - Fluviul Columbia cu defilee,
- lacuri de baraj, păduri cu plante rare
- centre de atracţie (Seattle, Tacoma)

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

d)*Regiunea atlantică* - peisaje (statele Maine, Vermont)
- centre de atracţie
1) New England (agrement, odihnă)
2) Cascada Niagara - peisaje
- centre de atracţie (Lake Placid, New York, Philadelphia, Washington, Chicago, Detroit)

e) *Florida* - peisaje
- turism balneoclimateric
- centre (Miami Beach, Daytona, Jacksonville)

f) *Regiunea de la golful Mexic* - peisaje (Delta Mississippi)
- centre de atracţie (New Orleans, Houston, Dallas)

Tipuri de turism

A) Balnear-maritim – nord-vestul S.U.A, nord-estul S.U.A., California
B) Balnear-turistic-Florida
C) Montan şi de Sporturi de iarnă - Munţii Appalachi, Stâncoşi
D) Agrement acvatic- NE – S.U.A.(sporturi nautice, pescuit sportiv, băi)
E) De vizitare a punctelor turistice
- Canionul Colorado
- Casacada Niagara
- Parc Yellowstone

F) Cultural
- Statuia Libertăţii
- Casa Albă
- Hollywodd

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Capitolul VIII

DINAMICĂ ŞI DIFERENŢIERI ÎN ECONOMIA S.U.A.
(GEODINAMICA S.U.A.)

Principiile care au stat la baza regionării spaţiului S.U.A. sunt destul de diferite şi ele se referă la: cadrul natural, cadrul uman, istoric, activităţi umane. Pe când factorii naturali delimitează regiunile, cei umani completează şi nuanţează complexitatea întregului peisaj. De fapt trei factori sunt esenţiali în organizarea spaţiului S.U.A. şi anume: opoziţia între Est şi Vest, contactul dintre regiunile litorale şi cele interioare, rolul major al metropolelor (R. Froment, R. Kienast, 1983).

Deşi este ţara cu cea mai puternică economie, S.U.A. înregistrează şi o serie de diferenţieri marcate de inegalităţi atât în ceea ce priveşte populaţia cât şi repartiţia acesteia, de la teritorii puţin sau aproape deloc populate la nuclee de foarte mare densitate, activităţile umane etc.

La scara marilor ansambluri spaţiale se constată o localizare regională, cu regiuni în care sunt prezente activităţi esenţiale şi complexe şi regiuni în care actvităţile sunt mai puţin complexe, mai puţin decisive (R. Knafu, 1987).

- Ramâne prin urmare *regiunea de gravitate tradiţională* din NE şi se conturează din ce în ce mai mult două regiuni de atracţie, cei doi poli şi anume Sudul şi Texas-ul.
- *Regiuni de mare şi continuă atracţie*: centura care uneşte mare parte din statele California, Arizona, Texasul, Louisiana, Florida; state

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

din piemont; partea septentrională a regiunii New England; doua nuclee în jurul oraşelor Denver (Colorado) şi Salt Lake City (Utah); nord-estul Pacific şi estul statului Wisconsin; (oraşe reprezentative, forţe atractive cum sunt: San Francisco, Sacramento, Los Angeles, San Diego, Phoenix, San Antonio, Houston, New Orleans, Tampa, Miami, Charlotte, Washington, Baltimore.

- *Regiuni de atracţie recentă,* situate de-o parte şi de alta a fluviului Mississippi (Missouri, Ohio, Kentucky etc.) cu oraşe reprezentative: Saint Louis, Nashville, Memphis.
- *Regiuni repulsive,* nuclee de continuă migraţie, Kansas, Minnesota, Dakota de Nord şi Sud, Iowa, Illinois, Ohio, Pennsylvania, New York, o parte din statele din New England.
- *Regiuni puţin populate sau în echilibru,* ocupă o bună parte a statelor din vest: Washington, Oregon, Nevada, Colorado, Utah, New Mexico, Wyoming s.a.

Toate aceste particularităţi, asociate spaţial, au separat patru mari ansambluri regionale astfel: ***REGIUNILE NEW ENGLAND şi MIDDLE ATLANTIC*, REGIUNEA CENTRALĂ, SUDUL AMERICAN, VESTUL AMERICAN*** (fig.45).

8.1 REGIUNILE NEW ENGLAND ŞI MIDDLE ATLANTIC

(împreună cu Marile Lacuri alcătuiesc Nord-Estul American "Centrul Vital" al ţării – Manufacturing Belt)

Caractere generale.

*Statele din ambele regiuni deţin 6,2% din suprafaţa ţării şi aproximativ 26% din populaţie: Maine, New Hampshire, Massachussetts, Rhode Island, Vermont, Connecticut, New York(p)**, New Jersey, Pennsylvania(p), Delaware, Maryland, District of Columbia*

---

* New England + Middle Atlantic + Marile Lacuri = Nord-Estul American.

** Parţial, cu activităţi care gravitează şi spre alt stat.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Regiunea se desfăşoară între litoralul atlantic şi Marile Lacuri*, până la Minnesota. Un peisaj de munţi (M. Appalachi – Adirondacks, White) şi depresiuni, câmpii şi podişuri, păşuni şi păduri, fluvii şi lacuri-canale sintetizează cadrul natural al regiunii. Munţii, care nu trec decât forte rar de 1000m, ocupă suprafeţe însemnate în statele Maine, Vermont, New Hampshire, New York. Aparţin cutărilor caledonice, sunt intens şlefuiţi. Culmile sunt separate de către culoare de vale clar exprimate cum sunt Mohawk şi Hudson.

Îndeosebi, pe teritoriile statelor Pensilvania, Virginia, Carolina, se găseşte Piemontul Appalachian, continuat spre ocean cu o câmpie litorală îngustă. Este formată pe o cuvertură nouă cuaternară care are dedesubt un sedimentar din care nu lipseşte cretacicul. Câmpia este străbătută de trei estuare principale: Hudson, Delaware, Chesapeake, adevărate culoare de pătrunderea apei şi aerului oceanic umed spre interior.

Ocupă o parte însemnată din suprafaţa şi populaţia ţării, realizează circa 50% din producţia industrială şi 2/3 din comerţul exterior. 53% din populaţia activă este ocupată în sectorul secundar. În această regiune se găsesc mari organisme şi societăţi financiare, instituţii de schimb. Aici se află cea mai mare aglomerare urbană din S.U.A., megalopolisul BOSWASH, cu foarte multe oraşe care depăşesc 200000 locuitori, dintre care, două trec de 1 milion de locuitori: New York (7,3 mil.loc., 17,7 mil.loc), Philadelphia (1,5 mil.loc), iar altele cu o populaţie cuprinsa între 500000 – 1000000 loc**. Baltimore, Boston. Circa 70% din populaţie se află în regiunea de la est de Mississippi, din care 40% există în cele 12 state şi districtul federal din regiunea de faţă. Se disting cinci mari aglomerări urbane: New York, Philadelphia, Baltimore,

---

* Dacă NE-ul şi cei doi poli, Texasul California, sunt regiuni bine conturate, celelalte, constituie ansambluri mai puţin bine structurate.

Un rol important l-a avut construirea în 1825 a canalului Erie. El leagă lacul cu acelaşi nume de fluviul Hudson, drum navigabil de importanţa majoră pentru regiune. De aceeaşi importanţă se bucură şi canalul care leagă Marile Lacuri de fluviul Mississippi. În aceste condiţii Noua Anglie (New England), Middle Atlantic şi Regiunea Marilor Lacuri devin "Centrul Vital" al naţiunii şi un mare producător de bunuri.

** Oraşul Washington împreună cu aria metropolitană are peste 3 mil. loc.(Studgar = peste 600000 loc.).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Boston, Washington separate de către spaţii neurbane. Legăturile inter-urbane se realizează prin nenumărate căi de comunicaţie fie pe uscat fie pe apă (Hudson, Mohawk).

Industria, cu valenţe deosebite ale celei grele, în care statele Pennsylvania,New York, Maryland joacă un rol deosebit şi cu industria prelucrătoare prezentă în ambele regiuni, impune prestigiul economic al acestui spaţiu.

Principalele centre industriale sunt: New York, Boston, Philadelphia Baltimore, Pittsburg, Buffalo* .

Agricultura este prezentă prin cele patru centuri (belt-uri) şi anume: zona de creştere a animalelor pentru lapte (Noua Anglie) dar şi a păsărilor; zona de cultură a unor cereale, legume, fructe .

În regiunea atlantică, pomicultura, legumicultura şi creşterea animalelor sunt destinate marilor aglomerări urbane. Se poate spune că există o populaţie industrială şi alta agricolă care contribuie la dezvoltarea regiunii. Dacă în New England există preocuparea pentru creşterea animalelor, în statele din Middle Atlantic se mai cultivă legume (New Jersey), se cresc păsări, vaci pentru lapte (Delaware, Maryland, Virginia), este răspândită horticultura. În Piemont se cresc animale, se cultivă tutun (Virginia, Carolina de Nord).

Există nenumărate posibilităţi de turism (week-end) în: M. Adirondacks, White (ca peisaje, lacuri glaciare), Catskill (Appalachii de NE), litoralul din New Jersey.

New England (Noua Anglie). Cunoaşterea regiunii a început cu anul 1620, prin debarcarea la Capul Cod a puritanilor (Fraţii Pelerini). Au fondat mai întâi Plymouth apoi Boston, pentru ca mai târziu, să apară colonia Massachussetts – coloana vertebrală a Noii Anglii (J. Bauberot, Encyclopedia universalis, vol.13). Au urmat apoi alţi imigranţi, care, treptat au contribuit la formarea celorlalte state.

Populare, aproape continuă începând cu secolul al XVII-lea, a premers apariţia oraşelor, a unor structuri urbane, implicit dezvoltarea industriei chiar dacă, la început, primele fabrici au fost cele de prelucrare

*Buffalo - centru care aparţine statului New York dar funcţional poziteză şi zona Marilor Lacuri.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

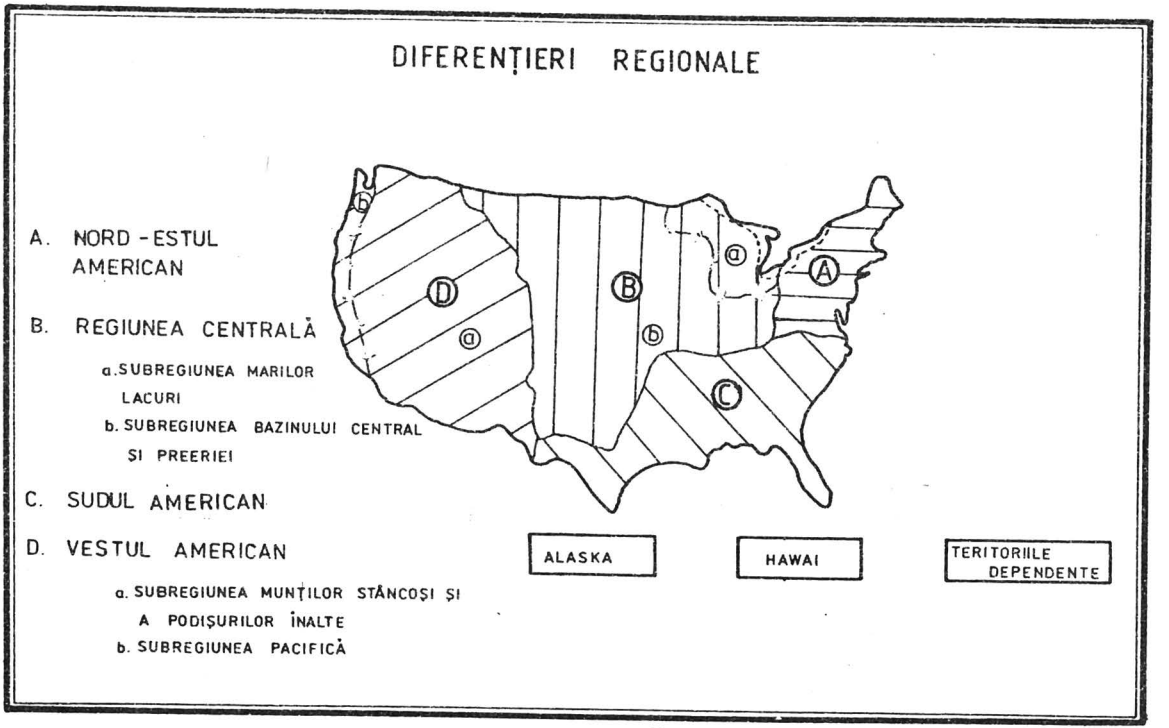

Fig. 45

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

a materiei prime textile, alimentare şi a lemnului. Treptat materia prim s-a diversificat, aducîndu-se şi din import, consecinţa imediată fiind apariţia unor noi ramuri industriale (construcţii de maşini până la cel mai moderne, industria chimică, a materialelor de construcţii).

Noua Anglie este o regiune de echilibru între o agricultur stabilizată, în care suprafaţa cultivată se afla în restrângere rămânând însă cultura cartofului, între industrie şi servicii, cu o reţea urban structurată, asemănătoare Europei Occidentale, cu o industrie uşoar de mare competitivitate, cu ferme mici (50-100ha).

În multe din oraşele regiunii se vorbeşte franceza dar şi germana elemente de spiritualitate care dau o notă aparte peisajului cultural.

Turismul este o activitate care, aşa cum o prezintă statisticile revitalizează economia regiunii, având în Boston o metropolă de mare influenţă (fig.46).

Middle Atlantic. Aici trăiesc circa 20% din populaţia S.U.A. între Boston şi Washington. Densitatea medie de circa 250 locuitori pe kmp, este asemănătoare celei din Europa Occidentală. Industria furnizează o bună parte din producţia naţională, iar schimburile – foarte active şi foarte diverse – se realizează pe un mare front portuar.

Regiunea se detaşează printr-un vast sector terţiar, cu centre internaţionale de decizie printre care New York, care concentrează cele mai mari societăţi comerciale, financiar-bancare ale lumii (Wall Street, Sediul Fondului Monetar Internaţional - FMI), un mare centru politic (Sediul Naţiunilor Unite – ONU). Este şi un foarte important foyer intelectual al lumii. Cu toate acestea şi acest segment se confruntă cu: insecuritate, şomaj, poluare etc. Există o puternică agricultură periurbană cu preocupări în creşterea animalelor, horticultură. În unele estuare se practică ostreicultura (crabi, languste). Specializat în conservarea produselor obţinute din pescuit este oraşul Cape May (New Jersey). Se obţin ca subproduse: făină de peşte, ulei, ingrediente. În apele platformei continentale, la întâlnirea apelor reci ale curentului Labrador cu cele calde ale curentului Golfului, pe seama unui plancton deosebit de bogat se practică pescuitul heringilor, macroulul.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

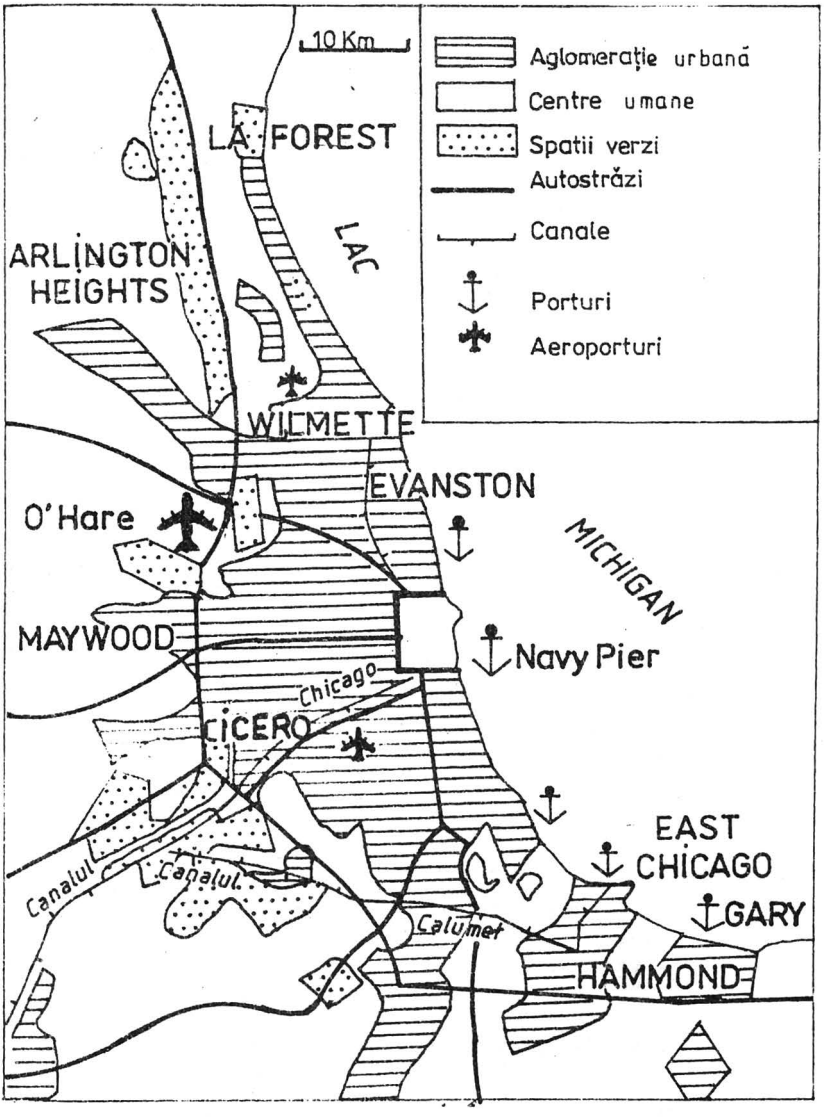

Fig. 46

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

8.1.1. NEW ENGLAND

- state cu industrializare precoce Massachussetts, Connecticut, Rhode Island; s-a început cu industria uşoară (textilă şi alimentară) înlocuită treptat de aeronautică, electronică, instrumente de măsură
- creşterea animalelor pentru carne şi lapte; cultura tutunului, pomicultura, legumicultura, pescuitul
- turismul (peisaje, staţiuni, vânătoare)

ASEZĂRI (elemente particulare)

BOSTON (Massachussetts)

- fondat în 1630 de J. Whinthrop; aşezat într-un estuar, încadrat de un peisaj colinar (glaciar)
- oraş al tradiţiei engleze şi puritanismului, al vechii aristocraţii, al unui învăţământ de excepţie (UNIVERSITATEA HARVARD)
- mare conurbaţie a S.U.A. împreună cu oraşe satelit, situate până la 60 km distanţă: Everett, Somerville, Watertown, Arlington ş.a. Construcţii vechi tradiţionale şi cartiere cu o arhitectură ultramodernă (John Hancock)
- metropolă oceanică a regiunii New England; se numără printre primele zece centre industriale ale ţării; industria textilă tradiţională
- sectorul terţiar ocupă 70% din populaţie
- are o activitate portuară susţinută: prin el se importă combustibili, metale etc.
- este prezentă industria de vîrf: electrotehnică, optică medicală
- ***funcţia industrială*** predomină (industria uşoară, chimică, constructoare de maşini)
- ***funcţia de transport*** : lungimea cheiurilor peste 60 km, port foarte activ, nod feroviar, rutier şi aerian
- ***funcţia financiar-bancară***: firme, bănci
- ***funcţia comercială***: piaţă a lânii şi peştelui
- activităţi culturale (Universitatea Harvard, Boston University, Institutul Massachussetts – MIT, cel mai mare conservator din S.U.A., Muzeul de arte, Sala de concerte Boston City Hall)

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

PROVIDENCE (RHODE ISLAND)

- fondat în anul 1636
- situat la golful Narragansett
- ***funcţia industrială – portuară*** (mai ales cabotaj) : industria construcţiilor de maşini (electrotehnică), chimică, textilă; exportă prin avanporturi produse agricole

HARTFORD (CONNECTICUT)

- construcţii de maşini-unelte, aerospaţiale

NEW HAVEN (CONNECTICUT)

- centru industrial, cultural (Universitatea Yale)

BRIDGEPORT (CONNECTICUT)

- centru al industriei construcţiilor navale

PORTLAND (MAINE)

- tranzitul petrolului pentru Canada, industria lemnului, a peştelui, turism

8.1.2. MIDDLE ATLANTIC

- industria se dezvoltă pe seama descoperirii resurselor energetice şi siderurgice (sec.XVII-XIX)
- puternic aflux de imigranţi europeni, apariţia marilor oraşe, a aglomerărilor urbane, a centrelor polarizatoare (New York, Philadelphia, Baltimore)
- industria grea: siderurgia, construcţiile de maşini, petrochimia, industria textilă
- agricultură preorăşenească (legumicultură, pomicultură, creşterea animalelor pentru lapte şi carne etc.)
- sistem modern şi eficient de căi de comunicaţie

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

NEW YORK

- reprezintă principalul centru al S.U.A. unde se desfăşoară completă activitate economică.
- are o populaţie de 7,9 mil. locuitori repartizată astfel: New Yor City 7,9 mil.; Bronx 1,4 mil.; Brooklyn 2,6 mil.; Manhattan 1, mil.; Queens 2 mil.; Richmond 300mii locuitori .
- oraşul propriu-zis este situat la ţărmul Oceanului Atlantic, î zona vărsării fluviului Hudson pe insulele Manhattan, Long, ş Staten, iar suburbiile se află pe continent în mare parte în statu New Jersey.
- împreună cu suburbiile sau oraşele satelit atinge o populaţie d circa 18 mil. locuitori.

- Dintre suburbii şi oraşe satelit se remarcă:

BAYONNE	**72 mii loc.**
CLFTON	**83 mii.**
EAST ORANGE	**76 mii**
ELIZABETH	**113 mii.**
HOBOKEN	**46 mii.**
JERSEY CITY	**611 mii.**
NASHUA	**56 mii.**
NEW ROCHELE	**75 mii.**
NEWARK	**2,1 mil.**
NASSAU-SOFOLK	**2,6 mil.**
PATERSON-PASSAIC	**464 mii.**
NEW BRUNSWICK	**600 mii.**
AMBOY SAYREVILLE	**450 mii.**
FAIR LAWN	**450 mii.**
LODI GARFIELD	**250 mii.**
HACKENSACK	**95 mii.**
IRVINGTON	**420 mii.**
UNION CITY	**400 mii.**
GLEN ROCK	**600 mii.**
WECHAWEN	**40 mii.**

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

- Golful New York a fost descoperit în 1524 de Giovanni Verazano navigator italian. Mai târziu olandezii s-au stabilit în insula Manhattan pe care au cumpărat-o de la indienii *canarsee* pentru suma de 25$. Ei au înfiinţat în 1625 aşezarea Neuwe Amsterdam, devenită apoi capitala coloniei Noua Olandă . În 1664 oraşul este ocupat de englezi care i-au dat numele ducelui de York. Între anii 1785-1790 a fost capitala federaţiei nord- americane, pentru ca în sec. XX să devină cel mai puternic centru industrial al S.U.A. Mare centru industrial, comercial şi mare nod de comunicaţii cu trei aeroporturi J. F. Kennedy, La Guardia, Newark, important céntru de cultură cu Univ. New York (1831) şi multe alte universităţi, biblioteci, muzee (Metropolitan Museum of Art) . Cele cinci cartiere ale oraşului propriu-zis se află fie pe insule (Manhattan şi Statten) fie într-o peninsulă situată între Hudson şi East River unde este Bronx. Brooklyn şi Queens sunt amplasate în vestul I-lei Long iar Richmond şi Manhattan pe insulele Statten şi Manhattan. Una dintre trăsăturile caracteristice este mozaicul de locuitori de origine străină constituiţi în adevarate "insule etnice": Little Italy,Chinatown, Spanish Harlem, Chelsea s.a.

- în 1995 circa 7,5 mil. erau străini dintre care 2,5 mil. evrei 0,85 portoricani, 0,62 italieni şi 1,7 mil. negrii (Harlem, Manhattan, Queens).

- nucleul vieţii economice este Manhattan axat pe Fifth Avenue . Cea mai importantă arteră sub aspect cultural este Broadway –64km

- în Manhattan se afla Wall- Street Village, (cartierul artiştilor), World Trade Center, Rockefeller Center, Palatul O.N.U. Aproape jumătate din populaţia aglomeraţiei locuieşte în suburbii şi oraşe satelit situate în partea continentală, fiecare cu administraţie proprie. La ora actuală se încearcă descongestionarea Manhattan-ului unde populaţia ajunge la densitatea de peste 24.000loc./km^2 având în vedere şi faptul că deplasarea zilnică a forţei de muncă spre zona internă atinge valori zilnice peste 3mil. îndeosebi spre Manhattan.

PHILADELPHIA

- situat pe fluviul Delaware în apropiere de vărsarea în estuarul cu acelaşi nume
- conurbaţie desfăşurată între Trenton şi Wilmington cuprinzând suburbiile: Trenton, Camden, Chester, Wilmington ş.a.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

- fondat în 1682 de către William Penn care a dat numele său noii colonii Pennsylvania
- capitala S.U.A. între anii 1790-1800
- ***funcţia industrială*** : industrie energetică, siderurgie, construcţii navale, feroviare, petrochimie, industria uşoară, industria poligrafică; import de combustibili, minereuri; siderurgie la "marginea apei"-Morrisville; cea mai importantă este industria chimică (Willmington) – societatea Dupont de Nemours, apoi informatica; industria este amplasată în lungul canalului Delaware
- ***funcţia de transport – portuară*** : importă mai ales petrol, minereuri şi exportă cereale, produse diverse; mare nod feroviar
- ***funcţia – financiar – bancară – comercială***
- ***funcţia culturală***: Universitatea Pennsylvania (1740), Institutul Franklin, Independence Congress Hall, Pennsylvania Academy.

WASHINGTON

- situat în estuarul Chesapeake pe braţul Potomac, precum Baltimore, cam la 30 km sud-vest de acesta
- **capitală a S.U.A. din 1800**, formează District of Columbia, teritoriu federal care nu intră în componenţa nici unuia dintre statele federale
- importantă conurbaţie
- componente primordiale: Casa Albă, Capitoliul, Memorialul Lincoln, foarte aproape Pentagonul, Cimitirul Naţional Arlington – majoritatea situate în centrul oraşului
- oraş al ministerelor; cu numeroase edificii, universităţi
- ***funcţia politică – administrativă – rezidenţială***
- ***funcţia de capitală*** – este dominată de activităţi culturale (The American University, Georgetown University, Academia Militară Annapolis, Biblioteca Congresului, Naţional Gallery of Art, Teatrul Ford)
- ***funcţii secundare*** : industrială şi de transport
- oraş cu multe spaţii verzi – parcuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

BALTIMORE

- situat în acelaşi estuar ca şi Washington-ul, în fundul estuarului Chesapeake, cu o dezvoltare de la centru pe 12km şi la circa 200km de ocean, folosind canalul care taie peninsula Delaware
- poartă numele lordului Baltimore, primul proprietar din statul Maryland
- fondat în 1729, la limita dintre statele din nord şi sud de unde şi trăsături de tranziţie
- ***funcţia de transport – portuară*** : circa 60 de km de chei; o activitate portuară intensă: se exportă cărbune şi produse agricole şi se importă petrol, minereuri neferoase, minereuri de cupru, fier; nod de comunicaţii feroviare
- ***funcţia industrială*** : mare centru al petrochimiei şi siderurgiei (Sparrows Point), construcţii de maşini, industria textilă, a tutunului, alimentară
- centru universitar – Universitatea John Hopkins – Maryland

8.2 REGIUNEA CENTRALĂ

8.2.1 SUBREGIUNEA MARILOR LACURI*

Cadrul natural dominat de formele rezultate în urma glaciaţiei pleistocene (coline morenice, cuvete glaciare, şesuri argiloase etc.). Relief dezvoltat în limitele unui soclu vechi, cristalin şi a unei cuverturi sedimentare suborizontale.

O serie de artere hidrografice cum sunt: Mississippi, Missouri, Illinois, Ohio, lacurile şi canalele de legătură asigură un transport ieftin şi lesnicios mai ales al unor materii prime ca: petrol, cărbune, minereuri, materiale de construcţie, cereale. Lacurile asigură în acelaşi timp legăturile cu Canada.

---

* Lacurile sunt cantonate în regiuni cu accidente structurale, peste care s-a suprapus acţiunea calotei glaciare pleistocene.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Un climat continental oarecum "protejat" de paravanul Appalachilor şi Stâncoşilor dar în care masele de aer circulă liber dinspre nord şi sud, aducând fie aer rece iarna dinspre nord, fie aer foarte cald vara dinspre sud dominând regiunea. În aceste condiţii sezonul de vegetaţie este de 120 de zile la graniţa cu Canada şi 220-240 zile în regiunea de confluenţă Ohio-Mississippi (G. Dacier, 1983).

Deşi este o puternică regiune industrială unele dintre activităţile acestui segment economic cunosc fenomene de declin.

Şi aici se poate vorbi de o nebuloasă urbană mai ales în jurul lacurilor Erie – Michigan unde se întâlnesc o sumedenie de oraşe dintre care mai importante sunt: Chicago, Toledo, Cleveland, Detroit. Ele alcătuiesc al doilea megalopolis american CHIPPITS. Noile condiţii traversate de economia regiunii au făcut ca un procent din populaţia unor state (circa 5 state) să migreze către alte regiuni (statul Michigan – sold migrator negativ). Se remarcă industria automobilelor (60% din potenţialul naţional) cu centrul Detroit şi siderurgia (50% din producţia S.U.A.) .

Transporturile sunt asigurate în afara celor pe apă de importante căi feroviare şi rutiere. Au apărut şi s-au dezvoltat mari noduri de comunicaţie care asigură deseori legătura între transportul pe apă şi cel pe uscat (St. Louis). Pentru transporturile rutiere sunt foarte utile autostrăzile (highways).

Economia regiunii se bazează pe importante resurse ale subsolului - energetice, siderurgice - care au premers apariţia unei puternice grupări industriale de importanţă naţională, axa industrială Pittsburgh – Cleveland, apoi pe resurse agricole etc.

Regiunea se află foarte aproape de principalul bazin huilifer al S.U.A. cel din Appalachi. Cel de-al doilea bazin huilifer se află în statele Illinois-Indiana. Necesarul de energie este completat cu cea furnizată de centralele nucleare, mai numeroase în raza lacului Michigan, prin cantităţile modeste de petrol şi gaze furnizate de zăcămintele aflate pe teritoriul statelor Illinois şi Michigan.

În regiune se găsesc şi cele mai importante zăcăminte de minereuri de fier la Duluth, Mesabi etc. Siderurgia oraşului Duluth furnizează 5% din produsele siderurgice ale ţării. În aria Marilor Lacuri au fost separate două regiuni industriale şi anume:

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

a. **Culoarul Mohawk** care face legătura între Marile Lacuri şi NE. Trei centre îşi dispută întâietatea şi anume: Buffalo*, centru siderurgic, al construcţiilor de maşini (nave, automobile, aparatură electronică), petrochimie, primul centru de morărit al ţării (Géographie terminales, 1990), un port foarte activ; b. **Axa industrială Pittsburgh - Cleveland** - care se bazează pe existenţa cărbunelui din Appalachi, a fierului din regiunea Lacului Superior şi a centrelor siderurgice Pittsburgh, Youngston, Cleveland.

8.2.2 SUBREGIUNEA BAZINULUI CENTRAL ŞI PREERIEI

Peisaje dominate de câmpii mai joase în imediata apropiere a fluviului Mississippi, sau mai înalte către Marile Lacuri, Preerie şi Appalachi. Prin înlăturarea întinselor păduri au apărut terenurile fermierilor. În limitele câmpiei care domină regiunea cu altitudini reduse, se întâlneşte un climat continental nuanţat cu ierni aspre şi lungi spre Dakota de Nord şi mai blânde la sud de confluenţa Mississippi – Ohio. Precipitaţiile scad de la est către vest (1200mm Ohio şi 375mm Montana). Însăşi această cantitate determină prezenţa unei agriculturi neirigate (porumb, soia, tutun etc.) la est de această izohietă în timp ce, în vest irigaţiile sunt indispensabile pentru cultura grâului şi a altor plante tehnice.

Între Lacul Superior şi Huron există o denivelare de circa 7m anihilată de canalul Sault-Saint Marie care s-a construit în acest sens. Ramâne însă, denivelarea de circa 100m dintre Erie şi Ontario, cunoscută şi sub numele de Niagara. Canalul Welland, între Ontario şi Erie în apropiere de Niagara, permite circulaţia între lacuri a vaselor. Cel de-al treilea canal Erie, leagă lacul Ontario cu Hudson (New York State Barge Canal). Este construit în lungul culoarului Mohawk, începând de la Buffalo, în vest, până la Albany în est. Există de asemenea un canal care leagă fluviul Mississippi de lacul Michigan.

---

* Centru care gravitează şi spre Marile Lacuri deşi este situat în Statul New York ca şi Pittsburg din Pennsylvania.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Treptat, aici a apărut una dintre cele mai puternice centuri agricole ale ţării, a porumbului, cea mai importantă cereală cultivată în S.U.A.. Circa trei sferturi din recoltă este utilizată pentru furaj, o altă parte este transformată în ulei, amidon, dextroză, glucoză. Se mai obţine combustibil, mai ales pentru maşinile agricole precum şi medicamente, vitamine, ultraabsorbanţi. Porumbul este cultura cea mai importantă la est de meridianul de 98°. Ea a fost treptat extinsă către nord şi vest. O parte din producţie este comercializată, cealalaltă ramânând în mare măsură pentru consumul animalelor.

Fermierii americani – fapt neîntâlnit în multe regiuni de pe glob – utilizează pentru fiecare din actvităţile necesare culturii porumbului tehnologie proprie din ce în ce mai perfecţionată. În aceste condiţii un fermier împreună cu familia poate lucra 140ha şi creşte un număr mare de animale. În atenţie este creşterea porumbului hibrid odată cu descoperirea posibilităţilor de a crea soiuri noi, din ce în ce mai productive. Coloniştii* stabiliţi în Regiunea Centrală au adus şi alte plante dar şi deprinderi, tehnologii**. Treptat această regiune a început să producă şi alte bunuri agricole (fructe, legume, cartofi, soia) încât astăzi, produsele se vând în mare masură pe seama agriculturii comerciale concomitent cu scăderea numărului familiilor de fermieri mici şi creşterea dimensiunilor fermelor. Suprafaţa medie exploatată depăşeşte 160ha în Iowa – inima Corn Belt – şi atinge 500ha în Whea Belt. Se mai cultivă soia pentru ulei alimentar şi furaje, se cresc animale (porcine, bovine)***. Marile oraşe sunt preocupate de industria agroalimentară (Omaha, Kansas City, Cincinnati, Minneapolis ş.a.).

---

* Un rol important în formarea solului l-a avut calota glaciară pleistocenă care a adus şi lăsat la sud Marile Lacuri material friabil pe seama căruia a apărut solul. Problemele de drenaj apărute ulterior şi consecinţele acestora a atras atenţia fermierilor obligându-i să întreprindă măsuri corespunzătoare. Măsurile de îmbunătăţire şi conservarea care se aplică prin intervenţia unor organisme specializate au avut ca rezultat sporirea producţiilor cu până la 10-12%.

** Primul plug de oţel a fost realizat de către un fermier în 1833. Mai târziu John Deere, considerat printre pionierii constructori de maşini agricole a pornit acţiunea de construire în serie a plugurilor de oţel (Geografia S.U.A., 1993).

*** Există patru tipuri principale de exploatare şi anume: 1. Intreprinderi specializate pe cultura cerealelor destinate comercializării - Cash Grain Farm; 2. Întreprinderi parţial specializate în vânzarea unor produse: tutunul (Speciality Crop Farm); 3. Ferme pentru creşterea animalelor şi a unor cereale, precum şi a unor plante furaje (Livestock Farm).

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Evoluţia mărimii medii a unei ferme (suprafaţa) şi evoluţia numărului de lucrători din agricultură

1920 - 60 ha

1973 - 155 ha
1990 – 1996 - 140 – 200 ha

1920 - 30% din populaţia ţării - fermieri
1960 - 8% din populaţia ţării – fermieri
1980 - 6,2 milioane – populaţie agricola

Către nordul regiunii (Wisconsin, Michigan) cultura porumb – soia este înlocuită cu ovăz şi lucernă, alternând cu plante furajere, destinate creşterii animalelor pentru lapte. Nu lipsesc însă nici alte culturi necesare consumului din marile oraşe. La sud de statele Missouri – Kentucky, există o alternanţă de culturi: porumb, grâu de iarnă, soia, lucernă, o bună parte fiind destinate sectorului animalier, statul Iowa obţinând supremaţia la producţia de carne de bovine.

Preeria reprezintă o regiune de tranziţie care urcă uşor în altitudine spre 1000 m către Stâncoşi. Este denumită şi *"regiunea situată la vest de izohieta de 500m"*. Un climat continental cu secete prelungite domină regiunea.

Şi aici primii locuitori francezi* au găsit la sosire o populaţie amerindiană alcătuită din siouxi, comanche, crescători de animale care s-au izolat treptat în rezervaţii, mai numeroase în Montana şi Dakota.

Sunt puţine oraşe mari în regiunea preeriei, remarcându-se totuşi centrele Denver, Pueblo, Great Falls. Desimea populaţiei este destul de redusă: Dakota 4 loc/kmp, Nebraska 8 loc/kmp.

---

* Primii europeni ajunşi pe aceste meleaguri au fost francezii. Ei au cunoscut şi s-au impus în relaţiile cu băştinaşii amerindieni. Au construit câteva aşezări în perimetrul Marilor Lacuri - Ohio - Mississippi, iar din confruntările, deplasările şi convieţuirea cel puţin spaţială cu băştinaşii, au rezultat noi state (Ohio 1803, Missouri 1821, Indiana 1816), pentru ca treptat acestora să li se alăture şi ţinuturile dinspre preerie. Solul extrem de productiv a influenţat pozitiv dezvoltarea către anul 1850, în aceste regiuni a agriculturii, deplasând-o din ce în ce mai mult către vest.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

La început a fost un ţinut lipsit de copaci, cu păşuni în care sălăşluiau indienii şi turmele de bizoni. Apariţia căilor ferate (1868) a grăbit prezenţa mai întâi a crescătorilor de vite care-şi deplasau turmele în lungul căilor ferate spre a le expedia şi, apoi, a concesionarilor-fermieri, care s-au impus prin cultivarea terenurilor. Cu toate neajunsurile întâmpinate, nu rareori cu deznodământ tragic, populaţiile sosite după seceta din 1839 au adus şi primele soiuri de cereale. Acesta a fost "grâul roşu turcesc", singurul rezistent la secete severe, strămoşul grâului actual de primăvara şi toamnă.

Astăzi cultura grâului este cea mai importantă dintre cele care se practică în regiune, produsele fiind expediate spre mari centre de prelucrare (St. Louis, Chicago, Minneapolis, Buffalo).

Se obţin grâu de primavară împreună cu sorg şi secară în statele din nord, mai ales Montana şi Dakota şi grâu de iarnă în sud, adică în Kansas, Nebraska, Colorado. Cu o atenţie deosebită se lucrează solul pentru a-l proteja împotriva eroziunii. Se practică irigaţiile pe cea mai mare parte a suprafeţei, folosind metodele cele mai optime.

Regiunea se remarcă şi prin activităţi agricole cu rol la fel de important, legate de creşterea animalelor, mai ales a cornutelor mari. Acestea se cresc în turme, răspândite pe zeci de kilometrii şi păstorite de cowboy. S-au dezvoltat târgurile de vite, ca centre comerciale specializate, au apărut şi s-au perfecţionat abatoarele, transportul frigorific la distanţe mari. Se dă o foarte mare atenţie asociaţiilor de crescători dar şi fermierilor individuali, culturilor care vin în sprijinul crescătorilor de animale, adică, a plantelor furajere. În statele Kansas, Nebraska şi Colorado se practică tipul de creştere integrat al animalelor, adică de la naştere până la sacrificare, prelucrarea şi conservarea cărnii.

Activităţile industriale au o gamă de reprezentare mai restrânsă existând: exploatări de cărbune (huilă şi lignit) în statele Montana şi Wyoming, petrol în Wyoming, gaze naturale în Colorado şi Kansas.

STATELE

a. Wisconsin, Michigan, Indiana, Illinois, Ohio, Pennsylvania, West Virginia, New York (p)
b. Minnesota, Iowa, North Dakota, Missouri, Nebraska (p), Oklahoma, Kentucky, Texas (p), South Dakota (p), Kansas (p), Colorado (p), Montana (p), Wyoming (p)

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Subregiunea Marilor Lacuri (9% din suprafaţa S.U.A., circa 25% din populaţie)

Subregiunea Bazinului Central şi Preeriei (19% din suprafaţa S.U.A., 9% din populaţie)

AŞEZĂRI (aspecte particulare)

CHICAGO

- fondat în 1837
- situat la ţărmul sudic al lacului Michigan, între Gary şi Evanston
- primul nod de comunicaţii al ţării, legat mai întâi de canalul dintre lacul Michigan şi râul Illinois
- activităţile sale industriale se întind între oraşele Milwaukee şi Toledo
- industrie foarte variată pe seama unor resurse din apropiere (fig.46)
- al treilea oraş american după numărul locuitorilor
- împreună cu oraşele satelit (Kenousha, Evanston, Chicago Haigts, Witing, East Chicago, Gary) alcătuieşte o conurbaţie de peste 7 milioane locuitori – oraşul Chicago fără aria metropolitană are 2,7 milioane locuitori (fig.47).
- oraş tipic american, cu clădiri foarte înalte – Sears Tower, 483m înălţime; pe raza celui mai vechi cartier al oraşului – Loop se află centrul artistic dar şi cartierul negrilor (Harlem)
- numeroase parcuri (Lincoln, Jackson, Washington) împodobesc cartierele oraşului
- centru siderurgic la fel de important ca şi Pittsburgh, pe seama minereurilor de fier aduse din regiune şi pe seama cărbunilor din Illinois şi Virginia de Vest
- furnizează materia primă pentru industria constructoare de maşini prin siderurgie, dar, realizează şi tehnologie feroviară, rutieră, echipamente electronice şi electrotehnice, maşini agricole.
- nod comercial de primă importanţă, port activ la Marile Lacuri, primul centru feroviar al lumii; nod strategic de comunicaţie; primul aeroport al lumii în ceea ce priveşte numărul de pasageri (în jur de 60 de milioane)

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

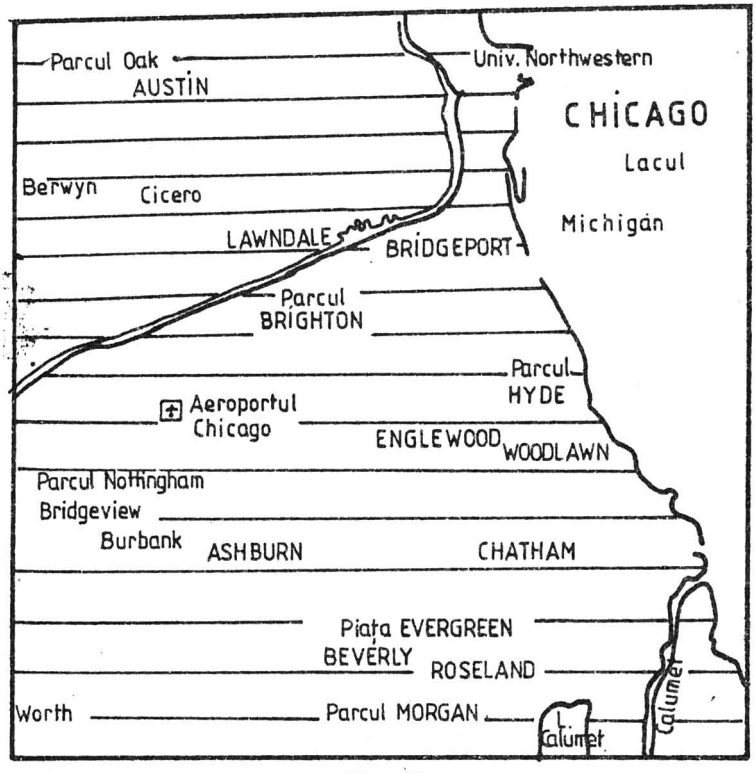

Fig. 47

- centru cu universităţi, muzee, instituţii de cultură (Art Institute, Museum of Science and Industry)
- în limitele spaţiului său urban se întâlnesc: cartiere comerciale, financiar-bancare, în nord cartierele rezidenţiale, iar în sud cele ale negrilor.
- ***funcţia de transport*** – principalul nod feroviar al S.U.A. (39 linii de cale ferată, 6 gări); nod rutier, loc de întâlnire al unor importante autostrăzi; şapte porturi, cel mai activ trafic pe lacul Michigan; complexul portuar Chicago (Chicago – Gary – Indiana Harbour); legat prin canal de fluviul Mississippi; către el converg magistrale oleoducte, gazoducte; nouă aeroporturi – O' Hara cel mai mare aeroport al lumii.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

- ***funcţia industrială*** - industria metalurgică (Gary); mijloace de transport, maşini agricole, instalaţii electronice, petrochimie (East Chicago, Gary, Whiting ş.a.); industria alimentară (8 abatoare), industria lemnului.
- ***funcţia comercial – financiară*** – sediul unor mari bănci: " First National Bank of Chicago", "Continental Illinois National Bank and Trust", al unor firme industriale: "Pullman", "Admiral"; mare piaţă a grâului şi animalelor
- ***funcţia culturală*** – universităţi, muzee, galerii de artă

PITTSBURGH*

- fondat în1816, pe o veche aşezare a indienilor
- oraşe satelit : Wikinsburg, Mount Lebanon, Baldwin ş.a.
- unul dintre cele mai mari centre siderurgice asociat cu uzinele din Gary, Youngstown; favorizat de prezenţa minereurilor de fier şi cărbune; produce 1:5 din oţelul S.U.A.;
- trimite cărbune către alte centre siderurgice (Chicago, Detroit, Toledo, Erie, Buffalo, Gary)
- îşi au sediul: U.S. Steel Corporation, Aluminium Company of America
- sunt prezente industria construcţiilor de maşini, carbochimia
- situat într-un peisaj variat cu un relief frământat, la confluenţa râurilor Allegheny şi Monongahela care formează Ohio
- ***funcţia industrială*** : siderurgie, chimie, construcţii de maşini (utilaj feroviar, electrotehnic, materiale de construcţii)
- ***funcţia de transport – portuară*** : nod de comunicaţii (feroviar, rutier)

BUFFALO*

- conturat în secolul al XVIII-lea, la ţărmul lacului Erie, la capătul vestic al canalului care uneşte lacul Erie cu Oceanul Atlantic, trecând prin culoarul Mohawk, apoi prin Albany (Hudson)
- ***funcţia industrială*** : siderurgie, industria electrotehnică, industria chimică

---

* a se include funcţional şi la Middle Atlantic.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

- ***funcţia de transport – portuară*** : nod de comunicaţii
- ***funcţia comercială***

ALBANY, ROCHESTER, SYRACUSE,
- Albany, capitala statului New York – cu cea mai mare universitate din S.U.A.

HARRISBURG – capitala statului Pennsylvania

CLEVELAND
- fondat în 1796
- **funcţia industrială** – cel mai complet centru industrial din S.U.A.; produce anvelope (Akron); siderurgie, construcţii de maşini (nave, automobile) utilaje; debuşeul marelui bazin carbonifer din Pennsylvania, cărbunele fiind trimis pe canalul Erie spre export
- **funcţia portuară şi de transport** – port la lacul Erie (produse siderurgice, lemn, cereale); transport rutier şi feroviar legând Marile Lacuri de Estul Atlantic (fig.48)
- **activităţi culturale** – muzee, universităţi

DETROIT
- numele său este legat de construcţia automobilului, fiind principalul centru mondial în acest domeniu. Începând cu anul 1893, când Henry Ford construieşte primul automobil la Dearborn şi până astăzi oraşul şi-a menţinut întâietatea şi competenţa. În numeroase oraşe satelit, printre care Toledo, Flint, muncitorii lucrează în proporţie de 80% în industria automobilului, iar altele s-au specializat în procesele de asamblare, această reţea ajungând până la Pacific.
- situat pe litoralul lacului Saint Clair
- împreună cu oraşele satelit (Dearborn, Warren, River Rouge, Roseville ş.a.) alcătuieşte o conurbaţie de circa 5 milioane locuitori
- ***funcţia industrială*** – industria automobilelor (General Motors, Ford, Chrysler) în care se realizează toate piesele, ansamblele şi subansamblele necesare unui automobil; industria chimică (petrochimia); industria sticlăriei

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

S.U.A. - INDUSTRIA SIDERURGICĂ ÎN REGIUNEA MARILOR LACURI

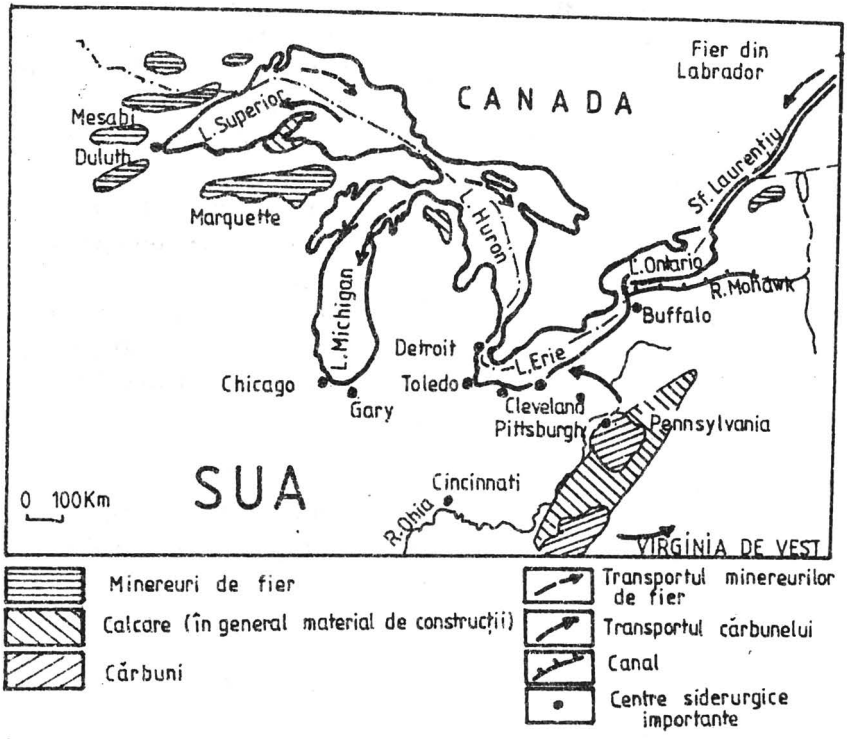

Fig. 48

- ***funcţia portuară – transport*** - port important pentru export, aeroport activ, magistrale rutiere şi feroviare
- ***funcţia comercială*** – comerţ cu utilaj industrial,
- activităţi culturale; instituţii de învăţământ superior, săli de expoziţie, muzee.

MILWAUKEE

- fondat după 1830
- situat pe ţărmul lacului Michigan
- un oraş industrial cu preocupări în siderurgie, construcţii de maşini (nave, automobile, maşini agricole), industria uşoară (încălţăminte, tricotaje), industria berii (BUDWEISER)
- port activ la fel ca şi aeroportul său

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

DAYTON, CINCINNATI, LOUISVILLE, INDIANAPOLIS, COLUMBUS

- oraşe care au apărut în strânsă legătură cu funcţionalitatea unor culoare fluviatile (Cincinnati şi Louisville) pe Ohio sau de căi de comunicaţie rutiere şi feroviare care traversau ţara către vest (Indianapolis, Columbus, Dayton); noduri de comunicaţie (Cincinnati, Indianapolis)
- au preocupări mai ales în industria de prelucrare a produselor agricole şi textile ca şi ramurile care oferă utilajele necesare (frigorifice, electromenajere, pentru confecţii)
- unele dintre centrele amintite au o sferă industrială mai cuprinzătoare, în principal mijloace de transport, piese pentru automobile, material rulant, avioane (Cincinnati), industrie chimică, maşini-unelte

SAINT-LOUIS

- se găseşte la confluenţa fluviilor Missouri şi Mississippi; poziţia sa de interferenţă a unor regiuni cu structură economică diferită a influenţat sensul dezvoltării sale
- este un centru industrial puternic (automobile, aeronautică, petrochimie, alimentară)
- puternic centru comercial; al doilea centru feroviar după Chicago
- ***funcţia de transport*** – port fluviatil, nod de comunicaţii în partea centrală a S.U.A. (18 magistrale feroviare, autostrăzi, oleoducte şi gazoducte)
- ***funcţia industrială*** - industria mijloacelor de transport (feroviar, rutier, aerian), maşini agricole, siderurgie, petrochimie, industrie uşoară, industria lemnului
- ***activităţi culturale*** (instituţii universitare, muzee)

MINNEAPOLIS - ST. PAUL

- St. Paul (conurbaţie) pe malurile fluviului Mississippi, cu multe parcuri şi lacuri
- Centru industrial (ind. alimentară, textilă, celuloză şi hârtie, mobilă, construcţia maşinilor agricole, electrotehnică)
- activităţi de transport (fluviatil, nod feroviar)

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

KANSAS CITY

- format din două oraşe cu acelaşi nume, situate în statele vecine Missouri şi Kansas
- ***funcţia comercială şi de transport*** – se valorifică produsele agricole şi animale; aici se află mari pieţe ale grînelor şi vitelor, abatoare; funcţia comercială strîns legată de cea de transport, mai ales pe calea ferată; Kansas City este un important nod feroviar şi port
- ***activităţi industriale*** – prelucrarea produselor agricole, construcţii de automobile, avioane, petrochimie

OMAHA

- mare centru al comerţului cu animale (abatoare); industrie a construcţiilor mecanice

8.3 REGIUNEA SUDULUI AMERICAN (NOUL SUD* şi VECHIUL SUD)

Este o regiune dominată de câmpie şi podiş (Ozark), cu un climat cald, subtropical şi tropical, ferită de îngheţ, cu soluri negre şi roşii. Populaţia este concentrată în câteva aglomerări urbane, cu centre ultramoderne, importante (New Orleans, Dallas, Houston, Birmingham) care însumează 33% din populaţia S.U.A.. Dacă până în anul 1970 exista o creştere a numărului populaţiei pe seama sporului natural, după această dată se petrece o adevarată migraţie mai ales dinspre nord-est către regiunea sudului american.

Industria joacă astăzi un rol important având în vederea resursele de subsol nou descoperite: petrolul şi gazele naturale, sarea, fosfaţii sulful, care au dezvoltat industria chimică, în cadrul căreia cea petrochimică are o importanţă foarte mare. S-a dezvoltat industria textilă* având ca materie primă îndeosebi bumbacul, cultivat pe o fişie întinsă de la Appalachi în Texas, deşi suprafaţa s-a restrâns făcând loc culturilor legumicole, orezului, culturilor tropicale şi subtropicale. Sunt foarte dezvoltate, industria construcţiilor de maşini (Dallas) şi industria

* Sau Regiunea Litorală.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

industria nucleară (Oak Ridge). Resursele energetice sunt substanţiale dacă ne referim doar la amenajările de pe Tennesse şi Arkansas. Râul Tennesse a cunoscut în ultimele trei decenii prefaceri importante prin construirea în lungul său a unor puternice hidrocentrale, a unor bazine pentru irigaţii. Încă din anul 1933 Congresul S.U.A. a votat un document pentru amenajarea râului Tennesse care

- să reglementeze problema inundaţiilor
- să îmbunătăţească sistemul de navigaţie a râului
- să producă energie electrică
- să aducă îmbunătăţiri modului de utilizare a pământului situat de-a lungul râului
- să reîmpădurească orice zonă a bazinului unde se impune acest lucru
- să îmbunătăţească condiţiile economice şi sociale pentru locuitorii zonei.

Sudul se dezvoltă continuu, primeşte permanent forţă de muncă specializată din alte regiuni ale ţării, îndreptându-şi atenţia spre cercetarea în domeniul energiei solare, a petrochimiei. Este ocupată tot mai mult sfera serviciilor, iar în agricultură este cuprinsă doar 4% din populaţie, şi aceasta în mare parte în cultura bumbacului-care rămâne totuşi o cultură importantă a sudului. Dacă alteori muncitorii cuprinşi în industria bumbacului, realizau numai firele şi pânza, restul operaţiunilor fiind continuate în nord, astăzi se derulează aici toate operaţiunile, inclusiv exportul. Aşa cum spun specialiştii "*sudul a dispus întotdeauna de materii prime, facilităţi de transport şi populaţie disponibilă*". Au contribuit la creşterea sudului: descoperirea petrolului şi gazelor (Louisiana, Oklahoma, Arkansas, Mississippi, Texas).

Producţia de ţiţei a sudului

1950 - 1.272.782.000 barili
1972 - 2.480.764.000 barili
1980 - 2.266.980.000 barili

* Condiţiile climatice sunt extrem de favorabile pentru a ajunge la maturitate.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

STATELE

- Texas, Louisiana, Florida, Carolina de Nord şi Sud, Virginia de Est, Georgia, Alabama, Tennessee, Mississippi, Arkansas, Oklahoma.
- În statul Mississippi trăiesc aproximativ 50% albi şi 50% negrii (R. Cartier, Les Cinquante Ameriques)
- Diferenţieri în ponderea populaţiei urbane între state (80% în Florida şi 39% în Virginia Vest)
- Mari producătore de petrol şi gaze, şi în acelaşi timp mari prelucrătoare (reg. Golfului Mexic)
- Zăcăminte de minereuri de fier, cărbuni (Alabama, West Virginia)
- Importantă producătoare de energie electrică (sistemul Tennessee); siderurgia feroasă şi neferoasă – prelucrarea bauxitei din import, exploatarea fosforitelor;construcţii de maşini, nave, utilaj petrolier, electrotehnice); industria alimentară.
- Agricultura: mari plantaţii de bumbac (Alabama, Mississippi); citrice (Florida); tutun, soia, trestie de zahăr, plante furajere.
- Transport fluviatil (Mississippi, Ohio, Tennessee – Red River, Arkansas, Rio Grande; porturile de la Golful Mexic, de la Atlantic (Norfolk, West Virginia, Newport News).
- Transport rutier, feroviar: (Florida – magistrala care uneşte staţiunile litorale din estul Floridei).
- Turismul (Miami, Jacksonville, Dayton, Palm Beach).

8.3.1 NOUL SUD

Se desfăşoară sub forma câmpiei litorale atlantice, care începe la sud de capul Hatteras continuându-se în lungul Golfului Mexic până la graniţa cu Mexicul. Reprezintă o regiune de câmpie cu un ţărm complex dominant de delta fluviului Mississippi care înaintează spre est cam cu 100m/an, formând deseori insule izolate. Câmpia litorală se continuă cu o platformă continentală situată la mică adâncime în Louisiana şi Texas, în care zăcămintele de petrol şi gaze naturale se găsesc la adâncimi cuprinse între 150-500m. Astăzi între Houston şi Corpus Christi se exploatează straturile de cochilii de scoici (lamelibranhiate)

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

şi melci (gasteropode) pentru fabricarea cimentului, varului dar şi a balastului necesar pavării drumurilor. Prezintă o climă caldă, însoriă cu o vară caldă şi umedă. Cantitatea de precipitaţii scade dinspre Florida (1300-1400mm) către Mexic (700mm). Există pericolul ciclonilor devastatori toamna. Vegetaţia spontană – acolo unde există – este reprezentată prin păduri din care nu lipsesc: pinul, stejarul.

Din punct de vedere demografic se constituie ca o regiune de interferenţe între ***America Latină, lumea Caraibilor şi Lumea Atlantică.*** Câteva oraşe, printre cele importante ale ţării domină Noul Sud: New Orleans- cel mai mare port american, 155 mil. tone, situat înaintea New York-ului; Atlanta- 2milioane locuitori, un fel de capitală a Vechiului Sud, în primele 6 aeroporturi ale lumii; Houston, Miami. Alături de California, Texasul este considerat ca un pol de primă valoare ca resurse naturale, îndeosebi hidrocarburi şi bumbac (primul producător de bumbac). Însăşi tradiţionalul *Cotton belt* evoluează policultură (soia, arahide, tutun), cu mari acumulări de capital, cu reinvestiţii în servicii.

Predomină industria extractivă şi de prelucrare a petrolului şi gazelor naturale, a sulfului şi fosfaţilor (3/4 din producţia americană); industria construcţiilor de maşini, prezenţa centrului de lansări spaţiale Kennedy. Există un larg front portuar, cu centre foarte active (Mobile, Corpus Christi); un important complex militaro-industrial (Miami-Cap Kennedy); o foarte activă şi complexă funcţie turistică – primul pol mondial de atracţie, cu aproximativ 35 milioane de turişti pe an. Este vorba de plaja şi soarele întâlnite cu prisosinţă mai ales în Florida. Complexele Miami-Fort Lauderdale-West Palm Beach cu un număr de aproximativ 3 milioane locuitori, ca şi cel de pe latura vestică, Tampa-St. Petersburg, au o mare densitate de hoteluri de lux, precum şi o serie de posibilităţi optime pentru petrecerea vacanţei, sectorul servicii fiind prioritar. Regiunea oferă vizitatorilor începând cu Capul Hatteras până la graniţa cu Mexicul, vestigii ale epocii coloniale, parcul de distracţii Disneyland situate lângă Cap Kennedy ş.a.

Agricultura intensivă este realizată pe terenurile situate între păduri şi mlaştini. Nu sunt excluse gerurile şi atacul dăunătorilor care compromit uneori culturile.. Principalele culturi sunt: citricele, trestia de zahăr, legumele. Plantaţiile de citrice se găsesc în partea centrală a Floridei, o regiune situată între St. Petersburg şi Cap Kennedy mai

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

ferită de geruri şi cu mai puţine terenuri mlăştinoase. Plantaţiile aparţin unor ferme specializate, de mare productivitate şi o calitate deosebită. Predomină culturile de grapefruit, portocale, mandarine. Florida ca şi Texasul şi-au dezvoltat toate serviciile ce se referă la operaţiunile de recoltare, prelucrare, conservare, transport şi comercializarea acestora.

Cultura trestiei de zahăr face parte din cele tradiţionale, răspândită cu deosebire la vest de delta Mississippi şi sudul Floridei. Suprafeţele cultivate cu orez, integral irigate, se întâlnesc în câmpia litorală a statelor Louisiana şi Texas, între Baton Rouge şi Corpus Christi. Regiunea furnizează circa 40% din producţia naţională. Producţia de legume este foarte bine dezvoltată în toate statele, având în vedere condiţiile naturale extrem de favorabile, dar mai ales în Carolina de Sud (Charleston), Florida, Texas (Corpus Christi, Rio Grande inferior).

Litoralul sud-estic, cuprins între estuarul Chesapeake şi Florida, este marcat de activităţi agricole şi industriale legate de *nord-est* (industria textilă, electronică, chimică). Oraşul Atlanta, în noile condiţii îşi asigură valoarea de nouă capitală a sudului. Dezvoltarea Noului Sud nu a fost posibilă fără aportul căilor de transport, fluviatile şi maritime. Ele au contribuit la valorificarea potenţialului cadrului natural al regiunii, la schimburile interne şi internaţionale, fără de care o regiune nu poate să se dezvolte, la reducerea unor costuri având în vedere volumul mare de mărfuri care se transportă, pe fluviu, mare şi canale. În acest sens rolul canalului Intracoastal Waterway, cu o lungime de 1770km, între Florida şi Bronwnswille, paralel cu ţărmul, este extrem de important. În acelaşi timp şi fluviul Mississippi este legat prin canale de alte sisteme hidrografice, multiplicând în acest sens posibilităţile de legatură până la Marile Lacuri. Însăşi centrele Houston şi New Orleans sunt legate de mare prin canale.

Cele mai mari oraşe situate în lungul litoralului, cu o populaţie cuprinsă între 200000-400000 locuitori, cu funcţii în general industrial-agrare (industria lemnului şi hârtiei, industria alimentară, activităţi portuare) sunt: Charleston şi Svannah, sau, mai ales industriale cum sunt oraşele din jurul Golfului Mexic: Mobile, important pentru obţinerea aluminiului, şantiere navale; Baton Rouge, centru al industriei petrochimice, al tratamentului bauxitei; Beaumont- Port Arthur, centre

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

ale industriei petrochimice. Aici se află circa 40% din capacitatea de rafinare a ţării, iar rafinăriile sunt grupate la vest de deltă, având ca principale centre: Baton Rouge, Beaumont, Port Arthur şi Houston. Se rafinează petrolul din regiunea litorală, cel din interior şi cel importat. Industria chimică furnizează: cauciuc sintetic, materiale plastice, explozivi, unităţile industriale fiind amplasate între Mobile şi Brownswille. Este dezvoltată industria alimentară pe seama produselor agricole, piscicole (heringi, creveţi etc.) (fig.49).

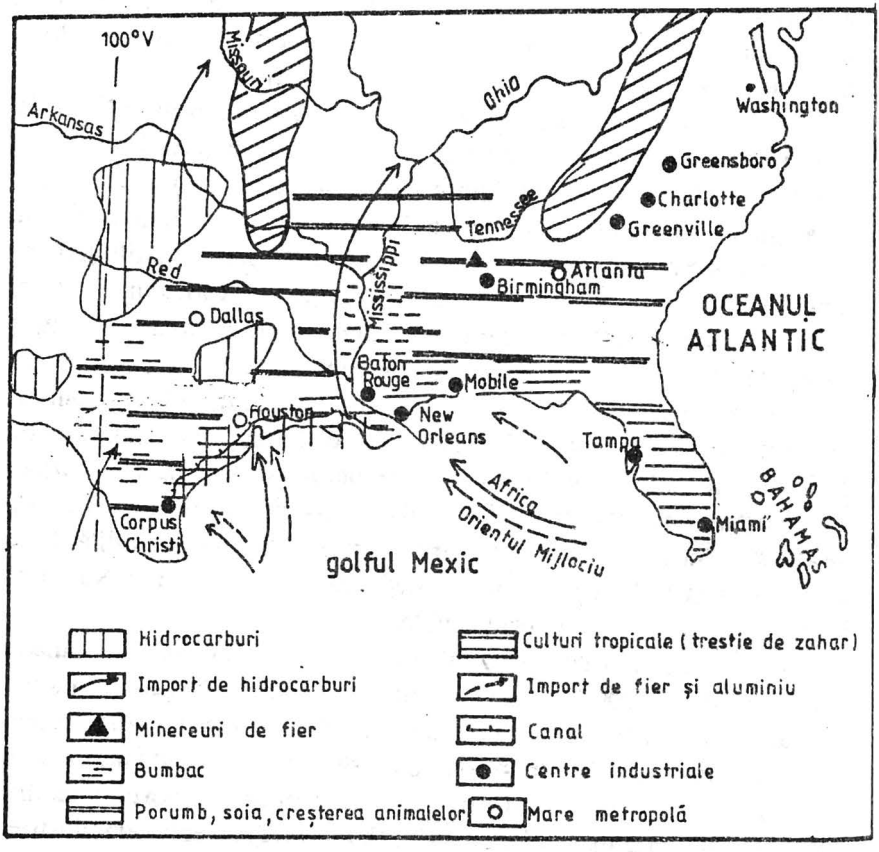

fig. 49

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

8.3.2 VECHIUL SUD (Sudul Interior)

Se întinde din Carolina de Nord până în Texasul Central sau aproximativ, fluviul Mississippi. Pe un relief destul de variat, care impune aspectele specifice ale peisajului, se grefează celelalte componente. Este vorba de Appalachii Sudici, culmi apărute pe seama cutărilor paleozoice (varisce) unde se întâlneşte şi cea mai mare altitudine din această parte a ţării (vf. Mitchell, 2032m). Piemontul Appalachian străjuieşte către est sistemul muntos şi se continuă spre la Atlantic, cu o câmpie, care, se lăţeşte către sud. Sunt foarte răspândite depozitele bine terţiare. Spre interior doar câteva platouri (Ozark) se ridică deasupra nivelului Câmpiei Mississippi, a cărei înalţime trece rareori de 250m.

Un climat temperat, subtropical, nuanţat de prezenţa Appalachilor, sau a altor înălţimi, caracterizează regiunea. Este expusă fie maselor calde şi umede sosite din sud mai ales vara, fie maselor reci, uneori geroase, polar continentale, când precipitaţiile pot cădea şi sub forma de zăpadă. Estul este mai umed primind circa 1000-1500mm/an precipitaţii, în timp ce în vest, cantitatea coboară la 500mm/an.

O vegetaţie spontană de pădure asociată cu păşuni şi fâneţe, sub care se află un sol negru, se mai află încă pe terenurile necultivate.

Colonizarea a constituit o permanentă dispută între băştinaşi şi europeni, aceştia din urmă obligând indienii să se deplaseze treptat către vest, deplasare legată şi de extinderea culturii bumbacului din Alabama spre Mississippi şi Texas. Aproape 9 milioane de oameni lucrau în primul rând pe plantaţiile de bumbac în jurul anului 1850.

Războiul de secesiune ca şi abolirea sclaviei, au însemnat instalarea unei noi epoci în sudul american. Unitatea sudului se manifestă şi astăzi în multe elemente de spiritualitate, un loc de seama ocupându-l înlăturarea discriminărilor rasiale. Există astăzi pe lângă potenţialul industrial al Vechiului Sud, un progres al sectorului terţiar.

Demografic, sudul se caracterizează printr-o mare stabilitate dar şi un exod rural spre marile oraşe (Dallas), un exod al negrilor spre sud, venind chiar dinspre nord-est şi Marile Lacuri. Totuşi, procentajul negrilor raportat la întrega populaţie este în descreştere.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Vechiul Sud a fost dominat de agricultură până aproximativ în 1950, când investiţiile, mîna de lucru numeroasă au declanşat valorificarea resurselor autohtone.

AŞEZĂRI (aspecte particulare)

NEW ORLEANS

- situat pe ambele maluri ale fluviului Mississippi, la 145 km depărtare de Golful Mexic
- un oraş original fie şi prin numărul mic al populaţiei, care vorbeşte o franceză uşor nuanţată
- intensă activitate portuară, având în vedere locul de întâlnire al navigaţiei fluviatile cu cea maritimă
- activităţi industriale, financiar-bancare
- ***funcţia portuară-de transport***: de-a lungul fluviului şi a unui canal se găsesc instalaţiile portuare, iar un altul, paralel cu primul uneşte porturile până în Texas (Port Arthur, Houston); 12 lini de cale ferată; două mari aeroporturi.
- ***funcţia comercială – financiară***:comercializarea produselor: petrol, bumbac, orez, zahăr, cafea.
- ***funcţia industrială***: preponderent prelucrarea petrolului şi gazelor naturale (petrochimie Nasco); siderurgia neferoasă (aluminiu, Chalmette); industria lemnului, cherestelei, mobilei; industria conservelor, prelucrarea produselor cerealiere, trestiei de zahăr.

HOUSTON

- al doilea oraş al sudului după Dallas
- fondat în 1836
- centru reprezentativ al industriei petroliere, al industriei siderurgice
- centru direcţional al NASA (National Aeronautic and Space Administration), legat de baza de lansare de la Cape Kennedy
- situat foarte aproape de Golful Mexic, de care este legat printr-un canal
- o combinaţie reprezentativă, cu oraşe satelit care au avut în ultimele două decenii a o accentuată expansiune şi modernizare, păstrând totuşi specificul american

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

- ***funcţia industrială***: exploatarea şi prelucrarea petrolului şi gazelor naturale; industria construcţiilor de maşini; industria materialelor de construcţii; instalaţii situate de-o parte şi de alta a canalului.
- ***funcţia de transport***: împreună cu portul Texas City, formează o grupare portuară foarte importantă; magistrale feroviare şi rutiere; oleoducte şi gazoducte; linii aeriene
- ***activităţi comerciale şi financiar bancare***
- ***activităţi culturale*** (învăţământ universitar, colegii, muzee).

MIAMI
- aglomerare de centre şi staţiuni balneare (Miami, Miami Beach, Hialeah, North Miami, Miami Shores, Miami Springs ş.a.)
- ***funcţia turistică:*** asociată cu activităţi industriale (confecţii, alimentară, poligrafică)
- ***activităţi de transport***
- promenadă de 24 km, ***Parcul Naţional Everglades***

TAMPA
- activităţi portuare, industriale, turistice, culturale etc.

DALLAS
- al doilea oraş al Texasului
- împreună cu suburbii (Garland, Mosquito ş.a.) depăşeşte 1,5 mil. locuitori
- ***funcţia comercial-financiară***: piaţă a produselor agricole (animale, bumbac) din câmpia Mississippi şi Preerie; tranzacţiile petroliere pentru Texasul de Nord; sediul unor mari bănci, agenţii, antreprize comerciale.
- ***funcţia de transport***: centru important de comunicaţii feroviare şi rutiere, nod de comunicaţii;
- ***activităţi industriale***: utilaj petrolier; construcţii de avioane; asamblaj automobile; maşini agricole; maşini textile.
- ***activităţi culturale***: învăţământ superior, muzee, teatre etc.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

ATLANTA - 2 mil. loc.

- fondat în 1845
- ***funcţia de transport:*** nod feroviar, rutier şi aerian; al doilea aeroport al S.U.A. după numărul pasagerilor
- ***funcţia comercială:*** piaţă a bumbacului; Sediul Companiei Coca-Cola
- ***funcţia industrială:*** industria alimentară; construcţii de avioane; industria metalurgică; industria textilă şi a încălţămintei; industria confecţiilor

8.4 VESTUL AMERICAN

Ocupă 1/3 din suprafaţa ţării, incluzând sistemul Cordilier cu cele două aliniamente muntoase (Stâncoşii şi Cordiliera Pacifică) şi Podişurile Interioare cu păduri şi deşerturi, parcuri naţionale. La început a fost supusă colonizării europene, urmându-i colonizarea de către populaţii sosite din Asia, proces desfăşurat sub imperiul mirajului aurului şi al bogăţiilor vestului în general. O economie complexă bazată pe materii prime locale (cupru, plumb, metale rare), un comerţ activ cu cele mai îndepărtate colţuri ale lumii. Este marcat de o puternică insularitate umană (Remy Knafou, 1986), cu trei puternice nuclee în Colorado, Oregon, Washington, cu o puternică dezvoltare a ramurilor industriale moderne. Vestul reprezintă încă o regiune atractivă, mai ales prin noutăţile ce le oferă sub aspect industrial, agricol, spiritual. Există şi disparităţi între cele 11 state în ceea ce priveşte valorificarea potenţialului lor, dinamica socio-economică etc.

8.4.1 SUBREGIUNEA MUNŢILOR STÂNCOŞI ŞI A PODIŞURILOR INTERIOARE

Reprezintă o regiune foarte complexă din punct de vedere al peisajelor existente. Munţii Stâncoşi, continuarea celor din Canada, tineri comparativ cu Appalachii, străjuiesc întinsele câmpii şi podişuri din est. Culmi care trec de 4000m sunt separate de văi adânci şi

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

prăpăstioase, culmi şi creste acoperite cu zăpadă, rămăşiţe ale gheţarilor cuaternari. Culmile montane delimitează dinspre est platouri şi bazine sub forma unui "*larg Culoar*". Glaciaţia pleistocenă şi-a spus cuvântul mai ales în partea centrală a Stâncoşilor prin formele lăsate: circuri, creste, văi, lacuri. De asemenea sunt prezente formele dezvoltate mai ales pe bazalte unele aparţinând vulcanismului terţiar, dar şi manifestări postvulcanice, cum sunt cele din Parcul Naţional Yellowstone.

Dintre platouri, la graniţa cu Canada se află Podişul Columbiei Britanice (statele Washington, Oregon, Idaho), format pe roci bazaltice terţiare fracturate şi denivelate. Altitudinile sunt cuprinse între 1000-3000m, Columbia şi afluenţii săi curgând în această regiune prin frumoase defilee.

Podişul Marelui Bazin, mai ales în statul Nevada, are altitudini cuprinse între 1000-1500m, la nivelul depresiunilor şi peste 2000m în culmile care brăzdează în sens meridian unitatea. Având în vedere poziţia obstacolelor formate de Cordiliera Pacifică (Sierra Nevada) şi Stâncoşii, peisajul în Marele Bazin este semideşertic cu veri foarte călduroase, ploi puţine aşa cum apar ele în Valea Morţii (Death Valley).

Podişul Colorado (statele Utah, Arizona), unic în felul său are înalţimi ce oscilează între 1000-2550m. Este traversat de fluviul Colorado, care s-a adâncit cu circa 2000m. Şi aici peisajul este deşertic (deşertul Mojave). Îşi dau mîna creând cele mai neasemuite peisaje, întinse păduri şi păşuni, ape curgătoare şi lacuri.

Febra aurului i-a făcut pe europeni (spanioli) să-şi încerce puterile printre culmile acestui perete muntos din vest, în avântul lor către Pacificul atrăgător. Momentul culminant l-a constituit descoperirea aurului ceva mai departe în albiile râurilor din California (1848)*. Odată stabiliţi aici, coloniştii au început însă practicarea agriculturii, singura

---

* Alte resurse de subsol din sistemul Munţilor Stâncoşi sunt: plumbul, zincul, molibdenul, aurul, argintul, cuprul. Ele au impulsionat dezvoltarea unor centre industriale de exploatare şi prelucrare a lor. Printre acestea se numără Leadville, Coeur d'Alene, Cripple Creek (metalurgia neferoaselor), Butte, Anaconda centre ale siderurgiei cuprului, Coeur d'Alene (Idaho) exploatarea antimoniului. În podişurile interioare printre resursele de subsol se numără: cuprul exploatat în regiunea Morenci (Arizona) dar îmbogăţit apoi la Salt Lake City, Bingham (Utah), New Mexico, Nevada. Se exploatează uraniul (New Mexico Colorado). Impresionante sunt

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

sursă de supravieţuire, dar imposibilă fără binefacerile irigaţiilor-canale de irigaţii de pe timpurile amerindienilor. Cea mai mare parte a fermierilor erau mormoni, aşezarea lor definitivă fiind în preajma Marelui Lac Sărat, regiune din statul Utah. Astăzi populaţia indigenă (indiană) locuieşte în rezervaţii situate fie în mici oraşe turistice, fie în regiuni irigate, care oferă condiţii optime de trai, existând posibilitatea migraţiilor spre alte meleaguri.

Dacă muntele oferă condiţii necesare comunităţii umane, deşi nu întotdeauna foarte primitoare, despre podişuri mai exact despre deşerturi (circa 175000 kmp) nu putem spune acelaşi lucru. Deasupra regiunii strălucirea soarelui depăşeşte 11 luni pe an, temperatura trecând de 50°C la umbră (Geografia S.U.A., 1993). Să nu uităm de existenţa Văii Morţii, un fost lac situat la –85m sub nivelul mării, cu o lungime de peste 200km. Lipsa apei în cea mai mare parte a fost suplinită prin construirea unor baraje pe marile fluvii (Colorado – barajul Hoover) care furnizează apa pentru obţinerea energiei electrice şi pentru irigaţii (300000 ha), precum şi barajele Roosevelt, Coolidge. În total se poate vorbi de o suprafaţă irigată de peste 7 milioane ha.

Treptat şi din ce în ce mai multe minereuri au fost descoperite mai ales în Stâncoşi (cositor, aur, argint, plumb, cupru). Odată* cu descoperirea, a apărut prelucrarea mai ales a minereurilor de cupru extras în cea mai mare mină din S.U.A. – Bingham, statul Utah (Podişul Marelui Bazin). Numai argintul şi aurul, secătuite, solicită mari investigaţii. Suntem în prezenţa uneia dintre cele mai mari rezervaţii naturale ale lumii, Yellowstone National Park, cu cascade, gheizeri, fumarole, apoi Rocky Mountains National Park, Mesa Verole National

---

zăcămintele de cărbune şi şisturi bituminoase încă insuficient exploatate şi valorificate. Întreg spaţiul cultivat este irigat, având în vedere potenţialul oferit de Columbia, Snake şi Colorado. Se cultivă bumbac, legume şi fructe, plante furajere. În nord unde se află domeniul mormonilor se cultivă grâu, sfecla de zahăr, legume, se întâlnesc plantaţii de pomi fructiferi. În bazinul râului Snake se cultivă sfeclă de zahăr şi cartofi. În regiunea podişului Columbiei Britanice, pe soluri formate pe depozite bazaltice şi argile cuaternare, în condiţiile unei tehnici speciale, se cultivă grâul de iarnă şi primăvară în bune condiţii. Se practică de asemenea creşterea oilor hiperintensivă; creşterea bovinelor; se practică transhumanţa, vara la munte şi iarna la podiş. Se folosesc drept hrană şi plantele furajere.

* John Augustus Sutter, în anul 1848, a descoperit aur într-un curs de apă din California.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Park, Grand Canyon National Park ş.a. Toate acestea au generat o intensă dezvoltare a turismului, încă o binefacere pentru economia regiunii, începând cu parcurile naţionale amintite, şi continuând cu staţiunile de vacanţă Sun Valley (Idaho), Aspen (Colorado), Squaw Valley, Salt Lake City capitala mormonilor, apoi Reno şi Las Vegas – capitala mondială a jocurilor de noroc.

8.4.2 SUBREGIUNEA PACIFICĂ

Spre Pacific există o dublă cordilieră şi anume: Munţii Cascadelor şi Sierra Nevada (California) spre podişurile interioare şi Munţii Coastelor spre litoral, culmi paralele cu ţărmul.

Munţii Cascadelor trec de la 4000m în timp ce Munţii Coastelor se apropie de 2000m. Între cele două sisteme de culmi se găsesc depresiuni longitudinale discontinui astfel: în nord Puget Sound continuată cu Willamette, iar în sud Marea Vale a Californiei desfăşurată pe o lungime de peste 600km, care comunică prin golful San Francisco cu Oceanul Pacific.

Un climat cu caractere contrastante există între nordul şi sudul regiunii. Umed şi foarte umed în nord, cu ploi tot anul şi un maxim de iarnă şi mediteraneean (californian) cu veri foarte uscate aşa cum sunt cunoscute la Los Angeles.

Primul exod de proporţii către vest a avut loc în anul 1843, de- a lungul traseului Oregon (Geografia S.U.A., 1993), rută începută pe râul Missouri. Traversarea preeriilor, pe văi care se îndreptau spre coasta Pacificului, printre Munţii Cascadelor şi Coastelor, unele terminându-se fie în Marea Vale sau depresiunea Californiei fie în valea râului Willamette, în prezent intens valorificate hidroenergetic şi amenajate împotriva inundaţiilor nu a fost comodă.

Printre aşezările importante se remarcă: Seatle, Portland, Everett, Tacoma, Olympia, unele dintre ele cantonate în jurul golfului Puget sau în apropierea sa. Multe dintre ele au ca activitate principală pescuitul şi industrializarea peştelui* ca şi primirea sau expedierea unor mărfuri către statele din Asia şi Pacific.

---

* Este vorba de somon, specie răspândită în bazinul Columbiei, iar oraşul Astoria este cel mai vechi centru pescăresc (1811). De aici conservele de somon se îndreaptă spre toate regiunile ţării. Se mai pescuiesc: ton, creveţi, crustacee etc.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

CALIFORNIA
Schiță generală

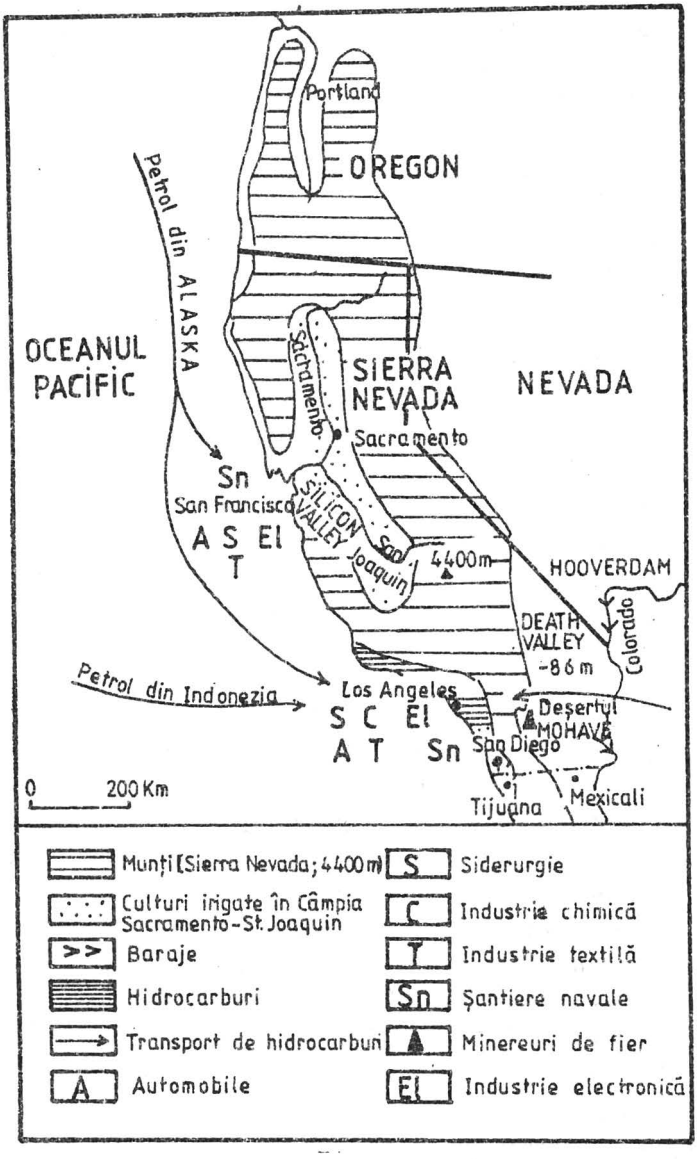

Fig. 50

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Rolul economic al regiunii a crescut după al doilea război mondial. În acest cadru se disting:

- ***Nordul***, cu importanţă în exploatările forestiere şi industria construcţiilor de maşini (nave, nave aerospaţiale) cantonate în golful Saund. Oraşul Seatle are un rol important în aceasta regiune, realizând şi legăturile cu Alaska;
- ***Sudul*** cu doua importante aglomerări urbane:

  San Francisco – aglomerare (conurbaţie) de peste 5 milioane locuitori, strâns legat de activităţile din Valea Soarelui (Valea Imperială), un punct terminus pentru multe magistrale transcontinentale şi port maritim situat în raza canalului Golden Gate. Este o mare aşezare metropolitană, o cale ferată transcontinentală legându-l de Midwest sau de regiunea atlantică (fig.50, 51). Este oraşul care a cunoscut de-a lungul timpului dezastre (cutremure, incendii) dar care s-a refăcut fiind astăzi un oraş ultramodern (fig.52).

  Los Angeles – un ansamblu urban de 11 milioane locuitori, cu o dezvoltare industrială mai recentă, un pol al Californiei anexată Statelor Unite în 1848. Progresele înregistrate de această regiune sunt strîns legate de: mirajul aurului, cu explozie de populaţie sosită în preajma anului 1848; exploatarea hidrocarburilor mai ales după cel de-al doilea război mondial. Se deschide faţada pacifică spre Extremul Orient ca şi cea dinspre Mexic către America Latină. Treptat California a devenit unul dintre statele puternice ale S.U.A., cu o populaţie de circa 26 milioane de locuitori.

Regiunea industrială livrează circa 12% din producţia S.U.A. având o puternică bază siderurgică folosind şi minereuri de fier din statul Utah – (Fontana) şi petrochimică (Los Angeles, San Francisco). Aici se află primul constructor mondial de avioane Boeing. La fel de numeroase sunt unităţile industriei construcţiilor de maşini, textilă, alimentară. Această din urmă ramură industrială, valorifică materia primă oferită de una dintre cele mai puternice regiuni agricole ale S.U.A., Valea Soarelui (Valea Imperială sau Valea Mare). Pe seama

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

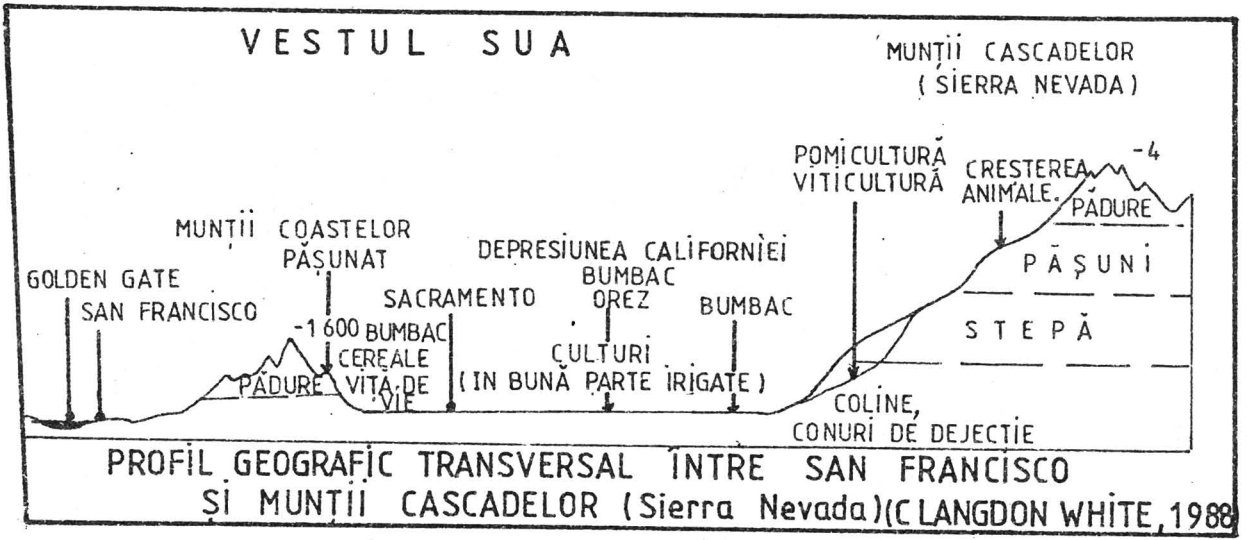

Fig. 51

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

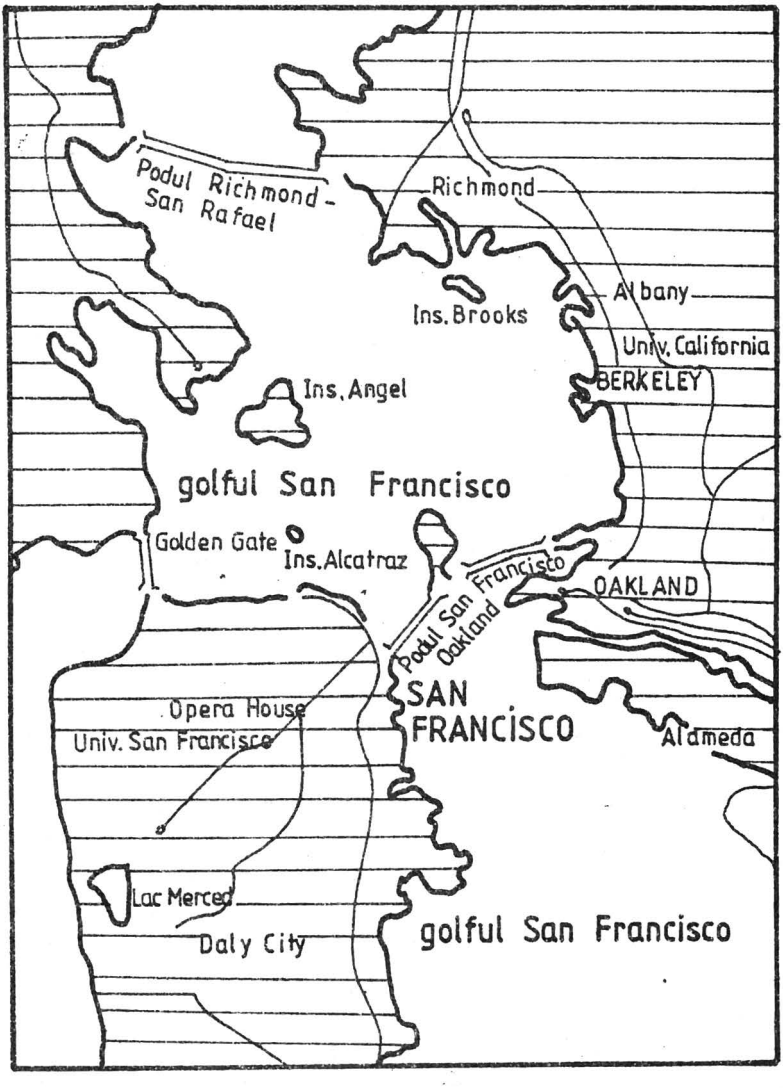

Fig. 52

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

irigaţiilor, aparţinând unor mari complexe hidroenergetice, utilizând o agronomie de vârf, în cele peste 60000 ferme se obţin recolte de excepţie fie de fructe (citrice, piersici), măsline, fie de legume, bumbac. În aceeaşi măsură sunt dezvoltate avicultura, creşterea cornutelor mici şi mari. Cele două râuri Sacramento şi San Joaquin, supuse unui control riguros, în procesul de valorificare complexă (irigaţii, hidrocentrale, baraje pentru apa industrială şi casnică) cca. 600km de canale, cu barajul Shusta, principalul baraj din program, pe Sacramento şi Friant pe San Joaquin, începută încă din anul 1935 (Proiectul Văii Centrale), constituie o axa vitală a regiunii. Chiar şi pe coastele însorite ale Munţilor Coastelor se cultivă viţa-de-vie.

Tot aici se află concentrată industria electronică în "SILICON VALLEY", de asemenea aici se află Universitatea Stanford, cu un grad superior de calificare a întregului personal didactic şi ştiinţific – HIGH TECH..

Exploatarea pădurii şi industria lemnului reprezintă o preocupare majoră în economia statului Oregon care dă 20% din producţia naţională, după cum statul Washington este lider în industria peştelui, mai ales a somonului, a valorificării unor fructe (mere, pere, zmeură). În timpul colonizării pădurea acoperea aproximativ jumătate din suprafaţa S.U.A., adăpostită mai ales pe versanţii mai umezi cu expunere vestică. Creşterea numărului aşezărilor precum şi dezvoltarea industrială, agricolă, a căilor de comunicaţie a necesitat utilizarea unei importante suprafeţe lemnoase. Tăierea pădurii a fost într-un fel stopată prin hotărârile Serviciului Pădurilor, din cadrul departamentului pentru agricultură. Circa 75 milioane ha de suprafeţe împădurite, din care nu lipsesc Pinul Douglas, şi bradul şi pajişti sunt administrate ca păduri şi păşuni naţionale, deşi 75% din păduri sunt ale fermierilor şi ale unor organizaţii particulare. Zeci de milioane de ha sunt supravegheate prin programe naţionale. Se dă o atenţie deosebită pepinierelor, tratamentelor, plantărilor, Sierra Nevada, reprezentând o regiune destul de împădurită cu stejar, brad, sequoia (Redwood), dar mai, ales cu Pin Douglas şi cedrul roşu în care monitorizarea patrimoniului silvic este riguros efectuată.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

STATELE

- Washington,Oregon California,Montana, Idaho, Wyoming, Utah, Colorado(p), New Mexico, Arizona, Nevada

INDIENII

- în secolul alXVI-lea, înainte de sosirea europenilor erau mai puţin de 1 milion; astăzi, graţie unei natalităţi crescute, trăiesc peste 1 milion
- 35% trăiesc în oraşe, iar 65% în mediul rural din care 500000 în rezervaţiile din vest.
- sunt împărţiţi în 95 de triburi care vorbesc 41 de limbi (dialecte)
- sunt prezenţi în toate statele, iar în est numai în Carolina de Nord sunt două grupe principale de triburi indiene: pieile roşii (Oklahoma) şi rezervaţiile din sud-est (Arizona, New Mexic, California)

CARACTERISTICI ECONOMICE

- dezvoltare industrială complexă: siderurgie, construcţii de maşini, petrochimie, prelucrarea lemnului, industrie uşoară cu două concentrări: San Francisco şi Los Angeles
- barajele de pe Columbia, importante furnizoare de energie electrică, apă pentru agricultură
- Valea Californiei: prima regiune agricolă irigată a S.U.A., bazinele Sacramento şi San Joaquin – ploi rare şi cad în cea mai mare parte iarna.
- Statul California (luat de la Mexic) s-a dezvoltat după 1848 sub administraţia S.U.A., odată cu anexarea sa
- în cea mai mare parte apa necesară irigaţiilor provine din sistemele hidrografice cu obârşie în Sierra Nevada; ea este dirijată prin conducte, canale, baraje spre terenurile cultivate şi plantaţii
- Valea Soarelui, puternic grad de mecanizare a agriculturii, organizată în sistemul de ferme, folosind şi mînă de lucru străină, mai ales mexicani.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

- există multiple posibilităţi, având o industrie adecvată, de prelucrare a produselor agricole, de conservare şi refrigerare şi nu în ultimul rînd, comercializare; creşterea intensivă a animalelor, pescuitul.
- peisaje de o neasemuită frumuseţe: Sierra Nevada, Coasta Pacifică, Valea Morţii; turism montan, balnear, cultural, parcuri naţionale, rezervaţii (staţiuni: Pasadena, Fresno, Squaw Valley, Yosemite ş.a.)

PUGETOPOLIS (Puget Sound)
- conurbaţie industrială (printre altele, constructoare de avioane, rafinarea petrolului sosit din Alaska)

- POLI DE ORGANIZARE a spaţiului – Seattle (fondat în 1852), Portland (pe valea Willamette)

CONURBAŢIA Seatle-Tacoma
- peste 2 milioane de locuitori
- activităţi legate de construcţia de avioane Boeing; şantiere navale, industria lemnului, celulozei şi hârtiei; industria alimentară
- activitate comercială foarte susţinută
- Portland, Seattle asigură legăturile cu Alaska, Australia, Asia Orientală

AŞEZĂRI (elemente particulare)
SEATTLE
- ***funcţia industrial portuară*** (construcţii de mijloace de transport aeriene, feroviare, maritime; industria lemnului şi alimentară (peşte, produse agricole); petrochimie pe seama petrolului adus din Alaska şi Canada
- centru pentru comercializarea pieilor şi blănurilor

PORTLAND
- fondat în 1845
- situat la circa 170km de oceanul Pacific pe râul Willamette

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

- ***funcţia portuară şi de transport:*** transportul lemnului, cerealelor; importante căi feroviare şi rutiere
- ***activităţi industriale***: industria de exploatare şi prelucrare a lemnului; industrie uşoară
- ***activităţi turistice*** (fluviul Columbia şi împrejurimi)

SPOKANE
- important centru al comerţului cu grâu şi al industriei aluminiului

FRESNO, SACRAMENTO (capitala Statului California)
- două centre cu intensă activitate agricolă, industrială, comercială
- Sacramento, centru al industriei aerospaţiale

SAN FRANCISCO
- situat în nordul unei peninsule între Oceanul Pacific şi golfurile: San Francisco, San Pablo, Suisan.
- golfurile comunică cu marea, iar între golful San Francisco şi Oceanul Pacific se află podul Golden Gate
- depresiunea (golful) în care este situat oraşul este încadrată de înălţimi care trec de câteva sute de metri.
- prezenţa curentului rece al Californiei explică timpul ceva mai umed de aici
- golful se prelungeşte prin văile Santa Clara şi Napa spre nord şi spre sud, văi puternic irigate şi cultivate cu legume, fructe sau, se cresc animale pentru lapte şi carne
- conurbaţia se dezvoltă spre nord (San Rafael) dar şi spre sud până la valea Santa Clara
- ***funcţia industrială***: construcţii de maşini (avioane, nave, automobile, maşini unelte); extracţia şi prelucrarea petrolului; industria textilă şi alimentară
- ***funcţia portuară şi de transport***: ajutat de porturile Oakland, Richmond, Vallejo, Redwood face legătura cu Orientul şi Australia; San Francisco este şi un nod feroviar, rutier, aerian;

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

în infrastructura transporturilor sunt incluse şi construcţiile de tipul podurilor: Golden Gate, San Francisco-Oakland, Richmond-San Rafael.

- ***funcţia comercial-financiar-bancară***: sediul Bank of America; antreprize comerciale; bănci particulare; agenţii de schimb şi tranzacţii.
- ***funcţia culturală şi turistică***: universităţi (Berkley, Stanford); institute tehnice şi de cercetare ştiinţifică, muzee (Opera House, War Memorial); parcuri, grădini.
- faptul că San Francisco este situat pe falia San Andreas, constituie permanent un pericol având în vedere evenimentele telurice care s-au abătut asupra lui de-a lungul timpului
- alt loc important îl ocupă actvităţile sectorului terţiar (comerţ, finanţe etc.)

LOS ANGELES

- situat pe o îngustă câmpie litorală, uşor vălurată, şi coline submontane, formând un amfiteatru, cu străzi care coboară spre ocean
- fondat în 1781 de către spanioli care au dat denumirea de El Pueblo del Nuestra Senora la Reina de Los Angeles de Porciuncula
- a cunoscut câteva etape importante în dezvoltarea sa: descoperirea zăcămintelor de petrol, apariţia Hollywood-ului, al doliea Război Mondial – când o serie de activităţi industriale s-au deplasat dinspre est către vestul S.U.A. (fig.53)
- conurbaţia Los Angeles s-a dezvoltat treptat incluzând oraşe situate până la 100km distanţă. Între oraşele incluse se numără: Pasadena, Alhambra, San Fernando, Hollywood, Beverly Hills, Long Beach, San Pedro, Willmington, Fontana ş.a.
- Los Angeles se remarcă şi prin exotismul cartierelor sale – *cartierul opulenţei* (Hollywood, Bverly Hills); *cartierul minorităţii de culoare* (Watts); *cartierul mexican* (East Los Angeles); *cartierul chinezesc* (Chinatown); Disneyland.
- oraşul a apărut şi s-a dezvoltat ca urmare a unor activităţi

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

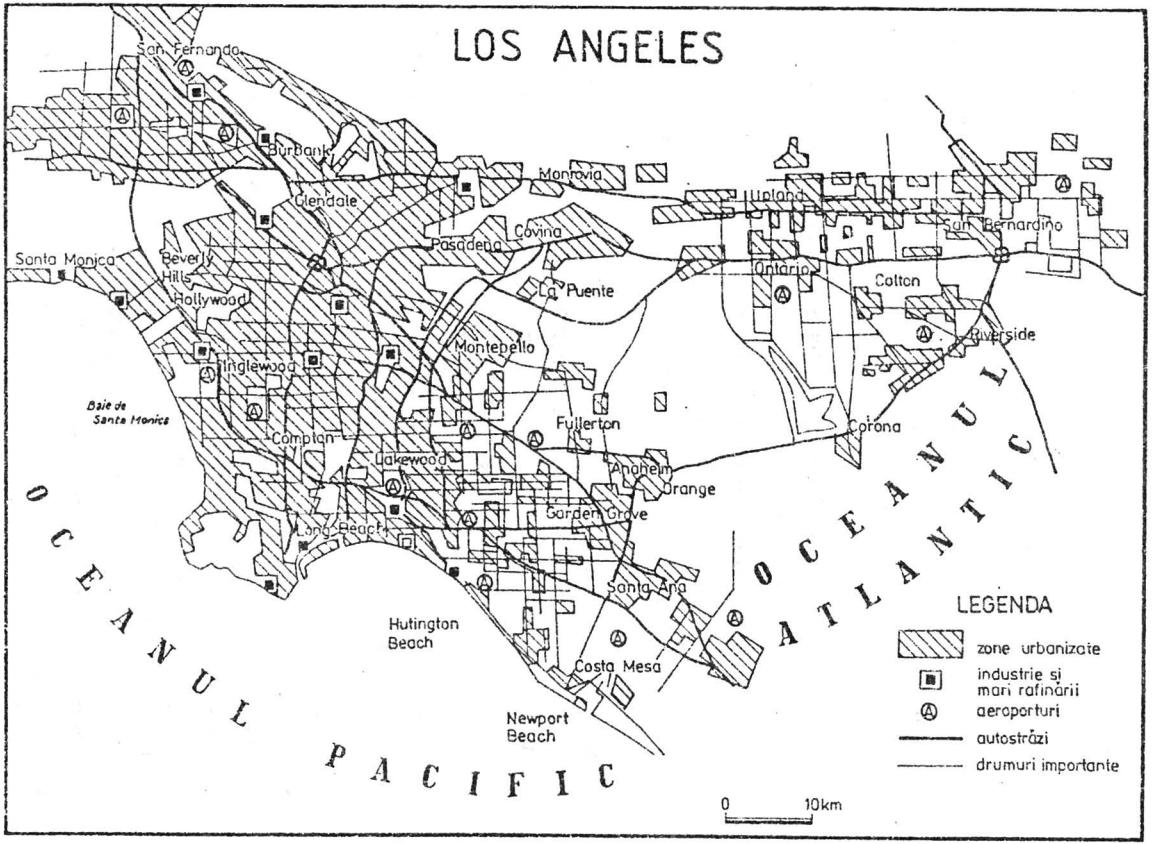

Fig. 53

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

comerciale legate de funcţia portuară; de apariţia şi implicaţia cinematografiei – Hollywood, mai ales pe valea San Fernando, dar mai cu seamă descoperirea, exploatarea şi prelucrarea petrolului (Ventura, Huntington, bazinul Willmington) . Această resursă a situat oraşul pe locul al treilea în S.U.A. după Texas şi Louisiana

- ***funcţia industrială***: pe primul loc se situează industria aeronautică şi astronautică; urmează industria navală, petrochimia, montajul automobilelor, electronica, siderurgia feroasă şi neferoasă (aluminiu - Fontana) industria alimentară, textilă; este un oraş cu pondere însemnată a actvităţilor terţiare; industria uşoară
- ***funcţia de transport (portuară)***: instalaţiile portuare se găsesc amplasate mai ales în golful San Pedro, Loang Beach; nod feroviar şi rutier; 33 de aeroporturi (Lockheed, Santa Fe, Long Beach ş.a.); foarte densă este reţeaua rutieră
- ***funcţia culturală şi turistică***: industria cinematografică (studiouri amplasate în nordul oraşului); universităţi şi centre de cercetare ştiinţifică aviaţie, astronomie; staţiuni turistice litorale şi montane (Santa Monica, Hermosa Beach, Pasadena, Beverly Hills ş.a.)
- probleme actuale: alimentarea cu apă, urbanizarea (Géographie Terminales, 1993).

SALT LAKE CITY

- fondat în 1847
- centru cu multe activităţi industriale (metalurgie, electronică, armament) dar şi un centru turistic, centru al mormonilor
- poziţie inedită, în inima Podişului Marelui Bazin, pe lîngă Marele Lac Sărat (Salt Lake)
- ***activităţi industriale***: extracţia şi prelucrarea neferoaselor şi argintului; electrotehnica; industria uşoară;
- ***activităţi de transport:*** nod de comunicaţii, magistrale care unesc estul atlantic cu vestul pacific al S.U.A.
- împreună cu alte centre (Provo, Ogden, Magna ş.a.) formează o regiune industrială

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

PHOENIX

- centru industrial (construcţii de maşini; industrie textilă; industrie alimentară
- activităţi de transport în inima statului Arizona, face legătura cu regiunea pacifică şi Mexic

DENVER

- oraş situat la poalele M. Stâncoşi, la circa 1500 m altitudine
- ***funcţie industrială***: exploatări de cărbuni şi neferoase (în apropiere) pe seama cărora s-au dezvoltat industriile extractivă şi prelucrătoare; industria construcţiilor de mijloace de transport (avioane, material rulant); industria textilă.
- ***funcţie turistică***

HAWAII

Aliniamentul cel mai septentrional al insulelor pacifice* este cel al insulelor Hawaii. În extremitatea sa Orientală, unde vulcanismul este foarte activ, structurile bazaltice ating înălţimi de 4000 m, altitudine suficientă pentru a permite existenţa unor mici gheţari cuaternari. Reprezintă un arhipelag tropical care se întinde pe o lungime de 600 km. Fiecare insulă este constituită dintr-unul sau mai mulţi vulcani bazaltici, care expulzează neregulat valuri de lavă.

Structurile care se află în fundamentul acestor insule sunt considerate ca având o vechime de 8 milioane de ani (pliocen).

În cadrul acestui climat cald şi umed, comun acestor insule, micile văi - în partea superioară, se lărgesc rapid spre vărsare.

Regimul pluviometric al insulelor Hawaii este de o complexitate şi varietate extremă, în funcţie de expunerea faţă de alizee şi de oscilaţiile celor două centre de presiune ridicată, subtropicală, care există în Pacific. Pe versanţii expuşi către NE, precipitaţiile depăşesc 10 m, favorizând existenţa unei vegetaţii bogate, semperviriscente, de talie mijlocie însă, dezvoltată pe un sol afectat de bauxitizare rapidă. Versanţii de sub vânt nu primesc decât maximum 500 mm/an.

---

* Oceaniei

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Insulele Hawai au fost anexate SUA în 1898, mai ales datorită poziției lor strategice, în mijlocul Pacificului de Nord. În 1959 ele au obținut statutul de stat al uniunii statelor americane.

Populația insulelor se apropie de 1 milion de locuitori, 80% locuind în insula Oahu, dintre aceștia 700000, aflându-se în capitala Honolulu. Nici un stat american nu cunoaște o asemenea varietate a raselor: 1% reprezintă descendenții polinezienilor, 4% chinezi, 11% filipinezi, 27% japonezi, 30% americani, la care se adaugă metișii rezultați.

Datorită câmpiilor litorale înguste, există fenomenul de suprapopulare și o circulație aglomerată mai ales în zona capitalei.

Insulele dispun de trei categorii de resurse:

a. „armata" care încadrează 20% din populația activă. Marina ocupă situl istoric de la Peral Harbour, locul agresiunii japoneze din 7 decembrie 1941.

b. două culturi tropicale de-a lungul câmpiilor litorale: ananasul și trestia de zahăr - 20 dintre plantațiile mari asigurând în cvasitotalitate producția de trestie de zahăr. Structura agricolă este încă concentrată în jurul culturii ananasului, Hawaii dispunând de o duzină de plantații mari. Sistemul de cultură, mecanizat și științific asigură 30% din producția mondială.

c. turismul care asigură principalele venituri. Turiștii sunt atrași de o publicitate eficace, care le „vinde soare, plaje, décor vulcanic și pitorescul populațiilor". Echipamentul în stil florentin este spectaculos, mai ales în insula Oahu (Waikiki). Peste 4 milioane de turiști ajung în fiecare an în modernul aeroport Hilo.

Cu toate aceste aspecte atrăgătoare, se pot remarca însă cartiere suprapopulate, în special de către emigranți filipinezi.

Proprietatea funciară este concentrată într-un număr mic de ferme, aparținând marilor fermieri, în timp ce mica proprietate aproape a dispărut.

Echipamentele turistice pun probleme în ceea ce privește păstrarea echilibrelor naturale.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

TERITORII DEPENDENTE DE S.U.A.

Guam - insulă în Arhipelagul Marianelor, în Vestul Oceanului Pacific, cu relief vulcanic. Din 1950 este teritoriu neîncorporat SUA, dar administrat de către Departamentul de Interne.

Hawland, Jarvis și Baker - reprezintă un atol în Pacificul Central, care este ocrotit din 1936 de Serviciul pentru Pescuit și Ocrotirea Naturii al guvernului SUA.

Johnston - situat în Pacificul Central administrat de Agenția Nucleară de Apărare a SUA.

Kindman Reef - insulă în Arhipelagul Line cu relief coraligen, administrat de Departamentul Apărării al SUA.

Arhipelagul Marianelor - arhipelag central Pacific, constituit numai din insule vulcanice care din 1976 este stat liber asociat SUA.

Midway - insulă în Pacificul Central, administrată din 1950 de Departamentul Marinei SUA.

Palmyra - insulă nelocuită în centrul Oceanului Pacific, administrată din 1976 de către Departamentul de Interne al SUA.

Puerto Rico - teritoriu în America Centrală insulară, reprezentând stat liber asociat SUA din 1952.

Samoa Americană - insulă vulcanică situată în zona central vestică a Pacificului, teritoriu administrat din 1967 de către Departamentul de Interne a SUA.

Insulele Virgine Americane - teritoriu situat în Oceanul Atlantic, administrate de SUA din 1954.

Wake - insulă în Pacificul Central, coraligenă, administrată de către Departamentul Aviației din 1950.

Zona Canalului Panama - teritoriu în America Centrală istmică; cuprinde 2 fâșii de 8 km pe ambele părți ale canalului.

Prin tratatul „Hay Varille" încheiat între SUA și Panama este recunoscută suveranitatea nord-americană încă din 1903.

În urma tratativelor din 1977 de la Washington privind canalul, se prevede neutralitatea și funcționarea lui până la 31.12.1999, dată după care controlul SUA va înceta.

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Nr. crt.	Statul	Supraf Km²	Populaţia Densitatea medie loc/km²	Capitala	Porecla	Populaţia urbană %
1	Alabama	134 183	4 040 567 20-45	Montgomery	Statul bumbacului	58%
2	Alaska	1 524 671	550 047 sub 18	Juneau		
3	Arizona	296 163	3 555 228	Phoenix	Statul marelui canion	79
4	Arkansas	138 070	2 350 725	Little Rrock	Pământ al şansei	50
5	California	412 602	29 760 021 50-85	Sacramento	Statul de aur	90
6	Colorado	271 042	2 670 000 sub 18	Denver	Statul centenar	78
7	Connecticut	13 023	3 287 116 peste 100	Hartford	Statul constituţional	77
8	Delaware	5 348	666 166 peste 100	Dover		72
9	Dakota de sud	200 322	696 004 sub 18	Tankton	Statul coiotului	44

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

10	Dakota de nord	183 729	638 000 sub 18	Bismark	Statul indienilor sioux	44
11	Florida	152 256	12 937 926 50-85	Tallahasee	Statul însorit	80
12	Georgia	153 078	6 478 216 20-45	Atlanta	Statul piersicei	60
13	Hawai	16 770	1 108 229 50-85	Honolulu	Statul Aloha	83
14	Idaho	217 248	1 000 749 sub 18	Boise	Statul de mărgăritar	54
15	Illinois	146 640	11 430 602 50-85	Springfield	Statul preeriei	83
16	Indiana	94 357	5 544 000 50-85	Indianapolis	Statul Hoosier	64
17	Iowa	146 354	2 776 755 20-45	Des Moines	Statul Vigilent	51
18	Kansas	213 886	2 447 574 sub18	Tapeka	Statul Florii soarelui	66
19	Kentuky	105 027	3 685 296 20-45	Frankfort	St. Păşunilor	52

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

20	Lousiana	126 160	4 219 973 20-45	Baton Rouge	Statul Pelicanilor	66
21	Maine	86 359	1 227 928 sub 18	Augusta	Statul cu molizi	50
22	Maryland	27 500	4 751 468 50- 85	Annapolis	Statul Liber	76
23	Massachusetts	21 468	6 016 424 peste 100	Boston	Statul din Golf	84
24	Michigan	151 362	9 295 297 50- 85	Lansing	Statul Marelui Lac	73
25	Minnesota	218 577	4 375 100 20- 45	ST. Paul	Statul Stelei Nordului	73
26	Mississippi	124 062	2 573 216 20- 45	Jakson	Statul Magnoliei	44
27	Missouri	181 184	5 117 073	Jefferson City	Statul care are cu ce se mândri	53
28	Montana	382 559	779 065 20 -45	Helena	Statul Comoara	61
29	Nebraska	200.790	1 578 385 sub18	Lincoln	Statul Cerealelor	80

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

30	Nevada	24 190	1 201 833 sub18	Carson City	Statul Argintului	56
31	New Hampshire	24 190	1 109 252 20-45	Concord	Statul de Granit	88
32	New Jersey	20 374	7 730 188 peste100	Trenton	Statul Grădina	69
33	New Mexico	316 332	1 515 069 sub 18	Santa Fe	Statul Pamânt al vrajei	88
34	New York	128 898	17 990 455 peste 100	Albany	Statul Imperial	45
35	Carolina de Nord	80 743	6 628 637 20-45	Raleigh	Statul Bătrânului nord	45
36	Carolina de Sud	80 743	3 466 703 20-45	Columbia	Statul Palmetei	47
37	Ohio	107 177	10 847 000 peste100	Columbus	Statul Castanului	75
38	Oklahoma	181 789	3 145 585 sub 18	Oklahoma City	Statul Timpuriu	68
39	Oregon	252 151	2 842 321 sub 18	Salem	Statul Castorului	67
40	Pennsylvania	117 866	11 881 643 50-85	Harrisburg	Statul Cheie de boltă	87

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

41	Rhode Island	3156	1 003 464 peste 100	Providence	Statul Mica Rodie	87
42	Tennesse	109 934	4 877 185 20-45	Nashville	St. Voluntarilor	58
43	Texas	695 079	16 986 510 sub18	Austin	Statul Stelei Însingurate	76
44	Utah	220 782	1 722 850 sub18	Salt Like City	Statul Stup	80
45	Vermont	24 983	562 758 20-45	Montpelier	Statul Munţilor verzi	32
46	Virginia	106 124	6 187 358 50-85	Richmond	Statul Domi-nionului cel vechi	63
47	Virginia de Vest	62 868	1 793 477 29-45	Charleston	Statul din munte	39
48	Washington	177 299	4 866 692 20-45	Olimpya	Statul permanent verde	72
49	Wisconsin	146 000	4 891 769 20-45	Madison	Statul Viezurelui	65
50	Wyoming	254 576	453 566 sub18	Chyenne	Statul Egalităţii	60
51	District of Columbia	174 000	606 900 peste100	Washington		

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Nr. crt.	STATUL	ECONOMIE		ORAŞE	1. Atestate 2. Declarat stat 3. Primii colonişti
		Industrie (resurse, ramuri importante)	Agricultura (sectoare, culturi import)		
1	ALABAMA	Extractivă Metalurgică Textilă (bumbac) Chimică,celuloză, hârtie	Creşterea animalelor Bumbac Porumb	Montgomery Birmingham Mobile Bessemer	2/17302
2	ALASKA	Pescuit Petrol Lemn	Creşterea animalelor	Fairbanks Valdez Seward Anchorage Nome Point Barrow	1784
3	ARIZONA	Textilă Metalurgie neferoasă Turism	Cereale Citrice Bumbac	Tucson Jerome Yuma Morenci	1598
4	ARKANSAS	Cărbune Petrol Gaze Lemn	Cereale Creşterea animalelor	Hotsprings	2/1836
5	CALIFORNIA	Aeronautică Petrol Chimie Turism	Creşterea animalelor Pomicultură, Legumicultură	Los Angeles San Francisco San Diego San Jose Richmond Oakland Long Beach	2/1850

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

1	2	3	4	5	6
6	COLORDO	Ind. Constr. Maşini, petrol carbune, gaze, neferoase turism	Creşterea animalelor Cereale Plante tehnice	Leadville Cripple Creek Central City Asper Climax	
7	CONNECTICUT	Mijl. de transport echip. Electric, ind. chimică	Creşterea animalelor Fructe Tutun Tutun, Bumbac,	Waterbury New Haven Bridgeport	
8	DELAWARE	Alimentară textilă	Legumicultură	Wilmington	1/1638 2/1776
9	DAKOTA DE SUD	Alimentară textilă	Cereale (grâu) Plante tehnice	Lead Sioux Fall	1861
10	DAKOTA DE NORD	Cărbune Chimică Alimentară	Cereale (grâu) Animale	Bismarck Farga Minot	1889
11	FLORIDA	Textilă Chimică Poligrafică, turism	Cereale Creşterea animalelor Pomicultură Legumicultură	Miami Orlando Tampa Jacksonville Fort Lauderdale	1565
12	GEORGIA	Ind. Lemnului Extactivă Textilă (bumbac, confecţii)	Bumbac Tutun Arahide, cereale Creşterea animalelor	Columbus Macon Augusta Savannah	2/1732

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

1	2	3	4	5	6
13	HAWAI	Turism Alimentară	Trestie, ananas (pomicultura, legumicultură creşterea animalelor)	Pearl Harbor Honolulu Waikiki	
14	IDAHO	Extractivă, Lemn Alimentară	Creşterea animalelor Cereale Plante tehnice	San Vallery Idaho Falls	
15	ILLINOIS	Constr. maşini Exractivă Alimentară	Cereale Creşterea animalelor	Chicago Peoria Decatur	
16	INDIANA	Metalurgică Chimică (farmaceutică) Ind. mat. de constr.	Cereale, creşt. animalelor Plante tehnice	Columbus Evansville Elkhart South Band Gary, Fort Wayne	
17	IOWA	Alimentară Constr. maşini (agr. Transport)	Cereală Creşterea animalelor	Cedar Rapids Oskalopsa Dubuque Waterloo Davenport	
18	KANSAS	Aeronautică Alimentară	Cereale Creşterea animalelor	Wichita Hutchinson Galena	
19	KENTUCKY	Chimică, constr. maşini textilă (confecţii)	Plante tehnice Creşterea animalelor	Louisville Lexington Frankfort Bowling Green	

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

1	2	3	4	5	6
20	LOUISIANA	Chimică, (sint) Alimentară Textilă	Bumbac, orez Trestie de zahar	New Orleans Baton Rouge	
21	MAINE	Ind. Lemnului Textilă, Turism Alimentară	Creşterea animalelor Pomicultură	Portland Lewiston Auburn Bath Bangor Sanford	
22	MARYLAND	Celulozăa, metalurgică, chimică Ind. Alimentară, textilă	Plante tehnice Creşterea animalelor	Baltimore Sparrow Point Annapolis Frederick Rockville Salisburg	
23	MASSACHU- SETTS	Constr. maşini Metalurgică Chimică Ind. Alimentară Ind. textilă	Creşterea animalelor Plante tehnice	Wreester Lawrance Northampton New Bedford Taunfon Lowel Springfield	
24	MICHIGAN	Ind. Auto Turism	Creşterea animalelor Cereale Pomicultură	Detroit Marquette	
25	MINNESOTA	Extractivă Alimentară	Creşterea animalelor Legumicultură	Minneapolis Duluth St. Cloud Rochester, Austin	

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

1	2	3	4	5	6
26	MISSISSIPPI	Textilă Celuloză Lemn Alimentară	Bumbac Creşterea animalelor	Vicksburg	
27	MISSOURI	Mijl. de transport Textilă Chimică	Cereale Creşterea animalelor Plante tehnice	Kansas City St. Louis Joplin Jefferson City	
28	MONTANA	Textilă Alimentară Lemn Turism	Cereale Creşterea animalelor Plante tehnice	Anaconda Butte Billings Great Fall	
29	NEBRASKA	Alim. Constr. de maşini (agr.)	Cereale, Creşterea animalelor Plante tehnice	Omaha	
30	NEVADA	Extractivă Turism	Bumbac Creşterea animalelor	Reno Ely Las Vegas	
31	NEW HAMPSHIRE	Ind. pielăriei Textilă (lână) Chimică	Cereale Crest. Animalelor	Berlin Laconia Manchester Keene	
32	NEW JERSEY	Constr. de maşini Echip. Electronic Chimică (farmac.)	Creşterea animalelor Pomicultură Legumicultură	Nashua Newark Trenton Atlantic City Vineland Camden Cape May	

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

1	2	3	4	5	6
33	NEW MEXICO	Extractivă Alimentară Chimică	Creşterea animalelor Bumbac Legumicultură	Albuquerque	
34	NEW YORK	Poligrafică Metalurgică Alimentară Textilă	Creşterea animalelor Legumicultură	Buffalo Syracuse Rochester New York City Waterburg Niagara Falls	
35	CAROLINA DE NORD	Textilă (lână) Ind. tutunului	Bumbac Cereale Tutun	Durham Wilmington Charlotte	
36	CAROLINA DE SUD	Textilă (lână) Celuloză, hârtie	Cereale Bumbac Tutun	Charleston Columbia	
37	OHIO	Mijl. de transport Chimică (plast) Textilă (conf)	Cereale Creşterea animalelor	Cincinati Toledo Cleveland Akron Canton Dayton	
38	OKLAHOMA	Petrol Chimică Extract. (energet.) Alimentară	Cereale Bumbac Creşterea animalelor	Tulsa Durant	
39	OREGON	Alimentară Ind. lemn	Creşterea animalelor Legumicultură Pomicultură	Portland Bonneville The Dales	

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

1	2	3	4	5	6
40	PENNSYLVANIA	Ind. Metal Textilă Chimică	Creşterea animalelor Tutun Fructe	Philadelphia Pittsburgh Erie Scranton, Reading Harrisburg Allentown New Castle	
41	RHODE ISLANDS	Constr. maşini Chim. (plast)	Creşterea animalelor	Newport Warwick	
42	TENNESSE	Chimică Textila Alimentară	Creşterea animalelor Bumbac Cereale	Chattannoga Memphis Knoxville Nashville	
43	TEXAS	Extract. Chimică (sint) Alimentară	Bumbac Creşterea animalelor Pomicultură	Houston Forth Worth Dallas El Paso San Antonio Wichita Falls Amarilo	
44	UTAH	Extract Textilă Alimentară	Cereale Creşterea animalelor Legumicultură	Bingham Canyion Provo Ogden	
45	VERMONT	Mat. c-tii Chimică (plast) Metalurgică	Creşterea animalelor Tutun Cereale Pomicultură	Burlington Barre Ruttland Newport Bennington	

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

1	2	3	4	5	6
46		Chimică Textilă (lână, bumbac) Lemn	Tutun Cereale Pomicultură	Norfolk Richmond Hampton Porthmouth Newport News	
47		Alimentară Textilă	Cereale Tutun Bumbac	Fairmont Clarksburg Beckley Huntington	
48		Lemn Alimentară Metalurgică	Creşterea animalelor	Seattle Spokane Tacoma	
49		Ind. Hârtie Auto Ind. Chimică Textilă (încalţ.)	Creşterea animalelor	Miwoukee Madison Appletown Fond Du Lac Racine	
50		Extract. petrol	Creşterea animalelor	Kenosha Atlantic City Casper Laramie Sheridan	
51		Poligrafică Alimentară	Pomicultură Legumicultură	Washington	

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Nr. crt.	STATUL	Rezervaţii ale Indienilor	Sub ce alte nume (simbolice) este cunoscut statul
1	ALABAMA		Cotton state
2	ALASKA		
3	ARIZONA	DA	Apache State ,Baby State
4	ARKANSAS		Bear State, Bowie state, The Wonder State
5	CALIFORNIA	DA	Golden State, Land of Gold
6	COLORADO	DA	Cenntenial State
7	CONNECTICUT		Blue Law, Constitution State, Nutmeg State
8	DLAWARE		
9	DAKOTA DE SUD	DA	Coyote state, Blizzard State
10	DAKOTA DE NORD	DA	
11	FLORIDA		Golf State, Orange state
12	GEORGIA		Crocker State
13	HAWAI		
14	IDAHO	DA	Gem State
15	ILLINOIS		Corn State, Sucker State, Praire State
16	INDIANA		Hoosler State
17	IOWA	DA	Hawkeye State
18	KANSAS		Central State ,Juyhawer State, Sunflower State
19	KENTUCKY		Bluegrass State ,Freestone State, Bark and Bloody country
20	LOUSIANA		Creole State, Pelican State
21	MAINE		Lamber State

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

1	2	3	4
22	MARYLAND		
23	MASSACHUSETTS		Bay State Old Bay
24	MICHIGAN	DA	Lake State ,Wolwerine State
25	MINNESOTA	DA	Bread and Butter State , North star State
26	MISSISSIPPI		Bayone State, Magnolia State
27	MISSOURI		Show Me State
28	MONTANA	DA	Mountain Statte, Treasure State
29	NEBRASKA		Antelope State, Blackwater State
30	NEVADA	DA	Silver State, Sagebrush State
31	NEW HAMPSHIRE		Granite State
32	NEW JERSEY		Mosquito State
33	NEW MEXICO		
34	NEW YORK	DA	York State, Excelsior State
35	CAROLINA- SUD		Palmeto State
36	CAROLINA-NORD		Torhee State
37	OHIO		Buckeye State
38	OKLAHOMA	DA	Sonner State
39	OREGON	DA	Beaver State, Webfoot State
40	PENNSYLVANIA	DA	Coal State, Keystone State
41	RHODE ISLAND		
42	TENNESSE		Hog and Hominy State

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

1	2	3	4
43	TEXAS		
44	UTAH		Beehive, State Mormon State
45	VERMONT		Green Mountain State
46	VIRGINIA		Ancient Dominion, Cavaler State
47	VIRGINIA- VEST		Panhandle State
48	WASHINGTON	DA	Chinook State, Evergreen State
49	WISCONSIN	DA	Badger State
50	WYOMING	DA	
51	DISTRICT OF COLUMBIA		

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Nume dat unor grupări de regiuni, state, oraşe etc.	Megalopodişuri Aglomerări	Parcuri Naţionale (Rezervaţii reprezentative)
-Pacific Coast (Coasta Pacifică)		Shenandoah (Estul Extracordilier)
West Coast (Coasta Vestică)	BOSWASH -Boston, New York, Philadelphia, Washington D. C.	Great Smoky Mts (Estul Extracordilier)
Pacific State (statele de la Coasta Pacifică		Mammouth Cave (Estul Extracordilier)
South(sudul S.U.A.)		
South Atlantic(situat în sudul coastei Atlantice a S.U.A.)	CHIPPITS -Milwaukee, Pittsburg, Chicago	Hot Springs (Estul Extracordilier)
Western State (statele vestice ale S.U.A.		Carlsband Caverns (Estul Extra cordilier)
Yankee State(statele din Noua Anglie)		Yellowstone (Vestul Cordilier)
	SANSAN -San Francisco, San Luis, Los Angeles, San Diego	Glacier (Vetul Codilier)
		Koottenay (Vestul Codilier)
		Mts. Rainer (Vestui Corsilier)
		Rocky Mountain (Vestul Cordilier)
		Grand Canyon Kings Canyon Mts Makinley Sequoia Yosemite Redwood Crater Lake Vestul Cordilier

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Pan American (cele trei Americi) Middle States -New York -New Jersey -Pennsylvania -Delaware -Maryland(sttele din regiunea central-atlantică) Coast States (statele de pe coasta Atlanticului şi a golfului Mexic)	Aglomerarea Los Angeles Pasadena, Watts, Paramount, Anaheim, San Pedro, San Fernando Hollywood, Santa Monica Beverly Hills Burbank, East L.A., Long Beach, Santa Ana Culver City, North Hollywood, Glendale	

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

BIBLIOGRAFIE

Allix J.P., Soppelsa J, (1981), Atlas, Edit. Belir, Paris.

Bird, J.M. (1980), Plate tectonics, American Geographysical Union, Washington DC.

Birot, P., (1970) – Les Regions Naturelles du Globe, Paris

Bras, A., (sous la direction) (1987) – Geographie, Paris

Brunn, S., D., (1974) – Geography and Politics in America, New York

Brunnes, J., (1994) – Human Geography, Rand McNally Company, Chicago

Butland, G., (1992) – North and Latin America, a Regional Geography, London

Cayd, C., (1994) – The North, Mc Grow Hill Company

Cook, F.A. et al. (1979) Thin - skinned tectonics in the crystalline Southom Appachians, London

Dacier, G., (1983) – Geographie terminales, Paris

Erdeli G., Braghină C., Frăsineanu G. (1998), Geografie mondială, Ed. Spiru Haret, Bucureşti

Filipovici R., Bâgu Gh. (1996) Resurse minerale de fier, Ed. Tehnică, Bucureşti

Freeman, A., (1990) – The American Empire, University of Chicago

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Garland, J., (1990) – The North American Midwest, John Wiley & Sons, New York

Geedes, A., (1994) – Variability in Change of Populations in USA and Canada, Geographical Review

Gottman, J., (1991) – Megalopolis, Oxford Press

Harm, T., De Blij, Muller, P., O., (1988), Geography – Regions and Concepts, New York, Brisbane, Toronto

Incze, A., (1979) – America de Nord şi Centrală, Geografie Fizică, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti

Jones, C., F., (1992) – Economic Geography, Mac Millan Company, New York

Kendrew, J., (1990) – The Climates of the Continents, E.D. Company, Chicago

Lester, R., B., (1995) – Probleme Globale ale Omenirii, Editura Tehnica, Bucuresti

Lester, R., B., Lanssen, N., Kane, H., (1996) - Semne vitale. Tendinţe care ne modeleaza viitorul, Editura Tehnica, Bucureşti

Lopez, J., (1989) – Geographie A.B.C.D. (Paris), Collection dirigee par Patrick Isnard

Marin, I., Nedelcu, A., (1995) – Geografie Economică Mondială

Marin, I., (1989) – Geografia Continentelor, America de Nord, Bucureşti

Marin, I., (1995) – Continentele, Geografie Regională, Bucureşti

Martin, J., Pernet, L., (1985), coordonateurs, Geographie du temps present, Paris

Miller, G., (1990) – Geography of North America, John Wiley & Sons, New York

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

Neagu Udroiu, (1992) – America un loc sub soare, Edit. „Intact", Bucureşti

Odum, N., W., (1987) – Southern Region of the U.S.A, University of North Carolina, Press Chapel Nill

Prestone, N., (1994) – American geography, Inventary and Prospects, Syracuse University

Putnam, E., (1996) – The American Regions, Thomas Cladwell Company, New York

Roland F., Kienast R., (1989), Geographie terminales, Paris

Knafu R., (sous la direction) (1986) Géographie terminales ABCD, Paris

Selby M.T., (1996) Earth's Changing Surface, Oxford

Stilgenbauer, F., (1994) – A New Map of U.S.A., Rand MacNally Company, Chicago

Trewartna, A., (1997) – U.S.A., Population, N.J. Corbet Company, Los Angeles

Wright, J., (1991) – U.S.A. and Canada, Appleton Cemtory Crofts, New York

Zierer, M., (1990) – California and South West, john Wiley & Sons, New York

*** Geography of North, America, New York, 1991

*** World Year Book, London, 1989

*** U.S.A. Geographical Society, Washington, 1990

*** The World Almanac, Books and Facts, Boston, 1994

*** The American Almanac, The U.S. Book of Statistics and Information, MacNally Company, New York, 1995

VERIFICAT 2017

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ BUCUREŞTI

VERIFICAT 2007

https://biblioteca-digitala.ro/

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

DATA RESTITUIRII		
+8	2. DEC. 20[illegible]9	1 3 MAR. 2012
1. MAR. 20[illegible]9	2. DEC. 20[illegible]9	0 6 IUL. 2012
	1 0. DEC. 20[illegible]9	
1. MAR. 20[illegible]9		1 4 IAN. 2013
26. MAI. 2009	7 IAN. 20[illegible]1	1 8 IUN. 2013
	0. IAN. 20[illegible]1	2 1. [illegible]R. 2016
26. OCT. 2009	1 8. MAR. 20[illegible]1	
26 OCT 2009		
14. NOV. 20[illegible]9	5. NOV. 2[illegible]1	
15. NOV. 20[illegible]9	3. DEC. 20[illegible]1	
16. NOV. 2009	20. DEC. 20[illegible]1	
18. NOV. 2009	23 FEB. 2012	

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://unibuc.ro